



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



## ELITH REUMERT:

- SKØN JOMFRU. En Ungdomskærligheds  
Historie. 1908. 4de Oplag. Folke-  
udgave 1914. (Udsolgt).
- »JEG ELSKER DIG«. Fortælling. 1909.  
3die Oplag 1909.
- KUNO VON STEINER. 1910
- LOUISE PHISTER, paa Theatret og i Hjemmet.  
Med Illustr. og Portrætter. 1914.
- MOD STJERNERNE. En Fortælling. 1915.
- DEN STÆRKESTE MAGT 1916. 2det Oplag  
1916.
- EN RACE-SLÆGT. Konferensraad Heger og  
hans Sønner. Med Illustrationer. 1917.

ELITH REUMERT

# ET LIVS ROMAN

CHARLOTTE OEHLENSCHLÄGER



GYLDENDALSKE BOGHANDEL • NORDISK  
FORLAG • KJØBENHAVN OG KRISTIANIA  
MCMXVIII

*Allerede tidligere havde jeg kendt Charlotte Oehlenschlägers Navn, men uforglemmeligt og kært blev det mig først en Vinteraften i Begyndelsen af 1890'erne i Ludvig Phisters Hjem, da han fortalte mig om den Ungdomskærlighed, der nu ligger det meste af et Aarhundrede tilbage i Tiden.*

*Mit Ønske om engang at skildre Charlotte Oehlenschlägers Liv fik efterhaanden stærk Tilskyndelse, dels efterat jeg i forskellige Memoireskrifter havde set hende omtalt paa en Maade, der æggede til Modsigelse, dels — og navnlig — efterat jeg under Udarbejdelsen af min ifjor udkomne Bog »En Race-Slægt, Konferensraad Heger og hans Sønner« var bleven bragt Oehlenschlägers Tidsalder paa nært Hold, hvorved min Ungdomsbegejstring for den store Digter og min Beundring for hans Hustru paany vaktet tillive.*

*Jeg indsaa nemlig snart, at Charlotte Oehlenschlägers Skæbne var knyttet saa nøje til hendes Forældres, at en Skildring af hende nødvendigvis maatte forbindes med en indgaaende Redegørelse ogsaa for deres menneskelige Personlighed og deres Samliv.*

*Denne Erkendelse forøgede i høj Grad min Lyst til at udarbejde det Skrift, der herved forelægges mine Læsere, og forekom mig tillige at give det den Berettigelse i Egenskab af Monografi, som det, litterærhistorisk set, maaske ellers vilde mangle.*

*Thi saa udpræget Charlottes Oehlenschlägers Personlighed end var, og saa fængslende hendes korte men indholdsrige Livshistorie end tegner sig for os, er det dog hendes Omgivelser, først og fremmest hendes Fader, den berømte Digter, men ogsaa hendes Ægtefælle, der giver hendes Navn baade historisk Baggrund og særlig Interesse.*

*Skildringen af det Milieu, hvori hun fødtes og voxede op, hendes Forældres Karakterer og indbyrdes Forhold, indtager derfor naturnødvendigt en ikke ringe Plads i min Bog.*

Af hendes Ægtefælle, Ludvig Phisters Personlighed, har jeg allerede i et tidligere biografisk Arbejde »Louise Phister paa Theatret og i Hjemmet« forsøgt at give et Billede, men benytter paa de efterfølgende Blade Lejligheden til paa forskellig Maade at supplere, hvad jeg dengang skrev. —

I de Breve, som er indføjet i Texten, og af hvilke den langt overvejende Del ikke hidtil har været forelagt Offentligheden, er de Paagældendes Retskrivning bibeholdt. Om Begivenheder og Personer vil Oplysninger, der maaske i Enkeltheder ikke tør forudsættes at være enhver Læser bekendt, findes samlede i et Bilag bag i Bogen. —

Endnu maa jeg kun udtale en hjertelig Tak, til den Hvidt'ske Slægt, der har givet mig Oplysninger, det ellers vilde have været mig umuligt at fremskaffe, dernæst til vore forskellige Bibliothekers Embedsmænd for den beredvillige Bistand, jeg paa disse Steder bestandig har fundet, og sidst men ikke mindst til Carlsberg-Fondets Direktion, der ved sin Understøttelse har skænket mit Arbejde Opmuntring.

KØBENHAVN, November 1918.

ELITH REUMERT.

## BILLEDER

	Side
Madame de Staël.....	3
Store Købmagergade Nr. 1 .....	11
Schimmelman.....	13
Gentofte Kirke.....	22
Christiansholm.....	23
Sølyst.....	25
Grevinde Schimmelman.....	30
Sophienholm.....	33
Charlotte Oehlenschläger.....	89
Bispegaarden.....	91
Biskop Münter.....	93
L. N. Hvidt.....	99
Edvard Hvidt.....	159
Ludvig Joachim Phister.....	163
Hauch's Bolig i Realgaden i Sorø.....	169
Digteren Hauch.....	174
Gravstedet paa Frederiksberg Kirkegaard.....	210
Prins Christian Frederik.....	214
Prinsesse Caroline Amalie.....	215
Sophie Ankjær, født Phister.....	216

---

»En lang, en sygelig Drømmevej,  
Derom Alfader! jeg beder Dig ej.  
Lad Skibét sejle saa kort, Du vil,  
Naar Fartøjet løber blot muntert til.«

CARL BAGGER.



Paa sin trediveaarige Fødselsdag, den 14. Novbr. 1809, var Adam Oehlenschläger ankommen til Hamborg, den sidste Station paa Vejen, før han endelig vendte tilbage fra sin store Udenlandsrejse, der havde strakt sig over henved halvfemte Aar.

Hans Hjemkomst til Danmark indvarslede en af de mange alvorlige Kriser, som hans Kærlighedsforhold til Christiane Heger maatte gennemgaa, før deres tiaarige Forlovelse omsider skulde blive beseglet ved Ægteskab.

De Breve, hvormed han under den lange Fraværelse havde trøstet sin Kæreste, var i det Hele faldet sparsomt af, tilsidst saa sparsomt, at hendes Taalmodighed brister. I Begyndelsen af 1807 havde hun sendt ham en Epistel, der bag en halvt spøgefuld Form viser, at hun føler sig stærkt tilsidesat:

»Ha, Dannerdigter! kalder sligt Du Billighed! At lade mig vente en halv Snes Postdage efter Brev fra Dag, endelig skrive til Sophie og ikke saa meget som sende mig en Hilsen. Dog ikke meer om Din Taushed; jeg troer gjerne, at Paris er capabel at give et ungt Menneske saa meget at bestille, at han ikke har Tid at erindre sin Kæreste. Naar man ser en fortvivlet ulykkelig ung Pige, kan man altid være sikker paa, at hendes Kæreste er rejst til Paris, hvor han har glemt hende. — — Men har Du glemt mig, kan Du troe, at jeg ogsaa har glemt Dig. — — Hvor gjerne blev jeg ikke ved at skrive til Dig, men jeg maae frygte, at jeg intet kan sige Dig, der kan moere Dig, siden Du ikke skriver. — — Lev vel, kjære Oehlenschläger! Min Fader hilser Dig inderligt.

Din CHRISTIANE«.

I Slutningen af samme Aar, da hun i Maaneder forgæves har ventet et Livstegn fra ham, sender hun ham paany et bebrejgende Brev, denne Gang uden at benytte sig af den spøgende Form. Hun giver ham heri saa bittre Ord, at han baade harmes og bedrøves, og hun sætter hans Kærlighed til hende paa saa betænkelig en Prøve, at den utvivlsomt har vaklet i sin Grundvold. Efterat han i sit Svar har retfærdiggjort sig og vist, at hun har Uret i sine Beklagelser, udtaler han i sin krænkede Stolthed de afvisende Ord: Agter Du mig ikke, og stoler Du ikke paa mig —, den øvrige Hengivenhed kan Du byde en haabefuld Yngling, ingen Mand!

Og Christiane fortrød, hvad hun i et Øjebliks Heftighed havde ladet løbe i Pennen. Hun gjorde Afbigt for den Krænkelse, hun havde tilføjet ham, og hendes »go' Søster«, Kamma Rahbek, glattede efter. Faren for et Brud var lykkeligt dreven forbi, Krisen overstaaet. Men Striden havde sat sine dybe Mærker i Begges Sind og i deres gensidige Forhold. Christiane er fra nu af, mere end nogensinde før, den ydmyge, den modtagende og altid beundrende Elskerinde, — han er bleven den stærkeste og beholder for alle kommende Dage Overtaget som Mand i sit Hus.

Den Skærsildsprøve, som unge Kvinder og Mænd maa underkaste sig, før Præsten velsigner deres Elskovspagt, hedder i Danmark: Forlovelse. Den er et Tvangsoffer paa de sociale Forholds og Filisteriets profane Alter og vil til evig Tid staa i bitter Strid med Kærlighedens hellige Idé. Den er en ægte national Institution, som har faaet Aarhundreders Hævd og ved denne seige Livskraft bevist sin relative Berettigelse, men den har talløse Skuffelser og Sorger og mange bristede Illusioner paa sin prosaiske Bevidsthed. I Forlovelsens Skærsild har den muntre Amor altfor ofte brændt sine fine Vinger og har for Resten af sin Tid maattet ernære sig ved kunstig Varme som en sølle Kakkelovnsfigur.

Da Oehlenschläger drog ud paa sin Langvejsfart, havde han været forlovet i fem Aar, og selv en Madam Buurmann, der i »De Uadskillelige« priser Forlovelsen som Ægtestandens gavnlige Prøveklud, vilde vel have anset et saadant Tidsrum som tilstrækkeligt til »at studere hinandens Karakter og til at lære at indse, om man kan være tjent med hinanden«.

Adam og Christiane havde lært at kende hinanden lige til Bunden. Naturmennesker, som de Begge var, gjorde de aldrig Røverkuler af deres Hjerter. I deres Følelsers primitive Styrke, i deres Temperamenters let oplussende Heftighed gav de ikke hinanden noget efter. Uover-



Madame de Staël.

ensstemmelser og deraf følgende Misstemninger og ømme Forsoninger havde derfor været hyppige allerede fra deres Forlovelsestids første Dage. Og det var ikke til Skade, at Oehlenschläger i Sommeren 1804 havde foretaget sin Langelandsrejse. Nogen Tids Adskillelse har ofte opflammet en hensygnende Forelskelse. Men den Adskillelse, hans store Europarejse det paafølgende Aar medførte, var af en altfor skæbnsvanger Længde. Det Billede, han i sin Erindring gemte af Christiane, var lidt efter lidt bleven udvisket, og for kortere eller længere Tid havde andre indtaget dets Plads.

Baade i Halle, Berlin og ved Madame de Staël's litterære Elskovshof i det franske Schweiz havde skønne Kvinder fristet

hans hede Blod, og i Paris var han i 1808 bleven alvorlig forelsket i en norsk Pige, Benedikte Knudtzon. Dog — selv om Lynet havde ramt, drev Uvejret over. Ogsaa denne Gang blev Faren afværget.

Men nu, da han er standset i Hamborg, forestaar den sidste og maaske farligste Krise. Om faa Dage skal han være i København, og det Gensyn, som han og Christiane, hver paa sin Vis, baade længes efter og frygter, skal endelig finde Sted.

Allerede for et halvt Aar siden, i et Brev til Rom den 8. April 1809, har hun bedt ham om i god Tid at meddele hende den Dag, da hun omtrentlig tør vente ham til København.

»Naar det lakker mod Din Hjemkomst, maae Du endelig skrive; thi uagtet jeg er meget rask, saa er jeg dog ikke saa sikker paa, at en Overraskelse af den Natur ikke skulde kunne skade mig. Det vilde naturligviis gjøre Dig ondt, ifald Glæden dræbte mig, som jo let var mueligt; man har før hørt, at Folk døde af Glæde, — og man har dog aldrig før hørt saadan en Glæde, som naar vi faaer Dig hjem. Lad os derfor endelig blive forberedt«.

Denne indtrængende Bøn om itide at erfare Dagen for sin Kærestes Hjemkomst gentager hun i et Brev af 25. Septb. 1809, det sidste han modtager fra hende, før de mødes. Det er indlemmet i C. L. N. Mynsters Mindeblade, men i en mærkelig forkortet Skikkelse. Den hidtil utrykte, og langt den smukkeste og interessanteste, Del af Brevet, lyder saaledes:

»Hvor jeg glæder mig til Din Hjemkomst, det kan jeg ikke sige Dig, min velsignede, gode Oehlenschläger! Men dog tænker jeg ikke paa den uden Skræk. Du vilde ikke præsenteres for Volta, fordi Du ikke vidste, hvad Du skulde tale med Manden om. Herre Gud, hvad skal da en Stakkel som jeg tale med Dig om? Jeg faaer vel ogsaa lade det beroe ved at see Dig. Jeg gjør mig al muelig Umage for at fatte et uforsagt Mod og beslutter hver Dag at gaae Dig dristig under Øjnene og lade, som jeg var grumme rar, men i det samme

tænker jeg paa Dine Falkeøjne og indseer da, at den Domstol jeg snart skal træde ind for, er alvorligere, end man skulde troe. Men bliv dog ikke bange, fordi jeg afmaler mig saa ussel, det er kun i Sammenligning med Dig, jeg er ydmyg, forresten kan jeg selv være saa kræsen det skal være, er ogsaa stærkt i Orde for det.

Jeg har faaet en Idee i Anledning af Din Hjemkomst, som jeg selv synes er ypperlig. Ørsted synes det samme og smigrer mig med at sige, at den røber et klygtigt Hoved. Men denne herlige Plan gaaer reent i Løbet, ifald Du ikke bliver mig behjælpelig i at udføre den. Seer Du, Tingen er, at jeg maae see Dig første Gang igjen med nogen Roelighed, og da jeg har det Uheld at boe i en Forstue (et Værelse med Gjennemgang og ud til Trappen) bør vi efter 4 Aars Fraværelse ikke see hinanden hjemme hos mig, dertil kommer, at vi boer omtrent midt i Byen, Du passerer altsaa adskillige Gader, inden Du kommer til mig, vil faae mange Bekentere at see, og Glæden over at være kommen hjem er, om kun i ringe Grad, svækket, før jeg faaer Dig i mine Arme. Jeg har derfor besluttet at tage ud til Din Fader paa Frederiksberg imod den Tiid, Du kan ventes og oppebie der Din Ankomst; der kan vi i Roe see og tale med hinanden, der kan jeg ret forberede mig paa det lykkelige Øjeblik, da jeg igjen har Dig i mine Arme. Din Fader og Din Pige har dog første Rettighed, ikke sandt? Du kommer jo dog Slottet forbi og vilde dog vel i alle Tilfælde staae af der. Naar Du nu veed, at jeg er der, bliver vel dette en Bevæggrund til. Din Fader er meget glad ved dette Arrangement, og jeg tænker ogsaa vi skal begge to have godt af at være sammen, naar saa nær kommer. Saa gaaer vi paa Landevejen og spaserer sammen, naar Vejret er godt; seer vi saa en Vogn med Rejsende komme langt borte, saa hopper Hjerterne i os, til vi see, at vi tage fejl. Efterhaanden vænner vi os saadan til at vente Dig, at vi slet ikke faaer andet end Glæde, naar Du virkelig kommer. Den hele Dag igjennem drikker jeg Kildevand for at være let om Hjertet, at mine Glædestaarer kan faae Udbrud, at de ikke skal qvæle mig i det Øjeblik mit Liv først begynder. Naar Du er i Hamburg eller saa omtrent, skriv da blot to Ord for at sige os paa en Uges Tid nær, naar Du kan være her. Din Fader hilser Dig mange Gange, Ørstederne, Sophie og Drewsen. Min Fader hilser Dig saa mange Gange, at jeg ikke kan skrive det; man maae vakle, naar man hører os tale, enten Faderen eller Datteren er meest forelsket i Dig«.

Nu sidder han da paa Hotellet i Hamborg og skal til at opfylde hendes Ønske og melde hende det Budskab, hun venter i feberagtig Spænding. Og saa sender han hende et Brev, der baade af Ydre og Indre er saa lidt festligt som muligt, en fattig Papirslap, beskrevet i øjensynligt Hastværk, saaledes som man besørger en Kommission, der skal fra Haanden, og i Ord, der formelig knirker af Tørhed. Der er ikke en Linie deri, som røber en Digters Fantasi, endsige en Elskers uroligt bankende Hjerter og jublende Fryd. Overskriften »Bedste Christiane« og Underskriften »Din Oehenschläger« er kun af den mest nødtørftige Inderlighed og maaler den samme lunkne Varmegrad som selve Brevet.

Han underretter hende om, at han nu er i Hamborg, og at han »gerne« havde fejret denne Dag, hans Fødselsdag, i København, da han ved, at det vilde have glædet hende. Men det har ikke været ham muligt, og han vil derfor »slaa sig til Taals for dennegang« og sammen med sin gode Landsmand og Staldbroder P. Saabye »drikke sin Families Skaal«. Forresten meddeler han hende, at han, for at hvile sig lidt ud, agter at forblive tre Dage i Hamborg, hvorefter han tænker at kunne gøre Rejsen hjem paa fire Dage. Om otte Dage kan hun altsaa vente ham, enten paa Frederiksberg eller inde i Byen — hvor hun selv vil. Naturligvis ønsker han at se hende jo før jo heller; og det skal kun gøre ham ondt, hvis hun kommer til at vente ham et Par Dage forgæves, da det er ham umuligt saa ganske nøje at bestemme Tiden. »Mundtlig mere, min bedste Pige. Det er længe siden, jeg kunde sige det. Solen skinner paa min Fødselsdag for første Gang efter 14 Dages Taage. Jeg holder det for et lykkeligt Varsel«.

Saa mange er Ordene. Man maa give dem den Ros, at de ikke lover mere, end de kan holde. De er gode at faa Forstand af og vækker ingen Illusioner. En Elsker, der, i et Øjeblik som dette, har Sans for at tage Varsler af en Smule Sol-

skin for sin Fremtidslykke, har aabenbart sine Betæneligheder. Fru Steffens havde nok set rigtigt, da hun i Ængstelse over den urimelig lange Forlovelse skrev til Kamma Rahbek: »*Die arme Christiane! und nun ist sie so schrecklich verliebt — ich fürchte mehr wie er!*«

Ja — den stakkels Christiane! Selvom Tid og Afstand havde lært hende at være nøjsom i sine Fordringer, er der neppe Tvivl om, at Oehlenschlägers Brev har bragt hende Skuffelse og Taarer. Det har forøget den Frygt, hun nærrede for Gensynet under hans Falkeøjne, og det har givet hende fornyet Anledning til tunge Betragtninger. De bange Tanker og Anelser, der ofte har naget hendes Sjæl, men som Haabet ligesaa ofte har dysset i Ro, er nu atter dukket frem i samlet Række og har voldt hende navnløs Smerte.

Mon virkelig Oehlenschläger, saaledes som han havde skrevet til hende i Foraaret fra Chambéry, havde været »indvendig jaloux«, dengang Bonstetten paa Slottet Coppet, i Mad. Staëls og Fleres Nærværelse, fortalte ham, at den unge Carl Brun paa Sophienholm derhjemme i Danmark var stærkt forliebt i hende? Mon ikke hans Svar: »*Il est bien bon!*« har skullet forstaas bogstaveligt efter Ordene, uagtet han i sit Brev til hende paastod, at han udtalte dem med »en tvungen, ironisk Kulde«?

Selv hans Ønske, i et Brev af 4. Marts 1807, om at deres Bryllup skal fejres hurtigst muligt efter hans Hjemkomst, hvad strax havde fyldt hendes Sjæl med Glæde, underlægger hun nu en Betydning, der gør hende bedrøvet.

Den Bekymring, der saa mange Gange under den lange Adskillelse har pint hende, at hendes Blomstringstid er forbi, og at Adam vil finde hende falmet og ældet, naar han vender tilbage, melder sig med dobbelt Styrke nu, da Gensynet staar for Døren. Med sine 28 Aar maa hun som Kvinde føle sig altfor gammel i Forhold til sin Elskers lige fyldte 30, — og en Elsker

som han, en Digter med hans skønhedstørstende Sjæl og hans heftigt brusende Blod!

Og har det ikke paany martret hende, at Tiden har røvet ogsaa hendes forrige Velstand? Ikke engang sin klækkelige Medgift kan hun nu bringe ham. Under Bombardementet har Englænderne skudt hendes Faders store Bryggergaard paa Nørregade i Grus. Alt, hvad de ejede, har Flammerne fortæret, og de fortvivlede Pengeforhold har yderligere forringet deres Kaar. Nu bor hun i Vingaardsstræde, i et ilde anset Kvarter af Byen, tæt opad den berygtede Ulkegade, i en indskrænket Lejlighed, hvor hendes eget Værelse er en Slags Entrée med direkte Udgang til Trappen. Hvor forandret fra for fem Aar siden, da hun og Oehlschläger kunde sværme med hinanden i den store, dejlige Have ved Volden!

Hun føler sig saa sørgelig fattig i dette Øjeblik, da hendes Liv, som hun selv udtrykker det, først ret skal til at begynde. Hun synes sig næsten uværdig til at modtage ham, Nationens fejrede Digter, der med god Grund kan stille høje Fordringer til den, der blandt alle Landets Piger nyder den misundelsesværdige Lykke at være hans Udkaarne. Hun har kun sin inderlige Hengivenhed, sin Trofasthed og ydmyge Beundring at byde ham.

Og alle de bekymrede Overvejelser ender bestandig med, at hun maa stille sig selv det tunge Spørgsmaal, om hun ikke er ham til Besvær, en Klods om Benet paa hans høje Digterflugt. Allerede i et Brev af 13. Decbr. 1806 har hun aabent og troskyldigt udtalt sig for ham i den Retning:

»— — — men nu er jeg glad, fordi Du er det. Jeg er Dig ikke meer til Byrde, som jeg dog upaatvivlelig eengang var«.

Og i 1807 ved Foraarstid skriver hun til ham:

»— — — Jeg vilde blive evig ulykkelig, selv under de allergunstigste Omstændigheder, dersom jeg havde den fjerneste Anelse om, at Du



kun fordi jeg i mange Aar havde været Din Kjæreste, tog mig til Din Kone«.

Det Brev, hun nu modtager fra Hamborg, gør de bange Anelser næsten til Vished, og hendes Utryghed voxer, da den otte Dages Frist, han har sat for sin Hjemkomst, overskrides og bliver til elleve. Christiane og hendes tilkommende Svigerfader, den skikkelige, gamle Slotsfuldmægtig, fik god Tid til at øve sig i Taalmodighedens vanskelige Kunst, medens de Dag paa Dag fra den høje Bakke udenfor Frederiksberg Slot spejdede efter Rejsevogne paa Roskilde Landevej. Først ved Aftentid den 25. Novbr. kom Oehlenschläger til København.

Han havde sikkert for længe siden i stille Timer gjort sin Kærligheds trykkende Regnskab op. De Begreber, han havde om en Mands Ære, og som baade den Tid, han tilhørte, og hans Opdragelse bestyrkede ham i, men fremfor alt den ubetingede Trofasthed, der var et af hans ædleste Karaktertræk, forbød ham at svigte den Kvinde, han havde givet Ægteskabsløfte, og som ikke blot elskede ham med en Hengivenhed, der ingen Grænser kendte, men tillige havde bragt ham hele sin friske Ungdomstid som Offer.

Og maatte han med et Suk tilstaa for sig selv, at han i Christiane Heger mere saa en Veninde, der Livet igennem vilde kæmpe for hans Velfærd, end den Elskerinde, mod hvis Favntag han længtes, vilde forhaabentlig den hellige Kunst og Kampen for at hævde det Navn, han havde vundet som Danmarks største Digter, bringe hans higende Aand Erstatning.

Han har trøstet sig, som han kunde bedst, sikkert ogsaa med de Erfaringer, Livet havde givet ham, og som belærte ham om, at de Ægteskaber, der var bygget paa heftig Forelskelse, langtfra altid var lykkeligst. Saa han sig blot omkring paa dem, der stod ham nær, maatte han med et stille Smil spørge, om den Kærlighed, der havde bundet Svigerinden Kamma til Rahhek,

eller den, der forenede hans Søster Sophie med Anders Sandøe Ørsted, var af den himmelstormende Slags.

Og var det ikke bekendt for Alle, at da Handelsmanden, den senere Gehejmekonferensraad Constantin Brun, havde anholdt om Friederike Münters Haand, havde hendes Fader, selveste Dr. Balthasar Münter, den højtansete Præst, givet Datteren det Raad i saa vigtig en Livssag at rette sig nok saa meget efter Fornuftens Røst som efter Hjertets brændende Elskov, der vel lovpristes i Romanerne, men langtfra var en nødvendig Betingelse for at finde Lykken i Ægteskab?

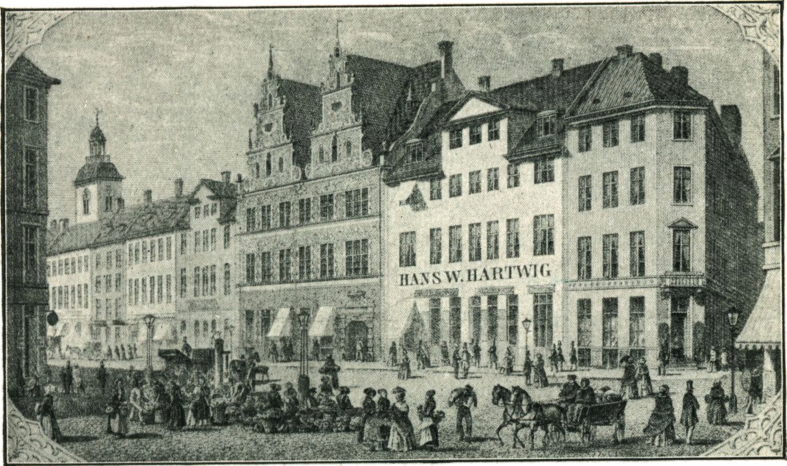
Den gensidige Agtelse og Tillid, hvorom han selv havde talt til Christiane i hint stolte Brev fra 1807, var, naar alt kom til alt, nok saa meget værd i et langt Samliv som den Sanserus, der hører den første Ungdom til. Hvilken sørgelig Skæbne havde ikke Christianes egen Moder, den skønne Anna Louise Heger, maattet friste? Som et Offer for ubillig Skinsyge havde hun levet et uværdigt Liv, indespærret aarevis som Fange i sit eget Hus, indtil Døden udfriede hende.

Men Oehlenschläger har endvidere vidst at vurdere Christianes store og sjeldne Egenskaber efter Fortjeneste, hendes fuldkomne Ærlighed, hendes varme, opoffrende Hjerte, hendes klare Forstand og ikke mindst hendes stærke Retfærdighedsfølelse, der aldrig gik paa Akkord og aldrig gjorde Forskel paa Høj eller Lav. Hun var en ægte Heger, betydeligere og interessantere end Kvinder i Almindelighed.

Og endelig har han tænkt med Taknemlighed paa, hvorledes hun ved sin Klogskab og sit vindende, kvindelige Væsen havde forstaaet at jævne Vejen for ham herhjemme under hans Udlandighed. Hun har ganske indtaget Grevinde Schimmelmans og gennem hende vundet Yndest hos Hertugen af Augustenborg, Universitetets mægtige Patron, af hvem deres Fremtid er væsentlig afhængig. Da han en Dag er Gæst paa Sølyst, lader Grevinden sin Kammerjomfru rede Christiane Hegers dejlige

Haarfletninger ud i al deres Fylde, saa at hun fra Hoved til Fødderne er skjult i de askeblonde Bølger, og i denne forrummede Skikkelse føres hun frem for Hertugen, der naadigst morer sig over det lystige Paafund.

Christiane har trods sine 28 Aar ikke mistet sin ungdomme-



Store Købmagergade Nr. 1.

lige Charme. Endnu for nylig har hun gjort Figur paa et fornemt Bal, som Friederike Brun har givet i Anledning af sin Datters Bryllup med den hanseatiske Ministerresident i København, og paa dette Bal har Kronprinsesse Charlotte Frederikke, hvis Ægteskab snart efter opløstes som Følge af hendes galante Forhold til Sangeren du Puy, formelig gjort Kur til Frøken Heger, der viser sig kølig overfor den høje Dames Tilnærmelser. Er hun ydmyg i sit Kærlighedsforhold, fornægter hendes Stolt-hed sig aldrig, og hun er kysk og ren af Tanke.

Om det saa er Kongen, har hun vundet Naade for hans Øjne og udvirket, at Oehlschlägers Ansøgning om fortsat Understøttelse er bleven bevilget. Selv har hun nedskrevet den med sin ualmindelig skønne Skrift, og Frederik den Sjettes skikke-

lige Hjerte er bleven rørt over, at »en Brud saaledes hjalp sin Brudgom«. —

Der findes, mig bekendt, ingen Oplysning om, hvorledes selve Gensynsmødet mellem Christiane og Oehlenschläger forløb. I sine »Erindringer« forbigaar Digteren denne Novemberaften, der har rummet en af hans Livs mest bevægede Oplevelser. Ellers betroede han sig jo altid med naiv Aabenhjertighed til Papiret. Men ærlig, som hans Natur var, har han ikke villet pynte paa den pinlige Virkelighed og mindst i en Sag, der gjaldt hans dybeste Følelse.

Ogsaa den sidste og vanskeligste Krise blev overstaaet. Den hædrende Modtagelse, Oehlenschläger fik ved sin Hjemkomst, og den stadige Festtummel, hvorunder Vinteren gled hen i hvirvlende Selskabelighed, har vel bidraget sit til at overdøve den Stemme, som, trods alle Trøstegrunde og Ræsonnementer, har hvisket ham i Øret, at Alting ikke var, som det helst burde være.

Paa Store Købmagergade Nr. 1, i Hjørnестedet ved Amager-torv med Udsigt over Stranden, opslaar han, kun faa Minutters Gang fra Christianes Hjem, sin sidste Ungkarlebolig, en rummelig Sal, der ikke altfor længe ad Gangen saa ham indenfor sine fire Vægge.

Det var, efter fattig dansk Evne, de litterære Saloners Tid. Slag i Slag gik det fra den ene Soirée til den anden, hvor han vechselvis oplæser »Axel og Valborg«, hvis Opførelse var nærførestaaende, og »Correggio«, som han havde skrevet i Rom og endnu ikke faaet oversat, og som han derfor maatte foredrage paa Tysk.

Indbydelserne strømmer ind — til Greverne Rewentlow og Bernstorff, til Friederike Brun, Gehejmerraad Moltke og til Hofdamerne Münster, Levetzau og v. d. Maase, oftest dog til det Schimmelmanske Palais, hvis Ejer fremfor Nogen var Digtekunstens højhjertede Mæcenat.

Ogsaa hos Kronprins Christian Frederik, den senere Christian den 8de, som Livet igennem blev Oehlschläger en forstaaende Velynder, var han ved en Fest det fejrede Midtpunkt, indtil endelig Kronen sattes paa Værket, da han fik Tilsigelse



Schimmelmann.

om at oplæse »Correggio« for Majestæterne. Frederik den Sjette havde givet efter for Dronningens, den følsomme Marie Frederikkes, Forestillinger. Selv var han jo kun en lunken Beskytter af Digtekunsten og betragtede den som det unyttigste af alle menneskelige Levebrød. Man havde frygtet Experimentet. Men Majestæten holdt sig tapper de fem Akter igennem og lod endda til at være tilfreds, ialfald da Oplæsningen var forbi.

Forøvrigt er Oehlschläger en hyppig Gæst hos Christianes Fader, den gamle Etatsraad Heger, der i Tidens Løb har lært

Begeistring for sin Svigersøn, hos Ørsted'erne og hos Rahbeks paa Bakkehuset. Og for at »husvale« sig lidt efter den megen Selskabelighed, gør han for nogle Uger en Rejse til sin kære Barndomsven Winckler, der er Regimentskirurg i Frederiksborg.

Under al denne Uro glemmer han ikke Livets alvorlige Krav. Han skriver Syngespillet »Faruk« og holder paa Ehlers Kollegium og i det harmoniske Selskabs Lokaler i Vingaardsstræde Forelæsninger over Ewald som passende forberedende Skridt til den Professorstilling i Æsthetik, der det følgende Efteraar bliver ham tildelt og i Forening med Understøttelsen fra Finanskassen og den Indtægt, han kan vente sig ved Opførelsen af »Axel og Valborg« og »Correggio«, skal sætte ham istand til at fæste Bo.

Naar Oehlenschläger er gaaet til Brudeskamlen mere af Pligt end af Kærlighed, har han handlet ganske af egen indre Drift. En Familietradition, der tillægger Svogeren Carl Heger Æren for, at Ægteskabet kom istand, irriterer ved sin Meningsløshed. Ingen, der har blot den ringeste Forstaaelse af Carl Hegers fintfølende Karakter, vil et Øjeblik kunne forlige sig med den Tanke, at han har spillet Mæglerens Rolle i en Sag, der ovenikøbet for ham var af en saa meget mere delikat Natur, som den personlig berørte ham stærkt. Her, som overalt, viser Erfaringen, hvor varsom man bør forholde sig overfor de saakaldte Familietraditioner, der ofte er plumrede allerede i deres første Udspring og yderligere forurenes i deres Løb gennem Tiderne.

Man kan i lige Maade takke Familietraditioner og dum Folkesladder for, at den sneversynede Opfattelse af Oehlenschlägers og Christiane Hegers Ægteskab som dybt ulykkeligt, efterhaanden har vundet Hævd. Den hviler paa luftige Overleveringer uden Begrundelse, paa Uvidenhed om de virkelige Forhold, i sidste Instans paa manglende psykologisk Begreb.

Oehlenschläger og Christiane var af Karakter paa samme Tid saa forskellige og dog saa ganske lige, at stærke Brydninger var

uundgaaelige. Begge var opfyldt af de ædleste Forsæt, men til disses Fuldbyrkelse søgte de hver for sig ad egne Veje, der ofte maatte skille dem ad. Baade deres indre og ydre Væsen var af saa udpræget personlig Art, at deres Samliv unddrager sig den Maalestok, hvorefter vi Mennesker sædvanligvis maaler hverandre, og det er derfor let at forklare, naar deres Ægteskab formede sig saaledes, at det i Verdens Øjne, for en overfladisk Dom, kunde synes ulykkeligt.

Lykke, — hvad er Lykke? Pilatus' Spørgsmaal om, hvad Sandheden er, var Sofisme, et spidsfindigt Komediespil. Derfor ulejliger han sig ikke med at besvare det, men fortsætter sin Tale, som om det sletikke var stillet, og har i det højeste ledsaget det med et Skuldertræk. Han vidste god Besked. Sandheden er evig, ikke snart dette snart hint. Sandheden er absolut og kun én.

Anderledes forholder det sig med den jordbundne Lykkes Begreb. Som Lykken er lunefuld og omskiftelig, er den i sit Væsen mangfoldig. Hvad der for nogle Mennesker rummer Lykke, f. Ex. Ensomhed og stille Fordybelse, er en Kval for andre. Og nu Lykken i Ægteskabets Kærlighedsmysterium?

Maalt med Idealets strenge Maalestok, der kræver den fuldkomne Harmoni, er sikkert de lykkelige Ægteskabers Antal i denne Verden saare ringe. Men ægteskabelig Lykke lader sig paa den anden Side ikke afgrænse fra sin Modsætning som ved en Skillelinie, der betegner, hvor Lykken hører op, og Ulykken begynder. Her, som overalt, kan Følelserne blandes i et sælsomt og udforskeligt Væv. To Mennesker, der hører inderligt sammen, kan, paa Trods af deres bedste og fineste Følelser, i Øjeblikkes Misstemning eller i Modgangens onde Tider, tale ubetænksomme og haarde Ord til hinanden, og dog kan de, midt i selve Striden og Ulykken, under den kolde og uroligt bølgende Overflade, mærke en varmende Strøm af Kærlighed gaa dybt gennem deres Hjerter.

I Oehlenschlägers og Christianes Ægteskab manglede denne Understrøm aldrig. De knyttedes i Ungdomsaarene til hinanden ved en gensidig Betagelse, en Forelskelse, der fra hendes Side utvivlsomt varede ved gennem hele hendes Liv. Og selv om Forelskelsen for hans Vedkommende ikke strækker sig ud over den første Tid, var Baandet, der bandt dem sammen, stærkt nok til at holde den lange og trange Forlovelse ud. Hans Følelser for hende har været af en langt mere sammensat og skiftende Art end hendes for ham og synes mig, geometrisk udtrykt, at kunne beskrives ved en Kurve, hvis Linie drages gennem følgende Punkter: Den flammende Forelskelse, som efterhaanden køles til en vanemæssig Lunkenhed, der betegner Kurvens Dybde, hvorpaa Linien, efter Ægteskabet, er opadstigende gennem hans bestandig voxende Følelse af taknemlig Hengivenhed for hende. Denne gensidige inderlige Hengivenhed og maaske endnu mere den fælles, uudslukkelige Kærlighed til Hjemmet og Børnene er de to stærke Grundpiller, hvorpaa deres Samliv bygges op.

Deres Kærlighed var begyndt som Betagelse. I unge Sjæle kan Kærligheden fødes langsomt og under Forsagthedens og Tvivlens pinefulde Veer voxer sin stille Væxt i Klarhed og Styrke. Men den kan ogsaa ved første Møde slaa ned som et Lyn i Hjertet, bryde alle Eftertankens Love og dristigt stille sine Krav enten til Sejr eller Undergang. Saaledes gik det jo Romeo og Julie, Prototyperne for al jordisk Kærlighed, paa Maskeballen hos Capulet. I samme Nu, Romeo bliver Julie vaer, er Rosalinde glemt, — de smaa Amoriner, det fantastiske Sværmeri, maa vige for Guden selv, den altbetagende Eros, den store Kærlighed.

At Oehlenschläger og Christiania Heger med deres expulsive Temperamenter slægtede de to berømte Forbilleder paa, er let nok at begribe. Oehlenschläger har selv fortalt om, hvor grebet han ved første Blik blev af det Syn, der mødte ham paa Bakke-



huset, af den smukke syttenaarige Pige med de store, blaa Øjne, den snevide Hud, Rosenkinderne og det askelyse Haar, hvis Lige i Dejlighed ikke fandtes. Mere end af hendes Skønhed henreves han dog af hendes Uskyld, hendes jomfruelige, kyske Renhed.

Med Undtagelse af den bekendte Silhouet, der stammer fra en senere Tid, og om hvis Ægthed man ovenikøbet har Tvivl, findes der intet Billede af Christiane. Derfor er enhver nok saa sparsom Ytring om hendes Ydre af dobbelt Værdi. Det er saaledes interessant af Oehlenschlägers egne Ord at erfare, at hendes Skønhed var af den uregelmæssige Art, hvilket stemmer godt overens med det Billede, vi har af hendes ejendommelige, særprægede Menneskevæsen. I en Billet, der skriver sig fra Januar 1800, deres Forlovelses første Tid, og som derfor tillige illustrerer hans stærke Forelskelse, giver han hende Navnet »Englepige«. Han skammer sig ikke, siger han, som den flau Kotzebue gør i et af sine Skuespil, ved at tillægge sin Elskerinde dette himmelske Epitheton. Digtere og Romanskrivere har rigtignok misbrugt det skammeligt. men »hvad kan det søde, uskyldige Navn derfor? Ved en Engel tænker han sig det livsalige, ædle Væsen, der er de svage Dødeliges Skytsaad. Og han tænker sig det i en skøn, menneskelig Form, fordi han som en sanselig Skabning maa iklæde det en sanselig Forestilling. Og han tænker sig det endvidere blidt, fordi Tanken om dets Blidhed forhøjer dets Værdi. Ædel, skøn og blid Skytsaad! Ikke et Øjeblik vil han betænke sig paa at give hende dette Navn, thi det indbefatter jo dog hele hendes Væsen. Vel nægter den beskedne Pige at blive kaldet skøn. Og tænker han paa den regelmæssige Skønhed, takker han Gud, der gav Christiane Ungdommens, Sundhedens, Uskyldighedens og den blomstrende Skabnings Ynde, forenet med Forstand, Følelse og Vittighed — Egenskaber, der »saa saare sjelden findes

samlede med den planmæssige Skabning«. Det er altsaa afgjort, at hun netop er en Englepige.

En anden lille Skrivelse fra Sommeren samme Aar giver et smukt og levende Billede af hans ungdommelige Elskovsrus. Han har om Aftenen fra Klokken 9 søgt hende i alle Gaderne omkring hendes Hjem — men forgæves. Saa beslutter han sig til at søge hende ude hos Rahbeks. Han gaar ad Gl. Kongevej forbi Søerne, den Vej de saa tidt har vandret sammen; saa standser han udenfor Bakkehusets Port, og i Mindet om den foregaaende Aften, da hun har stjaalet sig til at kysse hans Haand, idet den holdt om Portens Laas, griber han nu atter omkring Laasen og trykker et Kys paa det samme Sted af Haanden, hvorpaa hendes Mund har hvilet Aftenen før.

At ogsaa Christiane har været grebet af den pludselige Forelskelse fremgaar tydeligt af, at hun ved det første Møde forærer den unge Mand, hun aldrig hidtil har set, den Kornblomstkrans, hun samme Dag har bundet, — men endnu langt mere af, at hun uden Betænkning Aften efter Aften tillader ham at følge sig hjem, ovenikøbet oftest Arm i Arm, endnu før de er trolovede. Ifølge Datidens rigoristiske Principper for selskabelig Omgang mellem de to Køn var nemlig saadant Følgeskab et dristigt Brud paa Dekorum, og gamle Heger har selvsagt været ganske uvidende om disse lykkelige Maaneskinsture den lange Vej fra Bakkehuset til Nørregade ad de ensomme Kærlighedstier langs Søerne.

Den gensidige Betagethed illustreres til Overflod ved, at den fidele Lystighed, der kort iforvejen har hersket imellem dem i de Rahbek'ske Pauluner, pludselig forstummer paa deres Hjemtur. De gaar tause og alvorlige ved hinandens Side. Oehenschläger, der ellers er uforknyt og hastig i sine Beslutninger, er forlegen som en Skoledreng, og først efterhaanden faar han samlet tilstrækkeligt Mod til at fremstamme sin Kærligheds-

erklæring. Og man overraskes ikke, naar han fortæller, at Christiane forstod hans »Aphorismer ganske godt«.

Derimod studser man en Smule, naar han tilføjer, at »endskjøndt hun ikke strax kom mig imøde, lod hun mig dog gaae hjem uden Fortvivlelse«. Thi koket var hun mindst af alt, og hun har ikke ønsket at spænde sin Elsker paa Pinebænken.

Men ser man Etatsraad Hegers majestætiske Gestalt i Baggrunden og betænker de Indvendinger, han med Rette kunde gøre mod en Svigersøn, der endnu ikke var fyldt sit tyvende Aar og knap ejede Salt til et Æg, og husker man, at det efter Tidens Skik var nødvendigt at fri til Forældrene, før man fik Datterens Haand, — ja, saa forstaar man Christianes Tilbageholdenhed og hendes Frygt for at love mere, end hendes Fader vilde holde.

Forlovelsen kom dog uden Vanskelighed istand, om den end foreløbig maatte være hemmelig. De Elskende var jo endnu ikke udvoxne, og Elskeren var uden Employ, som det hed. De mødtes derfor kun sparsomt og mest indenfor Hjemmets Vægge paa Bakkehuset og paa Nørregade.

For at stille sine Længsler og for at træffe Aftaler maa Oehenschläger gribe til Pennen, og de, desværre oftest udate-rede, Billetter, han tilskriver hende, giver et levende Billede af hans Utaalmodighed. Jo sjeldnere deres Møder var, desto stærkere blussede Elskovsflammen, naar de saas. Alligevel varer det ikke længe, inden deres skyfri Kærlighedshimmel momentvis formørkes. Stridens Genstand har oftest gamle Heger været. Han kunde ikke forsone sig med den Mangel paa Fashed, hans tilkommende Svigersøn viste i Arbejdet for sin Fremtid, og Christianes datterlige Respekt for Faderen har gjort det vanskeligt for hende' at skifte Vind og Sol lige. En Billet fra denne Tid er psykologisk værdifuld. Som Bevis paa, at hun, ligesom han selv, har glemmt den ubehagelige Scene, de Dagen før har haft, skriver han til hende med Bøn om at møde ham

paa Frederiksberg om Eftermiddagen, hvorefter de vil tilbringe Aftenen hos Rahbeks. I den Strid, de har havt, har jo kun deres hidsige Blod og ikke deres Hjerter havt Del. Rigtignok er det »slemmt med saadant noget, saa længe det varer«, men han kan dog ikke sige, at det nedstemmer ham, da det Hele strax er glemt. Og medfører det varme Blod, at man skændes mere end andre, har det paa den anden Side den Fordel, at man elsker »højere og stærkere. og fyrigere.«

At denne Billet er udateret virker symbolsk. Den kunde være affattet paa ethvert Tidspunkt i deres lange Samliv. Navnlig paa Højtidsdage vedblev de Livet igennem at vexe smaa Skrivelser, hvori de lover hinanden at betvinge deres heftige Sind. Det blev for Begges Vedkommende ved Løfterne.

Oehenschlägers Elskovsbetagelse holdt sig ikke længe paa Højden. Er det ikke betegnende, at der fra hans Kærligheds første Tid ikke findes et eneste Digt til Christianes Forherligelse, inspireret af hendes ungdommelige Skønhed? Bortset fra de fattige Vers om Atair — Kammars Benævnelse af Søsteren — har han ikke skrevet noget Poem, der direkte har den Elskede til Genstand. Det synes saa paafaldende, at man næsten klynger sig til Formodningen om, at han dog har havt hende i Tanken i de to Smaadigte »Tusmørket« og »Den Haabefulde«, om hvilke han selv mener, at de stammer fra Tiden omkring Aar 1800, medens rigtignok Liebenberg er tilbøjeligst til at henhøre dem til en langt senere Periode.

Man forstaar ikke denne poetiske Afholdenhed hos en ung Elsker, der tillige er en Digter, i hvem der gærer mægtige, endnu slumrende Kræfter, som netop Kærlighed til en Kvinde maatte kunne bringe til Udfoldelse.

Den Forklaring, jeg har fundet paa dette Fænomen, synes mig lovlig haartrukken. Man har sagt, at »hans Muse var ikke skabt til at vækkes af en Kvinde, og at han som Digter ikke trængte til En, men maatte aabne sit Hjerte for hele Publikum.

Derfor udtalte han ikke de Følelser, han nærede for sin Elskede, til hende, men gemte dem for senere at flette dem ind i sine store episke Værker«.

Kan man virkelig tage denne Udlæggelse for gyldig? Han, der ellers greb enhver Lejlighed til at give sine Stemninger og Følelser digterisk Udtryk, han, der besynger baade sin Fader og Moder, han, der skriver »en Hæderssang til Skjalden Tode«, og som til sin »Ven og Lærer Dichmann« forfatter et Digt paa over fyrretyve Vers, skulde samtidig undlade at synge i begejstrede Ord til sin Elskedes Pris, for at opspare dem til sine senere Arbejder! Tro det, hvem der vil og kan!

Nej, den sande Forklaring er den, at han savnede den indre Tilskyndelse, der bryder alle Skranker og tvinger en Digter Pennen i Haanden. Da hans Forbindelse med Christiane er bleven godkendt af gamle Heger, ser han sin Forlovede saa hyppigt, at hans Trang til skriftlig Meddelelse føler sig tilfredsstillet ved Udvekslingen af smaa Billetter. Den Ild, der strax slog ud i høje Flammer, aftager gradvis i Styrke, og Afkølingen i Forholdet til hans Forlovede naar sin Kulmination paa hans store Udenlandsfart, dengang han i Paris for Rejsefællen Brøndsted aabent tilstaar, at han ønsker sin Forlovelse usket.

Men bag al Rejsetumlen og de mange brogede Oplevelser ude i den store Verden lever dog Christiane Heger sit eget stille Liv i hans Tanker. Og ingen vil nægte, at baade Gulnares østerlandske Skønhed og Valborgs nordiske granvoxne Skikkelse i hans Digtning genspejler Billedet af den Brud, han har efterladt hjemme i Danmark. — —

Torsdag den 17. Maj 1810 kører Adam Oehlenschläger og Christiane Heger, efter at have spist til Middag sammen med hendes Fader i Vingaardsstræde, til Gentofte Kirke, hvor Vielsen foretages af den unge Pastor Høegh, Statsministeren Ove Høegh-Gulbergs Brodersøn, og hvorfra de strax drager til Christiansholm, den lille Annexgaard til Sølyst, som Schimmel-

manns har overladt Brudeparret til Sommerophold i Hvedebrødsdagene. Og her indledes da det 31aarige Samliv, der skulde blive rigt baade paa Glæder og Sorger, paa hæderfulde Sejre og bittre Nederlag, et Samliv, der, ligesom Naturen om-



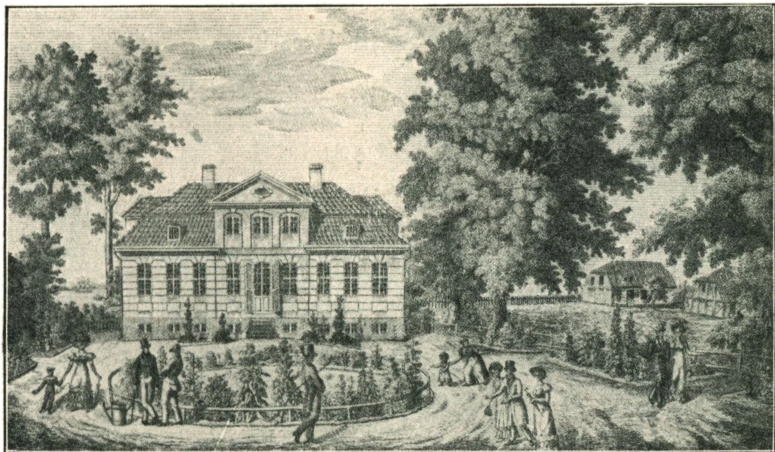
Gentofte Kirke.

kring dem i denne Sommer, skulde vexle med Varme og Kulde, med Havblik og Storm, men som i sin dybeste Grund var lykkeligt.

Sommeren 1810 var ublid, og Maj var særlig barsk. For at kunne holde Varmen, maatte de nygifte fyre op i Sovekammeret, der var det luneste af Rummene.

Christiane synes stærkt optaget af Husvæsenet, hvori hun har dygtiggjort sig i de Aar, da hun i Faderens Enkemandshjem var den eneste kvindelige Repræsentant. Hendes Faktotum Stine forestaar Køkken og Kælder, og som en god Fe har Grevinde Schimmelmann sørget for, at hun i de første Hvedebrødsdages poetiske Optagethed ikke skal besværes med Tanken paa Livets prosaiske Behov, og har givet dem baade at bide og brænde.

Af og til gaar de Ture i den nærliggende Dyrehave, der staar frysende i sit Udspring; Besøg modtages baade af Schimmelmanns og af de borgerlige Venner fra Byen; Gemalen digter og oplæser stykkevis for sin Hustru, hvad han har skrevet, en



Christiansholm.

Skik han bestandig bibeholder senere i Livet, — kort sagt, trods det ustadige Vejr, som til Oehlschlägers Mishag volder Christiane sprukne Læber, synes Ægteparret at have hygget sig i Fred og stille Lykke paa det lille Skovslot.

Af samtidige Breve erfarer vi, at Christiane ganske lever og aander for sin Adam, og at han paa sin Side viser sig glad og taknemlig.

Et nydeligt og meget malende Billede af Situationen har Christiane selv skænket os i et Par smaa Skrivelser, hun sender sine to bedste Veninder, Frøknerne Nicoline og Hanne Hammeleff. Navnlig til Nicoline, en varmhjertet og begavet Kvinde, har hun fra de ganske unge Pige dage staaet i inderligt Fortrolighedsforhold. De har før Bombardementet boet hinanden nær paa Nørregade, og da den Hegerske Bryggergaard er bleven ødelagt og saa mange Omflytninger sker, er det ikke tilfældigt, at Chri-

stiane og hendes Fader slaar sig ned i Vingaardsstræde. I det nærmeste Nabolag har Frøknerne Hammeleff faaet Bolig, og der gaar ikke en Dag, uden at man gensidig aflægger hinanden Besøg.

Dette Venskab holdt ved. I Hjemmet hos den aandfulde Naturhistoriker Professor Reinhardt, med hvem Nicoline indgik Ægteskab, var Christiane en højtskattet Gæst, elsket paa Grund af sin Trofasthed og sit Offersind. Intet Sted havde man som her Forstaaelse af hendes sjeldne Menneskeværd og originale Personlighed.

Dagen efter Brylluppet sender Christiane, som den kærlige Datter hun var, først et langt Brev til sin gamle Fader i hans Ensomhed og derpaa følgende Hilsen til Veninderne:

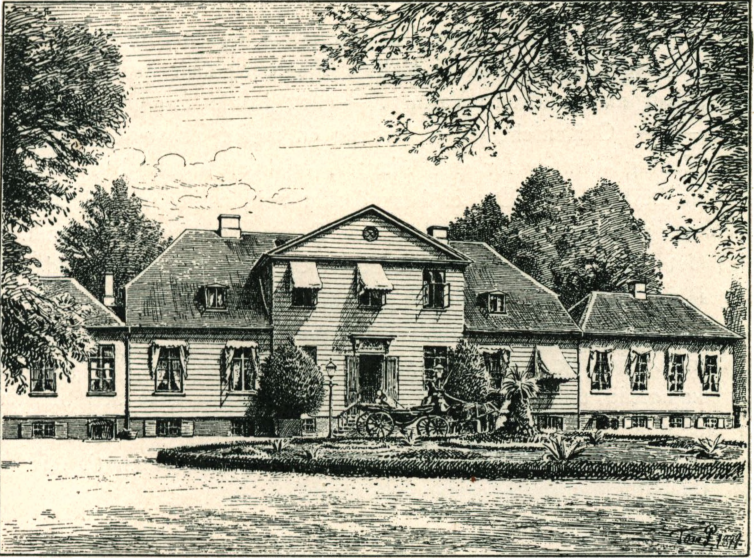
»Kjæreste Hanne og Nicoline. Nu tilhører jeg da min velsignede Oehlschläger for stedse! Gud give, jeg kunde fortjene min Lykke! Kan I lære mig det, vil jeg af mit ganske Hjærte takke Eder. Han er lykkelig, siger han, og jeg er det sandelig ikke mindre. Mit hele Liv skal jeg ofre ham, som han alt længe besidder mit hele Hjærte; thi min Kjærlighed for Eder, mine kjære Veninder, kan saare vel bestaae hermed, han kan intet derved savne. Jeg har skrevet et langt Brev til min Fader, det har rørt mig lidt. Du maae derfor ikke troe, at dette er min sædvanlige Stemning; jeg er ellers ikke vemodig, men ret let af Hjærtet. Vi har det meget godt; lidt koldt har det været i Aftes og i Morges, men da vi har Kakkelovn i Sovekammeret, har vi der slaaet vor Bolig op. Vort Aftensmaaltid i Aftes havde vi Grevinden at takke for; hun havde ladet lave tre Retter lækker Mad. — Kommer I nu snart Børn! Jeg er meget glad over, at Du ikke fulgte mig; jeg snakkede den Gang som den Blinde om Farverne. — Grevinden har i Dag ladet mig flye en Nøgle til et Skab, hvori jeg fandt to Toppe Sukker, en stor Daase med The, en stor Pose Risengryn, en dito med Kaffebonner og en dito med Sagogryn. Er hun ikke sød? Levvel, kjære, søde Piger! Jeg tænker meget paa Eder. Hils vore Venner kjærligt fra Eders hengivne

CHRISTIANE«.

I naiv Uskyld har hun før Vielsen indbudt Nicoline Hammeleff til at følge med til hendes nye Hjem. Som rimeligt var, har



Nicoline vægret sig og bedt om at lade en lille Tid hengaa, før hun forstyrrer Idyllen. Christianes Længsel efter Gensynet med Veninderne er imidlertid saa stor, at hun Dagen før deres forventede Ankomst endnu sender dem følgende Epistel, i hvis



Sølyst.

Slutning hun paa den nydeligste Maade skildrer sin undselige Forvirring, da hun den tredje Morgen efter Bryllupsnatten er lovlig sent paa Færde og skal vise sig for Stines inkvisitoriske Blikke og beordre Thevandet serveret:

»Kjære Nicoline! Uagtet jeg sikkert venter Eder i Morgen, skriver jeg dog et Par Linier til Dig, min Glut! Du troer ikke, hvor ofte jeg tænker paa Eder, og hvor meget jeg glæder mig til, at I vil være herude hos mig. Tiden kan ikke falde mig lang, endskjøndt vi er ene, thi i Huset har jeg dog meget at bestille, især i Førstningen, indtil jeg faaer alt arrangeret, som jeg vil: nemlig i fuld Orden som en Landhuusholdning bør være, om den end er nok saa lille; og naar jeg har siddende Arbejde, er jeg jo i samme Stue som min

velsignede Oehlschläger. Han læser mig for i Stumpeviis, hvad han digter, og jeg maae i Sandhed bekjende, at jeg er saa lykkelig, som nogen Pige kan være; men lidt fattes mig dog, til jeg har sluttet Eder i mine Arme.

Jeg har ikke i flere Aar været saa vel som siden jeg kom herud, — hvad Hovedpiine er, og hvordan den teer sig, har jeg reent glemt. — — Idag har vi holdt op at lægge i Kakkellovnen og boer igjen i Oehlschlägers Stue. Igaar drak vi Kaffe i Forstuen; naar man gaaer efter Solen, kan man undvære Varmen. — Jeg havde fire Gjæster i Søndags, — — Oehlschläger er virkelig en meget elskværdig Vert, han har ordentlig *attention* for sine Gjæster, og hvor huuslig han er, lader sig ikke beskrive. — Det er besynderligt nok, at jeg undertiden reent glemmer, at jeg er gift med den søde Dreng, som gaaer her omkring mig; det forstaaer sig, et og andet erindrer mig vel stundom derom, men i det hele taget, er det dog, som om jeg gik hos ham ved Canalen og hjalp Unken tilrette. Du maae troe, her var en Lammen imellem Lørdag og Søndag, vi sov til Kl. 8, — er det ikke gyseligt? Jeg skammede mig som en Hund og turde neppe gaae ned til Stine for at forlange Thevandet, idetmindste turde jeg ikke see paa hende. Nu lev vel, søde Børn! Kom endelig i Morgen og kom til Middag, hvis I kan.

Din CHRISTIANE«.

Sommeren forløb under utvungne, hyppige Bèsøg paa Sølyst. Det var Oehlschlägers Digterberømmelse, der fra Begyndelsen havde knyttet Baandet, men det var Christianes Skyld, at Venskabet med Schimmelmans holdt ved gennem Aarene. Saa udmærket en Karakter Oehlschläger i mange Retninger var, er det dog umiskendeligt, at Christianes menneskelige Egenskaber allerede fra Ægteskabets første Tid og senere i bestandig stigende Grad vurderes nok saa højt som hans af alle, der stod dem nær, og som evnede at dømme om Indholdet bag Formen.

Selv har han følt i denne deres Samlivs første Sommer, hvorledes deres Forhold, der var ved at løsnes, vinder i Styrke. Hendes rene, blufærdige Sjæl, hendes Henrykkelse og Forstaaelse, naar han i Ensomheden i den skønne Skovnatur forelæste

sin Poesi for hende — f. Ex. Digtet om »Sigrig med Sløret«, hvori hun hist og her har genkendt sine egne Træk, — hendes kærlige Omhu for ham og hendes ømme Hengivelse som Elskerinde, — Alt har det bundet hende mere og mere fast til hans Hjerte.

Naar han i Taushed betragter hende, ser han, hvorledes den Lykke, der gennemstrømmer hende, paany har gjort hende ung og forskønnet hende. Han maa bevæget mindes hin første Aften for en halv Snes Aar siden, da Skæbnen førte deres Veje sammen. Ligner hun sig ikke selv igen fra den lykkelige Tid? Har de dybe blaa Øjne ikke den samme Glans? Ejer hun ikke endnu det forunderligt dejlige Haar, Slankheden, den samme fine Rødme paa Kinderne og de samme »elegante Liliehænder«, som han i svundne Dage kyssede i Begejstringens Rus? Mon ikke den blaa Kærmindekrans, hun den Gang gav ham, er bleven taget frem og beskuet, og mon ikke de visne Blomster har faaet Duft og Farve paany under deres vemodsfulde Blikke? Og har ikke den Lykkefølelse, der gennemstrømmede hendes Sjæl, forplantet sig til hans?

Da Oehlenschläger i den tyske Udgave af sin Autobiografi er naaet til Omtalen af sit Bryllup, sammenligner han jo sig selv med Helten i Komedier og Romaner. Med Heltens Bryllup er gerne Handlingen forbi. Nu er Vejen lagt, og man tør ikke vente sig flere af de Overraskelser, der gør Skildringen dramatisk og spændende. Heltens Aktivitet har løbet Linen ud og afløses af den uinteressante Passivitet. Det, der før var Stræben, bliver Tilstand. Eventyret er ude.

Naturligvis er dette en Paradox, som Oehlenschläger neppe vilde have udtalt tyve Aar tidligere, dengang han selv var Helten, der holdt Bryllup. Det er Livets Erfaring, der har lagt ham Ordene paa Læben, Bevidstheden om, at saaledes var det gaaet ham, da han fra Eventyrhelt blev Ægtemand.

Thi man kunde vel med ikke mindre Ret paastaa, at Even-

tyret just begynder, naar Helten har faaet sin Ungdoms Kærlighedsdrøm opfyldt og skal til at kæmpe ikke blot for sin egen Fremtidslykke, men for sit Hjem, for Hustrus og Børns.

For Oehlschlager havde Ægteskabet ganske vist sat Punktum for Eventyret. Saa han tilbage, gav Kendsgerningerne ham Ret i hans Paradox. Han var gaaet til Brudeskamlen mere af Troskabspligt end af Kærlighedstrang, en Omstændighed, der ikke kunde virke foryngende og befriende paa hans Digtergenius, og desuden havde Skæbnen i sin uransagelige Vilje besluttet, at denne Genius skulde naa sin fulde Blomstring allerede i hans første Ungdomstid. Da Lynildsmanden Steffens havde sat hans Sjæl i Fyr og Flamme, saa at han forbausede og henrykkede Samtiden med sine »Digte 1803« (Guldhornene, Hakon Jarls Død og St. Hansaften-Spil), med sine »Poetiske Skrifter« fra 1805 (Vaulundurs Saga og Aladdin) og med sine bedste Tragedier (Hakon Jarl, Axel og Valborg og Correggio), havde han ikke blot aabenbaret den væsentlige Rækkevidde, men tilige Højdepunktet af sin rige Skaberevne, selv om han ogsaa i den kommende Tid digtede enkelte Værker, der var en Mester værdige.

Uden Tvivl har ogsaa den Baggens'ske altfor langvarige og smaalige Fejde og den Modstand, han snart mødte i en kold, og snusfornuftig Kritik, virket hæmmende paa hans Natur, der med al sin indre Ild og Bevægelighed var anlagt for Magelighed.

Og har endelig ikke den Stilling som Professor i Æsthetik, der nærmest var ham en Levebrødsvirksomhed, og for hvilken han manglede vigtige Forudsætninger, været ham til Byrde og røvet ham baade Tid og Arbejdskraft?

Den eventyrlige Lykke, han i det første Decennium af det nye Aarhundrede følte som Digter, indadtil i sin Kunstnersjæl og udadtil i den stigende Beundring og Berømmelse, han vandt, har naaet sin Kulmination. Nederlagenes Antal bliver fra nu af talrigere end Sejrenes, og han kommer til den Erkendelse,

at Hjemmet er den Kilde, hvorfra han i Fremtiden skal øse sin dybeste Glæde og Livslykke; og maa han ogsaa dér stundom kæmpe med Modgang, der i Øjeblikke kan bringe ham Forstemmelse og Sorg, er det dog i den Kærlighed, der bestandig strømmer ham imøde fra Hustru og Børn, han fra nu af henter Kraft og Mod. Englænderens Ordsprog *my house is my castle* kunde han med god Grund gøre til sit. —

Da de unge Ægtefolk ved Efteraarstid flyttede fra Christiansholm ind til Byen, hvor de fik Lejlighed i Kammerherre Hoppes smukke Ejendom i Norgesgade ligeoverfor St. Anna Plads, kunde Christiane glæde Oehlenschläger med, at hun var frugtsommelig. Som det store Barn, han var selv, og vedblev at være til sin Død, havde han en inderlig Kærlighed til Børn og en medfødt Evne til at forstaa og føle med dem, og Haabet om, at han snart skulde blive Fader, fyldte ham med Taknemlighed. Aldrig havde Christiane været ham saa kær som nu, da han mærker Hjertet svulme i sig af Forventningens Fryd. Hvad var Alverdens Digterlykke imod denne!

Og dog anede han ikke, at det Foster, Christiane bar under sit Bryst, skulde blive det stærkeste Bindeled imellem hende og ham, — blandt Børnene deres Hjertebarn, ikke mindst fordi det tillige blev Smertensbarnet, der voldte dem saa mange Bekymringer, og som de saa tidligt maatte miste. — —

Som altid ved forestaaende Fødsler har Forældrene ogsaa her i Spænding afventet, om dette deres første Barn skulde blive en Dreng eller Pige. Selv ønskede Oehlenschläger sig en Datter som Fører for den eventuelle Børneflokk. Et Pigebarn, tænkte han, udvikles hurtigere og kan derfor snart gaa Moderen tilhaande og hjælpe hende med Pasningen af de Dreng, der forhaabentlig skal følge efter.

Den norske Provst Schmidt — Digterpræsten eller Præsten fra Eker, som man kaldte ham paa Bakkehuset — giver os i sine Dagbøger et Indblik i det Oehlenschläger'ske Hjem paa

dette bevægede Tidspunkt. Han var i Vinterens Løb ofte dets Gæst, og han fortæller om sin Forbauselse over endnu ved To-Tiden at kunne finde Husets Herre spankulerende omkring i Nattøj, en Vane Oehlenschläger fastholdt i hele sin Ægtestanp, og som synes at give et godt Indtryk af hans Velbefindende i



Grevinde Schimmelmann.

Hjemmet. Paa Baggrund af denne borgerlige Formløshed føler Provsten sig desmere imponeret ved et Par Timer senere at deltage i en galant Middagsanretning med hele fire Retter Mad, »som man sjældent finder det hos en Poet«. Den Smalhans, som desværre blev en altfor stadig Gæst i Digterkongens Hus, havde man endnu ikke lært at kende. I Vinteren før Brylluppet havde Oehlenschläger indkasseret

1000 blanke Rigsdalere ved Beneficeforestillingen af »Axel og Valborg«, og denne Vinter tog han 1100 Daler ind paa Beneficeforestillingen af »Correggio«, — en stor Sum til Supplering af den 1200 Dalers faste Indtægt. Der var ingen Grund til at knibe paa Skillingen, mindst naar man vilde hædre en fremmed Besøgende.

Et Par Uger før Fødslen aflægger Provsten en af sine jævnlige Visitter og finder Husfruen meget stille og tilbageholdende, »ikke egentlig smuk i denne for en Kvinde vanskelige Periode« — men dog takkelig.

Den 21. April 1811 indtræffer endelig den store Begivenhed, og Oehlenschläger ser sit Ønske opfyldt. Den Førstefødte er en Pige, hvis Navn allerede var slaet fast. Hun skulde op-

kaldes efter Ægteparrets Velynderinde, Grevinde Schimmelmann, og hedde Charlotte:

I den Herre Zebaots Kirkes (Garnisonskirkens) Daabs-protokol findes under Datoen den 24. Maj 1811 følgende Notat:

Fader: Hr. Professor Adam Øhlenschläger.

Moder: Frue Christiane Georgine Elisabeth Heger.

Barn: Charlotte, fød 21. April, hjemmedøbt af Hr. Thye,  
ej endnu i Kirke.

Testes: Kammerherre Baron Schubarth.

Gehejme-Conferentsraad A. Greve Bernsdorff.

Fuldmægtig Øhlenschläger.

Professor Ørsted.

Lector Reinhard.

Grevinde Schimmelmann.

Professorinde Ørsted.

Ved sin sære Uensartethed forekommer denne Faddernes Navneliste mig at rumme en Slags Symbolik. Adelskab og bred Borgerlighed, Videnskab og Poesi holdt i en mærkelig Forening den lille Charlotte Oehlenschläger over Daaben. Netop saa urolig, saa sammensat og spredt skulde hendes korte Vej gennem Livet forme sig, netop saa heterogén i sin Blanding af de forskellige Elementer tegner hendes menneskelige Natur sig for Betragtningen. Mange og mangeartede var hendes Evner og Talenter, rigt begavet var hun, original, af ejendommelig Karakter, af særegen Skønhed, fængslende baade Mænd og Kvinder ved indre og ydre Egenskaber. Men hendes Væsen mangler Enhed, og det er vanskeligt at fastholde hendes samlede Billed.

Der flyder gennem hendes Aarer et hastigt, stærkt sanseligt Blod, der til Tider aabenbarer sig uden Sky, — til andre Tider indtager hun ved blid Kvindelighed. Hun kan snart være øm, eftergivende, bøjelig som Vox, snart heftig, fuld af Egensind og Trods. Hendes Ydre som hendes Indre spiller i et stadigt

vexlende, mangefarvet, straalende Skær, men Straalerne synes brudte; kun sjeldent samler de sig til fuld Harmoni, saa at de ret kan lyse og varme omkring hende.

Under hendes Væsens Overflade brænder en bestandig Ild, som for den svageste Vind kan slaa pludseligt ud i vilde Flammer. Hun er i samme Skikkelse Engel og Trolde.

Men som hun var — det sorte Faar i Flokken — blev hun sine Forældres mest elskede Barn. Det gik her, som det altid gaar, at Smertensbarnet, det, der volder Sorg, som trænger mest til aarvaagen Strenghed, og som mest paakalder vor Taalmodighed og Overbærelse, trods Alt staar Forældrehjertet nærmest. Og i hendes underligt hvileløse, halvt tragiske Livsskæbne følte hverken Adam eller Christiane Oehlenschläger sig ganske fri for Skyld, hvilket sikkert har bidraget til, at hendes Død allerede i Ungdommens Tid blev den tungeste Sorg, de fristede.

Lotte, som hun almindeligvis kaldtes, var strax fra sin Fødsel bleven Midtpunktet i Hjemmet. Paa hende bekræftedes i rigt Maal det gamle Ord om, at kært Barn har mange Navne. Før hun endnu er et Aar gammel, har hun allerede erhvervet sig tre: Byrnet, Fru Pølse og Frøken Agerhøne. Aaret efter har hun faaet to til: Lode og Talke Lorden Qvacks, af hvilke det sidste gengiver hendes egen Udtale af de for en toaarig Tunge meget vanskelige Ord: Charlotte Oehlenschläger. Senere hen kaldte hendes Fader hende med Forkærlighed for sin egen Stumpedorthe.

I Sommeren 1811, da Lotte endnu kun er et Par Maaneder gammel, benytter man sig paany af Schimmelmanss Gæstevenskab og bor paa Christiansholm, for at den Nyfødte og Christiane kan styrkes i den friske Strandluft. Nicoline Hammeleff er atter tilstede og sender sin Forlovede den første Beretning om den lille Pige. Hvert Ord deri har profetisk Klang.

»Apropos om Børn«, skriver hun, »Byrnet her bliver virkelig allerkjæreste. Du veed, jeg er ingen blind Tilbeder af alle Pattegrise, men



hun bliver nu saa smiskende og faaer saa stor Lighed med en menneskelig Skabning, at man ikke slipper hende, naar man først faaer hende fat. Om man vil eller ikke vil, maae man lege med hende og smiske for hende«.

Da Oehlenschlägers i Sommeren 1813 er i Besøg hos Digterinden Friederike Brun paa Sophienholm, finder vi fra samme



Sophienholm.

Haand en Udtalelse, der ubevidst giver et udmærket Fremtidsbillede af Barnet:

»Lottes Testimonium vil jeg gjerne skrive. Hidindtil er det gaaet godt med det lille, ildsprudende Bjerg. Hun er idag vaagnet lidt for tidligt af sin Middagssøvn, har gaaet længe i Solen og grædt og skreget i et Qvarteerstid og er derefter blevet heed og, som de siger, kortaandet. Man kan ikke vide, hvad der kan skee. Bestemmelsen at blive til i Morgen er derfor forandret — hvem vil eller kan raade?«

Der er aabenbart Uro i Lejren blandt de mange Sommergæster. I sin toaarige Majestæt behersker Lotte Situationen. For faa Maaneder siden har Christiane født sit andet Barn, Jo-

hannes, til Verden. Han befinder sig selvfølgelig ogsaa paa Stedet. Men, ligesom senere i Livet Broderen William og Datteren Marie, er han kun Biperson i Komædien. Lotte samler hele Opmærksomheden om sin lille Person. Beretningen om, at hun er hed i Hovedet og i Kortaandethed taber Vejret, er en Forudsigelse om de Svimmelanfald og Kramper, hvoraf Christiane periodevis havde lidt under heftige Sindsbevægelser, og som gik i Arv til Datteren, hos hvem de fik et stærkere Udtryk som Sindslidelse og sygeligt Hysteri.

Naar Lotte var den blandt Børnene, der kom til at staa Oehlenschläger nærmest og indtil hans Død beskæftigede hans Tanke mest, var Grunden langtfra alene den, at hun i særlig Grad paakaldte hans dybe Medfølelse. Hendes ypperlige Naturanlæg maatte nødvendigvis vække hans levende Interesse. Hendes opvakte Sans, hendes spillende, sprituelle Væsen og mange Talenter maatte fængsle Kunstneren i ham. Og det er kun naturligt, at hun som det første Barn i Rækken i højere Grad end de andre har nydt godt af hans Faderlykke og lettest har fundet Vejen til hans store Hjerter.

Det er betegnende, at hun af de fire Børn er den, til hvis Ære han oftest stemmer sin Lyres Strenge. Og paaførte hun end sine Forældre flere angstfulde Timer end de øvrige Sødskende tilsammen, var hun til Gengæld den, hvis Mission det skulde blive, at bøje deres Hjerter i inderlig Forstaaelse mod hinanden. Og var hun, mere end de andre Børn, deres Øjsten, deres egen Stumpedorthe, skal det siges til hendes Ros, at hun gennem hele sit Liv, med al dets Uro og Vildsomhed, hang ved dem med en barnligt rørende Kærlighed, der kun momentvis bristede, naar hendes uregerlige Sind tog Magten fra hende.

Den første Gang Oehlenschläger taler om Lotte i Gudernes Tungemaal er i Julen 1813, da han sender den unge Johan Ludvig Heiberg et Digt til Tak for hans »Marionetteater«, der

netop var udkommet og indeholdt »Pottemager Valter« og »Don Juan«.

Digtets Begyndelsesvers lyder saaledes:

»I Julens Tid, just da det vintergrønne  
det lille Grantræ stod for Lotte smukt  
og tyded helligt paa det barnligt Skjønne  
med lette Guldblod og forsølvet Frugt, —  
ved Kjærligheds Trofæ, ved Uskylds Alter  
besøgte mig Din Juan og Din Valter«.

Den næste Lejlighed, ved hvilken vi møder Charlotte i Oehlenschlägers Poesi, er dengang hun i Fireaarsalderen svæver mellem Liv og Død. I sin dybe Sjælevaande skriver han et Digt, gennem hvis simple Vers vi føler hans Hjertesorg og hans Frygt for at miste sin bedste Skat paa Jorden.

»Søde Barn, vort Haab, vor Trøst i Livet!  
Lille Blomst, som Digteren blev givet  
At forskjønne ham den nøgne Vej —  
Elskte Glut! Forlad Din Fader ej! — — —

Godheds Fader ser os knæle ned,  
Elskte Lotte! ved Dit Lejested,  
Ser os med fortvivlet vredne Hænder,  
Naar Din lille Haand af Feber brænder,  
Ser os atter haabe, hulde Nor,  
Naar Du smiler med et kjærligt Ord. — —  
Dine unge Roser skal ej visne,  
Ej Dit lille Bryst i Døden isne.

Gud, som gav Dig Sundheds tynde Blod,  
Flytter Anstødsstenen for Din Fod,  
Og Uskyldighedens Engleskare  
Skal Dig i Genvordighed bevare,  
Karsk og sund vi skal Dig atter skue,  
Da vil atter Arnens lille Lue  
Flamme dobbelt højt til Livets Ven,  
Som os gav vort søde Barn igen«.

Den 21. April 1816 fylder hun sit femte Aar og er nu stor og klog nok til at forstaa det lille Fødselsdagsvers, hun som Morgengave paa Sengen faar af Forældrene.

TIL VOR LILLE CHARLOTTE.

Fem Aar forgik  
 Som Øjeblik  
 Saa kjærlige, saa søde.  
 En liflig Vaar  
 Dig forestaaer  
 Paa denne Morgenrøde.  
 O, vær vor Lyst  
 I Livets Høst!  
 Og naar vor Vinter kommer,  
 Lad gamle To  
 Sig sole fro  
 I Dine Dages Sommer!

A. OEHLenschLÄGER.      CHRISTIANE OEHLenschLÄGER.

Da Oehlschläger det samme Aar skriver sin skønne Digt-cyklus »Frederiksberg«, medens han henlever Sommeren med sin Familie paa Slottet i de Naturomgivelser, han har elsket fra lille Dreng, omtaler han alle de tre Børn, han nu har, men man føler, hvorledes Datteren dog er den, der optager hans Fremtidstanker mest.

Kom I velsignede, I elskte Børn!  
 Med Eder vil jeg staa for Rosens Tjørn  
 Og dvæle ved ethvert mærkværdigt Minde.  
 End er jeg Barn og glæder mig som I;  
 Den søde Blomstringstid er ej forbi, —  
 Nej, nej, med Døden skal den først forsvinde.  
 Endnu I ikke denne Sang forstaaer,  
 Men naar som Olding jeg med Sølvhaar  
 Mit sidste Lys ved Eders Arne finder,  
 Da skal Charlotte læse mig min Sang,  
 Og jeg skal smile venligt hver en Gang  
 En Taare lister sig paa hendes Kinder. — —

Ligesom jeg ovenfor har gjort gjældende, at man under Forlovelsestiden tør se et Bevis for Oehlenschlägers lunkne Forlovelse deri, at hans Muse forholdt sig saa paafaldende taus om Christiane, mener jeg, at man i de mange inderlige Smaavers og Rimbreve, som han skriver til sin Hustru fra det Øjeblik, da han føler Hjemmets rige Lykke, tør se et Bevis for hans genopvaagnede Kærlighed til hende. Da Charlotte er født, faar hans Pegasus først Luft under Vingerne.

Ligesom han i Digtet »Længsel i Paris«, fra 1808, kunde mindes de nordiske, usminkede Kvinder paa Bekostning af de opstadsede Pariserinder uden med et Ord at nævne hende, der var hans Forlovede, — og ligesom han i Digtet »Julen i Paris« fra samme Aar ytrer sin Længsel efter Søsteren Sophie Ørsted, men glemmer Christiane, saaledes synger han kort efter Ægteskabet i Digtet »Christiansholm« til Naturens og Schimmelmanns Pris, men ikke til sin Hustrus, — i »Tilbageblik paa Rom« drømmer han sig atter til Syden uden at optages af det nye Liv, han nu har begyndt, — han besynger »Digterens Hjem«, og man venter med god Grund, at han vil lovprise sin egen, lykkelige, nyskabte Rede, men skuffes ved at han fortaber sig i luftige Abstraktioner om, at en Digter har sit Hjem i hele den vide Verden, uafhængig af Tid og Sted, snart i Alabasterslotte, snart i en Ridderborg, snart ved rislende Kildevæld eller under Ørkenens Palmer, — men at Digteren ogsaa kan have sit Hjem ved Dyrehaven paa Sjælland med Udsigt over Øresund og med sin unge Hustru ved Siden, sætter ikke hans Fantasi i Bevægelse.

Nej — det er Oehlenschlägers jublende Faderglæde, der vækker Elskeren i ham tillive og løser hans poetiske Tungebaand! Det er Charlotte, det første Barn, han trykker til sit Bryst, der bliver hans Muse, før han af sit fulde Hjerter kan synte til sin Hustrus og Arnens Pris.

Om Morgen den 17. Maj 1811, Aarsdagen for deres Bryllup, modtager Christiane, fra hans Haand et Digt, der har været den

kosteligste Gave, han kunde skænke hende. Det er for hende, som om den Lykke, hun følte i Forlovelsens første Dage, er vendt tilbage. Mange Skuffelser og mangen bedrøvet Tvivl har hun i Ensomhed gennemlevet i den lange Mellemtid. Nu ejer hun paany hans Hjerte, Det er, som om det Liv, der skulde indvies paa Bryllupsdagen, først nu er oprundet. Fortiden med dens Trængsler staar for hende i Mindets vemodige Skær. I dette Digt rummes al Fremtidens Haab og Lykke.

Uden Vidner for idag et Aar  
 I den lille Hvælving taust vi knælte,  
 Sagte vore Læber Løftet mælte:  
 Tro til Død at dele Livets Kaar.  
 Svundet i vor Ungdoms friske Luft  
 Var den unge Elskovsroses Duft, —  
 Men vor Kjærlighed var ej forsvundet,  
 Tiden havde mere fast os bundet,  
 Rummet os kun skilte stakket ad.  
 Saa Din Ven hjemiled glad,  
 Livets skønne Sommerdage  
 Stod endnu for os tilbage. — — —

Søde Skjæbne! Elskte Kaar!  
 Venlig svandt det første Aar,  
 Ej af Sorg endnu vi vidste, —  
 Skulde vi slet ingen — ingen friste?  
 See, da kom en lille Sky  
 Just, som Aaret vilde flye;  
 Men de skønne Straaler brøde  
 Atter af vort Nytaars Morgenrøde.

Tak, Algode! Du os gav  
 Alt! meer end vi turde haabe.  
 Tak selv for den lille Draabe  
 Malurt i vor Glædes Hav!  
 Din Algodhed give,  
 At den aldrig større blive!

Saa rørte vi ud efter Vielsen treen  
 Paa Gravens Steen  
 Og derfra til Slottet hjemiled',  
 Hvor Skoven knejser, hvor Kilden gaaer,  
 Og Fuglen slaar,  
 Og Aftensolen os smiled.

Saa vil os Glæden i al vor Tid  
 Ledsage blid;  
 Gud vil os i Naade beskytte.  
 Og dæmrrer der stundom en lille Sky,  
 Snart vil den flye  
 Og Lyset bestraale vor Hytte.

Modtag, min Elskte, paa denne Dag  
 En Sang, kun svag.  
 Snart Svagheden reent mig forlader.  
 En bedre jeg synger Dig næste Aar,  
 Naar Glutten gaaer  
 Og laller: Min Moder! Min Fader!

Din ØSLÆ.

Oehlenschläger holdt sit Løfte. Baade paa de tilbagevendende Bryllupsdage, og naar hun fejrer sin Fødselsdagsfest, sender han »Molle« smaa fortrolige Digte, ofte ogsaa Vers, skrevne i Børnenes Navn og ledsagede af Gaver. Ikke sjældent hænder det da, at han anraaber hende om at glemme en og anden Mistemning, der har været imellem dem. Og ofte skriver han til hende, ogsaa udenfor Højtidsdagene, muntre Rimerier, der afspejler hans Glæde over Tilværelsen og hans Kærlighed til Hustru og Børn. Som Exempel paa den sidste Art Poesi anføres efterfølgende Rimbrev, halvt en Vaskeseddel, halvt et faderligt Længselssuk efter Hjemmet, skrevet i Juli 1813, da han for en kort Tid har opslaaet sin Bolig paa Frederiksberg, hvorfra han sender en jysk Landsoldat som Budbringer til Familien i Norgesgade.

Min gode lille Christiane!  
 Her sender jeg Dig — ej med Ane,  
 Ej Morten, heller ej med Stine,  
 Og endnu mindre med Cathrine,  
 Men med den gode Landsoldaten  
 Et Jydebarn, et Værn for Staten,  
 Min ene med den anden Skjorte —  
 Jeg haaber ingenting er borte!  
 Jeg kunde Dig endnu vel sende  
 Natskjorten — men jeg bærer hende  
 Paa Kroppen nu og gidder ikke  
 Just flaae mig for Dig alt at skikke.  
 Hvad Halsens Klude anbelanger,  
 To Stykker her Du fra mig fanger,  
 Og to — ifald Du ej er kræsen —  
 Hvormed jeg her har snødet Næsen.  
 Saa følger ogsaa, klamt af Væde,  
 Et Haand — hvad heller Vaskeklæde.  
 En Vest jeg ogsaa kan spendere  
 Og — hvis jeg sandser — intet mere. —  
 Det gjør mig ondt, at Lotteliden  
 Er ikke blevet bedre siden,  
 Thi haabefuld jeg sikkert troede,  
 Hun skulde slippe for sin Ho'de.  
 Tror Du jeg, selv i største Hede,  
 Jer kunde lade eenligt svede  
 Og ikke komme til min Moder,  
 Til Lode og til lille Proder?  
 Hvis ej Du kan Din Søndag nyde  
 I Somrens Grønt, den skulde flyde  
 Saa sparsomt hen, reent uden Glæde?  
 Nej! Klokken tre er Faer tilstede  
 Og spiser med sin Moer og Datter,  
 Og først ret silde gaaer han atter.  
 O, Gid I kunde med mig være  
 I denne køle Atmosphære!  
 I alle Ting man derved vinder:  
 I Appetit og røde Kinder



Og Munterhed, — kort Somrens Glæde  
 Forbinder meget i sin Kjæde.  
 Farvel! Nu ikke meer jeg sjunger.  
 Hils begge vore søde Unger  
 Fra Fader i den grønne Sommer,  
 Men som om trende Timer kommer.

Din A. OEHL.

Som Exempler paa Fødselsdagsvers, han i Børnenes Navn  
 sender Christiane, hidsættes følgende fra 1816:

Hvad skal en lille Pige  
 Sin elskte Moder sige?  
 O, gid Du leve længe  
 Og faae saa mange Penge,  
 At stakkels Faer kan købe,  
 Hvad bedre Dig kan røbe,  
 Hvor højt Du er os kjær.  
 Forsmaa ej dette her:  
 Lidt Hovedvand, som lugter.  
 (hoppende)  
 Til Middag faaer vi Frugter!  
 Gud signe vores Moder  
 Med alle Jordens Goder!

Din TALKE LORDEN QVACKS  
 eller LODE ØSLÆ

og følgende fra 1819, som Lotte, der nu er otte Aar gammel,  
 selv har kunnet underskrive:

De kjære Hænder, som mig baaret har  
 Og vogtet mig saa tit fra Fare,  
 Dem, Moder, evig dyrebar,  
 Saa gjerne vilde jeg bevare.  
 Saa tag da disse Handsker smaae  
 Her af Din Lotte — træk dem paa!  
 Guds Engle stedse Dig paa Hænder bære,  
 Og Dine Døttre værdige Dig være!

CHARLOTTE OEHLENSCHLÄGER.

Da Oehlenschläger en Aften i Efteraaret 1816 gik i Theatret, anede han ikke, at der forestod ham en stor omend vemod-blandet Glæde. Foran ham i Parkettet sad Københavns Overpræsident, Gehejmerraad Moltke, der i en Mellelmagt spurgte ham, om han ikke skulde have Lyst til at ledsage en ung Søn af Kammerherre Bertouch, fra Herregaarden Søholt ved Maribo, paa en Udenlandsrejse, der vilde vare et Aarstid eller mere.

Grunden til, at den unge Bertouch, en Neveu af Moltke, skulde paa Rejse, var den, at man ønskede, at han maatte for-glemme en Kusine, med hvem han havde været forlovet. Til Familiens Glæde var Forbindelsen bleven hævet, men Bruddet havde efterladt et Saar, som maaske kunde læges ved en læn-gere Adskillelse.

Oehlenschläger slog til. Han følte sig netop ilde tilpas i Dan-mark og trængte til Opmuntring og Rekreation. Den Bagge-sen'ske Strid havde i Anledning af »Frejas Alter« taget Vind i Sejlene, Venskabet med Rahbek havde faaet et forsvarligt Knæk, hans Forhold til den samlede Theaterdirektion var spændt og hans Arbejdslyst svækket. Det stod for ham som en Befrielse at blive revet ud af de hjemlige Købstadsforhold, og han længtes efter paany at se fremmede Lande og Mennesker.

Han følte næsten daglig, at den almindelige Stemning i Pu-blikum ikke var ham god. Selv de, der beundrede ham, dømte ham umildt. Den efterfølgende Passus i et Brev fra Friederike Brun til Bonstetten i Maj 1816 var et Udtryk for den offentlige Mening:

»Oehlenschläger forsømmer sig selv af lutter bornert Hovmodighed, og hans Geni slumrer ind i den nøjsomme Uvidenheds Skjød. I de sidste 3—4 Aar er han unægtelig dalet. Men uden Kultur, uden Videnskab, Smag og Kritik kommer der aldrig noget til Efterkommerne«.

Dommen var uretfærdig, i ethvert Fald overdreven haard. Men saaledes lød den. Jorden har brændt ham under Fød-derne.

Da Afskedstimen ved Vintertid slog, følte han, hvor fast han var voxet sammen med sit Hjem, og det kostede ham Overvindelse at rive sig løs. Om Aftnerne laa han paa Tæppet i Dagligstuen ved Kakkellovnsilden og lod de Smaa kravle hen over sig. Han legede og tumlede med dem som et Barn, og under Latteren og Lystigheden lagde de ikke Mærke til, at deres Faders Ansigt hvert Øjeblik var badet i Taarer. Det kom ham for, siger han i sine Erindringer, som om han ved sin Hjemkomst fra den forestaaende Rejse ikke skulde se sin Kære igen. Thi i al Kærlighed ligger Frygten for Skilsmisse, og derfor opflammer enhver Afsked den himmelske Kærlighed i Menneskets Bryst, og selv i det daglige Farvel til en Ven skjuler sig noget af denne hellige Følelse.

Der foreligger fra Christianes Haand en Del, hidtil utrykte, Breve, som hun i dette Adskillelsens Aar sender sin Mand. Korrespondancen føres med en Regelmæssighed og en dyb Inderlighed, der viser deres ægteskabelige Kærlighed i det skønneste Lys.

I det Udvalg jeg har foretaget af Christianes Breve, har det, med mit Arbejdes Formaal for Øje, sin særlige Interesse at følge Forældrenes Glæde over Lotte og at efterspore den beundrende Kærlighed, som fra de tidlige Aar knyttede hendes Hjerter til deres.

23. Decbr. 1816.

»Min elskede Oehlsenschläger, mine søde Glutters ømme, kjærlige og trofaste Fader! Dit rørende, skønne Brev har jeg modtaget idag, netop fjortende Dagen efter Din Afrejse — nu har jeg da alt fire velsignede, evigkjære Breve, saa ofte har jeg alt modtaget den kjærligste Forsikkring om, at vi blive i Din Erindring. — — — Gud være evig lovet, at vore Børn ligne Dig, de have alle varme Hjerter. Lotte græder naar jeg læser højt af Dine Breve, og mangan Aften naar jeg troer hun sover alt, hører jeg hende græde højt og vemodigt — da er det ved at tænke paa Fader. Hun havde ikke tænkt sig det saaledes, at Fader skulde blive saa længe borte. — — Som Du saae os

tilbringe Williams Bursdag, tilbragte vi den virkelig, Han havde en rød Kjole paa og nye gule Støvler, som Moder sagde ham kom fra Fader. Fra Moer, Hans og Lotte fik han en ny Tambourin, en Kukkuk og et Svøbelsebarn. Om Middagen spiste han efter formelig Indbydelse hos Bedstefader og sad ved Bordet med os andre, drak Skaaler, især Faders og sin egen, spiste Postdej med Elfenbeens Kniv og Gaffel, som Bedstefader havde lagt paa Bordet ttl ham og forsmaaede heller ikke Marsipanen. —

Igaar da jeg vel havde læst Dit Brev, kørte jeg i Borries' Vogn med Lotte og Johannes ud til Din Fader og forelæste ham det. Han glædede sig usigeligt og græd som et Barn. Idag har jeg i samme Hensigt været hos Fader. Taarerne trillede ned af hans Kinder. Han elsker Dig, som Du fortjener.

Jeg har spurgt hvert af Børnene, hvad de vilde, jeg skulde skrive til Fader. Lotte siger ganske stødt, at hun nok selv skal skrive. Jeg har maattet love at skrive, hvad hun siger, naar hun holder paa Pennen og det gjør vi nu:

»Søde Fader — hvordan lever Du? Kom snart igjen til Dine Børn, jeg græder tit for Dig, men det maae Du ikke blive bedrøvet for, søde Far«.

Det har hun selv dikteret mig og holdt paa Pennen, den søde Glut. Gud velsigne Dig og bevare Dig!«

Det er under Indtrykket af dette Brev, der har rørt hans Faderhjerter dybt, at han nogle Dage senere, paa Nytaarets første Dag, skriver følgende Vers til sit Hjem:

Mine Børn, hjertelskte Tre!  
 Gode Gud, skal jeg dem trykke  
 Til mit Bryst med Faderlykke?  
 Ja — jeg skal dem atter se!  
 Hulde Moder, græm Dig ej,  
 Fader kommer vist tilbage  
 Som en Ørn til elskte Mage  
 Fra den lange Fjeldevej!

Lad ham flyve som en Ørn,  
 Strække sine raske Vinger!  
 Sikkert de ham atter bringer  
 Til sin Viv, til sine Børn.

Som en Due fra min Ark  
 Iler jeg fra Syndflod-Hadet,  
 Bringer med mig Oliebladet,  
 Voxet af en fremmed Bark!

Det næste Brev i Rækken fra Christiane bærer Datoen 7. Januar 1817.

»Min ejegode, inderligt elskede Oehlenschläger! Jeg veed sandelig ikke, hvordan jeg skal takke Dig for al Din Æmhed og Kjærlighed for Din Molle og Dine Børn, — jeg veed intet uden at elske og beundre Dig. — — — Jeg lever i det sødeste Fremtids Haab, jeg glæder mig ved enhver Glæde Du nyder. Gud velsigne Dig for Din sjeldne Kjærlighed. Dersom jeg ikke var god, maatte jeg blive det, og meget bedre end jeg var og er, kan jeg jo blive. — — — Jeg takker Dig for Alt, hvad Du har virket paa mig fra min tidligste Ungdom til dette Øjeblik, for de mange skønne og herlige Tanker og Forestillinger, Du har ledet mig til. Tak, inderlig Tak for de mange kjærlige Breve, Du glæder mig med! Naar Du kommer i Maj til Paris, maae engang maanedlig være Alt, hvad jeg tør vente mig. — Saavidt kom jeg iaftes. Jeg havde haabet at fortsætte mit Brev, men mine Øjne lukkede sig — ikke af Søvn men af Graad. Det er mig umuligt enten at læse Dine Brøve eller at skrive til Dig uden at græde, men disse Taarer lindrer mit Hjerte, kun Øynene pine de lidt. — — — — Nu skal Lotte skrive!

»Sødeste Fælle! Kom snart igjen til Din lille Tøt! Naar Posten blæser, hopper jeg, for saa venter jeg han kommer med Brev fra Dig. Hvordan lever Du? Jeg hører Du gaaer paa Comedie ligesom her. Jeg har voren paa Langebroe idag med Fru Brun. Tak for Du tager hver Aften vores Haar og kysser det for det Du holder saa meget af vos. Tak for jeg maatte skrive i Din Stambog, maae jeg ogsaa det, naar Du kommer hjem. Jeg græder ogsaa, for jeg holder gyselig meget af Dig. Kom snart igjen til Molle, Lotte, Vovle og William. Jeg ønsker Dig glædelig Nytaar, søde Fæer.

Din Dumpedorte«.

Jeg forsikkrer, at hun selv har stilet Brevet, som Du kan see, da jeg ikke selv kunde gjøre det saa godt.

Du kan troe, jeg havde Loyer af Lotte. Da hun hørte af Brevet, at Du havde kjøbt mig et Schawl, hoppede hun længe af Glæde og

udraabte med den morsomste Ivrighed med sammenlagte Hænder: »Gud give jeg bare vidste, om det var rødt eller hvidt!« Det er en ægte Pige. Men det er dog sødt, at Stads, som ikke er til hende selv, kan fornøye hende saa meget. — — — — Gud være med Dig, min Engle Oehlenschläger! Dine søde Glutter kysse Dig i Tankerne. Lev vel! Tænk paa os som hidtil, men længes ikke før i September.

Din CHRISTIANE«.

18. Januar 1817.

»— — — — — Jeg lover, at jeg skal faae min Garderobe i god Stand; jeg har alt faaet mig en Pels og Hat. Hvad jeg skal have paa til Dronningen er saa net, at de hos Reinhardts er ret bedrøvede over, at Du ikke kan see mig med den hele Stads; Kjolen havde jeg, den er kun omsyet. Nu kom det dejlige Schawl tilpas. Siden Du saa gjerne vil, at jeg skal anvende mere paa mig selv, og jeg seer, at Dine Indtægter forøges, vil jeg ogsaa gjøre det. De søde Unger er raske og hilse deres velsignede Falle inderligt. Vovle voxer stærkt. Lotte ogsaa. Hun er sød og saa fornuftig, at jeg aldrig kan sige Dig det. Alle siger, at hun voxer sig smuk. Det er sjælden, vi gribe til Riset, og før jeg skulde være for slem imod dem, kjæler jeg vist for meget for dem. Nu kan jeg jo ikke kysse Falles sorte Hoved og hans buttede, varme Haand med tilhørende lombardske Nødder, det er jo da naturligt, at jeg kjæler for de smaae Glutter, som alle tre har mere eller mindre, ogsaa i det Udvortes, af deres Fader. — — — —

Her er Lottes Brev.

»Sødste Falle! Det var ret et pænt Schawl, Du sendte Moder. Jeg har været hos Kirsteins og faaet en lille Snuustobaksdaase af Sukker. Men da jeg kom hjem, gik den itu. Gud skee Lov Du kommer hjem, naar Sommeren er forbi. Vi længes saameget efter Dig, søde Fader, De siger, der gaaer et Spøgelse i Bredgaden om Aftenen. Der var en Officier som talte til hende engang, og saa pustede hun paa ham, saa han faldt i Rendestenen. Hun har tabt sit Paternosterbaand, og det gaaer hun nu og leder efter. Men jeg er ikke bange, naar jeg gaaer til Reinhardts, hvad skal saadan en stor Pige være bange for. Søde Fader — Gud skee Lov Du er rask. Tænk paa Dine Glutter. De holder saa meget af Dig.

Din Lotte«.

Lev vel! Alle hilser Dig!

Din CHRISTIANE«.

Efter sin Ankomst til Paris modtager Oehlenschläger den 21. Febr. 1817 et Brev, hvoraf jeg hidsætter følgende Uddrag:

»— — — — — Hvad jeg nu i dette Brev vil underholde Dig med, troer jeg vist, Du vil synes om; jeg vil nemlig kun skrive til Dig om Børnene, Kathrine har i disse Dage været lidt syg, og uagtet det neppe er andet end lidt Vejrsyge, har jeg dog ikke villet, at Hans og Wille skulde ligge inde hos hende. Mit Sovekammer seer derfor ud som en Lejr, da alle tre Kurve staae udenfor min Seng. Den første Nat, da Wille vaagnede omtrent Kl. 2, blev han yderlig forbitret over, at det ikke var Kathrine, som laae i Sengen, fordrede med største Ivrighed sin »Tatrine« og sagde »væt Moder«! Tilsidst da jeg bød ham Theevand, jeg havde over Lampen og Brystsukker, som jeg til Hjælp i paakommende Tilfælde havde forsynet mig med, svarede han: »Nej — mig vil inte ha' Thevand, mig vil inte ha' Brystsukker, mig vil ha' min søde Tatrine«. Disse Erklæringer blev ledsagede med Skraal, saa at Lotte vaagnede, rejste sig overende og holdt følgende moralske Tale for den lille Skraalhals, som han meget opmærksom hørte paa: »Hvor kan Du være saadan en lille Nassekonge og græde over, at Du er hos Din Moder og ikke hos Kathrine? Du hører jo Moder sige, at Kathrine er syg og kan ikke have Dig. Vær nu en god Dreng og kys Din søde Moer og læg Dig til at sove, saa holder Moer saa meget af Dig, og naar Du lader Kathrine have Roe i Nat, saa bliver hun frisk og kan have Dig igjen imorgen Nat«. Denne Tale imponerede William saaledes, at han strax rakte mig sin lille Mund for at kysse mig og lagde sig til at sove. Denne Scene er saa nøyagtig meddeelt Dig, at jeg turde aflægge Eed paa dens Paa-lidelighed.

Er det ikke sandt, at Lottes Sprog er mærkværdigt. Mangen god Skribent maatte ønske sig at have saa god en Logik som den lille »Tøt«. Herfor, som for det Bedste, vi ere i Besiddelse af, takke vi vor søde Falle. — — — —«

Christiane har lovet sin Mand, at Lotte skulde kunne læse, naar han kom hjem, og Barnet gør saa gode Fremskridt og viser saa stor en Iver, at Christiane endogsaa tror at turde love, at hun skal have lært at skrive til den Tid. Da Lotte hører, at Faderen har faaet Meddelelse om, hvor flink hun er, »hopper

hun med funklende Øjne af Glæde derover saa længe, at jeg maatte dæmpe hende deri«, skriver Christiane, »da hun næsten aldrig havde holdt op igjen«.

*Den 14de og 15de Marts 1817.*

» — — — Lotte er en usigelig klog Glut. Forleden Onsdag, da jeg nylig var bleven syg, lod jeg lægge Varme i Dagligstuen, for at Carl og Boye skulde spise derinde. Børnene var der ogsaa dækket til, men da Lotte havde spist et Par Skeefulde af sin Bollemælk, kom hun løbende ind til mig og lagde sit Hoved paa min Seng og græd bitterligt. Nu vilde jeg da vide, hvorfor hun græd, og da brød den søde Tøt ud: »Det er saa bedrøveligt at spise derinde, der har vi saa tit siddet med den søde Faer og spiist, og naar vi havde spiist, satte han sig hen i Sophaen og fortalte os smaae Historier, og nu er Moder der ikke engang men ligger her og er syg — nej, søde Moder — jeg kan slet ikke spise i den bedrøvelige Stue, lad mig spise herinde hos Dig, hvor vi spiser, naar Du er frisk«. Hvor forgrædt og beklemt den lille Glut end var, glædede det mig dog inderligt, thi det var ret en velsignet Længselsyttring efter sin Fader, som kom af et varmt og kjærligt Hjerte. Gud være med Dig!

Din CHRISTIANE».

*Den 29de Marts 1817.*

»Min søde Falle! — — — Hvor længes vi efter Dig, alle som een! Nej, det var Lyv, — som Molle længes, kan ingen anden. Vi vil bære Dig paa vore Hænder, vi skal kappes om at kjæle for Dig. Wille vil være Post, naar han bliver stor, for at bringe Moder og Johannes og Lotte Breve fra Fader, og Johannes vil være en Fa'er, en stor Fa'er, bedre veed han ikke at blive. — — — Bedstefaer spiste for nogle Dage siden ved Taffelet. Da han gik derfra, kom han ind til mig for at fortælle mig, at baade Kongen og Dronningen havde talt saa meget med ham om Dig. Dronningen havde været saa glad over Frederiksbergdigtet, og Kongen havde talt om Din Rejse og yttret, at det jo var en smuk Lejlighed for Dig, som Du skulde benytte Dig længere af. Fader meente, at da Du havde Familie, var det rimeligt, at Du længtes hjem. »Det er kun i Førstningen, man længes«, sagde Kongen. Det kan gjerne være, at Kongen er saadan tilfreds — med Falle er det nok anderledes. Din elskende

MOLLE CHRISTIANE«.



Herefter har Lotte Ordet:

»Sødeste Falle! Maae jeg spørge Dig, hvorsnart jeg faaer min Hundepost, jeg længes saa gyselig efter den. Jeg har faaet en A-B-C af Hauch; der er Zobler, Esler og Ørne i den; der er ogsaa Ræve, som skader Bondens Gaaseflok, der er en arrig Oxe og stolte Svaner, Marekatte, Næsehorn, Qvæg, Xanthus, Øgler, Væddere, Tigre, Ulve, som stjæler Bondens Lam og Faar, Paafugle, Kameler, Løver, Hjorte, Gedebukke, Falke og Jægere, Elephanter, Drager, Crocodiller og Bjørne. Paa Bindet staaer en Kineser og en Hottentot. Gud skee Lov, at Du kommer hjem i August til Lodde. Moder har været syg, men nu kommer hun sig, for hun drikker Viin hver Dag. Lev vel, søde Fader. Tænk paa Din Stumpedorthe. Kom snart hjem og drik Kaffe i Sophæen og fortæl mig en Forstorie.

Din LODDE«.

*Den 22<sup>de</sup> April 1817.*

[Det har Dagen iforvejen været Lottes sexaarige Fødselsdag].

»— — — Og nu vil jeg fortælle Dig om Gaarsdagen, min søde Falle. Den nydelige Sax og Fingerbøl samt Bonbonæsken laae paa Midten af det lille Mahognibord i Dagligstuen, hvorpaa var bredt en Serviet. Fra Forældrene befandt sig et Par grønne Støvler, 12 Par nye Bomuldsstrømper, et Par Handsker, rødt Gingang til en Kjole og af den samme Slags Billedbog, som Lotte fik, da hun var nogle Maaneder gammel med Rap-rap-Anden i. En ny rød Kjole havde jeg syet hende, som hun havde paa, og et nyt grønt Baand til Haaret. Om Morgenens, da alle tre Glutter var pyntet, fik de Chokolade og Sukkerkringler, siden kom Visitterne, Tanterne med en lille Kappe med dejlige Kniplinger om, til at have under Hatten, den lille Carl med et Par Handsker, Gustav med en Elfenbeensindretning til Strikkepinde og Frk. Bertouch med de dejligste smaae hvide franske Chokoladepopper med Guldkant; Reinholdine med en lille Pomerantsæske med Jordbær i, og Hauch og Hjort med mange Trædyr og Kager. Bedstefader gav hende dejligt grønt Sirts til en Kjole. William havde første Gang Buxer, som Moder havde syet ham af rødt Gingang, nye grønne Støvler fik han ogsaa, og Moder havde syet ham en ny Kasket, som han længe havde forlangt til at hilse med for Tongen og Dronnenen og Possessen, som han paa Gader og Stræder har megen Commerts

med. Alle tre Børn førte sig artige op hos Bedstefader, og William, som er vor Broder lustig, drak utallige Gange i god Biskop Faers »Staal«. Vi Andre drak den ogsaa af Hjertens Grund, og Pigerne maatte ind for at drikke baade den og Lottes. Lotte er en voxen Pige næsten, ret flittig, artig — til Vidunderlighed ude, men lidt næsviis og heftig af og til hjemme. Jeg skriver Dig ærligt og redeligt til, thi skal Du troe, hvad jeg skriver, maae jeg jo ikke idealisere. Hvordan skulde et klogt Barn være fri for Næsviished, eller hvor var det mueligt i saa kort Tid at aflægge alle Unoder? Sød er hun iøvrigt, fuld af Forstand og Følelse og Bedstefaders Kjæledægge i højeste Grad og Tanternes ogsaa. — — —

Din CHRISTIANE«.

Den smukkeste og varigste Gave blev dog paa Fødselsdagen sendt Lotte fra Paris. Det var et Digt fra hendes Fader.

Din Fødselsdag for sjette Gang  
 Skal atter Vaarens Sol tilsmile, —  
 Men os adskiller mange Mile!  
 O, Lotte, tag Din Faders Sang.  
 Skøndt kun endnu saa lille, spæd,  
 Du kjender vel mit hele Hjerte,  
 Du delte med mig Fryd og Smerte  
 Og græd hvergang Din Fader græd.

Min Fremtids Haab, min Manddoms Lyst!  
 Vox som en Blomst i Edens Have!  
 Gud skjænkte Dig sin bedste Gave:  
 En aaben Aand, et kjærligt Bryst.  
 Vox som en Rose reen og klar!  
 Den Evige vil Dig beskytte!  
 Du smykke skal min Alders Hytte,  
 Naar selv jeg ingen Blomster har.

Naar paa min fjerne Vandring her  
 Jeg seer en god og kjærlig Moder,  
 En lille Pige med sin Broder,  
 Tre hulde Børn, bag Skovens Trær, —

Da føler jeg mit dybe Savn,  
 Og, blind for hver en flygtig Glæde,  
 Min hele Lindring er at græde  
 Og ønske mig i Eders Favn.

Jeg kommer snart, min Flugt er snar!  
 Omfavn Din Moder, Hans og Wille,  
 Og kys den Store, Mindre, Lille,  
 Og hils dem fra den stakkels Faer.  
 Han deler ej Din Fest i Vaar,  
 De høje, søde Øjeblikke;  
 Men Lottes Sundhed skal jeg drikke!  
 Gud skjænke mange glade Aar!

Din kjærlige Fader

A. OEHLENSCHLÄGER.

I Sammenhæng med dette Digt kan følgende Passus fra Oehlenschlägers Rejsebrevne citeres:

»Den 21<sup>de</sup> April rejste vi fra Paris; det var lille Lottes Fødselsdag, og da jeg vidste, hvor inderligt jeg paa denne Dag vilde længes hjem, bestemte vi den til Afrejsen for at adsprede mig. Bertouch og jeg drak hendes Skaal om Aftenen Kl. 8 i Meaux. Jeg gik ud i den aabne Port i kold Blæst, thi der var intet tomt Værelse i Nærheden, tog den lille Lok frem fra mit Bryst, kysede den og ønskede hende alt Held«.

Naar han i det ovennævnte Digt til Lotte fortæller hende om, hvorledes han maa græde, naar han paa sin Rejse møder Børn, der omfattes med øm Kærlighed af Fader og Moder, maa man uvilkaarlig tænke paa hans Aftenvandring udenfor München, da han giver sig i Snak med en Bonde, der med Hjertevarme taler om sit Hjem og sin ægteskabelige Lykke. Med Vemod lader Oehlenschläger ham forstaa, at ogsaa han har et Hjem med glade, raske Børn, men desværre er de langt, langt borte fra ham, i det fjerne Danmark. Snart efter nærmer de sig Bondens Hus, og to blomstrende Børn, en Dreng og en lille Pige,

kommer glædestraalende løbende hen mod Faderen, der tager dem op i sin Favn og kysser dem. Bevæget og nedslaaet i Sindet siger Oehlschläger ham Farvel og maa skynde sig bort for at skjule sine Taarer. Det var sikkert mere end en smuk Talemaade han brugte, da han engang, i Anledning af Hakon Jarls Offring af Sønnen til Odin, yttrede, at disse Scener vilde han umuligt have kunnet skrive, hvis han paa det Tidspunkt selv havde været Fader. —

Havde Oehlschläger paa den første Aarsdag efter sit Bryllup med Christiane glædet hende med en poetisk Ihukommelse af Vielsen i Gjentofte Kirke, sender hun nu ham, paa Syvaarsdagen for Begivenheden, et Kærlighedsdigt i Prosa, der i sin simple Skønhed synes mig at være et ægte Udtryk for hendes elskelige Personlighed.

»Idag, min velsignede Oehlschläger, for syv Aar siden, gjorde jeg i Forening med Dig en lille Lystrejse til Gjentofte; idag er min søde Fælle langt fra mig, men saa har jeg til hans Erindring tre søde Glutter at kjæle for, som alle pukke paa deres Ret til at hedde Oehlschläger, og kan jeg nu ikke have den rette store Oehlschläger, er disse smaae ret gode Surrogater. Vi tilbringe saa omtrent hver Dag med at tale om Fælle, om den Glæde at modtage ham igjen — men idag fremfor alle Dage! Hvor inderlig det har glædet mig at mærke de kjærlige smaae Hjerters Længsel efter deres Fader, kan jeg ikke sige Dig. Den yttre sig paa saa mange Maader, snart ved de yndigste Kjælerier, snart ved Utaalmodighed over, at Fader bliver saalænge borte, men oftest ved at tale om, hvordan de vil trykke og kysse ham, naar han kommer hjem. Bare de ikke i det første Øjeblik bliver til Stok og Steen af Overraskelse og Undseelse! Ørsted, Hans Christian, har bedet mig og alle Børnene til Middag idag, det er ogsaa deres Bryllupsdag den 17<sup>de</sup> Maj, og de syntes da, vi skulde være sammen. Skoven er alt grøn, vore Træer ovre ved »Tætterraarnet« ogsaa. Naar jeg nu betænker, at disse Blade ikke skal visne men kun blive større til Fader kommer hjem, saa er jeg færdig at hoppe som Lotte af Glæde. — — Jeg troer aldrig, at nogen Rejsende har skrevet saadanne Breve som Du. Det er saa flaut for mig, at jeg egentlig aldrig kan besvare dem,

jeg kan kun læse dem, saa jeg har Nytte af dem, inderlig glæde mig over dem og i mit Hjerte være taknemlig for al den Kjærlighed og Godhed, de viser mig — alt andet er jeg for ringe til. Du skriver Intet, som jeg ikke føler og fatter, men hvorledes det har grebet mig, hvorledes det har opbygget mig, og hvordan jeg har forstaaet det, faaer Du aldrig at vide, og det er det, Du som Digter helst vilde vide. — — —«

Lotte skriver:

»Søde Falle! Mange Tak for det lille Vers med Blomsterne over. Du er saa sød imod mig. Faer, Du skal see, jeg skal ogaaa være en artig Pige, at Du kan holde af mig; naar Du kommer hjem. Jeg blev jo sex Aar. Saadan en stor Pige maae ogsaa være artig. Johannes og Wille kjører med Stole til Faer til Wien, og jeg syer eller strikker eller læser med Moder. Gud skee Lov, Du kommer hjem i August, søde Falle. Din Bog, som Du sendte til Molle var saa dejlig med den lille kjønne Rose og med Harpen og Slangen. Tante Drewsen pegede paa Slangen og sagde: *Das ist gelungen*. Lev vel, søde Falle og tænk paa Din Lodde; naar Moder skriver igjen, skal jeg skrive meget længer. — —«

Oehlenschlägers Længsel efter Hjemmet og sikkert ogsaa hans Utilfredshed over den bundne og ikke altid lige lystelige Stilling som Rejseledsager og Mentor for Bertouch, bevirkede, at han ønskede sig en Afløser, idet man havde besluttet, at den unge Mands Fraværelse fra Danmark skulde strække sig over længere Tid end fra Begyndelsen bestemt.

Oehlenschlägers Valg faldt da paa hans udmærkede Ven Peder Hjort, den senere Lektor ved Sorø Akademi. Hjorts Rejseforberedelser varede imidlertid uforholdsmæssig længe, og Oehlenschlägers Hjemve kan maales efter den stigende Utaalmodighed, hvormed han Uge efter Uge paa den »Berlin'ske Sandbanke« afventer Vennens Komme. I et Brev til Christiane skriver han, at han har købt et Signet med en Sten af Bjergkrystal, hvori en ilende Hjort med Underskriften »*semper dritto*« er fremstillet. Dette Signet vil han vise Hjort til hans Beskæmmelse, fordi han ikke skynder sig. Den eneste Fordel ved Oehlenschlägers forsinkede Hjemkomst bliver den, at Lotte faar

mere Tid til at dygtiggøre sig i Læsning og Skrivning. Det synes at knibe lidt med hendes Flid. Christiane mener, at hun burde være videre i sin Lærdom, men »det er saa vanskeligt at faae Børn til at være stadige om Sommeren«.

Først den 15. Septbr. kan Oehlschläger begynde sin Hjemrejse, og den 21. staar han paa Københavns Toldbod.

I et Brev af 23. Sept. 1817 skildrer han selv i rørende Ord den Lykke, han føler ved atter at være hos Hustru og Børn:

»I Overgaards Morges lagde Skibet ind, og jeg lod mig roe til Toldbodtrappen. Det har noget langt mere Fortryllende at komme hjem til Søes end til Lands. Til Lands vænnes man til Fædrelandet igjen lidt efter lidt; men her kommer det paa een Gang. De kjære Matrosers »Fanden gale mig« og »Djævelen tordne mig« klang mig sødere i Øret end Nattergalesang, og jeg havde nær givet dem Penge for at bande mere. Ved Indgangen til Toldbodens Viinhuus betænkte jeg mig paa, om jeg skulde løbe lige hjem, som jeg var, eller blive der først og lade et Bud melde mig. »Dette tyktes tilsidst den Tvivlende dog som det Bedste«. Jeg sendte altsaa Karlen afsted og lod mig barbere. Hvilken underlig Følelse at staae her i et fremmed Vertshuus og saa nær min egen Arne! Karlen kom tilbage og fortalte mig de Elskedes Glæde, og nu ilede jeg hjem.

Hvorledes skal jeg beskrive min Henrykkelse, da jeg saae dem Alle grædende og hulkende at kysse paa Fingrene i Vinduet? De mødte mig paa Trappen. Alle tre Børn vare voxede et langt Stykke og havde nye Klæder paa til Faders Hjemkomst. William kjendte mig igjen af mit Portrait, han klyngede sig nysgjerrig, tillidsfuld og venlig til mig. Lotte stod maalløs og græd og kyssede mine Hænder, — lille Johannes stirrede taus paa sin Fader med tunge Taarer i de alvorlige Øjne. Min trofaste Christiane vidste ikke, hvor hun vilde hen for Fryd. Saligere Øjeblik gives der ikke paa Jorden, ligesaa sødt og oplivende, som Afskeden smertefuld!« — —

Mon Nogen, der læser disse Ord og sammenholder dem med Christianes Breve under Adskillelsen, skulde være tilbøjelig til endnu at tro paa den dumme Krønike om, at Oehlschlägers Ægteskab var ulykkeligt? — —

I Sommeren 1820, da Charlotte er ni Aar gammel, opholder hun sig som Feriegæst hos Højesteretssagfører Zeuthen paa Tølløsegaard. Det er første Gang i hendes unge Liv, hun er ude paa egen Haand i Verden. Det er en stor Begivenhed baade for Forældrene og hende selv, og Vognen, hvori hun er kørt afsted, har endnu ikke naaet Tølløse, før Længslen efter Datteren tvinger Christiane Pennen i Haanden. Og hun sender hende nedenstaaende Brev, som ingen Moder har skrevet ømmere og skønnere til sit Barn. Hun er som Hønen, der for første Gang slipper Ællingen løs og ser den tumle paa Vandet, mens den selv staar ængsteligt trippende paa Landjorden.

*Kjøbenhavn d. 29<sup>de</sup> Julii 1820.*

»Min søde, lille Lotte! Du har neppe været fire Timer borte fra os, før jeg alt begynder et Brev til Dig. Hvoraf mon det kan komme? Mon deraf, at Du er min lille Stumpe-Dorthe, som nu for første Gang slipper reent ud af Buret? Men det er jo en herlig Sag, at vi kan høre fra hinanden. Lad mig see, Du ikke glemmer at give os den Efterretning, som vi længes saa meget efter. Og lad mig nu see, min søde Lotte, at Du er en god Pige, som ved beskeden Opførsel og Føjelighed, især mod de mindre Børn, søger at fortjene den udmærkede Godhed, Dine Veninders kjærlige Forældre viser Dig. Glem heller ikke hvad jeg har sagt Dig, om ikke at gaae med den blotte Hals, og mærker Du, min gode Pige, at Du ikke har varme Fødder, saa tag heller to Par Strømper paa, saa længe Du ikke er fri for Hosten. Fornøj Dig godt, og vær vis paa, at naar Du er allergladest, vil jeg være endnu gladere ved at vide, at Du fornøjer Dig. Een Ting beder jeg Dig ret inderlig om: det er ikke at drive Din medfødte Undseelse saa vidt, at Du fortier den gode Fru Zeuthen noget, der maatte ligge Dig paa Hjertet. Hun er jo nu Din Moder, og Du maa have Fortroelighed til hende. — — — —

Til min store Bedrøvelse regner det nu, men jeg haaber, at Regnen ikke naaer Dig, men at vore Bønner om at Du maae have godt Vejr, maae blive hørte. Paa Løverdag kommer Fader efter Dig, og hvem der da vil blive glad, veed jeg nok: Det vil Fader og Lotte, — ikke sandt, min Pusling?

Nu siger jeg Dig et kjærligt Farvel og ønsker Dig al muelig Fornøjelse, og at Du maae være rigtig frisk. Vær ikke for vild, Du kan let derved komme til Skade, — vogt Dig for at forkjøle Dig og at fordærve Din Mave med alt for megen Frugt. Du forstaaer mig nok! Fader og Dine Brødre bad mig hilse Dig, inden de gik, og Maikken bad ogsaa at hilse Aatte, inden hun sov. Lev vel, min søde Pige! Hils alle Dine Venner og Velyndere kjærligst fra

Din elskende Moder

CHRISTIANE OEHLENSCHLÄGER«.

Af Breve fra Fru Zeuthen erfarer vi, at Lotte boltrer sig paa Tølløses Marker og Enge som et ungt Føl, der endnu aldrig har følt Bidslet, og at hun opfører sig til Alles Tilfredshed. Christiane har dog haft sine stille Tvivl med Hensyn til Beretningernes absolute Paalidelighed og giver hende fremdeles i sine Skrivelser smaa moderlige Vink og Advarsler, som Lotte besvarer med dyre Forsikkringer og beroligende Ord, medens hun samtidig skildrer det glade Liv, hun fører. At hun allerede den Gang ikke har været ganske ufølsom for det andet Køns Tiltrækning, viser følgende Udbrud i Anledning af, at hun har deltaget i Høstgildet paa Gaarden: »Jeg kan ikke beskrive Dig, hvor jeg morede mig dejligt, thi jeg dandsede næsten hver Dands med saadan smukke Bønderkarle«.

De Breve, hun sender hjem, vækker Opmærksomhed ved en Haandskrift, der er overraskende smuk, en Evne, hun tog i Arv baade fra Faderen og Moderen, og som i Aarenes Løb udvikles til Fuldkommenhed. Men ogsaa her finder vi et Vidnesbyrd om hendes ustadige og lunefulde Væsen. Denne Haandskrift er i enkelte Perioder af hendes Liv saa regelmæssig og fin, som var den prentet, i andre skødesløs og jasket. Og med Brevstilen gaar det paa samme Maade. Den er snart helt ypperlig, baade klar og malende, snart saa ligegyldig, at hun forsømmer baade Mening og Ortografi.

I Hjemmet mellem Forældre og Søkende er Lotte afvexlende



det ildsprudende Bjerg, der volder Uro, og det muntre Element, der spreder Livslyst og Glæde omkring sig.

Evnen til at indtage Hjerter var skænket hende i Vuggegave. Naar hun som lille otte-niaars Pige lagde sig med en Bog paa Gulvet og som Magdalene paa det Billede af Correggio, Oehlen-schläger havde faaet i Foræring af Grevinde Schimmelmänn, støttede sig til de smaa, buttede Arme, var hun ganske uimod-staaelig. Og man var ikke varsom med den Beundring, hun nødvendigvis maatte vække.

Carsten Hauch, der fra sine tidlige Ungdomsaar var knyttet til Huset i uforanderligt Venskab, fortæller om Oehlen-schläger, at han navnlig i de yngre Dage besad en blød Baryton og til-lige saa megen musikalsk Sans, at han til dem af sine Sange, der var ham kærest, formaaede at komponere kønne Melodier, som han foredrog med dyb Følelse, helst i Skumringstiden, naar Dagens Arbejde var endt. Saa kom jævnligt hans nydelige lille Datter Lotte ind og lyttede til. Hun havde et fint Øre for Musik. Og naar hun da stod stille i Maaneskinnet eller nær ved Ovnens, hvorfra Flammerne kastede deres Skær over hende, lignede hun et Alfebarn, der var bleven fortryllet ved Tonerne's Magt. Saa tog Faderen hende op paa sit Skød, og lod hende synge en af de Sange, hun havde lært, og hendes spæde Stemme klang rørende smukt, naar den understøttedes af Tonerne fra det Fortepiano, Oehlen-schläger havde arvet efter sin elskede Søster Sophie.

Han søgte ogsaa at udvikle hendes medfødte sproglige Evner. I hendes niende Aar forærer han hende Lafontaines Fabler med fransk og tysk Text og ledsagede den med følgende Dedikation:

»Min lille Lotte, Du kan dansk —  
Lær nu ret flittig Tydsk og Fransk —  
Men aldrig bliv saa udenlandsk,  
At Du forglemmer, Du er dansk.

Din kjærlige Fader

A. OEH. «

Billedet af Oehlenschläger og Lotte, forenede med hinanden i Musikens og Digtningens Verden, er værd at fastholde, og det har ofte foresvævet ham selv, naar han som ældre tænkte tilbage paa sit Ægteskabs lykkeligste Tid.

Ikke mindre i aandelig end i kødelig Forstand var hun sin Faders ægtefødte Datter og blandt Børnene den, hos hvem kunstnerisk Trang gjorde sig stærkest gældende. Og naar Oehlenschläger erklærer, at næst Poesien elskede han af alle Kunster Musiken højest, medens han aldrig længe ad Gangen kan holde ud at se paa Billeder og Statuer, falder ogsaa her hans Smag i Traad med hendes.

Blandt Charlottes Evner bør iøvrigt hendes Færdighed i plastisk Dans og hendes Talent for dramatisk Deklamation fremhæves. Hun havde endvidere en udviklet kvindelig Sans for Arbejder i Broderier og Syning, men her, som overalt manglede hun den nødvendige Taalmodighed til at fuldende, hvad hun havde paahegyndt, og hun generede sig undertiden ikke for at lade en professionel Syerske lægge sidste Haand paa Værket.

Endelig besad hun i rigt Maal den bekendte Heger'ske Evne til at aflure Mennesker deres Ejendommeligheder og til at gengive disse paa den pudsigste Maade, — et Talent, der skulde blive hende til mere Sorg end Glæde.

Baade hendes Kunstbegejstring og hendes mange Talenter manglede desværre Dybde og Concentration. I deres Splittethed og Mangfoldighed svarede hendes Evner nøje til hendes menneskelige Karakter, der var som det danske Aprilsvejr, skiftende fra Hede til Kulde, fra straalende Solskin til Regn, — fra jublende, overstadig Latter til lidenskabeligt hulkende Graad.

Hvis i Charlotte Oehlenschläger de mange Talenters spredte og urolige Strømme, der alle som én løb ud i det golde Sand, skulde være bleven samlede til en enkelt med Styrke nok til at bane sig Vej mod et bevidst Maal, da maatte de sygelige Dispositioner i denne mærkeligt sammensatte Kvindesjæl have

været kuert allerede i Barndomsaarene, istedetfor at de blev skaanet og plejet, saa at de endte med at tage Magten baade over hende selv og hendes Omgivelser,

Enhver Pædagog ved, at man ikke opdrager Børn til sund, aandelig Væxt efter samme kollektive Princip, der beñyttes for at afrette et Regiment Soldater til Disciplin eller for at faa en Tønde Kartoffler til at sætte Knolde, — han ved, at hvert enkelt Barn har sin Individualitet med egne Fortrin og Mangler og maa behandles derefter, det ene med overbærende Kærlighed, det andet under haard Tugt, — det ene i relativ Frihed, det andet i stramt Tøj, og atter andre efter disse Grund-Metoder i en bestandig vxlende Blanding i Forhold til Karaktererne, der er mangfoldige og mangeartede som alt, hvad Naturen har skabt.

Skal Charlotte Oehlenschläger dømmes retfærdigt, maa den Jordbund, hvori hun voxede op, den Opdragelse hun fik, og de Forhold, hvorunder hun levede i Hjemmet, tages nøje i Betragtning; og vi kommer da til den Slutning, at hun bør indankes for den mildeste Dom, naar hendes Regnebrædt gøres op.

Den ubændige Lidenskabelighed, der var hende medfødt som en tung Arv, og som for en væsentlig Del medførte hendes triste Livsskæbne, burde have mødt Modstand i en streng, men fremfor alt ligelig Behandling, og hun burde daglig have haft et mere følgeværdigt Exempel for Øje end det, Forældrenes Samliv ofte frembød.

Hauchs Hustru var Christianes udmærkede og beundrende Veninde og satte hende som Menneske overordentlig højt, men naar hun fortalte om hende, maatte hun altid dvæle ved, hvor daarlig en Børneopdragerske hun var. Og fra hende stammer Referatet af en ynkværdig Scene, der foregik paa aaben Gade mellem Fru Oehlenschläger og en af hendes Dreng, vistnok Johannes. Man maa holde Renna Hauchs bekendte Sandfærdighed fast i Tanken for overhovedet at kunne tro paa Anek-

doten. Christiane og Drengen gik paa Gaden, da Buxetrolden pludselig blev stædig, saa at han hverken med det Onde eller Gode var til at drive af Stedet. Tilsidst havde han hylende kommanderet Moderen til at rende sytten Gange om en Lygtepæl, hvis hun ønskede, at han skulde fortsætte Spadsereturen. Og Fru Oehlschläger lystrede Kommando!

Kort efter at have udvist en saa komprommitterende Svaghed, kunde man gaa den stik modsatte Vej og anvende Straffe, der dikteredes i Anfald af ubehersket Vrede.

Oehlschläger og Christiane havde i Retning af slet Børneopdræelse ikke noget at lade hinanden høre, og det er i Anledning af den Oehlschläger'ske Pædagogik, at I. P. Mynster skriver til Peder Hjort: »Man ser vist ideligen, at hverken en god eller slet Opdræelse frembringer de Resultater, man skulde vente deraf, men at en Opdræelse, hvori grænseløs Heflighed forener sig med grænseløs Svaghed ogsaa stedse naaer sit Maal, at fordærve Børnene i Bund og Grund, det har jeg set i mange sørgelige Exempler«.

At særlig en Karakter som Lottes maatte forkvakles under en saa usikker Behandling er indlysende. Den udviklede systematisk den Svaghed hos hende, der direkte og indirekte blev Ulykken i hendes Liv, det trodsige Egensind, der aldrig lærte at bøje sig for andre Love end dem, hun selv foreskrev sig.

Saa sjeldne og udmærkede Mennesker baade Oehlschläger og Christiane end var, og hvor inderligt de end var knyttede til hinanden i gensidig Hengivenhed, var de i det prosaiske Dagligliv kun daarligt egnede sig til at staa som Forbilleder for deres Børn — mindst for Lotte, der i sit Hjem stødte saa den ubeherskede Heflighed, for hvilken hun altid selv maatte høre ilde, florere saa frodigt. Oehlschläger og Christiane blev deres Børns Venner og Kammerater — aldrig deres Opdrægere.

Luften i Huset var ladet med Elektricitet, og naar de positive og negative Strømninger mødtes, knittede Lynene, og

Tordenen rullede. Det var ofte de latterligste Bagateller, der kunde hidføre Uvejret. Ved den mindste Anledning tabte de iltre Sind Ligevægten. Et eneste ubetænksomt Ord kunde være nok til at bringe Blodet paa Kogepunktet og lave den forfærdeligste Explosion, saa Væggene rystede. Kampene udfægtedes gerne ved Middagsbordet og havde ofte det latterlige Forløb, at Oehenschläger rejste sig, tog sin Hat og Stok og vandrede ud paa Skydebanen for at spise en Portion god Mad, hvorefter han vendte slukøret hjem. Saa var Freden sluttet.

Han var den, der i Reglen afstedkom Ulykkerne, og han kunde kun forsvare sig med den samme magre Undskyldning, som Drengen paa Fritz Jürgensens vittige Tegning benytter sig af: »Først slog jeg først, men saa slog han først!« Thi naar han begyndte at rase, var Christiane desværre ikke den, der tav, navnlig ikke naar hun følte, at hun afgjort havde Retten paa sin Side. Og medens hans Vrede nærmest var som Lynet, der i samme Øjeblik lyser og forsvinder, repræsenterede hendes Tordenen, der ikke saa hurtigt giver op.

Sammenligningen kan føres videre. Lynet imponerer med sin Glans og Vælde, Tordenen i det paafølgende Ragnarokmørke er lutter Uhygge. Efter alle foreliggende Vidnesbyrd var Oehenschläger skøn at skue, ogsaa naar han rasede. Det var som en indre Besættelse. Hans Blik flammede, Kinderne blussede, Aarerne i hans Pande svulmede, og hans Røst havde baade Basunens Kraft og bløde Vellyd. Men Heftigheden misklædte Christiane, og hun kunde under Holmgangen bruge Ord, hun bagefter maatte bittert fortryde.

Naar Carl Heger, Christianes fredelskende Broder, var tilstede, kunde hans stille, ironiske Lune afværge en optrækkende Tordenbyge, — men Børnene var dog altfor ofte Vidner til disse ulyksalige Sammenstød.

I alle Livets store og afgørende Spørgsmaal stemte Oehenschläger og Christiane overens, men i alt det, der i Menneske-

karakterer ligger paa Overfladen og netop derfor strax reagerer for Livets trivielle Realiteter, — i alle Ting, der set fra oven kun synes smaa og ringe, men tilsammenlagte har deres store Betydning i et Samliv, var de til Gengæld bundforskellige, og med deres hede Blod og levende Fantasi gjorde de altid Myg til Elefanter.

Hos ham forenedes Kærligheden til Hjemmet med Trang til at se Mennesker, og han kunde til Tider føle stærke Udlængsler. For hende var Hjemmet alt. Bortset fra et Par Sommerdage i 1829, da hun i Anledning af Doktorpromotionen i Lund drog over Sundet, kom hun i hele sit Liv aldrig udenfor Sjællands Grænser. Hun havde ikke som Søsteren Kamma Rejseblodet i Aarerne. Naar Oehlenschläger og hun var bedt i Selskab, foretrak hun at blive hjemme, og hendes Trang til Afsondrethed og til udelukkende at ofre sig for Livets borgerlige Side og praktiske Spørgsmaal, skilte deres Veje og udviklede hos hende en smaatskaaret Snusfornuft, der var ham imod. Som den fejrede Digter kunde han hos sin Hustru have ønsket at finde større Lyst og Evne til »at repræsentere«, end hun besad. Hendes altfor fordringsløse Tarvelighed i Klædedragt irriterede ham. Kun naar hun skulde gøre sin Opvartning hos Caroline Amalie, som hun altid kaldte »sin« Prinsesse, iførte hun sig stands-mæssig Pynt — Silkekjole og Silkestrømper — og var da i Hjemmet Genstand for Oehlenschlägers og Børnenes beundrende Hyldest.

Hendes hensynsløse Tilsidesættelse af ydre Værdighed, naar hun f. Ex. med Kurven paa Armen gjorde Indkøb paa Torvet, eller naar hun i sin vidtdrevne Hjælpsomhed lod sig misbruge til at slide Stormænds Trapper som ydmyg Supplikant, var ham af Hjertet imod. Og han syntes heller ikke om, at hun uforfærdet gik alene paa Gaden ved Aftentid, om det end var nok saa sent, hvilket blandt Damer i hine Tider var ganske i Strid med Etiketten.

Hendes demokratiske Sindelag skænkede han sin Sympathi, ligetil og usnobbet som han var selv. Og hendes Slid og Slæb for at skaffe Balance mellem Indtægt og Udgift paa Husets knebne Budget, maatte han respektere, ja, vel ogsaa tildels beundre, — men det var altsammen den skinbarligste Prosa.

Det knebne Budget! Ak, ja — her rører vi ved den Byld, der smertede mest, og som blev Aarsagen til saa mange Rivninger. Det er jo desværre ikke blot Heste, der bides, naar Krybben staar tom.

I de første Ægteskabsaar havde de Begge ladet Fiolen sørge og levet højt. Men allerede i 1813, da Pengeforandringen ulykkeligvis kommer til, føler Oehlenschläger sig ifølge hans egne Ord som en Stodder. Og fra nu af rider Kampen før Brødet Hjemmet som en Mare, alt eftersom Børnene voxer til. Oehlenschläger maa ty til Aagerkarle, der med deres grumme Klør til Tider er ved at klemme Gejsten ud af hans Sjæl. Nordens Digterkonge er det meste af sin Levetid i Pungenød — i enkelte Perioder saa ludfattig, at man paa Nationens Vegne maa rødme af Skam. Og vemodigt er det at maatte tilstaa, at Christiane med sit tappe og kærlige Offersind bar sin store Del af Skylden i denne Tragedie. Hendes ærlige Bestræbelser for at ophjælpe de forarmede Finanser modarbejdedes af hendes Mangel paa tilstrækkelig praktisk Sans og fornødent Overblik, en Mangel, der gav sig et halvt komisk, halvt rørende Udslag i hendes Mani for at gaa paa Auktioner, hvor hun i misforstaaet Iver for Husets Økonomi foretog Masseindkøb af de mærkeligste Ting, som hun ganske vist fik for en billig Pris, men som rigtignok heller ikke var til nogen Verdens Nytte, og som hun tilsidst maatte forære bort til Venner og Bekendte, for at Hjemmet ikke skulde overfyldes. En bekendt Anekdote fortæller saaledes om, hvorledes hun en Gang til Oehlenschlägers baade synlige og hørlige Misfornøjelse havde opkøbt et større Parti Skohorn!

Paa et enkelt, meget vigtigt Omraade viste Christianes Mangel paa praktisk Sans sig desværre skæbnesvanger. Da hun, med sin Mands Billigelse, paatog sig at være hans Forlægger og at dirigere ikke blot de store Indkøb af Papir, men tillige Trykningen af hans Digterværker, ja, endogsaa den byrdefulde Distribution af de færdige Bøger til Publikum baade i Danmark og Udlandet, slog hverken hendes Evner eller Kræfter til, og Hjemmets fornemste Indtægtskilde løb ud i Sandet.

I denne haabløse Kamp, som man trods det kummerlige Resultat maa skænke sin Beundring, svigtede hendes Helbred. De krampagtige Besvimelsesanfald, hun allerede i Ungdomsaarene havde kendt, tog til i Hyppighed. Hendes Nervesystem led under Søvnløshed og den stadige Angst for Fremtiden; Gigten krummede hendes Hænder og gjorde hende det overanstrengende skriftlige Arbejde til en Pine; og Aar for Aar svækkedes hendes Syn. Christiane ældedes før Tiden. Paa Oehlschläger, der selv var kærnesund og havde Æsthetikerens egoistiske Rædsel for Skrøbelighed, Sygdom og Død, tyngede hendes voxende Afmagt med knugende Vægt, og da kunde Taalmodigheden svigte ham. Den Taknemlighed, han følte for sin Hustru, der var saa optaget af Arbejdet for hans Velfærd, at hun ofte maatte tage Nætterne til Hjælp, kunde slaa over i bitter Mistemning og uretfærdige Bebrejdelser over Vanheldet, — og saa flygtede Hyggen og Freden fra Hjemmet.

Desillusionens tungeste Tid falder i 1830'erne, da Sorgen over Lottes forskelligartede Modgang og uventede Død gør Tilværelsen dobbelt byrdefuld at bære. I denne Periode synes Oehlschlägers kroniske Pengeforlegenhed at være bleven akut. Hans Jammerklager over de onde Tider fremføres navnlig Gang paa Gang for en af Husets bedste Venner, A. E. Boye, der under Pseudonymen Peter Wegener havde været en af Oehlschlägers ivrigste Kampfæller i alle litterære Stridigheder. Nu viser han sig paa anden Maade som Hjælper i Nøden. Hans



Stilling som Bogholder og Fuldmægtig i Finanskollegiet, hvor ogsaa Collin var Digteren god, maatte naturligvis gøre ham til en særlig Indviet.

I disse vanskelige Tider kunde Oehlenschläger pekuniært prise sig lykkelig over sin Stilling ved Universitetet, der iøvrigt tidt var ham til Besvær, og som han ikke var bange for selv at raillere over. Han skriver i 1831 til Tieck om Grunden til, at han ikke før har sendt ham Brev:

»Die Rectorgeschäfte?« wirst Du vielleicht ironisch lächelnd sagen? Nein, lieber Tieck! bin ich auch gewissermaszen ein Herman von Bremischer Bürgermeister geworden, und hat man mir eine goldene (eigentlich nur silbervergoldete) Kette um den Hals gehangen, brauche ich mich doch deswegen nicht selbst zu hängen; denn ich habe einen Heinrich (den Pedell), der mir treffliche Hülfe leisten kann, und nicht, wie der andere Schlingel, seinen Herrn bei den gefährlichsten Gelegenheiten im Stiche lässt«.

Oehlenschläger har sagtens ikke været uvidende om, at ogsaa Andre trak paa Smilebaandet ad hans Professorværdighed, selv om ikke Alle var saa onskabsfulde som den bidske P. V. Jacobsen, der i sine Dagbøger for 1830 skriver: »Oehlenschläger har faaet et aarligt Tillæg af 400 Rdlr. som Professor mod at han examinerer ved Artium i Tysk. Nu har han omtrent 2000 Rdlr. af Universitetet uden at gjøre for 2000 Skilling Nytte dèr«.

De mange fortrolige Billetter til Boye viser bedst, at man ingen Grund havde til at misunde Oehlenschläger hans maaske noget »urette Mammon«, der sammen med Understøttelsen paa »Finanserne« ofte i lange Tider har været hans eneste Indtægt.

Boye, der er fanatisk Sejlsportsmand, kan imidlertid ikke til enhver Tid være paa Pletten, naar hans Mellekomst er nødvendig. Han tumler dagevis omkring i sin Baad paa Kalvebodstrand og omliggende Farvande. Deraf følgende Klagesuk:

»Bedste Boye!

Velkommen hjem fra den lange Rejse! Det er skrækkeligt, saa De er bleven Landet troløs! Vi kunne ikke meere kalde Dem Landsmand, men kun Vandsmand.

Men i den korte Tid De som Sælhundene, Skildpadden og andre Amphibier er paa Landet. kunde De gjøre mig en stor Tjeneste, hvis De forskaffede mig 50 Rdlr. af min Gage paa Finanskassen paa Fredag, skjøndt Qvartalet først begynder om nogle Dage. Jeg har sletingen flere Penge.

Deres trofaste, skjøndt pengeløse

A. OEHL.«

Det er kun sjeldent, at Humøret er til at skrive Klagerne paa Vers, der just heller ikke synes inspirerede af selve Apollo.

»Min gode Finantsminister Bøge (vulgo: Boye)!  
 De skulde mig meget dermed fornøje,  
 Hvis De maaskee kunde foreslaae og formaae  
 Skolekammeraten  
 (For nærværende Tid nyttig Bogholder i Staten)  
 Til atter mig for at skyde  
 Med Penge — til Kjød i min Gryde. — — — —  
 Og derfor er min tjenslige Begjæring  
 Om jeg ikke kunde faae i Sølv 150 Daler.  
 Afgiften jeg tilbage betaler  
 Om fjorten eller flere Dage,  
 Naar det skulde Hans Madsen behage  
 At vise mig sin Grace.  
 Men jeg kan mig ej udase  
 Med flere Vers at rime —  
 Jeg er færdig at besvime«.

Den mest talende blandt Oehenschlägers Billetter til Boye er den, hvori han hurtigst muligt beder om at opnaa et Laan paa »15 eller 12 Rdlr.« for at kunne købe en Favn Brænde. »Der er *periculum in mora*«, skriver han.

Fra denne Periode hidrører ogsaa efterfølgende Hjertesuk til

Hans Majestæt, den i ovenstaaende Poem benævnte »Hans Madsen«, som denne Gang ikke kunde sidde Bønnen overhørig.

»Til Kongen!

Deres Majestæts Digter vover allerunderdanigst at bede om den Godhed af sin Konges Naade, som han i flere Aar har nydt. De firehundrede Rigsbankdaler som Deres Majestæt allernaadigst plejer at forunde mig som Gratiale, modtager jeg med samme Følelser, som de gamle Skjalde forud modtog den Guldring, Skjoldungerne skjænkte dem til Beviis paa kongeligt Bifald.

Vel har jeg iaar faaet noget Tillæg i min Gage, men det bliver først Tillæg, naar jeg er saa lykkelig at beholde, hvad jeg i flere Aar har havt. Mine Børn, der nu er voxne, især mine Sønner, der studere, koste mig langt meer end før, og alt som jeg nu selv bliver ældre, vil den Indtægtskilde, som mit Talent ydede mig, ogsaa flyde sparsommere. Mit Haab staaer da til min gode Konges Naade.

Allerunderdanigst

ADAM OEHLENSCHLÄGER«.

Det er i denne vanskelige Tid, at Christianes skrøbelige Helbred vakler stærkt. Hendes ranke Ryg bøjes, og hendes Ansigtstræk fures. Men allerede for længe siden er den Afblomstring begyndt, der havde en afsvælgende Virkning paa Oehlschlägers Ægtemandserotik. De Aar, da han i sin Hustru ogsaa fandt en attraaet Elskerinde, har utvivlsomt været knapt tilmaalte. —

Det er i Trediverne, at den 25aarige juridiske Kandidat Jonas Collett foretager en Rejse til København fra Norge for at studere Kunst og Folkeliv. At han først og fremmest søger at faa Indpas i Hjemmet hos Danmarks største Digter, er en Selvfølge. Det lykkes ham — jeg kunde fristes til at sige desværre altfor godt.

Af hans Dagbøger ser vi, at han i længere Tid har havt sin Gang i Huset, og at han har brugt sine Øjne bravt, ogsaa sin Forstand — mindre sit Hjerte. Hans Optegnelser maa frastøde

Enhver, der elsker og højagter Mindet om Oehlenschläger og hans Hustru.

Den Maade, hvorpaa han refererer sin Entrée i det berømte Hjem, er en passende Optakt til den forsorne Tone, han benytter i Dagbogen:

»— — — — bankede paa. Der gik Digterkongen tyk og fed i en Bomuldstøjs Frak, et Slags Skjorte med Rynker om, men endnu smuk, kun lidt graahaaret«.

I sin naive Elskværdighed oplæser Oehlenschläger et Digt for sin unge Gæst, hvis Referat i Dagbogen afgiver et ypperligt Vidnesbyrd om den betagende Magt, som Oehlenschläger udøvede ved sin Personlighed og hele ydre Apparition:

»Jeg troer gjerne, at Digtet er slet, men han læste det med en slig Begejstring, at det hvert Øjeblik gik mig koldt ned ad Ryggen og tilsidst kom ganske ærligt Taarerne mig i Øjnene. Han bad mig komme igjen, hvilket jeg med Glæde modtog. Jeg elskede ham jo allerede. Jeg gik ganske beruset bort og erkjendte, at han var den største, de havde hernede«.

Hr. Colletts Beruselse fortog sig paafaldende hurtigt. Han er i Resten af Dagbogen en kold og nøgtern Betragter af Forhold og Mennesker i det Oehlenschläger'ske Hjem. Han harcellerer over Digterens Forfængelighed og er uafbrudt paa Færde med sin uelskværdige Kritik. Navnlig virker hans Omtale af Husets Frue stødende.

Allerede en Uge efter sit første Besøg skriver han:

»Var igaar hos Oehlenschlägers. Sad der med Digterkongen i Sophaen. Talte saa lunt og godt. Sønnerne kom ind og et Fruentimmer — Mutter. Hun talte om Cappelen og 50 % mod contant Betaling«.

Og nogle Dage senere:

»Mandag hos Oehlenschlägers. Professoren ikke hjemme. Med Marie og Johannes etc. til Aftenen fra Middag. Fru Oehlenschläger kom ind og faldt i Søvn. Paa Bordet stod en grøn Ost og Rugbrød. Ingen Dug og en Kniv, der næsten var afslidt«.

I Sandhed en behagelig Gæst! Det er forstaaeligt, at Fru Marie Konow, Oehlenschlägers længstlevende Datter, har medes, da hun blev bekendt med disse Optegnelser, hvori hun ovenikøbet selv spillede en Rolle, og som hun derfor var istand til som ingen Anden at kontrollere Urigtigheden af. Især følte hun sig oprørt over at se sin Moder, hvem hun ligesom sine Sødskende elskede ubeskrivelig højt, saa ubarmhertigt og respektløst omtalt, og hun beklagede sig tidt til sin Datter, Frøken Thora Konow, fra hvem jeg har disse Oplysninger, over det falske Indtryk, som Læserne af Hr. Colletts Udgydelser maatte faa af hendes skønne Barndomshjem. En Opdækning, som den, Hr. Collett beskriver, vilde have været ligefrem utænkkelig og maa, hvis den overhovedet har nogen Hjemmel, have havt sin Forklaring i en Tilfældighed, der i saa Tilfælde burde være forklaret.

Det har ellers ikke været netop den spartanske Levemaade, man i Omtalen af det Oehlenschläger'ske Hjem har havt travlt med, — tværtimod! Og i denne Sammenhæng kan Lejligheden benyttes til at aflive de velvillige Krøniker, der ynder at fremstille Oehlenschläger som en uforbederlig Sybarit, og som ved at optrykkes i Marie Rørdam's »Tilbageblik paa et langt Liv« har vundet yderligere Hævd.

Efterat man har hørt om Oehlenschlägers store Kræsenhed ved Middagsbordet, udmales i ovennævnte Bog efterfølgende, skønne Familiebillede:

»En anden Gang fik de Høns i Asparæssauce. Johannes, den ældste Søn, hviskede noget til sin Fader; denne sagde da med dybt fornærmet Stemme: »Johannes siger mig, at der er kommen Østers til Byen, — Danmarks største Digter skal nøjes med Asparges!« Deraf udspandt sig imellem dem en længere Samtale, som snarere kunde kaldes for Skænderi. Det endte med, at Oehlenschläger gik og slog Døren haardt i efter sig«.

Marie Konow erklærede Paastanden om, at Oehlenschläger var svag ligeoverfor lukulliske Anretninger som onskabsfuld

Løgn, der alene har støttet sig til det Faktum, at han paa Grund af sin fremskudte Samfundsstilling i en vis Periode af sit Liv maatte tage større Del i den københavnske Selskabelighed — baade offentligt og privat — end han i Virkeligheden selv attraaede. Han spiste tarvelig Kost med den største Appetit og havde det Mundheld, at han langt foretrak »Kaal med Kærlighed end en fed Oxe med Had«.

Det har altid været anført, at Oehenschlägers Podagra var en Følge af hans »Velleved«. Det bør derfor noteres, hvad den altid sandhedskærlige Hauch skriver i 1834, da han hører, at Vennen lider af denne Sygdom: »Det smerter mig meget at høre, at De er saa stærkt angreben. De har imidlertid levet saa forsigtigt og maadeholdende, at hin slemme Gæst dog aldrig for Alvor vil kunne indkvartere sig hos Dem«.

Den, der er madkær, nyder af Retterne med Andagt. Oehenschläger spiste hurtigt og var meget utaalmodig, før Tallerkenerne blev fjernede. Hans Ven Adler, der var bekendt som en af Københavns største Gourmander, var i saa Henseende hans Modsætning og følte sig generet af hans Hastværk ved et godt dækket Bord. Og da Adler en Gang var Gæst hos Oehenschläger paa Fasangaarden og fik serveret Karper, der var hans bedste Ret, ærgrede han sig over, at Digteren altfor snart var færdig. Saa vendte han sig om til Oehenschläger og sagde med et lille Smil: »Ja — hvis Du har Tid, kære Ven, vilde jeg nok have et Stykke til«.

I det Hele taget var Levemaaden i Datidens København, navnlig ved større Selskaber, overmaade flot. Fogtmann, den senere Ribe-Bisp, er fra Sorø paa Besøg i Hovedstaden, og det gør for hans provinsielle Betragtning et højst stødende Indtryk at maatte deltage i et overdaadigt Middagsmaaltid hos Mynster — med altfor mange Glas ved Couverten.

Oehenschläger er højst uretfærdigt bleven valgt til at være Syndebuk for en af sin Tids Skavanker. Den Embonpoint, han

i Aarenes Løb udviklede, er desuden kommen den ondsksfulde Sladder godt tilpas. Og naar en vrang Forestilling først har bidt sig dygtig fast i Offentlighedens Bevidsthed, er den vanskelig at udrydde, navnlig naar som i dette Tilfælde en Autoritet som Litteraturhistorikeren N. M. Petersen ikke har holdt sig for god til at være dens Talsmand.

Om Hr. Colletts mangelfulde Forstaaelse af den Kunst, han var kommen til Danmark for at studere, faar man iøvrigt et godt Begreb, naar man hører hans Dom over den geniale Skuespiller N. P. Nielsen efter at have set denne i et Par af de Roller, hvori han vakte alle Kenderes Beundring, Ejnar Tambe-skælver i »Hakon Jarl« og Axel i »Axel og Valborg«:

»Nielsen ækel, baade som Ejnar og Axel, fortaler sig og raser, fed og fatal. Intet Talent«.

Hans Dom over Christiane Oehlenschläger er af akkurat samme Værdi. Det Billede han tegner af hendes ædle, men hærgede Skikkelse er en Karikatur. Sandheden var den, at hun under hans Besøg har været i sit daglige Arbejdstøj og har set gammel og træt ud. Hun har ikke fundet det Umagen værd at pynte sig af Hensyn til denne unge Kavalier, der er Kammerat med hendes Børn, og hos hvem hun med god Grund har gjort Regning paa venlig Overbærenhed, vel ogsaa en Smule Taknemlighed for at han, skøndt fremmed, har fundet gæstfri Modtagelse i hendes Hjem.

I Referatet af den Aften, da Fru Oehlenschläger tog sig et Blund, udmaler Dagbogen den Lystighed, der omgav hende: »William fniste, Marie munter, galede, sang og lo«.

Trods Støjen omkring hende er Christiane, i overvældende Træthed, istand til at sove, og Hr. Collett er uforvarende sluppen til at give et Genrebillede, der for den, der med sympatetisk Forstaaelse har faaet Christiane Oehlenschläger kær, rummer dyb Vemod.

Paa hendes svage Skuldre hvilede alle Hjemmets tunge Byrder. Oehlenschlägers Temperament svingede mellem Glæde og Sorg, lyse Forhaabninger og sort Fortvivlelse, intensiv Arbejdsglæde og selvopgivende Lediggang. Christianes Sind, naar det upaa-virket af hans Opfarethed fik Lov til at hvile i sig selv, var langt ligeligere. Hendes Optagethed i én bestemt Retning var saa stærk, at den lagde Beslag paa al hendes Tid og alle hendes Tanker.

At fremme Oehlenschlägers Lykke som Menneske og at hævde hans Ære som Nationens største Digter var for hende den Livs-opgave, for hvilken alt andet maatte vige. I sig selv er hun ydmyg, kun paa hans Vegne er hun stolt — en Digterkonges ukronede Dronning. For ham underkaster hun sig glad og gerne, og intet Offer synes hende for stort.

Det var derfor kun, naar de i Øjeblikkes Heftighed talte bittre Ord til hinanden, at hun med tilsyneladende Grund kunde mene, at Oehlenschläger »burde have havt en ædel Fuxsvanser til Kone«. Thi i sin Beundring for hans Digtergeni og sin ydmyge Hengivenhed for ham var hun netop en saadan ædel Fuxsvanser, der altfor villigt gav efter for ethvert af hans Ønsker og Vink. Og man tager ikke fejl, naar man anser netop hendes Ydmyghed og altfor blinde Beundring som medvirkende Aarsag til, at Erotiken i deres Ægteskab fra hans Side kølnedes saa hurtigt. Den Elskende ønsker sig til en vis Grad underkastet Beherskelsens Magt. Naar denne brister, er som oftest ogsaa Kærlighedens Trylleri hævet.

Christiane blev aldrig Oehlenschlägers »Herskerinde«. Vi har ovenfor set, hvorledes hun i 1807 i et Vredens Øjeblik lod Magten slippe sig af Hænde. Dengang hun fortrød sin retfærdige Harmе over at mærke sig tilsidesat, og ydmygt, ovenikøbet bistaæet af Søsteren Kamma, bad om Tilgivelse for det, som ingen Tilgivelse behøvede, tabte hun sin Sag.

Men i mere end én Forstand var den Sejr, Oehlenschläger havde vundet, en Pyrrhussejr.



Christianes blinde Underkastelse svækkede ikke blot hans erotiske Følelser, men berøvede ham ogsaa Tilliden til og Respekten for den altfor ukritiske Beundring, hans digteriske Frembringelser altid fandt hos hende. Han har neppe nogensinde æsket hendes Dom i ængstelig Spænding. Her var Sophie Ørsted den, hvis *pro* og *contra* vejede langt tungere til.

Den umiskendelige Respekt, han nærede for Søsterens Kendelse over hans Poesier, har været en af Aarsagerne til, at Christiane, sine ærlige Bestræbelser tiltrods, aldrig kunde komme i noget inderligt Venskabsforhold til Sophie Ørsted? Har det ikke allerede tilføjet Christiane Heger et Stik i Hjertet, da Oehlenschläger paa sin store Udenlandsrejse lod sine hjemsendte Digterværker gaa Omvejen ad Vestergade, hvor Ørsteds boede, før de naaede til Familien Heger paa Nørregade?

Digteren Hauch har givet en ypperlig Karakteristik af Christiane, idet han omtaler »det Junoniske og Herskende« i hendes Væsen, paa samme Tid som han fortæller om hendes eftergivende Svaghed, naar Talen var om Oehlenschläger og hans Poesi, hvori man »ikke maatte ønske et Jota forandret«, saafremt man vilde regnes for hendes Ven. Hun paastod, at der i hans mindste Finger var mere Poesi end i Baggens og de andre Digteres hele Krop. Og gjaldt det at virke for ham, fjerne fra ham, hvad der kunde være til Besvær, eller skaffe ham, hvad han ønskede, sparede hun ingen Gang og ingen nok saa stor Møje.

Ligeoverfor sine Venner viste hun den samme Utrættelighed. Hun tilsidesatte ogsaa her alle Hensyn til sig selv og sin egen Bekvemmelighed. Hendes Uforfærdethed var uden Grænser, naar hun talte og handlede for dem, hun vilde beskytte. Hun kunde aldrig, saaledes som det tidt er Tilfældet, selv med dem, der har en deltagende Sjæl, sidde stille, naar hun hørte om noget, der syntes hende lavt og uværdigt, eller naar det, der syntes hende ædelt, trængte til at forsvares. Da vaagnede der,

siger Hauch, en vidunderlig Kraft og Kækhed i hendes Sjæl og en næsten uimodstaaelig Veltalenhed paa hendes Læber, og mangen Sejr har hun derved vundet over højtstaaende Mænd, og hun har afværget megen Uret. Hun kunde som ingen anden gribes af en ædel Indignation over det Slette, og det var hende en stor Sorg, at der fandtes saa faa, selv blandt de gode Mennesker, der kunde opflammes af den samme Følelse.

Naar jeg i »En Race-Slægt, Konferensraad Heger og hans Sønner« har opstillet Carl Heger som Forbilledet paa en »Ven« i Ordets dybeste Forstand, bør hans Søster Christianes Navn straaale i Mindet ved hans Side som den uegenyttige »Veninde«.

Den Grundegenskab i Christiane Oehlenschlägers Karakter, hvorfra Lyset kastedes over hendes samlede, monumentale Personlighed, var Sanddruheden. Der fandtes ikke Svig i hendes Følelses- og Tankeliv.

En i sig selv ubetydelig Anekdote synes mig værd at opbevare, fordi den netop fremhæver denne Egenskab paa slaaende Maade. Grev Schimmelmans Sekretær, den bekendte Dankwart, kunde ikke lide Grevinden. Og han yttrede ofte i sine senere Aar: »Jeg skylder Fru Oehlenschläger en Æreserklæring, for jeg har i mange Aar gjort hende Uret. Det var mig nemlig umuligt at tro, at hendes store Beundring og Kærlighed for Grevinde Schimmelman var ærligt ment, — men jeg har i Tidens Løb overbevist mig om, at Fru Oehlenschläger ikke kunde være andet end ærlig og oprigtig!«

Ikke mindre værdifuld end Hauch's, til Forstaaelsen af Christiane Oehlenschlägers Karakter, er det Vidnesbyrd, vi faar gennem de Ungdomserindringer, der i sin Tid udgaves af Mathilde Reinhardt, en Datter af den oftnævnte Nicoline, Christianes mest elskede Ungdomsveninde, i hvis Hjem hun gik under Kæle-navnene Fru Løve og Fru Nicodemus. Fru Løve betegnede hendes kække og stærke Sindelag, medens Navnet Fru Nico-

demus hentydede til hendes Besøg, der altid var improviserede og som Regel blev aflagt ved Aftentid, naar hun havde beskikket sit Hus og efter Dagens Arbejde trængte til en Smule Forfriskning. Hun var da ofte saa udslidt og træt, at hun momentvis faldt i Blund, men hendes blotte Nærværelse var Familien til inderlig Glæde.

Ogsaa Mathilde Reinhardt priser hendes enestaaende Personlighed, der ikke »spurgte om Forhold men skabte dem«. Hun ænsede ikke abstrakte Ideer, — hun havde én, der beherskede alle andre, Oehlenschlägers Storhed og Anerkendelsen af den. »Vel kunde der komme Tider, hvor hans menneskelige Svagheder overskyggede det Øvrige, — men ogsaa her maatte hun være ene. Medhold i hendes Klager, om Nogen havde budt hende den, vilde hun strax have vist tilbage. Hun kunde ogsaa klage over Børnene. Naturligvis havde det været bedre, om disse Ord var bleven sat om i fornuftigere Behandling af dem i Hjemmet. Men det var netop det vanskelige Punkt i dette Digterhjem, at det dør var endnu sværere end i de almindelige, at faa Ide og Virkelighed til at passe sammen«.

Mathilde Reinhardt mener, og det er sikkert rigtigt og klart set, at Adam og Christiane Oehlenschläger var for forskelligartet betydelige som Mennesker til at kunne smelte sammen i harmonisk Enhed. Hun havde som Menneske den største og mest ejendommelige Natur, men den havde fra den Heger'ske Slægt faaet paatrykt saa bestemt et Præg, at den vanskeligt kunde optage andre Elementer i sig, og en Sans for Realiteten, som lod hende opfatte Virkeligheden indtil de ringeste Detailler. Han var en fuldtudrustet Digternatur, — ikke alene fik alt, hvad han omgikkes i Fantasien, sit Præg deraf, men ogsaa alle Hjertets Forhold i det virkelige Liv. Hans Stemning, der trængte til harmonisk Ro, og hans Sinds Venlighed gjorde ham let at leve med, hvad han viste særlig mod Slutningen af sit Liv, men han havde Fantasimenneskets Optagethed af sig selv

og blev meget let irriteret, naar Andres Væsen og Svagheder kom ham for nær. Lidt af Oprindeligheden i hans Aladdinsnatur var bleven uluttret tilbage, — Luttringsprocessen var, under Samlivet med Christiane, under den afvejlende Paavirkning af hendes Overvurdering og altfor klartskuen Sandhedsdrift, bleven forsinket, og saaledes kom han undertiden til at staa tilbage for hende, der helt gav sig hen i Højsind og Renhed. Til Slutning tilføjer Mathilde Reinhardt, at hendes Fader sympathiserede mindst med Oehlschlägers Svagheder, medens Moderen følte, at de uoverstigeligste Hindringer laa hos den elskede Veninde, selv i dennes fortræffeligste Egenskaber. —

Naar det i al Almindelighed er vanskeligt i Ord at rekonstruere Billedet af et Menneske, saa at det, med Lys og Skygge retfærdigt fordelt, staaer levende anskueliggjort for os, stiger Vanskeligheden, jo mere særpræget den Personlighed er, vi ønsker at skildre. Og Vanskeligheden ligger ikke mindst deri, at vi hos stærkt særprægede Mennesker ofte vil finde Egenskaber, der fornuftmæssigt synes at modsige, ja, endogsaa ganske at ophæve hinanden, saa at det samlede Billede for en hastig Betragtning maa forekomme vagt og usikkert i Konturerne.

Saaledes finder vi i Christiane Oehlschlägers Karakter kvindelig Ynde og den reneste Blufærdighed parret med en Dristighed, der uden Skrupler sætter sig udover Vedtægter og Vanebegreber, — vi finder Beskedenhed, en ydmyg Undervurdering af egne Evner parret med en stolt Selvsikkerhed, der aldrig gaar paa Akkord, — et Offersind, saa uegennyttigt og ømt og fromt, at det søger sin Lige, Side om Side med en Vilje, der er haard som Staal og ikke viger en Fodsbred, naar det gælder at forfægte en formentlig Ret, — kort sagt stærkt mandlige Egenskaber Side om Side med de finest kvindelige. Og dog synes vi, ved nøje Betragtning, at se Christiane Oehlschlägers Skikkelse og Personlighed staa lyslevende og klart for os, fordi vi føler, at den er saa ægte menneskelig i alle sine

forskelligartede Yttringer. Og instinktmæssigt føler vi, at Grundtrækkene i hendes Natur, naar den hviler i sig selv, trods alle Modsigelser er den dybe Kvindelighed, et Hjertelag, der strømmer over af Kærlighed, en stille Resignation, der kun hør Andres Lykke til Maal. Og alle Domme løber sammen i én, at hun var et ligesaa elskeligt som ejendommeligt Menneske. Og naar Vidnesbyrdene fra dem, hvis Ord har aandelig Vægt, samles i den Anskuelse, at Christiane, alle Oehlenschlägers udmærkede Egenskaber tiltrods, stod nok saa højt som han, maa det forstaas saaledes, at hendes Natur rummede en dybere Alvor, hendes menneskelige Følelsesliv større Inderlighed. —

Mon ikke C. L. N. Mynster, en højtbegavet Søn af Biskoppen, giver den korteste og mest udtømmende Karakteristik af Oehlenschläger, naar han siger, at han var »et genialt Barn med alle et Barns Elskværdigheder og Skrøbeligheder, — et Naturmenneske i en idelig vexlende Stigen mod det Høje og Falden mod det Lave, i en uafbrudt Overgang fra Besværethed ved den ringeste fysiske Møje til en alt jordisk forglemmende Digterbegejstring?«

»Oehlenschläger vedblev«, siger Mynster, »selv højt oppe i Aarene at være Barnet. Og er det ikke stort og beundringsværdigt saaledes gennem et langt Liv at kunne bevare Barnets Uskyld og friske Følelse? Han oprøres som et Barn over alt slet og urent, om det end er Noget, hvori han selv har gjort sig skyldig, — han føler som et Barn ved hver lille Ulykke, der møder ham, ved hvert et Dødsfald, han læser i Avisen, for enhver Tigger, han ser paa sin Trappe. Og som et Barn er han elskelig ufornuftig i alle Dagliglivets Smaating. Han siger sine Piger op, og naar de saa græder, beder han dem strax blive. Og efter samme taabelige Princip har han øvet sin Børneopdragelse. Han er fremfor Nogen Inspirationens Digter, og han gennemgaar, hverken som Digter eller Menneske, anden Udvikling end den, der oprindelig laa i hans Natur, ligesom en Plante udvikler sig af Frøets Kim. Ordene om Poesiens evige Ungdom passede ogsaa i det Ydre paa ham, der endnu som gammel har næsten sorte Lokker og Kinder saa blomstrende som en tyveaarig Ynglings«.

Med al deres Jævnhed og Simpelhed maler disse Ord et Billede, der overbeviser ved sin Sandhed.

I Modsætning til Christiane, der i Resignation mærkes af Skæbnens tunge Skole, tegner Oehlenschlägers Liv sig vegetativt harmonisk. Han var et lykkeligere Menneske. Han havde en lys og let Natur, hvor heftigt den end i Øjeblikke kunde flamme op, og han havde Barnets Evne til snart at glemme Modgang og Bekymring. Havde Goethe arvet sin »Froh-Natur« fra Moderen, den ligevægtige »Frau Rath«, var Oehlenschlägers sorgløse Sind en Arv fra Faderen, der var lige hurtig til at le og til at »pible«. Kun Charlottes tidlige Død blev en Sorg, Oehlenschläger aldrig rigtig forvandt.

Tog Christiane tungt paa Livets smaa Tillokkelser, og laa der selv bag hendes Smil et Drag af Melankoli, havde Naturen skænket Oehlenschläger Kunstnerens glade Sangvinitet. Trods sin høje Digterflugt var han en Elsker af Jorden og al dens sanselige Dejlighed. Det er sin egen Karakteristik, han giver, naar han i Anledning af Antonio Allegri i »Correggio« lader Eremiten Silvestro skildre en Kunstners sande Væsen. En Kunstner elsker det Sanselige med Barnets Umiddelbarhed. Lad ham nok saa ofte stige over Bjerge og Skyer for at gribe det Himmelske, han kan dog aldrig svigte sin egen Natur, sin Kærlighed til den skønne Jord og den varme Sol, i hvis Straaler han ligesom Sommerfuglen søger sin Næring. Livet elsker Livet. En Kunstner er varmbloedig, og hans Ild kan baade varme og brænde. Men hans Lidenskab er ikke fortærende, den ruller let gennem Luften som et Blus, der slukkes af sig selv.

Det Billede, Henrik Steffens tegner af Oehlenschläger som ung, kunde gælde ogsaa, da han var gammel. Bevægeligheden, Øjnenes Ild, Blandingen af blød Længsel og dristig Trods, de bratte Overgange fra harmfuld Vrede til eftergivende Mildhed, forlod ham aldrig.

Da Baggesen i Slutningen af 1807 kommer tilbage til sin

Hustru i Marly ved Paris, har Oehlenschläger fast besluttet at møde ham med isnende Kulde. Men i samme Sekund Baggeseu omfavner ham, er hans Hjerter smeltet.

Vreden slog ned i ham gennem hans ydre Sanser og bragte hans Sind i Oprør saa naturnødvendigt, som et Kemikalium revolterer, naar det i Reagensglasset blandes med et andet.

Efterfølgende Oplysning, der forekommer mig at have Interesse, fordi Kilden er fra første Haand, er meddelt mig af min Bedstemoder paa Spindesiden, Legationsraadinde Elisabeth Ponsaing, der var født Aar 1800 og døde imod Slutningen af Aarhundredet som en højtbedaget Kvinde.

Efter Tidens Skik var hun for sin Uddannelses Skyld som sextenaarig bleven optaget i et Slags Pensionat for unge Piger hos Frøken Juliane Marie Jessen, den bekendte Forfatterinde til den prisbelønnede, men derfor ikke mindre mislykkede Fædrelandssang: »Dannemark! Dannemark! Hellige Lyd!« Her havde Baggeseu, Frøken Jessens intime Ven, en Dag havt min Bedstemoder til Borddame. Hun skal i sin Ungdom have været en Skønhed og var endnu som gammel en meget smuk og statelig Dame, og det har neppe været et Tilfælde, at den kvindekære Digter har faaet Plads ved hendes Side.

Baggeseus Forhold til Oehlenschläger var netop paa dette Tidspunkt — 1816 — overordentlig spændt, og han var i det yderste Oprør over, hvad han samme Formiddag havde oplevet. I Frederiksberg Have havde han og Oehlenschläger i nogen Afstand passeret hinanden, og da var det Forfærdelige sket, som han nu fortalte sin unge Borddame.

»Tænk Dem, Frøken — han rakte lang Tunge efter mig — som en Gadedreng!«

Jeg erindrer Ordene saa tydeligt, at jeg endnu synes at høre min Bedstemoder udtale dem med en helt dramatisk Betonning, der antydede, at ogsaa hun fandt Oehlenschlägers Opførsel meget upassende.

For mit Referats Sanddruhed indestaar jeg, ligeledes for hendes, — for Baggensens ikke. Hans Fantasi kan her som saa ofte i hans Liv have spillet ham et Puds. Men Ingen vil dog benægte, at Oehlenshläger kunde have været istand til at lade Naturen gaa over Optugtelsen paa den ovennævnte, unægtelig højst respektløse Maade.

Han lagde aldrig Kapsun paa sine Følelser, han var den samme overfor Højheder og simple Folk, og han kæmpede altid som en Riddersmand med aabent Vezir. Det er karakteristisk for ham; at da han som ung Skuespiller maa lære Fægtekunst paa Theatret, foretrækker han Sablen for Kaarden. For hans Betragtning er Kaarden et snigmorderisk, næsten fejgt Vaaben, der kun kræver koldt Blod. Det skuffer Modstanderen med lumske Finter, der uventet volder ham Banesaaret. Sablen hugger haardt til, men det er ærligt og mindre grusomt.

Krogveje hader han. Han handler hellere uklogt i ærlig Hidsighed, end han søger at opnaa Fordele ved at reflektere over Tingene og stikke sin sande Mening under Stolen. Naar han for Høfligheds Skyld tvinges til at paatage sig et smilende Væsen, lykkes det ham kun slet at skjule sin Misfornøjelse. Saa havde han »Ulveminen« paa, som Christiane kaldte det.

Han var fjern fra alt usselt Snobberi. Paa sine Ture med Børnene i Søndermarken gruede han for at løbe paa Prinsesser og Hofdamer og brød ofte gennem Busk og Krat, naar han vejrede Fornemhed i Nærheden.

I sin naive Aabenhjertighed forledes han tidt til at indvie Fremmede i sine intimeste Følelser og Tanker, som Andre gerne gemmer for sig selv. Han ligner i den Retning ganske den unge Fyr, der i St. Mennehold kommer op i Postvognen til ham og Bertouch og under Kørslen strax fortæller Løst og Fast om sin Fader, Moder og Søster og allermest om sin Kæreste, hvem han for et Øjeblik siden i Vogndøren har sagt et rørende Farvel, skøndt han skal se hende igen to Dage efter.



Oehenschlägers kategoriske Udtryksmaade paadrog ham hos Folk, der kun dømte efter det Ydre, Beskyldningen for at være hovmodig. Det var ganske uretfærdigt. Ligesaa lidt som han som Skuespiller havde forstaaet at forstille sig paa Theatret, formaaede han det som Menneske i Livet. Han dækkede aldrig Bevidstheden om sit Digterværk bag den falske Beskedenheds Maske. Men hovmodig var han saa langtfra, at han snarest var det modsatte.

Det er psykologisk interessant at iagttage, hvor sjældent vi træffer Hovmod hos Mænd af Geni og virkelig aandelig Betydning. Den sande Storhed bevarer Barnesindet, Barnets Naivitet og elskelige Frimodighed, som den taabelige Verden misforstaar og dømmer som Hovmod og Forfængelighed. Hvad maatte ikke H. C. Andersen døje af Haan for den »Forfængelighed«, man hvert Øjeblik stak ham i Næsen, blot fordi han, som det store, gamle Barn han var, bar den altfor aabent tilskue, medens det ellers er god Politik at ave den, saa at den kun ved Uagtsomhed stikker Bukkefoden frem.

Ogsaa Oehenschläger var barnlig forfængelig, og den ovennævnte Collett forsømmer selvfølgelig ikke at notere det i Dagbogen. Efter at have overværet en Opførelse af »Hakon Jarl« skriver han:

»Oeh. uendelig tilfreds. Vendte sig om mellem 4<sup>de</sup> og 5<sup>te</sup> Akt og saa ret glad paa Publikum. Thorvaldsen kyssede ham. »Gud signe Dig, min Ven, og lade Dig skrive mange Værker endnu!« Hjemme blev han ikke færdig med at tale derom. »Ja — jeg tilstaar, det er af mine bedste Værker, men man gør de andre Uret«. Hvergang vi begyndte om noget andet, vedblev han om Hakon Jarl. Vanskeligt nok at tale hos ham, thi kun ét Thema, naar han er tilstede«.

Oehenschlägers »Hovmod« var momentane Udslag af hans glødende Sind, — hans »Forfængelighed« et Udslag af hans barnlige, naturlige Glæde.

Ifølge mangfoldige Vidnesbyrd var han nærmest forlegen af

Væsen, beskeden og i Selskabslivet mærkeligt tilbageholdende og ængstelig for at vække Opmærksomhed. Ved saadanne Lejligheder fandt man ham oftest skjult i en Krog, i næsten hviskende Samtale med en Enkelt.

I en Tale, holdt kort efter den store Digters Død i det skandinaviske Selskab, sagde Hauch om ham, at han vel følte sit Værd og havde den Oprigtighed aldrig at lægge Dølgemaal derpaa, men dog vakte ethvert stærkt og støjende Bifald snarest Ydmyghed og Undseelse i hans Sjæl. Kun naar han troede sig miskendt og uretfærdigt behandlet, blussede han op og udtalte da med stor Aabenhjertighed sin Mening om den Plads i Litteraturen, han med Rette fortjente.

Oehlenschläger var som Havet, der i Magsvejr hviler blankt og stille, men i Uvejr piskes til Fraade. Men Bevægelsen i Havet vedbliver, naar Stormen har lagt sig. Hos ham stilnede den af samtidig med Stormen.

Poesien var den bedste Bølgedæmper, naar hans Sind var i Oprør.

Det forekommer mig betegnende, at han personlig kun deltog meget lidt i den Strid, som periodevis stod om hans Navn. Da den rasede heftigt, skrev han som det værdigste Indlæg i Fejden sin »Helge« og flere af sine lødigste Digtværker, der viser os, hvorledes Forfølgelsen bragte ham til at »glemme alt jordisk« og snarere opflammede end kuede hans Genius. Han var, naar Begejstringen rev ham hen, som et viljeløst Redskab for en højere Indflydelse. For ham var det at digte intet Arbejde. Han var i Digtningens Øjeblikke som Æolsharpen, hvori Vinden toner. Og han kunde forblive i den henrevne Tilstand endnu længe efter. Da han havde skrevet »Guldhornene«, var han saa betaget af sine indre Syner, at han paa sine enlige Spadsereure ikke vidste, hvor han gik, saa at han var kommen langt udenfor Byen uden at kunne erindre, hvorledes det var sket, — en Situation, der minder om Baggesen, hvem noget lignende

var hændet, da han i 1789 har mødt Sophie v. Haller og paa Hotellet i Bern har skrevet en Ode, han derefter vil bringe hende. I sin Elskovsrus farer han gennem Berns Gader og standser først, da han opdager, at han er ude paa Landet, hvorpaa han vender om og endelig finder det Hus, hvori den Tilbedte opholder sig. —

Naar Oehlenschläger i Opfarendhed havde saaret eller fornærmet, fandt han ikke Ro, før han havde gjort sin Uret god, et Karaktertræk han havde tilfælles med H. C. Andersen, der i saadanne Tilfælde var helt utrøstelig.

Da A. E. Boye en Fredag i 1827 er mødt frem for at spise sin ugentlige Middag i Oehlenschlägers Hjem, bliver han saa fornærmet over en Yttring, denne bruger om hans Fader, at han, før Christiane kalder tilbords, styrter ud i Entréen, river Overfrakken ned fra Knagen og lader Middag være Middag. Endnu samme Dag søger Oehlenschläger Vennen op baade i hans Hjem og paa Theatret — men forgæves. Og før Dagen ender, afsender baade han og Christiane undskyldende Skrivelser — rigtignok af højst forskellig Art — til Boye, der hurtigt er forsonet. Disse to Breve, der aabenbart er affattede uafhængigt af hinanden, har i flere Retninger stor Interesse og gengives derfor her.

»Min bedste Boye!

Jeg var strax ude efter Dem; og havde De givet saalænge Tid, at trække Frakken paa i Stuen, saa skulde alting snart være gaaet godt igjen; thi det gjorde mig usigelig ondt, at jeg havde fornærmet Dem ved et plumpt Udtryk om Deres Fader. Men De saarede ogsaa mig ved at sige, at »det var noget, som jeg ogsaa kunde have gjort«, og ved at foreholde mig min egen Hidsighed, idet jeg blot i venskabelig Fortrolighed under fire Øjne taledede med Dem om denne Sag, som om noget De aldrig vilde forsvare men blot undskylde, og naar jeg havde mærket denne Stemning hos Dem, saa havde jeg vist sparet Dem for enhver Undskyldning. Men De blev strax vred paa mig, og det irriterede mig, fordi det var ufortjent, og derfor gav jeg Dem (efter

min Character) strax noget, som De kunde have Ret i at blive vred over. Jeg vil ikke udlade mig nøjere i Tingen selv, men kun sige: Man kan gjerne være hidsig og dog en Mand af Delikatesse, det bilder jeg mig i det mindste ind at være. Man kan gjerne elske sin Fader og dog for en fortrolig Ven tilstaae een eller anden Fejl; det er i det mindste noget, som jeg hundrede Gange har gjort for Dem om min; og jeg troer derfor ikke destomindre, at han er ligesaa god som Deres. Naar jeg nu lægger til, at B . . . . . er en Mand, som jeg holder meget af, fordi han har viist mig megen Hengivenhed — og jeg — (for at være ret oprigtig) har et lille Horn i Siden paa Deres Fader fra den Tid han følte indvortes Drivt til at træde over paa Torkel Badens Side mod den nordiske Mythologie og altsaa ogsaa en stor Deel af mine Digtinger — saa kan det nøjere forklare den Overilelse, som et fjendtligt Ansigt bragte mig til, der ellers plejer at smile til mig med det reneste, ædlest Venskab.

Det var fot at see dette venlige, blide Ansigt, at jeg paa staaende Fod gik ud til Dem efter Maaltidet, uagtet jeg allerede eengang havde været paa Frederiksberg igaar. Men jeg traf Dem ikke. Derfra gik jeg hen i Comødien — men traf Dem ikke.

Hvor usigelig kjært var det mig altsaa at høre, at een af mine bedste Venner havde følt ligesaamegen Drivt som jeg til Forsoning, og været hos mig.

Nej, kjæreste Boye: Vi To maae aldrig blive Uvenner længer end man kan tælle til Tyve. — Og siden jeg nu veed, hvor strængt De tager det med Deres, saa maae jeg herefter kun vove, naar vi tale om Sligt, at skoftisere lidt over min egen Jeronimus, og dog holde ligesaameget af ham, som De af Deres.

Lev vel og elsk Deres sande Ven

A. O.

P. S. Jeg beder at Brevet maae strax rives i Stykker.

ABELONE JACOB PETERSENS«.

Fru Oehlschläger skriver samme Dag og i samme Anledning til Boye:

» — — — Gud bevare mine Døttre for saa udmærkede Mænd [nemlig som Oehlschläger]. De ere at betragte som ildsprudende

Bjerger og andre saadanne Natursjeldenheder. Bygge og boe i deres Nærhed er mere interessant end sikkert, og at De kun sjelden, som idag, selv har erfaret, hvor farligt det er, kan i Sandhed ene tilskrives den høje Priis han, alt dette uagtet, sætter paa Deres Hoved og Hjerter, og dertil ej at forglemme Deres fuldkomne Uafhængighed af ham, hvorimod han ofte er afhængig af Deres Forbøn og Godhed. Alt, hvad jeg kan og vil er at bede Dem bønligt at glemme Fornærmelsen for det gamle Venskabs Skyld — —«.

Denne Udtalelse af Christiane maa man uvilkaarligt lægge Mærke til. Den er, saavidt jeg har kunnet efterspore, det eneste skriftlige Vidnesbyrd vi fra hendes egen Haand ejer, om at hun, naar det endelig gjaldt, kunde udøve den Kritik over Oehlen-schläger, som hun under ingen Omstændigheder taalte at høre udtalt af Andre. Men man bør erindre, at dette Vidnesbyrd aflægges for en af hendes allerbedste Venner, der kendte Oehlen-schlägers vulkanagtige Explosioner ligesaa godt som hun selv.

Oehlen-schläger har i sine Erindringer — halvt med et Smil — beklaget sig over, at Christianes Kvalifikationer som »Forlægger« var ligesaa mangelfulde som hans egne, — Forskellen var blot, at han erkendte villigt sin bristende Evne, hun ikke.

Udover dette foreligger der ikke en eneste Udtalelse fra ham om, at han paa sin Side kunde ønske Christiane anderledes, end hun nu én Gang var.

Thi hvem vil lægge nogensomhelst virkelig Betydning i følgende Historie, som Marie Rørdam i »Tilbageblik paa et langt Liv« desværre ikke har fundet det unødvendigt at overgive til Efterverdenen?

»En Dag tog Oehlen-schläger Moder til Side og sagde: »Kære Renna Hauch, De sætter alt for megen Pris paa Christiane; hun er en pro-saisk Natur og slet ikke, som De indbilder Dem det«. Moder svarede med at lovprise Fru O.; men det syntes han ikke om«.

Hvem kan for Alvor tro paa, at Oehlen-schläger kunde og vilde udtrykke sig paa saa tarvelig og uridderlig en Vis om sin

Hustru, og at han med Modvilje skulde kunne høre paa, at hun lovpristes af en Veninde, der havde staaet hende nær gennem et langt Liv og elskede hende højt?

I et Citat som det ovenstaaende faar de enkelte Ord, naar de ikke omhyggeligt og pietetsfuldt kommenteres, en Vægt, der desværre ikke overvejes, naar de, ofte mangfoldige Aar efter at de — muligvis — er udtalte, nedskrives efter Hukommelsen.

Men selv om det paagældende Citat er korrekt indtil det mindste Bogstav, og selv om Oehlenschläger virkelig har udtalt de bittre Ord i et Øjeblikks ubeherskede Vrede, giver de dog kun et grimt Vrængbillede af det virkelige Forhold mellem ham og hans Hustru. Og det nytter kun lidt, at der kort efter tilføjes om Oehlenschläger, at han »dog vist holdt af Christiane, skøndt han tidt var misfornøjet med, hvad hun gjorde«.

Forhaabentlig vil det af alt det Foregaaende staa klart for mine Læsere, at Oehlenschläger ikke blot »vist holdt af« sin Hustru, men at han følte sig bundet til hende i oprigtig og sand Kærlighed. Hvor inderligt de var forenede, saa at de, trods alle de Divergenser, hvorpaa ikke her er lagt Skjul, paa ingen Maade kunde undvære hinanden, maatte de Begge selv erkende i Livets betydningsfulde Øjeblikke, naar enten en stor Glæde mødte dem, eller naar de for længere Tid var adskilte fra hinanden, — mest dog, naar en stor Sorg bankede paa deres Dør.

Men ligesaa sikkert vil man have modtaget Indtrykket af, at deres Samliv manglede de væsentlige Betingelser for at være en Rettesnor for deres Børn, — mindst for det Barn, der baade psykisk og fysisk havde taget vanskelige Sider af deres Karakterer i Arv. —

Den 4. Oktober 1825, kun 14<sup>1/2</sup> Aar gammel, blev Charlotte Oehlenschläger konfirmeret af Dr. theol. Mynster i Vor Frue Kirke. Faderens Rang var i de Tider bestemmende med Hensyn

til Konfirmandens Plads paa Kirkegulvet. Et Par Oberstlieutenantsdøttre gjorde Charlotte Rangen stridig. Hun maatte finde sig i at være Nr. 3 i Rækken.

Kort efter skriver Nicoline Reinhardt til sin Broderdatter Hanne Hammeleff, hvis Fader var Amtsforvalter i Bredstedt i det sydlige Slesvig:

»Med Fornøjelse hørte jeg, at Lotte Oehlenschläger havde havt saadan et smukt Brev fra Dig. Hun var ret en yndig Confirmand, fuld af Følelse og uden allermindste Spor til, at nogen udvortes Omstændighed virkede ind paa hende, just som en Mynstersk Confirmand maae og bør være. Hun var ogsaa nydeligt klædt i hvidt Atlask og broderet Moll, som Fru Rahbek havde kjøbt i Hamborg. Et dejligt blaat Schawl dækkede den snehvide Hals. Om Aftenen var Reinhardt og jeg hos Oehlenschlägers. Der var et meget stort Selskab paa omtrent 60 Personer og vist tyve unge Piger«.

Det har knebet med at skaffe Kontanter til Festiviteten. En Maanedstid før havde Christiane skriftligt maattet anmode Adolf Boye om et Forskud paa Oehlenschlägers Gage. Slutningen af hendes Brev lader os ane det varme Venskab, Boye nærer for Lotte, og som senere fik god Lejlighed til at staa sin Prøve: »Lotte skal konfirmeres, og De kan tro, det koster Penge. Jeg vil, for at røre Dem, underskrive mig som Deres forbundne og hengivne Christiane Oehlenschläger, Moder til Lotte Oehlenschläger«.

Naar Charlotte blev konfirmeret i saa ung en Alder, var en af Grundene den, at Forældrene haabede, at den rent ydre Forvandling fra Barn til Voxen skulde følges af en tilsvarende indre. Man har ikke blot tænkt sig, at Frøkentitlen og den lange Kjole vilde meddele hendes tøsede Væsen en Smule Ro og Værdighed, men ogsaa ventet, at hendes lunefulde og ustadige Natur skulde blive heldigt paavirket under Mynsters alvorfulde Forberedelse til den hellige Handling.

Som man af hendes forunderligt blandede Karakter kunde

formode, og som det da ogsaa fremlyser af Fru Reinhardts Brev, har selve den højtidelige Kirkeakt bevæget Charlottes Hjerte, og efter Hjemkomsten til Bispegaarden fra Vor Frue aflagde hun under Omfavnelser og Taarer et dyrt Løfte om, at hun nu skulde blive en rigtig fornuftig Pige, der vilde gøre sine elskede Forældre Ære og Glæde. Og i Øjeblikket har hendes Forsæt sikkert nok været ærligt ment.

Men det varer ikke længe, inden hun viser sig som det skrøbelige Evabarn, hun nu engang var skabt til at være. Hendes Overgang fra Lotte til Frøken Oehlenschläger betegnes nærmest ved, at hun med stærk og sund Appetit kaster sig over de fristende Anretninger, som Livets Taffel byder en ung og smuk Dame.

Den Mynsterske Konfirmand faar da ogsaa i Fru Reinhardts næste Brev til Broderen i Sydslesvig umiskendelig Hib:

»Lotte Oehlenschläger hilser Din Hanne paa det allervenligste. Hun er højst undselig over ej endnu at have svaret hende. Men det er sandt, hun er lidt undskyldt. Thi hun kan daglig synge »Svæver hen i lette Dandse! Tumbler lystigt Par med Par!« Hun svæver virkelig fra et Bal til et andet og gjør megen Lykke overalt. Det kan jo nok igjen tage Tid med at sove ud, betænke Toilettet, gjøre Visitter etc.; saa kan Tiden vel være lidt knap, uden at hun derfor glemmer den søde Hanne«.

Charlotte Oehlenschläger var hurtigt bleven en af Københavns mest feterede Baldronninger, hvilket faldt naturligt nok. Efter alle samtidige Beskrivelser har hun været saare indtagende, ikke just regelmæssig smuk, men uimodstaaelig pikant, fuld af Liv, kvik i Samtale, vittig og rap i Munden, ofte uforsigtig og kaad i sine Ytringer.

Hosstaaende Billede af hende er desværre det eneste eksisterende, et Amatørprodukt uden kunstnerisk Værdi. Frøken Thora Konow, Charlottes endnu levende Kusine, har fortalt, at Oehlenschläger selv fandt dette Billede saa tarveligt, at han



kun akkurat taalte det, og efter hendes Død var det ham en Sorg, at dette skulde være ham det eneste synlige Minde om de Træk, han havde elsket saa højt.

»Ja, — der er jo Noget, der ligner, — hist og her kan man maaske finde en Smule, der erindrer om Lotte«, var hans Ord.

Hun var snarere under end over Middel-højde, buttet og rund af Lemmer, med skønt-formede Arme og Hænder og en Hud saa hvid og skær som nyfalden Sne. Hendes største Skønhed var dog det pragtfulde, gyldentgule Haar og de straalende Øjne, der snart afspejler Himlens rene Blaa og snart dens skytilslørte Graa. Hendes Skikkelse var smidig og væver, hendes



Charlotte Oehlenschläger.

des Bevægelser hastige, lette og altid graciøse som en yndefuld Kattckillings. Og som en Kattckillings var hun afvekslende oplagt baade til dristige Spilopper og til at vise Kløer.

At hun med disse Egenskaber forekom interessant og særegen og maatte stikke Mandfolkehjerter i Brand er let at forstaa, — men at ogsaa Kvinder faldt hende for Fode og glemte, at hun var dem en farlig Mejbejlerske, er mærkeligere og finder sin Forklaring i den umættelige Behagelyst, der var et af hendes fremtrædende Karaktertræk og allerede i hendes tidligste Barneaar havde aabenbaret sig som kælent »Smidskeri«.

Stærkt erotisk anlagt som hun var, har hun i sin Person ejet

en farlig, æggende Magt. En Beretning om, at hun engang som lille Pige kært tegnede en Kanariefugl ihjel, kan godt være sand; den illustrerer ialfald ypperligt hendes ubehersket lidenskabelige Væsen, der havde et stærkt Anstrøg af Sensualitet.

Oehlenschläger var ikke blind for hendes sanselige Natur, men holdt ikke af, at man gjorde ham opmærksom paa den. Hans kunstneriske Fantasi gjorde ham svag i Forholdet til denne Datter, og han ønskede ikke, som han udtrykte sig, at se sin Paradisfugl omskabt til en Gaardhøne.

Den, Charlotte Oehlenschläger vilde vinde, fik hun let og hurtigt under sin Indflydelse. Overalt hvor hun viste sig, vandt hun Kærlighedssejre, der tilfredsstillende hende mere for Sejrens end for Kærlighedens Skyld. Selv forelskede hun sig ofte og heftigt og satte da uden Overvejelser alle Hensyn til Konviniensen tilside. Men som Regel var hendes Erotik kun en forfængelig Leg med Ilden og var let glemt. Og da Legen endelig blev til Alvor og gjorde hende til Hustru og Moder, løftede den ubønhørlige Nemesis sin truende Finger og lod hende kun delvis finde Lykken. —

Naar man trods Alt maa have stor Medfølelse for Charlotte Oehlenschläger, er Grunden den, at hun besad værdifulde menneskelige Egenskaber. Hun var sandhedskærlig og oprigtig indtil Hensynsløshed, en Hader af alt Hykleri og ubrødelig trofast. Hendes Kærlighed til Forældre og Søskende og dem, hun én Gang havde svoret Venskab, var dyb og rørende. Hun var varmhjertet og hendes Begejstring for Kunst, navnlig Musiken, var sand og ægte.

Og til Undskyldning for hendes utiltalende Egenskaber tjener den sygelige Disposition, der var hendes Sind medfødt, en Lidenskabelighed, hun ikke mægtede at holde i Tømme. Hvem tør her være Dommer?

Og med Sindets Lidelse stod Legemets i nøje Forbindelse. Bag det sunde, blomstrende Ydre lurede Arvesygdommen, det

altfor sensible Nervesystem. De stærke Hovedsmerter og paafølgende Besvimelsesanfald, hvorunder Christiane allerede fra ung havde lidt, udviklede sig hos Datteren til hyppige Kramper og til den Art Paroxysmer, der alene kan besejres af Patientens eller Omgivelsernes jernhaarde Vilje. Og paa denne Vilje var



Bispegaarden.

det netop, det saa sørgeligt skortede, baade hos hende selv og hendes Opdragere.

Meddelelserne om Charlotte fra Tiden omkring hendes Konfirmation flyder sparsomt, men dog tilstrækkeligt til, at vi kan danne os et Begreb om hendes Personlighed i denne bestemte Periode.

Efterat Oehlenschlägers i en halv Snes Aar havde beboet Stueetagen i Kammerherre Hoppes smukke Ejendom i Norgesgade 190, hvor man sluttede intimt Bekendtskab med Grosserer Borries, hvis Børn var Legekammerater med Digterens, foregik Flytningen til Bispegaardens Stueetage paa Nørregade.

Den bekendte norske Boghandler Johan Dahl var som Dreng bleven optaget i Kammerherre Hoppes Familie, og han

havde derfor rig Lejlighed til at se Charlotte og fortæller selv, at det som Regel var i Middagsstunden, naar han kom hjem fra Efterslægtelskabets Skole, at han i Gaarden eller i Haven, som hørte til Stedet, traf

»sin lille, yndige og livlige Barndomsveninde Charlotte Oehlen-schläger. Vi legede da sammen. Men hvor længe var Adam i Pa-radis? En Middag da jeg kom fra Skolen, mødte jeg hende paa Kon-gens Nytorv. Hun sagde til mig, som intet tidligere havde hørt derom: »Nu flytter vi Johan! om nogle Dage til Bispegaarden. Du maae ikke blive bedrøvet derover«. Saa loe hun, idet hun fortsatte sin Gang. Jeg blev netop meget bedrøvet og havde vel Taarer i Øjnene, da jeg havde hende, som hendes Brødre, meget kjær«.

Man ser den lille Scene paa Torvet foregaa for sig og aner, at Johan Dahl har næret et uskyldigt Drengesværmeri for Lotte. Da han nogle Aar senere som ungt Menneske drager til Kri-stiania for at overtage Pladsen som Fuldmægtig hos den ansete Boghandler Cappelen, skriver Charlotte i Erindring om svundne Dage i hans Stambog:

(Claudius)

Es ist überall gut zu wohnen,  
So weit sich Gottes schöner Himmel wölbt,  
Und wo ein frohes Herz im Busen schlägt,  
Da ist des Erdbewohners Eden.

Naar De engang gennemlæser disse Linier, kjære Dahl, saa tænk paa Deres Barndoms Veninde

CHARL. OEHLenschLÄGER.

Paa første Sal i Bispegaarden residerede indtil sin Død den ærværdige Biskop Münter, der paa billige Vilkaar havde over-lødt Oehlen-schläger Lejligheden nedenunder, et Naboskab, der havde givet Tegnér Anledning til i en af Frøknerne Münters Stambog at skrive:

Vill Du en sång som verdens bifall äger,  
Gaa trappen ner, ty der bor Oehlen-schläger!

Der kunde i Bispegaarden til Tider være lystigt nok. I Stuen boede Digteren med sine fire glade Rollinger og ovenover Lottes to Veninder Sophy og Ida Münster, med hvem hun jævnlig mødtes paa Byens talrige Baller, i hvilken Anledning det muntre Triumvirat gerne i Fællesskab havde engageret en forhenværende Kammerfrøken til at frisere dem kunstfærdigt. Og den unge Fritz Münster kunde man daglig høre paa Trapperne, naar han med lang Pibe i Munden rutschede ned ad Gelænderet, mens han af fuld Hals sang sine flotte, tyske Studenterverser.



Biskop Münster.

Biskoppen selv var altid Genstand for Charlottes kaade Smaadrillerier, f. Ex. naar han — rent ud sagt — »gik i Gaarden«, iført en ældre

Hjemmefrakke med Storkorset paa Brystet, hvorfra man ikke havde faaet det fjernet, da Frakken var bleven degraderet. —

Da Biskoppen en Dag kom ned for at aflægge Oehlenschläger en Visit, hører han pludselig fra Sideværelset højrøstet Tale og mener til sin udelte Forbauselse at genkende Bispindens Stemme.

»Er min Kone hernede?« siger han, »det vidste jeg sandelig ikke«. Og for at faa Vished i Sagen aabner han Døren til Sideværelset og finder, til sin endnu større Forbauselse, Lotte staaende med Ryggen mod Døren, ivrigt gestikulerende og talende højt efter den tyskfødte, døve og noget abnorme Bisp-

inde, af hvem hun gav en latterlig, men overmaade tro Kopi. Lotte har ikke mærket, at Døren er bleven aabnet og fortsætter ganske uforstyrret Komædien, medens Biskoppen foreløbig stærkt interesseret hører til. Saa tager han sin Beslutning og gaar i en Fart hen og driver Lotte en knaldende Ørefigen.

Trods sine Gavtyvestreger var Lotte Bispindens udkaarne Favorit, og naar Talen var om Oehlenschlägers to Døttre, sagde hun altid: »Ja, Marie kan være god nok, — men det er saagu' ikke Lotte!«

Under sine hyppige Ophold hos Zeuthens paa Tølløsegaard kommer Charlotte paa Besøg paa Løvenholm, hvor hun i Baronesse Løvenskjold, en elskværdig, men meget affektet Dame, finder et ligesaa ypperligt Objekt for sit store Imitationstalent.

Med H. C. Andersen, der i sin første Ungdomstid ofte var Gæst hos Oehlenschlägers, driver hun Gæk paa anden Maade. Hun følte virkelig Venskab for den godmodige og kejtede unge Mand, der paa sin Side, som alle Andre, var fuld af forelsket Beundring for Lotte. I sin Troskyldighed mærkede han ikke, naar hun drev Løjer med ham. Han talte dengang med udpræget fynsk Dialekt og udtalte D som S eller J.

En Aften, da der var ungt Selskab hos Oehlenschlägers, havde Lotte aftalt med nogle Veninder, at de skulde formaa Andersen til at deklamere »Det døende Barn«, hvad han var overmaade villig til. Midt paa Gulvet var anbragt en Forhøjning, og som paa en Theaterrampe havde man i en Halvcirkel om Forhøjningen opstillet en Mængde Lys. Uden at ane Sving besteg Andersen Skafottet og deklamerer løs. Da han er kommen til de bekendte Linier »Den er vaad, og dog som Ild den brænder, — Moder jeg vil altid være Din«, udtaler han Moder som »Mojer« og vaad som »vaas«, og i samme Øjeblik brøler Auditoriet af Latter, og den ulykkelige Andersen springer over Ly-sene ned paa Gulvet og galopperer hjem uden Hat og Overfrakke, og Lotte fik først mange Dage efter hans Tilgivelse.

I denne samme Periode har det været, at den purunge Skue-

spillerinde Jomfru Pätges, den senere Fru Heiberg, tilbringer Sommerferien i Ermelundshuset hos Mad. Wexshall, den senere Fru Nielsen, og her for første Gang ser Oehenschläger, der kommer paa Visit med sin Datter Charlotte.

Oehenschläger beundrede Mad. Wexshall højt og læste altid de dramatiske Værker, hvori hun skulde have Rolle, højt for hende i hendes Hjem. Christiane var stærkt imod, at Lotte fulgte ham paa disse Besøg, da Mad. Wexshalls Mand, den iøvrigt geniale Violinist, var bekendt som en raa, brutal Herre.

I sine Erindringer fortæller Fru Heiberg om, hvorledes hun i Skjul bag et Træ betragtede den berømte Digter. Trægruppen, Belysningen og Bordet, hvorved han sad med den udmærkede Skuespillerinde ved sin Side, — Alt kunde hun endnu som gammel tydeligt se for sine Øjne. Ogsaa Charlotte tiltrækker sig hendes Opmærksomhed, men paa en helt anden Maade. Hendes Livlighed og Frihed forundrer højligt Jomfru Pätges, og Forundringen stiger, da Charlotte, for at fornøje Mad. Wexshall, løsner sit lange, gule Haar og træder ud fra Huset og bevæger sig gennem Haven henimod Selskabet, der er forsamlet i Lysthuset. »Hendes Øjne«, skriver Fru Heiberg, »glimrede saa stikkende, at jeg syntes, jeg blev ganske bange for hende, uagtet jeg fandt hende smuk paa sin Maade. Der var noget i hendes Udtryk, som jeg fandt upassende uden at kunne gøre mig Rede for, hvad det var, og talte hun til mig, maatte jeg uvilkaarlig slaa mine Øjne ned«.

Da Oehenschläger og Lotte er borte, ligger Jomfru Pätges i sin Seng uden at kunne falde i Søvn.

Skildringen er som et Erindringsbillede selvfølgelig paavirket af Bevidstheden om Charlottes senere Liv og Skæbne. Men Situationen er virkningsfuldt udmalet, og det er lykkedes Fru Heiberg, der i sin Bog sjældent sætter sit Lys under en Skæppe, at fastslaa sin egen mimoseagtige, jomfruelige Kyskhed i skarp Modsætning til den andens dristige Pikanteri. —

Hvad der i mine Øjne i høj Grad taler til Charlottes Fordel, er det uomstødelige Faktum, at hun har forstaaet at vinde sin aandrige og menneskeligt saa fremragende Tante, Kammas Rahbeks Hjerter. Kammas har med sit klare Blik vidst at vurdere baade hendes gode og svage Sider, har følt sig tiltrukket af hendes Originalitet og indset, at hun i den farlige Overgangsalder, mere end de fleste andre unge Piger, trængte til at komme under forstandig Paavirkning. Tante Kammas fulgte til sit sidste Aandedræt Charlotte med den kærligste Agtpaagivenhed, og et Par opbevarede Breve — netop fra den her omhandlede Periode — viser det inderlige Forhold, hvori de staar til hinanden.

Charlotte har faaet en Sending af Kammas Hovedhaar, for deraf, efter Tidens Skik, at lade sig forfærdige et Armbaad til Minde om hende, og skriver følgende Linier som Tak for Gaven:

»Sødeste Tante Rahbek!

Jeg er virkelig ganske undseelig over at Du sender mig saadanne store Portioner af Dine yndige Haar, og som sandelig ere saa fjonske som muligt. Kun ængster det mig, at jeg har faaet saa mange, da det absolut maae kunne mærkes tydeligt paa Dit Hoved at tabe aadan en Mængde, og jeg troer ikke. Du har redet dem paa en lind Maade. Du maae endelig ikke sende mig flere, da jeg nu har mere end nok, og jeg vil neppe kunne bære det Armbaad uden Samvittighedsnag over at have afstriglet Dig saa mange Haar. Jeg gjør mig ikke alene Scrupler derover men ogsaa over, at jeg blev saa længe sidst hos Dig og trættede Dig med den megen Talen. Skjøndt jeg ikke kjender nogen større Glæde end at underholde mig med Dig, da det baade er saa lærerigt og morsomt, føler jeg dog bagefter, at det er Synd af mig, da Du virkelig burde skaanes for al muelig Tale. Du gjør mig derfor ogsaa saa lykkelig, naar Du skriver til mig, da jeg veed, at det ikke saaledes anstrenger Dig, og jeg saa kan gjemme de elskede Træk fra Din Haand. Vil Du hilse og takke den søde Oncle for al hans Venlighed imod mig, og vær Du selv tusinde Gange hilset og takket af Din

Din inderligt elskende og taknemlige

LOTTE«.



Ogsaa det andet Brev er Tak for en Gave:

»Kjæreste Tante Rahbek!

Jeg kan ikke nok takke Dig for Din Ulejlighed med Shawlet, som er saa dejligt, som det er mueligt. Men Du er rigtignok en slem Tante, som troer, at jeg ikke skulde være fornøjet dermed ligesom med det andet. Men da Marie trængte saa meget til et lille Tørklæde, saa overlod jeg hende det. Jeg maatte være et utaknemligt Skarn, hvis jeg ikke fandt det dejligt. Moder takker Dig ogsaa tusinde Gange, da vi Begge skal bruge det. Jeg haaber, Du befinder Dig bedre, og at den stærke Forandring fra Varme til Kulde ikke har havt nogen skadelig Indflydelse paa Dig. Undskyld nu, søde Tante Rahbek, mit Jaskerie og vær tusind Gange takket fra

Din hengivne Niece

LOTTE«.

Den Svaghed, Charlotte allerede som lille Pige røber for pæne Klæder og pyntelige Farver, følger hende Livet igennem. Hun er altid optaget af sine vexlende Toiletter.

Efterat hun fra Tølløsegaarden har været paa Besøg paa Løvenholm, skriver hun hjem, at Baronessen beundrede hendes Kjole — »hun har aldrig set nogen saa dejlig, — det var den »gros de Naples««. Paa Sophienholm hos Friederike Brun maa hun i de fornemme Omgivelser ikke altfor ofte møde i den samme Paaklædning, og ved Festerne gælder det at være ud-søgt elegant. Og ofte klager hun i den Anledning sin Nød. »Paa Søndag otte Dage er det Fritz Bruns Confirmation, — hvad skal jeg tage paa til den Stads?« Uagtet hun var dybt nedbøjet, da Kamma Rahbek er død, dyr hun sig ikke for et Par Maaneder efter den sørgelige Begivenhed at skrive i et Brev: »Jeg ønsker at kaste min Sorg nu, for den kjeder mig«.

Oehlschlägers permanente Pengeforlegenhed satte ofte Bom for hendes smaa Extravagancer, og derfor benytter hun sig diplomatisk af Chancerne, naar hun er paa Gæsteri, ved enten i ømme Klagebreve at anraabe om Forsendelser af Dit og Dat,

eller ved paa egen Haand at stifte en Gæld, som Oehlenschläger bagefter pligtskyldigst maa afvikle.

Hendes Udflugter til Husets forskellige Venner udenfor København arrangeres ikke mindst af Hensyn til hendes Helbred. Hun lider af Blodkongestioner til Hovedet, af Trykken for Brystet og »Beængstelser«. Lægen beordrer derfor Ophold i Landluft, hvor hun kan gaa lange Spadsereture og faa den regelmæssige Søvn, som Balsæsonerne umuliggør. Fra Sophienholm melder hun til Christiane: »Jeg har idag begyndt min rædsomme Vallecour og gaaer i Seng Kl. 12 og staaer op Kl. 6; det er præcis 6 Timers Søvn efter Saxtorphs Ordre. Din i Diæt som i alt andet lydige og elskende Datter«.

Hos Friederike Brun var hun som ung Pige, før hendes ustadige Væsen var begyndt at udfordre Borgerskabets Kritik, i høj Yndest. Men ogsaa her spillede hendes Lattermildhed og kaade Satire hende smaa Puds. Naar hun lo ad den døde og højst originale Fru Bruns mange Særheder, kunde denne blive dygtig vred. En Gang sagde Fru Brun: »Hvad ler hun af, Mamsel?« Lotte fandt skyndsomst paa en lille Nødløgn, men Mimma Zoëga, der, ligesom iøvrigt de to Frøkner Dreyer og Fru Bruns Niécer Frøknerne Eggers, til Stadighed boede paa Sophieholm, og var en overdreven sandhedskærlig Natur, brølede saa ind i Øret paa Fruen: »*Ce n'est pas vrai, madame, c'est de vous, qu'elle rit!*« Og der vankede da en ordentlig Tordentale. —

Charlottes letfængelige Hjerter var ofte blusset op i heftig, men altid kortvarig Elskovsbrand, før hun endelig blandt de mange Tilbedere traf ham, der fik hendes Ja, da han friede.

Amor har aldrig manifesteret sin berygtede Blindhed kraftigere, end da han forlovede Charlotte Oehlenschläger med stud. juris Edvard Julius Hvidt. De passede for hinanden som Ild til Vand, og den eneste rimelige Undskyldning for den

grundige Fejltagelse, de hver for sig begik, maa søges i deres ungdommelige Uerfarenhed. Han var tyve Aar, hun endnu ikke fyldt de sexten, — en ren Barneforlovelse.

Edvard Hvidt var baade dygtig, velbegavet og elskværdig. Men hans Personlighed og Karakter var i alle Retninger Charlottes saa ganske ulig, og det Milieu, hvorfra han udgik, saa forskelligt fra hendes, at en Samklang imellem dem paa Forhaand maatte betragtes som udelukket.

Han var opvoxet i et af disse, nu saa sjeldne, velhavende Borgerhjem med Patricierpræg, hvor Formen overholdtes strengt, og de gode, gammeldags Dyder sad i Højsædet. Husets Herre, Skibsrhederen L. N. Hvidt, var en myndig, respektindgydende Mand,



L. N. Hvidt.

en fremragende Handelsfyrste med fremsynt Blik, der endte med at indtage en Plads som en af Nationens mest indflydelsesrige og højtagtede Hædersmænd. Og Sønnen fulgte pietetsfuld i sin Faders Fodspor og blev selv med Tiden en anset Mand.

Den unge Edvard Hvidt har, halvt modstræbende, følt sig tiltrukket af Charlotte Oehlenschlägers Natur, netop fordi den var hans egen saa modsat. Han var fast i sine Forsæt, viljestærk og besindig, ligelig og behersket, — hun svejende hid og did som et Siv for hver tilfældig Vind, lunefuld og uberegnelig, — han nøgtern praktisk, i Tanker og Handlinger altid indstillet paa Livets Realiteter, — hun fantastisk, let begejstret, fuld af

kunstneriske Aspirationer, — han formfuld og hensyntagende til vedtagne Conventioner, h u n formløs og ligegyldig for Folks Omdømme. —

Den 21. April 1827 fyldte Charlotte sexten Aar, og de to unge Elskende har formodentlig betragtet Festdagen som en passende Lejlighed til at indvie den nærmeste Familie i Forbindelsen, som de hidtil har forsøgt at skjule.

De gaar forsigtigt tilværks. Edvard er klar over, at han hos sin egen Fader vil møde den stærkeste Modstand og vælger derfor at betro sig først til Charlottes, der maa antages at være mere liberal. Hans Henvendelse til Oehlenschläger krones dog ikke strax med Held, som man af efterfølgende Skrivelse vil se:

»Gode Hvidt!

*Den 22<sup>de</sup> April 1827.*

Undskyld at jeg ikke personlig taler med Dem om en Sag, der saaledes som den nu staaer, ikke for mig har noget Behageligt. I Hovedsagen veed De. at jeg intet har at indvende. Men jeg tilstaaer oprigtig, at det satte mig i den højeste Forundring, at De talte til mig, førend De havde talt med Deres egen Fader derom, og at De mindre troede at skyldte mig end ham i saa Henseende ærgrede mig. — Men da jeg ikke tvivler om, at De er et godt ungt Menneske med fine Følelser, saa vil jeg tilregne dette Skridt Deres Hjertes oprørte Tilstand i et lidenskabeligt Øjeblik og forsikkrer Dem om mit oprigtige Venskab med de varmeste Ønsker for Deres Vel. Ogsaa vilde jeg gjerne fra min Side bidrage alt, hvad der stod i min Magt, for at gjøre Dem Livet behageligt. Men da De selv har tilstaaet mig, at Deres Fader i højeste Maade er imod en hemmelig eller aabenbar Forlovelse i de første Aar, — da De skjælver for at gjøre ham til Deres Fortrolige i saa Henseende, af Frygt for at han skulde sende Dem bort, — saa indseer De selv, kjæreste Hvidt, at saavel min egen Ære, som Pligt mod Deres Fader forbyder mig at antage en hemmelig Forlovelse uden Deres Faders Samtykke; og saa gjerne som jeg ellers saae Dem hos mig, maae jeg af den samme Grund nægte min Datter Deres Besøg. Thi hvorledes kunde jeg være en hemmelig Medvider til, at en Søn handlede i højeste Maade mod hans Faders Villie og understøtte et For-

hold i mit eget Huus til min egen Datter, som Deres Fader vilde forbittres over, hvis han fik det at vide. Maatte han da ikke foragte mig?

Alt dette, kjæreste Hvidt, vil De, med rolig Eftertanke ikke kunne nægte. De vil indsee, at det ikke er Følesløshed, Haardhed og Egen-sind — men Nødvendighed, der byder denne Skilsmisse mellem Dem og min Datter, indtil De kan være Deres Fader Deres Følelse bekendt.

Gud velsigne Dem! Vær flittig! Tag snart Deres Examen, og naar De da kommer uden Frygt for Deres Fader, skal De heller ikke have det ringeste at frygte fra min Side.

Med de varmeste Ønsker for Deres Vel  
Deres oprigtige Ven

A. OEHLENSCHLÄGER «.

Det varede selvfølgelig ikke mange Dage, inden Edvard Hvidt var en stadig Gæst i Charlottes Hjem. Hun lod ikke Oehlen-schläger i Ro, før han faldt til Føje. Som altid var han svag overfor hendes Bønner og har ikke kunnet bringe det over sit Hjerte at spille Bussemandens Rolle, der ogsaa passede ham saa slet som muligt. Med et vemodigt Smil har han tænkt paa hin lykkelige Tid, da han selv sværmede omkring som lykkelig Elsker bag den strenge Assessor Hegers Ryg.

Oehlen-schläger ønskede desuden naturligt nok at protegere denne Forbindelse, der aabnede Charlotte Udsigt til Optagelse i en af Københavns mest agtede og velhavende Familier og gav Haab om at bibringe hendes Væsen den Stadighed og Alvor, hvorpaa det vedblivende skortede hende.

I det Hvid'ske Hjem foretrak man foreløbig at simulere en fuldkommen Uvidenhed om Sønnens Tilbøjelighed for Frøken Oehlen-schläger, der ikke netop var den Svigerdatter, man attraaede. Man haabede paa, at Edvard vilde komme til bedre Erkendelse, naar den første Forliebelse havde sat sig.

Man gjorde dog heri fejl Bestik. Aaret gik og de to næste med, og endnu bestandig var Edvard Hvidts og Charlotte Oehlen-schlägers Forbindelse en Hemmelighed, som hele Byen

vidste Besked om. Og Byen vidste mere end det. Man hvisker i Krogene om Skibsrheder Hvidt, der holder sit Hus afspærret for Sønnens kokette Kæreste, om Edvard, der lider alle Skinsygens Kvaler, men dog ikke formaar at rive sig løs af Frøkenens Tryllet, om dramatiske Optrin hos Digterkongen i Bispegaarden og om de Elskendes afvejlende voldsomme Sammenstød og søde Forsoninger.

For det Oehenschläger'ske Hus har Stillingen ikke været ublandet behagelig. Hvidts var Omgangsvener baade med Oehenschlägers og Rahbeks, og hos Familierne Münter, Saxtorph og Colbjørnsen mødtes man hyppigt og maatte gensidig undgaa at berøre Forholdet mellem Edvard og Charlotte.

Særlig Bekendtskabet mellem Skibsrheder Hvidt og Christiane var af gammel Dato. De havde i 1807 spillet Privatkomedie sammen hos Højesteretsadvokat Schønheyder, hvis Datter, den muntre Reinholdine, var en af de mange Ungdomsveninder, der søgte at adsprede Christianes Sind under Oehenschlägers store Udenlandsrejse. Nu vilde Skæbnen, at hun skulde træffe sin Medspillende under mindre tvangfri Former.

Paa Bakkehuset havde man resolut kastet Masken. Rahbek havde drukket de Elskendes Skaal, og Kamma, der aldrig gik paa Ræveklør, protegerede uden ringeste Betænkning deres deres Kærlighed. Hun har anset det som Pligt med Raad og Daad at støtte sin kære Niece under de pinlige Omstændigheder. Nogte hidtil utrykte Billetter og Breve baade fra Rahbek, der benævner Edvard Hvidt »Hr. Neveu«, og fra Kamma, der kalder ham »Kronprinds«, som Arvtager til Faderens ansete Bedrift, belyser Forholdet. De er skrevne i 1827.

»Højtærede, kjære Hr. Neveu i Haabet!

Hermed sender jeg Dem bevidste Prolog [til gamle Hvidts Fødselsdag den 27de Oktober] saa god som jeg efter nærværende Omstændigheder har kunnet faae den. For 25 Aar siden havde jeg gjort det

bedre. Mange Hilsener fra min Kone og mig til Din Moder og Dig, og lykønsk Din herlige Fader inderlig paa Løverdag fra os begge.

Din RAHBEK«.

»Undertegnede anbefaler paa det indstændigste sine Venner i Christiania: Wratz, Collett, Sverdrup, Skælderup, Hersleb, Platou, Stenersen, Waidemann og Keyser — og hvo ellers venskabelig maae mindes ham — sin Erindring ved Overbringeren Hr. cand. Hvidt, Søn af en af hans nøyeste og kjæreste Venner, og som ifølge vort eget Venskab vil kunne give al fornøden og ønskelig Underretning om

Deres gamle og oprigtige Ven

N. L. RAHBEK,

Medlem af m. b. Selskab.

»Kjære, elskværdige Kronprinds!

Og dersom jeg nu virkelig efter Din Begjæring offrede Dit velsignede Brev — der under Læsningen var mig en sand Hjertestyrkning — til Flammerne, hvad gjorde jeg da vel andet end dette: at jeg bragte et skjønt Offer paa Venskabets Alter, uden derved i mindste Maade selv at blive fattigere? Var da dette virkelig et Offer? Nej!

Ikke uden at jeg bragte mit Hjerte tillige. Thi der, og ene der, i det Inderste, *in the heart of my heart*, bevarer jeg dog alt Ædelt og Godt, der bliver mig til Deel i Livet. Derind fløj ogsaa straks Aanden af Dit kjære Brev, og hvad der blev tilbage var egentlig kun et afsjælet Legeme. Men da jeg dog imidlertid har en Ahnelse om, at dette Legeme igjen kunde besjæles, naar jeg nemlig bragte det i Berørelse med en anden besjælende Gjenstand — jeg overlader til Din egen Kløgt at udfinde hvilken — saa vil jeg dog meget bede om, at Du vil unde mig at beholde, hvad Du har tiltænkt Flammerne. — — — Jeg vil af mit ganske Hjerte takke Dig for Dit kjærlige Sidelag. Dettes Yttringer — troe mig, kjære Edvard! — der kommer fra saa varmt et Hjerte som Dit, er mit Livs allerbedste Næring. Og skal jeg som Din oprigtige Veninde gjøre et Ønske for Dig, da er det dette: at Du vil bevare Dit Hjerte fremfor Alt, fordi Livet — ikke det af Rum og Tid indskrænkede Liv, men det, hvis Kilde Evigheder ikke kunne udtømme — udgaaer deraf.

Undskyld dette Brev, der er affattet i megen Hast, fordi jeg ikke

kunde udsætte nogen eneste Dag at skrive til Dig, efter at have modtaget Dit. Vi hilser Dig begge af vort inderste Hjerter og bede os kjærligt erindre hos Dine velsignede Forældre.

Din troe hengivne

K. M. RAHBEK.

Det synes mig at tale til Ære for Edvard Hvidts menneskelige Kvalitet, at en Kvinde som Kamma Rahbek tilskriver ham et Brev som ovenstaaende. Og jeg har saa meget hellere meddelt det, som hans Personlighed, om hvilken der fra hans Ungdomstid kun foreligger ringe Oplysning, derigennem faar en fortjent Rehabilitation. I Forholdet til Charlotte er det ikke frit for, at det sparsomme Kendskab til ham ikke blot forringer Interessen for ham, men tillige kaster et let Skær af Komik over ham, der er ligesaa fejlagtigt som uretfærdigt.

Af Kamma Rahbeks Breve til ham vil jeg endnu meddele efterfølgende, der ialfald som hidtil utrykt har sin Interesse. Det er øjensynligt skrevet i hendes sidste Sygdomsperiode kort før hendes Død.

»Jeg maa begynde med at sige Dig, at Din Moder og Du — og sikkert ogsaa alle Prindsesserne — ere de meest velsignede Væsener, Jorden har frembragt, og at den Velvilje, der vises mig af saa ædle Skabninger, gennemstrømmer mit Indre saa velgjørende, at jeg føler derved saa meget Leben, som jeg fornemmer Støring i det Ydre.

Naar I søde Mennesker saaledes saaledes vederqvæger mit Hjerter, tænker jeg kun lidt paa Fødderne, og al den Støring, der stikker, og kommer der end Øieblikke, hvori denne Støring træder ubehagelig frem for min Fornemmelse, saa maae, efter min Natur og Beskaffenhed, blot Tanken om, at Din velsignede Moder og Dine — vist hende, Din fortræffelige Fader og Dig lige — Søstre, have villet sørge for min Nødtørft, som Gud sørger for alle sine Skabninger (Du erindrer nok Thaarups: »Og mod den mørke Vinters Kuld han klæder os med Lammets Uld«), være nok til at forjage denne Støring.

Bør jeg da, kjære Edvard, forlange mere, og skulde jeg virkelig



tillade, at Din Moder og Dine Søstre arbejdede for mine Fødder, inden jeg har været saa lykkelig at kunne arbejde for deres Hænder? Vistnok vilde Pusselankerne derved betydeligen forædles, men jeg kan dog ikke lade være at bruge gamle Schimmelmanss »zu viel ist zu viel« ved denne Leilighed. Men min iegode, for min Helbred saa omhyggelige Søster — der med mig idag kiælede for de bløde Therese-Strømper — ønsker, at jeg vil modtage Din Moders Godhed, og Du forlanger temmelig indstændig, efter Din Moders Ønske, at jeg skal sige min Mening om Garpet og sende en Prøvestrømpe, saa jeg vel faaer at give efter, hvor upasseligt det end forekommer mig at modtage en saadan Godhed. Men jeg beder indstændig at blive ved eet Par.

— — — — —

Jeg seer nu ved Dagens Lys med Gru paa det, jeg har snurt sammen iaftes, men nødes dog at sige til Brevet: lad gaae! Og da det nu engang har faaet Fødder at gaae paa, saa er det ikke meer end billigt, at det ogsaa faaer Strømper. Undskyld at jeg maa skrive saaledes til Dig, til hvem jeg kunde have saa meget andet og bedre at skrive om. Og undskyld endelig ogsaa for Din Moder, at jeg sender hende en Strømpe, jeg har gaaet med.

Men nu maae vi dog engang ud af Strømperne, — saaledes byder idetmindste Rummet, jeg har tilbage. Jeg beder Dig lægge Mærke til min Beskedenhed i Henseende til dette Papiir, der kun har Guldsnit paa de to Sider men mangler paa den 3die, fordi jeg ikke vilde overbyde en Kronprinds.

Gud velsigne Dig, kiære Edvard, og hils kiærligst alle Dine og omfavn Kronprindsesserne (baade dem i Kronprinsessegaden og den paa Nørregade) fra Din hengivne Veninde

K. M. RAHBEK«.

Naar Edvard Hvidt, ifølge Rahbeks ovenstaaende Anbefalings-skrivelse, drager til Christiania kort efter at han har indgaaet Forbindelsen med Charlotte Oehlenschläger, har det været i et Forretningsanliggende for Faderens Rhederi. L. N. Hvidt har med Glæde benyttet denne bekvemme Lejlighed til for nogen Tid at fjerne Sønnen fra København, for at han muligvis kunde slaa Kærlighedsgrillerne af Hovedet. Og Edvard

selv har sikkert havt godt af den lille Afkøling, som Sejladsen til Norge kunde skaffe ham. Man kan nemlig være ganske vis paa, at Charlotte i den korte Tid, Forlovelsen har varet, allerede har forstaaet at gøre ham — om ikke Helvede hedt, saa dog Kærlighedens Himmerig besværligt. Forskellien i deres indre og ydre Væsen, i deres Tænkemaade og Yttringsform, har hurtigt forplumret Forholdet. Med sine skiftende Luner og sin forkælede Egensindighed har hun forbitret mange Timer for ham, og ved sit Koketteri og sin ubetvingelige Trang til at gøre erotiske Erobringer har hun hos Kæresten vakt den Skinsyge, der senere medførte Bruddet.

Adskillelsen var gavnlig, men den førte ikke til det Resultat, som Edwards Forældre havde tilsigtet. Der skulde løbe meget Vand i Stranden, inden Charlottes Elsker tabte Taalmodigheden. Denne Udholdenhed maaler Dybden af de Følelser, han har næret for hende; i hendes store Ungdom, hendes forkvaklede Opdragelse, men mest af alt i hendes sygelige, sensible Nervesystem har han fundet Undskyldninger nok for hendes Mangler.

Helt fyldestgørende Beretninger om Edwards og Charlottes Kærlighedsforhold findes først henimod den Tid, da den myndige L. N. Hvidt indser, at det ikke længere nytter at stampe imod Brodden og omsider giver sit Minde til, at Dørene i hans Hjem aabnes for Sønnens Kæreste, og at Forlovelsen publiceres. Men med let Sind er det ikke sket. Det var Omstændighederne, der efterhaanden strammede den dramatiske Knude saa stærkt, at en Afgørelse nødvendigvis maatte træffes. —

I Sommeren 1828 havde Dampskibet »Caledonia« gjort sin første Prøvefart over Sundet fra København til Malmø. Skibsrheder Hvidt var Sjælden i dette Foretagende, der vakte Sensation baade i Danmark og Sverrig.

Den paafølgende Sommer, Søndagen den 21. Juni 1829, fik den nye Dampskibsroute en »litterær« Indvielse, da Oehlenschlä-

ger med hele sin Familie drog over Malmø til Lund, hvor den berømte Doktorpromotion den paafølgende Tirsdag skulde celebreres i den gamle Domkirke.

For Christiane var Udflugten en Begivenhed. Og Charlotte har spillet som en Fisk i Vandet. Uden det sædvanlige Følgeskab af sin vagtsomme og nidkære Forlovede skulde hun for første Gang i sit Liv udfolde sine charmerende Egenskaber for et stort og nyt Publikum i et fremmed Land.

Medens Korrespondancen med Edvard Hvidt under deres senere Adskillelser tynger hende som en Mare, en byrdefuld Pligt, hun gerne ryster af sig, finder hun paa denne korte Rejse, allerede paa selve Overfartens Dag, Tid til at sende ham efterfølgende Brev, der giver et godt Billede af hendes flagrende Sjæl:

*Søndag Eftermiddag Kl. 6.*

»Undskyld det rædsomme Papir, Pen og Alt!

Min elskede Eduard!

I et Minut som jeg har tilbage fra alle de Adspredelser, som man søger at gjøre os, skriver jeg Dig med en Svovlstik, som er dyppet saa dybt ned i Blækket, at jeg maae holde langt oppe paa den, et par Linier, som jeg havde lovet Dig, hvis det var mig mueligt. Min Sorg over at Du ikke tog med hertil, kan jeg ikke beskrive Dig, og paa Dampskibet var jeg i daarligt Humeur. Lægmanden kom os i Møde med en Baad, som vi satte os i og seilede hjem til ham, hvor vi traf Frk. Schultz med Moder og Broder, som i Morgen given en Concert i Lunds Domkirke. I Eftermiddag have vi været paa Raadhuset og seet Hovedsalen, som er den største jeg nogensinde hat seet, hvilket rigtignok ikke betyder meget. Vi vare derpaa hos Borgmestrens, som er en ubeskrivelig elskværdig Familie. Vi saae dør alie de Gale, som moerede ubeskrivelig meget, med Skam at tale. Jeg kan desværre kun skrive Dig saa kort, min Trøstensengel paa Jorden, da man kalder paa mig for at drikke Thee, og derpaa skulle vi kiøre en Tour og være hjemme til Dampskibet gaer.

Jeg har gjort Bekiendtskab med to elskværdige unge Mennesker:

primo Magister Schönbeck og secondo Baron Tott. Den første er især overmaade indtagende. Dog — hvorfor skriver jeg dette? Nu er jo min søde Eduard i Stand til at troe, de have gjort rigtig Indtryk paa mig, som ved Gud ikke er saa, da kun min Tanke er hos Dig, Du engle Dreng.

Adieu, Adieu — jeg maae desværre holde op. Jeg sender Dig mit hele Hjerter og tusinde Millioner Kys. Jeg vil troe at dandse med Dig hele Tiden paa Tirsdag, hvis jeg NB. faaer dandset. Lebewohl mein Herz, glem ikke Din

uadskillelige CHARLOTTE.

Der er ikke ringeste Tvivl om, at hun holdt oprigtigt af sin Kæreste og at de ømme Ord, hun offerer ham, er ærligt mente. Hykleri var hendes Natur fremmed. Alligevel fæster man ikke rigtig Lid til Varigheden af den »ubeskrivelige« Sorg, hun føler over Savnet af sin »engle Dreng«, navnlig efterat hun har fortalt om det Bekendtskab, hun har gjort med to unge, elskværdige Mennesker. Og da hun, ovenikøbet med Understregning, har erklæret, at hun især har fundet Magister Schönbeck indtagende, føler man sig ængstelig paa Hvidts Vegne.

Hun har øvet det samme Trylleri over Kavalererne i Sverrig som hjemme i Danmark. Og man forbauses ikke, naar man erfarer, at Hr. Schönbeck, sikkert ikke uden hendes Opfordring, kort Tid efter hendes Hjemkomst aflægger Kontravisit i København, hvor han bliver en velset Gæst i Oehlenschlägers Hus, og hvor Sværmeriet fortsættes. Og da han atter er vendt tilbage til sit Hjem i Sverrig, fører de en højst ugenert Korrespondance med hinanden over Sundet. Efterfølgende Brev fra Charlotte findes opbevaret paa det Kgl. Bibliothek i Stockholm og har nærmest Karakter af en Kærlighedserklæring.

Kjøbenhavn den 31. Dec. 1829.

S. T/

Herr Magister H. O. Schönbeck

Riiseberga

pr/

Helsingborg

Herrevadskloster.

»Med inderlig Glæde sætter jeg mig ned for at besvare Deres kiære, kiære Brev. Jeg saae deraf Deres trofaste Hjerte, da det ankom ganske efter Deres Løfte i Julen. Troe ogsaa, at det har glædet mig inderligt, og jeg haaber ret snart, naar Deres Tid tilladet det, at have samme Glæde igien. Det har dog ret bedrøvet mig desaf at see, at De har været syg, men jeg formodede før Deres Afreise, at det vilde blive Tilfældet, da De i lang Tid havde seet lidt daarlig ud. At Deres elskværdige Søster sidder hjemme hos Dem i Stedet for at gaae til Bal, er vel søsterligt og smukt, men jeg kan ikke saa meget beundre det, thi hvor skulde hun vel kunne fornøie sig bedre end hos Dem, kiæreste Ven! Jeg veed vist, at jeg i hendes Sted gjorde det samme. —

Jeg længes saa inderlig efter Dem. Især i Mørkningen, naar De pleiede at komme, tænker jeg ofte, naar det banker paa Døren: Skulde det dog ikke være min kiære Schönbeck? Men han bliver desværre borte, og jeg maae nøies med i Tankerne at være hos Dem og tænker mig Mueligheden af at De i det samme Øieblik mindes mig. Jeg kan saa tydelig forestille mig Deres Værelse i Riisberga, og hvorledes Deres søde Søster sidder med sit Arbeide hos Dem; og De fortæller hende om Kiøbenhavn, og jeg bliver maaskee ogsaa nævnt.

Jeg maae fuldende mit Brev i største Hast, for at Posten ikke skal gaae uden at faae det med. Thi jeg vil ikke, De skulde troe om mig, at jeg opsætter at skrive til min kiære Schönbeck. De veed jo vel nok, hvorledes De staaer anskrevet i mit Hjerte, men alligevel kunde Deres Mistanke faae Dem til at troe, at De var *aus den Augen* — *aus dem Herzen*, — hvad rigtignok ikke er Tilfældet med Dem. Lad mig nu ogsaa see, at De viser mig det Samme ved ret snart at skrive til mig igien. De veed nok, hvormeget og paa hvad Maade De glæder mig derved. Det har min Afskeed fra Dem noksom sagt Dem. Desuden forstaaer De altfor vel en halvqvædet Vise, ikkesandt min

kiære Ven? Hils Deres kiære Søster inderlig meget. Jeg elsker hende, fordi hun elsker Dem saa meget. Lev nu vel, min elskede Ven, og tænk undertiden paa den, som til sin sidste Time bevarer de samme Følelser for Dem, som hun fattede ved første Øiekast. Deres

CHARLOTTE OEHELENSCHLÄGER «.

Dette Bekendtskab med Magister Schönbeck, som Charlotte tilfældigt stifter i Sommeren 1829 og inden næste Foraar er saa intimt, at den svenske Herre — hvad vi snart skal erfare — endogsaa optræder som Mægler i Tvisten mellem hende og Hvidt, er kun et enkelt Bevis blandt mange paa den Interesse, hun forstod at vække mellem sine Omgivelser:

I Efteraaret kort efter Sverrig-Rejsen træffer hun Prins Fritz, den senere Kong Frederik den 7de, ved en Festlighed hos Konferentsraad Constantin Brun. Charlotte og Prins Fritz, — Konstellationen er ikke uden Humor! Deres Karakterer har højst interessante Berøringspunkter.

Hs. Kgl. Letsindighed har Aaret før indgaaet Ægteskab med Frederik den 6tes dydzirede, blege Datter Vilhelmine og føler sig som en Bjørn i Lænker. Han tiltrækkes øjeblikkeligt af Frøken Oehleenschlägers vittige og usnærpede Væsen og er ligesaa lidt som hun en Ven af unødvendige Omsvøb. Han betror hende uden Ceremonier, at Prinsesse Vilhelmine er en forfærdelig kedelig Dame, og spørger om Frk. Oehleenschläger skulde være tilbøjelig til at købe hende, og om hvor meget hun i saa Fald vil byde, — han skal nok være billig. Og tilsidst gør han sin muntre Baldame to Samvittighedsspørgsmaal, — om hun ikke godt kan lide ham, og om han ikke spillede fortræffelig Komedie, den Dag han blev viet til sin Kone.

Med Kendskabet til Charlotte Oehleenschlägers Natur kommer man her uvilkaarligt til at anstille det Tankeexperiment, at hun, saafremt hun ikke havde været det Øjeblikkets lunefulde Barn, hun var, sikkert med Lethed havde kunnet bane sig Vejen

— om hun da ellers havde villet — til den Plads, som Grevinde Louise Danner, der paa dette Tidspunkt var en fjortenaars Balletelev, ved kold Beregning og lang Taalmodighed tilkæmpede sig. Charlotte Oehlenschläger — en Konges Hustru! Mon ikke en saadan Skæbne havde været mere i Overensstemmelse med hendes fantastiske Eventyrtrang og poetiske Længsler end Stillingen som Kandidat Hvidts borgerlige Forlovede? —

Efterhaanden udvikler Forholdene sig saaledes, at en Afgørelse i Forholdet mellem Edvard og Charlotte absolut maa træffes. De jævnlige Besøg, hun aflægger i Sorø, paa Sophienholm og paa Tølløse, og hvorfra hun stadig sender Meddelelser hjem om sine irritable Nerver og evige Hovedpiner, viser, at Byens Brosten brænder hende under Fødderne.

I Marts 1830 har Edvard Hvidt med Hæder absolveret sin juridiske Embedsexamen. Spændingen mellem den Hvidt'ske og Oehlenschläger'ske Familie har naaet et generende Højtryk, der trænger til Udløsning. Situationen er ganske uholdbar, idet L. N. Hvidt endnu bestandig holder sit Hus spærret for Charlotte, paa samme Tid som hans Døttre plejer venskabelig Omgang med hende. Og tvunget af Omstændighederne bestemmer han sig da endelig til at vige for den Modstand, der ikke synes at ville give op.

Om den Gæring, som behersker Sindene, og som giver sig Udtryk endnu i de Uger, der gaar umiddelbart forud for Forlovelsens Deklaration, fortæller de to efterfølgende Breve, der hver for sig har betydelig Interesse.

Den 4de Marts 1830 sender Christiane Oehlenschläger nedestaaende Skrivelse til en af Edvard Hvidts Fættre, hvis Identitet det har været mig ligesaa umuligt at faa nærmere bestemt som den i Skrivelsen nævnte Kærestes.

»De har ved Deres Brev igaar underrettet mig om, at et uvenligt Forhold er indtraadt imellem Dem og Deres Kjæreste og Lotte, og

ønsker at jeg skal blande mig deri, for at faae denne Misfornøjelse hævet. Men dersom dette skulde være mig mueligt, da maatte De tillige have meddelt mig Anledningen dertil, for at jeg kunde faae en Mening i denne Sag, som nu forekommer mig en Gaade. Allerede forhen havde jeg hørt, at saavel De som Deres Kjæreste til forskjellige Personer havde udtalt Dem ufordeelagtigt om Lotte. Grunden hertil kunde jeg ikke udfinde, men Kilderne vare altfor paalidelige, til at jeg kunde antage det kun for »fatal Sladder og løse Rygter«. Dersom altsaa nu »Deres Barndomsvens« Edvard Hvidts Forhold til Dem er forandret, da synes det let at udlede heraf. Hvor kunde han troe »at De bar Nag til hans kjæreste Veninde«, naar De ingen Beviser havde givet ham derpaa? De mener derimod, at Lotte uden Grund hiin Aften hos Münters har behandlet Dem og Deres Kjæreste med iøjnefaldende Kulde. Lotte troer at have havt Grund dertil; thi hun antager som fuldkommen vist, at Begge have talt meget ilde om hende. Hun, som er Ærligheden selv, kunde ikke være venlig, naar hun ikke meente det. At hun ikke lagde Skjul paa sin Følelse, fortjente ingenlunde den Straf, De selv tilstaaer at have givet hende, nemlig at yttre Dem »i Harme« over hende. Mig synes, det havde været rigtigst at spørge Lotte, hvorfor hun ikke fremdeles holdt Deres Kjæreste for »en sød Engle-Sjæl«, som da hun første Gang saae hende som Deres Brud. De havde da maaskee retfærdiggjort Dem og hende, hvilket De ikke engang nu i Deres Brev har fundet det Umagen værd at gjøre for at opløse den hele Sag. At Lotte skulde, af Misundelse over at Deres Kjæreste var indført i Hvidts Huus før hun, behandle hende haanligt, det er en Mistanke, som er saa lav, at jeg virkelig ikke vil forsvare hende for den. Hvorledes nu bestandig Talen kan være om, at De vil tilgive Lotte, forstaaer jeg ikke. Ligesaalidet forstaaer jeg, hvad de mener med, at Lotte har haanet Deres Kjæreste som et Landsby pige barn. De veed nok, at Lotte ikke er dum, og det maatte hun dog være, ifald hun bedømte Mennesker efter deres Fødested.

Sagen er nok kortelig denne: Lotte har havt meget gode Tanker om Hvidts Fætter og troet, han havde det samme om hende, men senere Tider har overbeviist hende om, at hverken De eller Deres Kjæreste var hendes Ven af Hjertet. Naar Lotte først bliver indført i Hvidts Huus, vil hun vist ved sin aabne Hjertelighed og sit Lune vinde den kjærlige Edwards herlige Forældres Yndest, — dertil støtter



jeg mit Haab. De elskværdige Søstre har hun jo alt vunden. Maaskee kan De da igjen faae gode Tanker om hende og selv jævne den Sag. Indtil den Tid lad den beroe!

CHRISTIANE OEHLenschLÄGER.

Frygtløs og nidkær træder Christiane i Skranken, naar man kommer hendes Rede for nær. Saa lidt hun taaler blot det mindste Angreb paa Oehlenschläger, finder hun sig i, at Nogen anklager hendes Børn. Og fremfor alle værger hun om sin Lotte, der har saa kærligt et Hjerte, men hvis altfor ærlige Frimodighed faar hende til at handle overilet. —

Om Forholdet mellem Edvard og Charlotte faar man et godt Begreb ved at læse et Brev, som denne i April 1830 sender Magister Schönbeck, der har skrevet til Edvard Hvidt, aabenbart med det Formaal at bilægge en Misforstaaelse mellem de Elskende.

»Min kjæreste Ven!

Brevet som De har skrevet til Hvidt, har han viist mig, og jeg kan ikke lade være øjeblikkeligen at takke Dem derfor, da det kommer fra et saa kjærligt Hjerte og i en saa englegod Hensigt. Jeg skal aldrig glemme Dem de Ord deri, som angaae mig, ja, De er min sande, sande Ven, det vover jeg at sige. Jeg har i Deres Brev læst Ønsket om, at jeg virkelig skulde blive lykkelig, og hvorledes skulde jeg vel blive det, undtagen ved at Hvidt elskede mig ret inderlig? Ja, det Ønske derom fra Dem, kjære, gode Schönbeck, mildner lidt min Bedrøvelse over ej at være det saaledes, som De ønskede mig det. Hvad har vel den Kjærlighed at betyde, som øjeblikkeligen overvindes og tilintetgjøres af Stolthed og Egenkjærlighed, og dette er desværre Tilfældet med Hvidt. Han forlanger, at jeg, uagtet han siger mig de haardeste og meest krænkende Ting, dog skal vedblive at trænge ind paa ham med Kjærlighed og bede ham ej være vred paa mig, fordi han krænker mig. Det kan og vil jeg ikke, thi derved fornærmer jeg mig selv. Men nu nok herom. Vær ikke vred, kjæreste Schönbeck, fordi jeg har skrevet herom, men mit Hjerte trænger til at udgyde sig for een, som jeg veed holder af mig. Thi derpaa, min dyrebare Ven, har De givet mig et tydeligt Beviis i Deres Brev. Hvidt har desværre ikke opfattet, hvad

De meente med Hensyn til mig, men derimod har han med Glæde troet at læse deri, at adskillige Damer i Lund ej kunde lide mig og havde dømt ufordeelagtigt om mig. Han blev meget slukøret, da jeg læste det for ham, som det stod, da han med Glæde hører enhver ufordeelagtig Dom over mig, idetmindste synes det saa. De troer mig vist urimelig i denne Sag, kjære Schönbeck, maaskee er jeg det ogsaa, men jeg veed, at jeg giver mere end jeg faaer igjen, og derfor er jeg urimelig med at forlange for meget. Jeg har næsten hele Vinteren været syg, og er det endnu. Skriv mig snart til, min ejegode Ven. — Nu maae jeg slutte, min bedste, kjæreste Schönbeck, Jeg har meget travlt med et Arbejde, som skal være færdigt til en bestemt Tid. Lev vel og tænk med Venskab paa Deres

CHARLOTTE OEHLenschLÄGER«.

Man tør ikke paastaa, at den forestaaende Familiefest oprandt under Auspicier, der varslede om Lykke! — — —

Forlovelsen mellem Edvard Hvidt og Charlotte Oehlenschläger fejredes henimod Slutningen af April 1830, først ved en Middag hos Etatsraad Hvidt, derefter ved et Aftenselskab i Bispegaarden. Sorrig og Glæde vandrer tilhobe, og det var et beklageligt Tilfælde, at Døden netop den samme Maaned bortkaldte ikke blot den gamle Biskop Münster men ogsaa Knud Lyne Rahbek, der begge havde været knyttet nær baade til Oehlenschlägers og Hvidts Familie.

Om Forlovelsesgildet hos Oehlenschläger skriver Nicoline Reinhardt den 21de Maj 1830 til sin unge Niece i Bredstedt:

»Du har vist ofte i denne Tid tænkt paa Bispegaarden, hvor Sorgen herskede ovenpaa, Glæden nede. Hos Oehlenschlägers har den erklærede Forlovelse og Hvidts elskværdige Families store Venlighed og Kjærlighed opvakt stor Glæde, dog var det en bitter Draabe i Glædens Bæger, at Rahbek netop laae paa sit yderste og døde i de Dage. Disse Afvexllinger af Sorg og Glæde havde ingen god Virkning paa Fru Oehlenschlägers Sundhed. Naturligvis følte hun Sorgen over sin Søsters Tab paany, og hun var ret angreben i nogen Tid, saameget mere som hun mod al Sædvane baade har været i Selskaber og har givet Selskab i denne Anledning. Jeg tænkte ret paa min søde Hanne

den Aften, der var Selskab hos Oehlenschlägers. Der var en stor Forsamling af unge Piger. Siboni var der, og Lotte sang henrivende med sin Mester, som ret forstaaer at udvikle hendes herlige Stemme og Anlæg. Der blev ogsaa den Aften danset lidt efter Klaveret, og da det var meget varmt, lod man Vinduesskodderne staae aabne, hvilket har givet Anledning til megen Snak blandt de Snakkelystne, da det jo rigtignok ej var længe efter Bispens Død. — — —«

I Kronprinsessegaden Nr. 395, nuværende Nr. 28, havde Hvidts deres herskabelige Bolig i Byen. Etatsraaden var Huset Ejer. Fruen havde i Løbet af Vinteren været syg, men var nu helbredet. Den 28de Maj var det hendes Fødselsdag, og paa Familiens store Landsted i Vedbæk indviede man paa denne Dag Sommeren ved en Festmiddag, der tillige dannede en glansfuld Afslutning paa Forlovelsesfestlighederne.

Oehlenschläger havde til denne celebre Lejlighed digtet nedenstaaende Sang, der gengives efter hans eget meget smukt skrevne Manuskript.

### FRU ETATSRAAINDEN THERESE HVIDTS FØDSELSDAG

28. MAJ 1830.

Paa Sjællands Strand, ved Bøgeskoven,  
 Hvor Øjet følger Sølvrovnen,  
 En yndig Sommerbolig staaer, —  
 Der samler sig en Slægt saa kjærlig,  
 Naar Hertha pynter atter herlig  
 Sit lange, tykke, grønne Haar,  
 Mens Kilden risler, Droslen slaar.

Og Slægtens første Fest derude,  
 Som Blomsterknupperne bebude,  
 Er elskte Moders Fødselsstund.  
 Som Arnens gode Alf hun smiler,  
 Huldsalighed paa Læben hviler,  
 Trofaste Venner samler hun  
 I Vennelund, i Dannerlund.

En Tidlang nød hun Glæden ikke;  
 Nu skal hun Sundheds Bæger drikke  
 Og atter vorde karsk og fri.  
 Ej Sygdom hendes Fod skal binde,  
 Lidt efter lidt skal Smerten svinde.  
 O, alle Venner, stemmer i!  
 Thereses Sundhed drikke vi!

Og mens hun binder Huset Krands,  
 Skal hendes Husbonds Snekker dandse,  
 Forene Dan med fremmed Kyst!  
 Vor Hvidt! Din ædle Borgervarme  
 Skal lønnes i Thereses Arme.  
 Som Olding nyd ved hendes Bryst  
 Din bedste Lyst, Din Faderlyst!

En fremmed Æt, som længst I kjendte,  
 Har Freia, da hun Flammen tændte,  
 Hidvinkt at dele denne Fryd.  
 Og Skjalden med sin Harpe bringer  
 Med kærligt Brodersind den klinger,  
 Den helliger Thereses Dyd  
 Sin Vaarsang og sin Strængelyd!

A. OEHLenschLÄGER.

Denne Sang synes at være skrevet i høj Grad *invita Minerva*.  
 Og da sidste Vers blev afsungen, har sikkert enhver af de Til-  
 stedeværende tænkt sine egne Tanker med Hensyn til den  
 »Flamme som Freia tændte«. Ikke destomindre er Skaalen for  
 Edvard Hvidts og Charlotte Oehlenschlägers Fremtidslykke  
 endnu en Gang bleven drukken i perlende Champagne.

Men efter Festens Poesi fulgte Hverdagens ubarmhjertige  
 Prosa, og med de Forlovedes Lykke, der nu var officiel, gik  
 det ikke en Smule bedre, end da den var hemmelig.

I den Hvidt'ske Familie havde man modtaget Charlotte med  
 stor Venlighed, og hun har haft den ærligste Vilje til paa sin  
 Side at takkes sine tilkommende Svigerforældre. Men — selv

den bedste Vilje formaar ikke omskabe et Menneskes Natur, og hun var og vedblev at være en vildsom og fremmed Fugl i de nye Omgivelser, hvor hendes frie og formløse Væsen ikke fandt den sædvanlige Sangbund. Her, hvor den strenge Alvor og dybe Pligtsans, som prægede Husherren, beherskede Stemningen, var Tonen en ganske anden end den, hun var vant til at anslaa. Hun følte sig mere og mere utilpas, naar hun gæstede sin Forlovedes Hjem, og naar han var Gæst i hendes, gik det ikke synderligt bedre. Det var kun sjældent, at de glædede sig ved at være sammen.

Charlotte plagede ham med evindelige Beklagelser over den Mangel paa Forstaaelse, hun fandt hos hans Forældre, der holdt saa fast paa Formen; og han var snart taus og indesluttet, snart fuld af Bedrejdelse over hendes barnagtige Opførsel og snart forbitret over den aabenbare Tilsidesættelse, hun viste ham, og mest over hendes flirtende Væsen, naar der var Kurmagere i Farvandet.

Der var mere end nogensinde Uvejr i Luften, og den Katastrofe, som maatte komme, var rimeligvis indtraadt allerede nu, hvis ikke en frelsende Engel uformodet havde vist sig i Horizonten, spredt Skyerne og foreløbig gjort Himlen klar paany.

Navnet paa denne frelsende Engel var Fru Pauline Brockhaus, der med sin Mand, Heinrich Brockhaus, Oehlenschlägers Forlægger i Leipzig, i September Maaned 1830 var kommen til København, hvor Ægteparret selvfølgelig strax havde aflagt den berømte Digter et Besøg. Pauline Brockhaus føler sig ved det første Møde i højeste Grad tiltrukket af Charlotte, denne ikke mindre af Pauline. Og otte Dage efter er Charlotte paa Vej til Leipzig som det unge, tyske Ægtepars henrykte og smigrede Gæst.

Atter her giver den flittige Korrespondance mellem Professorinde Reinhardt og hendes slesvigske Niece os nyttige og interessante Oplysninger.

»Har Aviserne eller Rygtet allerede sagt Dig det, kjære Hanne, eller er jeg den første, som frapperer Dig med den Efterretning, at Lotte Oehlenschläger er rejst til Leipzig, hvorfra hun først vender tilbage til Foraaret, efter at have været i Dresden og maaskee endnu længer. Jeg maae vel fortælle Dig hele denne korte, men usædvanlige Tildragelse. Boghandler Brockhaus og hans Kone, et Par elskværdige unge Folk, han 25, hun 22 Aar, gjorde om Mandagen (i Dag 14 Dage) en Visit hos Oehlenschläger. Den smukke, venlige Kone gjorde saa meget Indtryk paa Lotte, at hun Dagen efter besøgte hende hos Knirsch, hvor de boede, og fandt hende beskæftiget med at skrive til sin Søster. Hun viste Lotte Brevet, hvori denne fandt sig smigrende beskrevet. Fru Brockhaus stak en Ring paa Lottes Finger, og da de skiltes, var de Dus. Den næste Dag saaes de atter og saaledes hele Ugen. Om Fredagen begyndte de at yttre det Ønske, om Lotte vilde rejse med dem. Hun, som længe har sukket efter at see mere af Verden end sin Fødeplet, havde strax Lyst. Om Løverdagen foreslog de det for Forældrene og Hvidt. Man fandt paa alle Kanter, det var et usædvanligt lykkeligt Tiibud, og at man ej burde afslaae det. Om Søndagen bad Fru Oehlenschläger mig spise hos dem med Brockhaus', for at dog een af deres nærmeste Venner kunde bevidne for de øvrige, at det var en højst elskværdig Kone. De rejste i Mandags Morges med »Frederik den 6te« til Kiel, hvor deres fortræffelige Rejsevoogn stod. Edvard Hvidt fulgte dem og vendte tilbage med samme Dampskib.

Saa underligt som det lyder, og saa meget som Lottes talrige Uvenner kan sige derimod, saa troer jeg dog, hendes Forældre har havt Ret i at benytte denne sjeldne Lejlighed, hvor hun baade kan udvikle sine Talenter og, hvad der især er vigtigt, lære lidt at staae paa sine egne Been og ikke altid lade Moderen sørge for hendes Nødvendigheder. Hun vil lære den nødvendige Kunst, uden hvilken ingen sand Elskværdighed finder Sted, at rette sig efter andre, og da hendes Forlovelse begyndte saa tidligt og rimeligvis endnu kan vare temmelig længe, troer jeg ikke, denne Episode kan være skadelig«.

Charlottes impulsive Natur, hendes egen letvakte Enthousiasme og hendes Evne til at vække Andres, hendes Hurtighed til at fatte en Beslutning og til at skære gennem al Modstand, fejrede her en stor Triumf. Thi der er ikke Tvivl om, at

baade hendes Forældre og Edvard har næret stærke Betænkeligheder ved denne Udflugt i det Fremmede.

Mandag den 4. Oktober 1830, efter akkurat en Uges Bekendtskab med Familien Brockhaus, damper hun til Kiel, et Stykke af Vejen under Ledsagelse af Edvard, og holder i Maanedens anden Uge sit Indtog i Leipzig, hvor hun slaar sine muntre Folder i hele tre Fjerdingaar.

Oehlenschlägers Paradisfugl var fløjet ud af det trange Bur. Det var første Gang i hendes Liv, at Lotte for lange Tider var ham ude af Øje. I et Par simple Vers gav han sine Længsler Luft:

Mit elskte Barn! jeg fandt mig taaligt i,  
At Du for nogen Tid forlod de Kjære.  
Ej spærre vilde jeg din Blomstersti;  
Hvi skulde jeg Din Fredsforstyrrer være?

Du borte var. Saa venligt Solen leer  
I Hjørnestuen — dog forsvandt ej Sorgen;  
Dit Sytøj laae i Vindvet ikke meer,  
Du kom ej ind at hilse mig Godmorgen.

Dog blev jeg rolig. Ak, men da jeg saae  
Pianofortet, da jeg det berørte,  
Da randt min Taare, og jeg tænkte paa,  
Hvor tidt jeg her din skjønneste Stemme hørte.

Det staaer forladt. Nu, du min Digteraand  
Ej med det søde Tryllerie forlyster;  
Nu paa Tangenterne med uvant Haand  
Kun spiller mig en Sang din lille Søster.

Rejs lykkelig! Favn mig til næste Vaar,  
Saa vil jeg Savnet og min Længsel Glemme;  
Naar Nattergal igjen i Bøgen slaar,  
Da lyder kjærligt mig Charlottes Stemme.

*Kjøbenhavn den 30. Sptbr. 1830.*

Neppe fem Aar senere gav Oehlenschläger dette Digt en Tilføjelse i følgende vemodige Strofe:

Hun kom igjen. Da klang den hulde Røst  
 Mig atter yndigt — men kun nogle Dage;  
 Da drog hun til den ubekjendte Kyst,  
 Hvorfra man kommer aldrig meer tilbage. —

Strax efter sin Ankomst til Leipzig sender Charlotte et stemningsbevæget Brev til sin Moder.

»Min søde, elskede Moder!

Du kan ikke tænke Dig min Glæde over at være ankommet her til Leipzig, hvor Alt saa overordentligt behager mig. Huset er et stort, pragtfuldt Palais, Værelserne ganske yndigt indrettede og Menneskene saa velsignede, at man ikke kan andet end være lykkelig i deres Selskab. Hvidt vil fortælle Eder om min Rejse hertil, thi desværre er Tiden saa knap, at jeg umueligt kan skrive udførligt

Jeg kan umueligt beskrive Dig min Glæde ved at see Harzen, — det er af de Ting, man ingen Ide gjør sig om, naar man ej har seet det. Men endnu mere glædede det mig, da jeg kom til Halle, fra et Sted, som kaldes Jägerberg, at see det yndige Giebichenstein, hvor min elskede Fader havde tilbragt saa glade Dage. Jeg kunde sletikke gaae derfra igjen; det rørte mig saa usigeligt, og jeg følte mig Fader meget nærmere derved. Jeg tænkte mig ham som et ungt Menneske, der, ligesom jeg nu, engang havde glædet sig paa dette Sted. Men dengang havde han ikke sine Børn, Gud, lad ham længe, længe leve med os og med Glæde see tilbage paa de forsvundne Ungdomsaar. Den største Glæde finder jeg ligger i Erindringen af det Skjønne, man har seet; thi Nydelsen selv er dog kort. Denne Rejse vil jeg fryde mig over mit heele Liv, og især naar jeg med min søde, velsignede Fader kan gjenkalde mig det Alt. — Her er overalt de prægtigste Boutiquer og i en uhyre Mængde. Jeg har i Eftermiddag



været ude med Pauline. Jeg vilde saa gjerne skrive længere, men Brockhaus kommer nn og henter mig for at gaa med mig til sine Svigerforældre, hvor Pauline allerede er.

Nu, adieu, min søde Moder, hils min elskede Fader og mine søde Søskende fra

Din Dig elskende Datter LOTTE«.

I en Billet fra Begyndelsen af November skriver hun til Christiane, at hun lever i Sus og Dus, »*in einem Meer voll Wonne*«, og at Brockhaus har paalagt hende at bede Forældrene sende hende Tøj for 25 Aars Ophold i Leipzig. Foreløbig, skriver hun, har han foræret hende en Silkekjole og laant hende 30 sachsiske Thaler, og nu anmoder hun derfor om Pengeforstrækning hjemmefra.

Noget udførligt Brev fra den første Maanedes Ophold i det Fremmede findes desværre ikke efterladt fra hendes Haand, men det er øjensynligt, at hun har skildret Forældrene sin Henrykkelsestilstand i de nye, uvante Forhold med malende Farver, og at hun, samtidig med at hun omtaler Edvard Hvidt i kølige Vendinger og ganske undlader at skrive ham til, har hævet Heinrich Brockhaus til Skyerne og fortalt, at hun har paabegyndt et stort Broderi til hans Fødselsdag i Februar. Oehlenschlägers, der meget nødig ønskede et Brud med Hvidt, og som kendte hendes letfængelige Hjerte, har nu opfantaseret en maaske overdreven Frygt for, at der skulde være opstaaet et altfor fortroligt Forhold mellem hende og den unge, galante Brockhaus, en Frygt, der neppe er bleven mindre, efterat Lotte, i Anledning af sin Faders Fødselsdag, har sendt denne et Brev, hvori hun fortæller, at hun falder Brockhaus om Halsen og studerer med ham i Oehlenschlägers »Fiskeren«.

Leipzig d. 15. Nvbr. 1830.

»Min elskede Fader!

Jeg kan ikke beskrive Dig, hvorledes jeg igaar længtes efter Dig, og hvor inderlig jeg ønskede at være tilstede ved Din Geburtsdags Cele-

bration. Jeg veed ogsaa vist, at jeg blev savnet af Dig, og at jeg manglede Dig i Din Glæde. Nu maae jeg da lade mig nøje med at sende Dig nogle Linier, som skulle sige Dig, hvor ubeskriveligt jeg elsker Dig, min egen, søde Fader, og hvorledes jeg har fulgt Dig i Tankerne den hele Dag igaar.

Da jeg igaar Morges kom ind til Kaffen, faldt jeg mine gode Plejeforældre om Halsen, og de blev nødte til at tage imod al den Kjærlighed, som Du skulde have havt. Jeg var hos Eder i Tankerne ved Chocobordet, som jeg haaber ej blev forstyrret ved uvedkommende Gjæster, thi saa veed jeg, at det Hele er forspildt for Dig, søde Fader. Om Middagen, tænker jeg, var Onclerne Ørsted, Boye, Oncle Carl og Hvidts hos Eder. Din Skaal blev drukket i Champagner af Familien her. Jeg var virkelig igaar for første Gang lidt melancholsk, thi jeg kunde ikke finde mig i at være fraværende paa Din Geburtsdag, som altid er os den kjæreste. Gud give os at højtideligholde den mange, mange Aar med Dig, Du elskede, søde Fader. — Har Du hørt den sørgelige Efterretning, at Goethes Søn er død i Italien? Naar det kun ikke maa have nogen farlig Indflydelse paa Faderen. Jeg ønskede saa inderlig, at han endnu maatte leve en Tid. — Du kan ikke troe, hvad Brockhaus' er for velsignede Mennesker. Brockhaus læser med mig i »Fiskeren«, som interesserer ham meget. Han forstaaer næsten alt, kun er Udtalen ham noget vanskelig. Jeg længes efter, at han kan læse den paa Tysk, for at han ret kan faae Begreb derom. — Lev nu vel, min søde Fader! Tak for Dit velsignede Digt, — jeg har grædt mine bittere Taarer derover.

Din Dig elskende Datter«.

Hvorledes Sagens Forhistorie nu end er, modtager Charlotte den 18de Nvbr. 1830 et Tordenbrev fra sin Moder med tunge Bebrejdelser, fordi hun saa skammeligt negligerer sin Kæreste og med strenge Formaninger om at afvise Hr. Brockhaus, saafremt han skænker hende en altfor paagaende Opmærksomhed. At Charlotte allerede er ifærd med at arbejde paa et stort Broderi til Brockhaus' Fødselsdag, der først indtræffer længe efter, synes ikke mindst at være falden Christiane for Brystet.

Paa denne moderlige Tilrettevisning svarer Charlotte samme Dag med en Skrivelse, hvori hun, paa én Gang kærlighedsfuld

øm, rasende forbittret, dybt krænket og brødebevidst angrende, giver os et ypperligt lignende Selvportræt.

»Min elskede Moder!

I dette Øjeblik modtog jeg Dit Brev, som før jeg brød det, gjorde mig ubeskriveligt glad, men som, efterat jeg har læst dets Indhold, hviler paa mit Hjerte som en Kampesteen, der vanskeligen i lang Tid vil kunne borttrydtes. Dit Brev har i højeste Grad rystet mit Inderste, og hvor ret har Du ikke i enhver Bebrejdelse. Kun smerter det mig dybt, at Du kan tale i den Tone om Brockhaus's som om Du behøvede at fortryde Din Tillid til dem. Det krænker mig i højeste Grad, thi det fortjener de sandelig ikke, at deres Kjærlighed til mig skal blive saaledes udlagt, og at Du kan yttre Dig paa den Maade angaaende det Arbejde, jeg syer til ham. Jeg skulde neppe tro at det er for meget for al den Godhed, han har viist mig. Iøvrigt, Moder, tiltroer jeg mig i den Henseende saa megen naturlig Følelse, for hvad der passer sig, saa jeg ikke troer det nødvendigt at følge nogen Anden i den Henseende end mig selv. Du vil, at jeg skal vise min Taknemlighed mod min Veninde. Det troer jeg ogsaa, at jeg gjør af mit eget Hjerte. Jeg er saaledes tilmode, at jeg kunde fortvivle over Dine Bebrejdelser i denne Punkt. Hvad den anden angaar, har Du ikke sagt et Ord for meget. Jeg har ikke opført mig mod min ejegode Hvidt, som jeg skulde; det føler jeg af mit inderste Hjerte. — —

Altsaa — nu ud med Alt, hvad der tynger mit Hjerte! Du veed selv for vel, hvor ulykkelig jeg i lang Tid, ja, vel næsten den hele Sommer, følte mig over den Adfærd, som den Hvidt'ske Familie viiste imod mig. Du véd, at Du ofte spurgte mig: Elsker Du da virkelig Hvidt endnu? Derpaa svarede jeg Dig ogsaa altid oprigtig: Ja, men at jeg desuagtet altid følte mig ulykkelig og tilsidesat i hans Familie. Jeg sagde Dig ogsaa, at han ikke ret erkjendte det piinlige i mit Forhold og i hans Ønsker, at jeg skulde ligne dem. Dette følte jeg var mig umueligt, og at min hele Personlighed, den være nu elskværdig eller uelskværdig, derved gik til Grunde. Thi forskjelligere Mennesker gives der ikke end jeg og Hvidt's. Jeg saae, at Edvard følte sig lykkelig og hjemme (som jo er naturligt) i deres Cirkel, og at han derimod ofte var taus og misfornøjet, naar han var hos mig. I mine Følelser gik han aldrig ind. Troe ikke, min elskede Moder, at jeg vil bebrejde ham noget, — nej, det ved Gud, det vil og kan jeg ikke. —

Han har altid bevaret et trofast Hjerte imod mig, han har kun aldrig forstaaet mig, og det, Moder, er nødvendigt, naar man skal leve et langt Liv sammen. Jeg vil kunne udøse mit Hjerte ganske for ham uden Forbeholdenhed, og naar jeg har gjort det, vil jeg, at han ej skal ryste paa Hovedet og ønske med et Suk, at jeg var anderledes. Troe mig, elskede Moder, jeg har lidt skrækkelig i denne Sommer. Jeg er bleven haardt og uartig behandlet af hans Familie. Jeg er bleven til-sidesat for Personer, over hvem jeg, uden at sige noget ubeskeedent, langt stod. Jeg har ikke tydelig kunnet sige mig selv, hvorfor jeg følte mig saa ofte ulykkelig. Nu da jeg lever med Mennesker, som holder af mig, og med hvem jeg saa ganske føler, seer jeg, hvad der fattes mig. Det er Grunden, hvorfor jeg ikke har skrevet saa længe til Edvard, da jeg ikke har kunnet tvinge mig til at fremhykle en Følelse, jeg ikke havde. Hermed følger et Brev til ham, som Du kan give ham, hvis Du finder det nødvendigt for hans Roelighed. Hvor skrækkeligt er det mig at høre, at jeg er Skyld i al Din Elendighed og Dine Nervetilfælde. Søde Moder, overvej nøje, før Du sender et Brev 100 Mile bort! Vær ikke vred, hvis jeg har udtalt mig for stærkt, men jeg tilstaaer, at Du krænkede mig dybt med Din Bebrejdelse. Alt hvad Du har sagt om mig, vil jeg gjerne tilgive. Det er ikke første Gang, at mit Hjerte er miskjendt, men lad ikke en Lyd komme for mit Øre, som ej er til Gunst for mine Plejeforældre, thi saa bliver jeg aldeles rasende og er ikke glad, før de er hævnede. Jeg har strax brændt Dit Brev, for at Brockhaus ikke skulde læse, hvor smukt Du omtalte ham. Han vilde nok frabede sig Æren af mit Besøg, dersom han vidste, at hans Godhed blev saa slet paaskjønnet.

Brockhaus taler altid om Hvidt med saa uendelig megen Deeltagelse og Kjærlighed, og beder mig for Guds Skyld intet Skridt at gjøre, som i mindste Maade kunde krænke ham. Derfra bevare mig ogsaa Gud. Thi dertil føler jeg for dybt, hvad jeg skylder hans Hjerte og hans sjelden fortræffelige Character.

Jeg vil sige Dig til Din Beroligelse, at jeg behager *bey meinem schüchternen und bescheidenen Wesen*. Det smerter mig at maatte berolige Dig i saa Henseende. Opsigt kan Du være rolig for, at jeg ikke gjør. Adskillige, hvis Bekjendtskab jeg har gjort, undre sig bestandig over, at jeg lever saa *zurückgezogen*. Lev nu vel, min søde Moder, see at Du kan faae lidt bedre Tanker om mig, hils min kjære Fader og mine Sødskende, og skriv snart et trøstende Brev til

Din LOTTE«.

Charlottes Breve til Edvard Hvidt falder trevent fra Haanden. Hun nøjes med lakoniske Hilsner til ham i de Breve, hun sender de Andre, og finder paa allehaande Undskyldninger for sin Forfømmelse, som at Tiden er for knap og hendes Øine skrøbelige. De evindelige Paamindelser irriterer hende, og da Moderen lader hende forstaa, at man i København ymter om, at hun holder sin Forlovede paa smal Ration, svarer hun: »Jeg ærgrer mig over, at Byen veed, om jeg skriver eller ikke. Jeg tænker, Byen er det samme som Sophy Münter, — hun har bestemt travlt med at beklage Hvidt. Du skal slet ikke hilse Münters fra mig.«

I det »*Meer voll Wonne*«, hvori hun dukker sig i Leipzig, er der blandet bittre Draaber. Kort efter sin Ankomst har hun faaet sit gamle Ildebefindende, der altid melder sig, naar hendes Sind er i stærk Bevægelse. Blodet stiger hende til Hovedet, hun har Afmagtsanfald og maa dagevis ligge tilsengs og være i fuldkommen Ro. Og i disse Ensomhedstider plages hun af alle Slags mørke Tanker. Paa Bunden af hendes Sjæl lurder nemlig Melankolien som Reversen af det sorgløse Letsind, hvorefter Verden dømmes hende. Da er det, som om hun gennemskuer sig selv, sine menneskelige Svagheder og sin Naturs dybe Mangler, og Trodsen og Egensindet i hendes Karakter viger i saadanne Øjeblikke for den bittre Selverkendelse. Og da er hun mild og blød, eftergivende og lydhør for ethvert kærligt Ord, der siges hende.

Det var disse momentvis opdukkende Sindsstemninger, hendes Opdragere burde have afventet i Taalmød og benyttet sig af for at tale hende tilrette, istedetfor ubehersket at fare op imod hende, naar hun var i Oprør.

I disse Sindsstemninger er hun fuld af Bebrejdelser og Anklager mod sig selv i Forholdet til Edvard Hvidt, men dog langt mere i Forholdet til Forældrene, som hun elskede med et Barns ureflekterede Kærlighed, og hvem hun nødigt vilde

volde Sorg. Den stærke Længsel efter Hjemmet — mest efter Faderen, hvem hun tilbad næsten som et overjordisk Væsen — kunde falde over hende med knugende Vægt, saa ofte hun i sin Udlændighed er udenfor Selskabstumlen og overladt til sig selv og sine egne Tanker. Men Længslen fortønes hurtigt for hver Paavirkning udefra, og alle de gode, ærlige Forsæt, hun har fattet i Ensomheden, slipper hun desværre altfor let, naar Livet med sine Fristelser vinker hende. —

Efter Modtagelsen af Christianes irettesættende Brev hængaar en Maaned, før hun paany føler Trang til at skrive. Saa sender hun samtidig et Brev til sin Fader og Moder, af hvilke det første gengives her.

*Leipzig d. 13de Decbr. 1830.*

»Min elskede Fader! .

Kan Du vel tilgive mig, at jeg først nu takker Dig for Dit kjære Brev, som ikke alene glædede mig ubeskriveligt men som jeg virkelig ogsaa er stolt over. Thi jeg kjender, hvor flittig Du er, og hvor lidt Tid der bliver Dig tilbage til Brevskrivning, som Du jo i det hele taget ikke er nogen stor Ynder af.

Jeg har i den senere Tid imod min Vilje maattet gaae ofte i Selskab, da jeg langt hellere er hjemme. Hver Torsdag har Brockhaus abonneret for mig i Concerten, som gives i Gewandthuset, som Du vel kjender, og hver Mandag hører jeg Wachsmuth. Det er altsaa to bestemte Dage om Ugen, hvor jeg ikke er hjemme.

Der gives skønne Symphonier af Bethoven og andre store Mestre, som jeg alt før har hørt for fuldt Orchester, og som virkelig udføres fortræffeligt. I det Hele hersker megen Smag for Musik i Leipzig. Jeg var i Gaar Aftes i Selskab hos en allerkjæreste lille berlinsk Dame, som er gift her. Hun spiller fortræffeligt Harpe, og Du kan tænke hvilken Glæde det var mig at høre dette guddommelige Instrument fuldkommen godt spillet. Der er dog intet Instrument, der saaledes griber ind i Hjertets Strenge som Harpen. Der var en ung Pariser, der med en smuk Tenor og megen Begeistring sang: *allons enfans de la patrie* og en hel Deel allerkjæreste Romancer. — Du maa endelig sende mig Din Prolog til Borups Selskab. Jeg liuder ikke, noget gaaer

fra mig. Hvad siger Du om Goethe, der kom sig igen! Vi havde just Aftenen før, vi fik Budskab om hans Blodstyrning, læst Herman og Dorothea, og det smertede mig saa meget destomere, at hans herlige Lys ganske skulde slukkes. Jeg veed ikke, hvoraf det kommer, men jeg ønsker saa inderlig, at Du endnu engang maatte se Goethe eller rettere sagt at han maatte lære sin Thronarving, som Tegnér kaldte Dig, ret at kende. Selv at see ham, tilstaaer jeg, hører til mine inderligste Ønsker. Er det ikke besynderligt, Lægen har erklæret, at Grunden til hans Sygdom for Størstedelen ligger deri, at han ikke har villet lade Nogen mærke hans Sorg over Sønnens Død, og at denne Tvang har givet Anledning til Blodstyrningen. — Jeg har læst Begyndelsen af en Annonce af Dine Skrifter tilligemed en Slags Dom over Dig som Digter i »Der Freimüthige«, men den var saa dum, saa jeg kastede den henad Gulvet. Jeg tror, mange holde Dig for sentimental og blød, hvortil vist slet Opførelse af »Correggio« som en sygelig Stakkel har bidraget. Men Du kan slet ikke regne efter Leipzig. Største Delen ere jo Kjøbmænd. — — — Jeg længes usiigelig efter Eder Alle. Lev nu vel, min elskede Fader! Tak for al Din Kjærlighed imod mig. Du kyskes tusinde Gange af Din Dig elskende Datter.«

Det er betegnende for det forskellige Forhold, hvori hun staar til Forældrene, at medens hendes Breve til Faderen næsten altid drejer sig om Poesi og Kunst — saaledes i det ovenfor aftrykte om Bethowen og Goethe, om »Correggio« og Symfonier og Harpespil — afhandler hun med Christiane Livets tunge Alvor og Prosa, Kalamiteterne med Familien Hvidt, sin Sygdom og sin vanskelige Karakter.

I den Fantasiens og Skønhedens Verden, hvori Oehlenschläger færdes, virker den Uro, hans elskede Lotte skaber omkring sig, som en skærende Dissonans, for hvilken han, saa vidt muligt, lukker Øret til. Med Kunstnerens tilgivelige Egoisme lader han her sin Hustru tage Affære. Og Charlotte selv har en instinkt-mæssig Afsmag for at plage ham med Trivialiteter.

Det er Moderens vaagne Øje for Livets praktiske Side, der — for blot at nævne et enkelt Exempel — giver sig et komisk rørende Udslag i Opfordringen til Datteren om at forsyne Fru

Hvidt med Kopper. For Charlotte, der blandt sine mange Talenter ogsaa havde en fremragende Evne i Forfærdigelsen af skønt Broderi og Syning, har denne Syssel med Konekapper været et Martyrium, og man erfarer da ogsaa af og til, at hun overlader en Del af Arbejdet til professionelle Syersker, idet hun, ligesom naar det gælder Brevene til Edvard, paakalder sine svage Øjne som Undskyldning for sin Forsømmelighed. — —

Aaret 1831 begynder med stor Optagethed i det Brockhaus'ske Hus i Leipzig. Den 4de Februar fylder Heinrich Brockhaus 27 Aar, og man vil paa hans Fødselsdag overraske ham med en Opførelse paa Tysk af Holbergs »Stundesløse«, hvori Charlotte skal optræde som Pernille.

Begivenheden, der forestaar, fylder hende samtidig med Henrykkelse og Rædsel, og den faar Betydning for hendes fremtidige Liv, idet den tilfører ny og kraftig Næring til de Theaterlyster, der længe har rørt sig i hende og luret paa en Lejlighed til at give sig et fyldigere Udslag end de Imitationskunster, hvormed hun baade hjemme og i Leipzig har vundet talrige men altfor letkøbte Laurbær.

Hun arbejder dagligt med brændende Iver paa Rollen, og det kniber i denne Tid endnu mere end ellers med at holde det besværlige Brevskriveri gaaende. I hele Januar Maaned falder der kun efterfølgende Billet af til Christiane:

*Leipzig d. 26 Januar 1831.*

»Sødeste Moder!

Jeg skriver Dig kun i Dag nogle faa Linier. Ret inderlig Tak for Dit Sidste. Det kunde ikke glæde mig, da Du, min englesøde Moder, deri har en saa inderlig vemodig Tone. Jeg vilde saa gjerne skrive til min velsignede Marie, men i Dag er det mig ikke muligt, da min dumme Pernillerolle tager mig saa megen Tid op. Jeg hører, at Johannes har med Held debuteret som Pierrot i Studenterforeningen. Jeg ønsker at det maae gaae mig ligesaa godt. Tænk paa mig den 4 Februar, saa svæver jeg i Dødsangst. Pauline spiller Magdelone. Sproget er



mig naturligvis ogsaa i Vejen. — — — Der kan ofte komme en saa inderlig Længsel over mig efter Tante Rahbek. Jeg veed, det vilde have interesseret hende overordentlig at tale med mig om min Rejse. Hun er blandt de lykkelige, der ikke glemmes efter deres Død. Thi Enhver, der kun eneste Gang har set hende, taler med sand Begejstring om hende. Hils den søde Tante Drewsen. Oncle maae Du slaae med Sophapølsen fra mig, han er og bliver et Skarn. Bed Fader snart skrive og hils ham tusinde Gange fra Din Dig elskende Lotte.«

Medens Charlotte spøger med Kunsten, arbejder den alvorlige Edvard Hvidt i København paa at bygge deres fælles Fremtid op. Tanken om at fremskynde Brylluppet har under hans Forlovedes Fraværelse bragt ham til at søge en Konsulatsvirksomhed, til hvis Opnaaelse Oehlenschläger med sine formaaende Forbindelser saa meget hellere er hans Medhjælper, som Edvard paa sin Side med stor Iver har hjulpet sin tilkommende Svigerfader med at skaffe hans Digterværker Indgang paa de vestindiske Øer, der befares regelmæssigt af Etatsraad Hvidts Fragtskibe. Den 23de Januar 1831 skriver Oehlenschläger til ham:

»Kjæreste Hvidt!

Tak for Pengene og Ulejligheden! Jeg gik igaar efter Deres Ønske strax til Dankwardt. Han blev meget rørt over, at jeg vendte mig fortroelig til ham i Consulatsagen, og jeg mærkede tydelig, at han vist ingen ønskede heller dertil end Dem; ogsaa lovede han, at gjøre alt hvad der stod i hans Magt, men han forberedte os paa, at Mange søgte det, og blandt dem ældre Mænd med Kone og Børn.

De maa nu selv jo før jo heller gaae til ham, saa siger han Dem nok, naar De kan træffe Greven. — — — Jeg haaber Fortvivlelsen er forbi.

Mange Hilsener til Forældre og Søkende

Deres

A. OEHLENSCHLÄGER.«

Den »Fortvivlelse«, hvortil Oehlenschläger hentyder, har sagtens havt sin Grund i Charlottes vedvarende Taushed. Hun er i

denne Periode alt andet end let om Hjertet. Imedens hun forbereder sig til at spille den vanskelige Pernillerolle, plages hun af Tanken paa de hjemlige Forhold.

»Jeg har skrevet et langt Brev til Hvidt,« betror hun Moderen, »men som jeg, efter at have gjennemlæst det, ikke sender bort, thi min Pen har nedskrevet, hvad jeg selv ikke havde isinde. Jeg er meget lidt oplagt til at spille Comedie, og en melancholsk Pernille er, troer jeg, ikke den rette Ansigt af Rollen.«

Hendes Sind er nedtrykt, og hun bestyrkes i sin Utilfredshed med sig selv ved at høre Heinrich Brockhaus' Mening om hende.

»Jeg har i dette Øjeblik havt en lang Samtale med Heinrich Brockhaus, der i een Henseende har glædet mig, da jeg seer, hvor hjerteligt han mener det med mig, — men ogsaa maae det jo nedslaae mig, naar jeg af Een, der holder saa oprigtigt af mig, hører mine Fejl saa sandt fremstillede. Ja vist mangler der mig uendelig meget i at være, saaledes som jeg skulde, og hvad hjælper den øjeblikkelige Erkjendelse af sine Fejl, naar man ej har Kraft til at overvinde dem, og saaledes er det desværre Tilfældet med mig. Øjeblikket virker saa heftigt. Hvorofte har jeg ej bestemt at overvinde mine Fejl, og dog er det blevet ved det Gamle. Har Hvidt ikke Ret i Alt, hvad han har forekastet mig?« —

Endelig oprinder den store Dag, den 4de Februar! »Den Stundesløse« løber af Stablen, og den voldsomme Spænding er udløst. Dagen efter skriver hun til Christiane:

»Min sødste Moder! Nu da Alt er lykkelig og vel overstaet, iler jeg med at takke Dig for Dit Brev af 22 Nobr. Jeg vil strax fortælle Dig, hvorledes Comoedien gik igaar. Først fremsagde Louise Brockhaus en Prolog forfattet i Anledning af Geburtsdagen. Dernæst: Der Blitz, Lystspil af Müllner, hvori kun to Personer finde Sted, og tilsidst Viel Geschrey und wenig Wolle, som blev i det Hele taget ganske fortræffelig udført. Pauline var en meget god Magdelone, Vielgeschrey blev fortræffelig givet, og jeg gav Pernille, efter min Mening slet, men den blev af hele Selskabet optaget med meget og ufortjent Bifald. Tilsidst havde jeg noget at sige med Hensyn til Geburtsdagen,

forfattet af Dr. Adler, der gav Oldfuchs saa lala. Skriverkarlene gjorde megen Virkning, kun overdreve de deres Narrestreger en Smule. Det har ellers moeret mig uhyre at spille, uagtet jeg var saa angst, at jeg neppe troede mig istand til at træde frem. Denne Angst var ogsaa Skyld i, at jeg ikke gav Rollen impertinent nok. Jeg har saadan Lyst til at spille Comoedie, saa jeg idag er ganske melancholsk over, at det er forbi. Dragterne var maaske lidt for gamle, men det bidrog meget til Effecten. Jeg havde et mørkerødt Skørt, en lang Knap-Trøje, der sad som støbt, hvidt Tørklæde og en fiffig Hue med en Chignon bag i Nakken. Jeg ønskede ret, at I havde seet det, thi det vilde bestemt have moeret Eder at se Holberg opført paa Tysk. Jeg for min Part gik gjerne til Theatret, naar det lod sig gjøre. — — Jeg er i disse Dage saa overgiven, saa jeg ej veed, paa hvad Fod jeg skal staae. Denne Comoedie har moeret mig overvættes. Du kan sige Fader, at endskønt man var ret vel fornøjet med min Pernille, var dog Pluraliteteten af den Mening, at følsomme Roller mere passede for mig. Jeg veed, han vil lee deraf, men jeg føler det selv, at jeg langt mere passer dertil. Naar jeg kommer til Kjøbenhavn, vil jeg bestemt engang spille Comoedie igen. Det trøster mig, at man aldrig kan vide forud, hvad der kan hænde sig, og at Skjæbnen maaskee endnu kan vende Alt til det Bedste. — — —

Jeg vilde ret ønske, at Fader kunde lære Brockhaus at kende. Han vilde holde ubeskrivelig meget af ham, thi de passe ganske til hverandre. Han har saa megen Liighed med ham, det forsikkrer jeg Dig. Han har, hvad man saa sjelden finder hos Mænd, en saa høj Grad af Følelse, og jeg véd intet, der saaledes indtager mig hos en Mand. — — Adieu min Engle-Moder! Hils den søde Fader og Alle fra Din Lotte.«

I de nærmest paafølgende Dage har Livets Alvor krævet sin Ret, og Bølgerne er aabenbart gaet højt i det Brockhaus'ske Palais.

Det er Forholdet til Edvard Hvidt, der stadigt piner Charlotte. Hun har udtalt sig i heftige Ord, har ønsket at gøre sig fri, og saa har Heinrich Brockhaus til Oehlenschläger afsendt et Brev, hvori han fremstiller Forholdet, som det er. Derpaa har Oehlenschläger svaret, at han agter at komme til Leipzig for at af-

hente Lotte og gøre Skridt til, at Forbindelsen med Hvidt kan blive hævet.

Dette Svar har imidlertid altereret Brockhaus', der søger at faa Bruddet, for hvilket de saaledes paa en Maade vil komme til at bære Ansvar, ialfald foreløbig forhindret.

Pauline Brockhaus sender da Christiane et Brev, der her meddeles i Oversættelse, og som kaster skarpt Lys over Lottes Sindstilstand og hele den bevægede Episode. Mellem Linierne i det interessante Brev vil en opmærksom Læser, trods alle Lovtaler over Lotte, kunne spore Ønsket om, at hendes Ophold i Leipzig snart maatte blive afsluttet.

*Leipzig d. 25. Febr. 1831.*

»Min kære, moderlige Veninde!

Jeg kan ikke sige Dem, hvor bange jeg er, naar jeg idag sender Dem disse Linier, thi jeg maa formode, at min lange Taushed har fornærmet Dem. Jeg vil ikke prøve paa at undskylde mig. Der er nemlig ikke den Undskyldning til, som kunde retfærdiggøre mig. Jeg overgiver mig derfor paa Naade og Unaade og beder Dem kun om at lade Deres kærlighedsfulde Hjerter tale min Sag, naar De har læst mit Brev tilende.

Hvor overrasket og glad jeg blev ved at modtage Deres kære Skrivelse, har Lotte sikkert underrettet Dem om. Jeg fik den netop paa en Dag, da jeg var saa stærkt beskæftiget med at forberede en Fødselsdagsglæde for min Mand, at det var mig ganske umuligt strax at besvare den, saafremt Svaret ikke skulde være ganske flygtigt. — — —

Nu maa jeg imidlertid skynde mig med at skrive, hvis jeg ikke vil udsætte mig for at miskendes af Dem, hvilket vilde volde mig virkelig Sorg. At jeg lærte Dem og hele Deres elskværdige Familie at kende vil bestandig staa som en af mine kæreste Erindringer fra min skønne Rejse. Og at Lotte siden sin Ankomst hertil hurtigt følte sig hjemme i vor Kreds af Slægtninge og Venner, var mig uendelig kært. Jeg havde ængstet mig ved Tanken om, at hun skulde føle Hjemve, og at hendes Længsel efter hendes elskede Forældre og Hvidt skulde blive saa stærk, at vi tilrods for al vor Kærlighed til hende ikke skulde kunne holde Modet hos hende oppe. Den Frygt som jeg nærede, blev

gjort til Skamme. Efter mine Begreber var hendes Længsel, i Egen- skab af vordende Brud, endogsaa paafaldende ringe. Hun fandt sig let i alle de nye Forhold og sluttede med mange udmærkede Menne- sker her i Leipzig et Venskab, der for bestandig vil efterlade Mindet om hende som smukt og dyrebart. Jeg havde heller aldrig før truffet en ung Pige, der besad en større Magt til at betvinge alle Hjerter. Den Aandsdannelse, som hun gennem sine Forældre og Omgivelser var saa heldig at erhverve sig, bidrog yderligere sit. Var hun engang saa lykkelig at kunne finde en Mand, hvem hun fuldt forstod og som be- sad Evnen til at regulere hendes stormende Følelsesliv og hendes Be- geistring for alt, hvad der er skønt og godt, vilde hun med sin Kær- ligheds Rigdom sikkert kunne berede ham et Liv i sand Glæde.

At hendes Forhold til Hvidt desværre ikke er af denne Art, saa jeg snart efter at hun var kommen herved til os, og det paavirkede mig stærkt og sørgeligt. Hun havde ikke behøvet at udtale sig i saa hef- tige Ord derom til mig, som hun ofte gjorde. Saa kom undertiden hendes Anger frem, naar Stormen havde lagt sig, og da tilbagekaldte hun alt, hvad hun havde sagt og bebrejdede sig sin Opførsel mod ham og kaldte sig selv uværdig en saadan Mand, der tiltrods for alle de Lunér, hvormed hun pinte og plagede ham, dog elskede hende saa trofast, og hun kunde da forsikre mig om, hvor lykkelig hun mente at kunne blive med ham, og hun takkede Gud for, at hun ikke havde skrevet til sine Forældre om sit afskyelige Vankelmod. Yttringer som disse har hun brugt indtil for ganske nylig, og jeg tilstaar, at jeg saa maatte tvivle om, hvorvidt det vilde være tilraadeligt at bryde hendes og Hvidts Forbindelse.

Da hun nu modtog sin Faders Brev, blev hun ganske ude af sig selv af Glæde over hans Beslutning om at komme hertil, og vi delte af ganske Hjerter denne Glæde med hende. Hun vilde paa staaende Fod følge de Raad, han gav hende, og havde ogsaa gjort det, hvis vi ikke havde bedt hende foreløbig at udsætte det. Det gik, som vi formodede. Efter et Par Timers Forløb, havde hun faaet Ro i Sindet og var nu af den Anskuelse ikke at ville handle i Overilelse.

Min Heinrich var noget forskrækket over sit Brevs Virkning. Han havde ganske vist udtalt sig uforbeholdent om de to Forlovedes For- hold, men han havde dog ikke ventet, at disse Udtalelser strax skulde give Anledning til at foretage et Skridt, som, naar det først er gjort, ikke kan gøres om. Han havde kun anset det for rigtigt at sige sin

Mening om Sagen, for at hendes Fader dog engang skulde vide rigtig Besked om det, som hans Datter, maaske af Frygt for at modsige sig selv, maaske ogsaa af Frygt for at volde sine elskede Forældre Sorg, har fortiet.

Vi nære begge den Anskuelse, at Hvidt i aandelige Kvaliteter staar langt under Lotte, men han elsker hende og efter det Kendskab, vi har til ham, er han en saa elskværdig og brav ung Mand, at det vilde forekomme os som en stor Synd at tilføje ham Sorg, før Lotte er fuldkommen klar over sine Følelser. Og efter vor Mening kan hun ikke blive dette, før hun efter denne Adskillelsens Tid endnu en Gang prøver sig selv. Der er jo en Mulighed for, at den første Tilbøjelighed, hun har næret for ham, vilde komme tilbage med fornyet Kraft, naar de genser hinanden. Desuden synes vi, at Hvidt i flere Henseender passer godt for Lotte. Hun trænger utvivlsomt til en Mand, der mere end hun selv har Sans for Livets praktiske Side, der er hende saa ganske fremmed, og som hun med sit poetiske Gemyt ikke tillægger nogen Vægt.

Hvis nu Lotte, naar hun atter møder Hvidt i de gamle Omgivelser, kommer til den Erkendelse, at hun ikke elsker ham, som hun bør, saa er Øjeblikket vel først forhaanden, da hun maa bryde det Baand, der i hendes Livs unge Blomstring vilde gøre hende ulykkelig for bestandig. Jeg elsker hende altfor højt til, at jeg uden med den største Sorg kunde tænke hende i et Forhold, i hvilket hendes Hjerte, der tørster efter Kærlighed, ikke havde ringeste Del, og som kun var hende et Pligtoffer.

Saaftremt hun brød Baandet allerede nu og maaske siden vilde pines af Anger over dette Skridt, maatte vi jo altid føle os som dem, der havde givet Anledning dertil, og jeg maatte hele Resten af mit Liv bebrejde mig selv, at jeg havde taget hende med os, da vi rejste.

Altsaa beder jeg Dem, dyrebare Fru Oehlsenschläger, endnu en Gang om ikke at handle i Overilelse! Saa kær Lotte er os alle, og saa smertelig vi end vil føle Afskeden med hende maa blive os, anser vi det dog for rigtigst, at hun under disse Omstændigheder vender tilbage til sit Hjem, saaledes at hun atter, som vi jo aftalte det i sin Tid i København, naar Foraaret kommer, befinder sig i de vante Omgivelser, der i modsat Fald vilde blive hende mere og mere fremmede.

Jeg har tydeligt og klart udtalt for hende selv, hvad vi mener om hele denne Sag, og med sin kærlighedsfulde og aabenhjærtige Sjæl for-

staar hun os ganske. Hun vilde selv have skrevet Dem til idag, men hun er ikke fri for at lide af de Hovedsmerter, der ofte plager hende, og hun vil derfor vente med at meddele Dem, hvad hun har paa Hjerte, indtil hun befinder sig bedre. Den stakkels Pige har i Begyndelsen af Vinteren lidt meget af Brystkrampe; det har gjort et stærkt Indtryk paa mig.

Nu kun nogle Ord om en Sag, der ligger mig meget paa Hjerte: Det Haab, vi har, om at maatte komme til at huse den store Digter Oehlenschläger under vort Tag, gør os uendelig lykkelige. Jeg beder Dem bidrage Deres til, at Haabet maa blive til Virkelighed! Herligt var det, om vi turde vente hans Besøg i Slutningen af April eller ialfald i Begyndelsen af Maj, fordi der til den Tid, paa Grund af Paaskemessen, vil være en stor Mængde udmærkede Mænd forsamlede, for hvem det vilde være en ubeskrivelig Glæde at have den fejrede Digter i deres Midte. Ogsaa vilde nogle af mine kæreste Slægtninge, min Onkel Aug. Campe og min Svoger Vieweg, prise sig lykkelige over at maatte lære ham at kende. Og prægtigt var det, om vi før Skilsmissen med Lotte kunde foretage en Udflugt sammen med Professoren til Dresden eller Weimar og derved gøre Afskeden mindre bedrøvelig. Den vil falde os begge tung. Thi endskønt jeg i mangt og meget er saa forskellig fra Lotte — hun er heftig og lidenskabelig, jeg altfor rolig — véd jeg dog, at vi elsker hinanden hjerteligt, og at vi bestandig vil tænke paa hinanden med Længsel.

Lev vel, min dyrebare Veninde, og lyksaliggør snart med nogle Linier, som jeg lover Dem at besvare hurtigst,

Deres Dem højagtende og elskende Veninde

PAULINE BROCKHAUS.«

Faren for Bruddet drev over. Oehlenschläger bliver i København og Charlotte i Leipzig.

Men hendes Helbred er daarligt, Humøret paa Nulpunktet. Og naar Længslen efter Hjemmet kommer over hende, er det Forældrene og hendes Søkende, ikke Hvidt, som er dens Genstand. Saa er kun Heinrich Brockhaus den, der kan oplive hende. I Brevene til Christiane udtaler hun sig paa en saa

uforbeholden Maade om deres Forhold til hinanden, at Fru Oehenschläger paany har maattet ængstes, ogsaa af anden Grund end den omtalte. Den Konto, som Brockhaus altfor chevaleresk holder Charlotte aaben i Firmaets Pengekasse, og som hun ugenert benytter sig af, voxer betænkeligt, og er falden Oehenschläger svært for Brystet. Men Messen i Leipzig er i Anmarsch, Gæsterne vil vrimle ind i det storstiledede Hjem hos Brockhaus, Toiletterne maa være i Orden. Der er ingen Pardon, og Charlotte vilde ikke være den, hun var, om hun ikke nærrede souveræn Foragt for de lumpne Penge.

Det efterfølgende Brev maler baade hendes sjælelige og legemlige Befindende i denne Trængselsperiode.

*Leipzig den 14. Martz 1831.*

»Min elskede Moder!

Jeg havde til Lettelse for mit Sind besluttet at skrive Dig idag et ret udførligt Brev, men jeg frygter for, at jeg ej kan udføre min Plan, thi jeg mærker, at det angriber mig meget at skrive, og den dumme Rysten paa Haanden ængster mig. Jeg veed sletikke, hvad der skal blive af mig, sødeste Moder, thi hver Dag bliver det værre, og jeg mærker tydeligt, at det er en total Nervesvækkelse, som frembringer denne frygtelige Tilstand. Jeg gaar derfor heller ikke ud mere end jeg har højt nødig, da Alting angriber mig saa stærkt. Jeg var i forrige Uge inviteret paa Bal hos Prins Emil's men jeg gik ikke hen for at nyde den Ære, som var mig bestemt. Prinsen havde nemlig villet aabne Ballet med mig. Men i Gaar After maatte jeg gaa derhen med Pauline og Brockhaus. Det er en højst elskværdig Familie, og de vise mig en overordentlig Opmærksomhed. Hvad siger Fader til at hente mig? See, Du kan faae ham dertil. Det vilde bestemt glæde ham, at see det kjære Tyskland og lære mange elskværdige Mennesker at kjende. Jeg faaer daglig Skjænd af Brockhaus, som lever midt i et Bjerg af Aviser. Han driller mig med at sige, naar han synes, at jeg ej med nok Interesse hører efter hans polske Noticer: *Verzeihen Sie, dass ich Ihre Aufmerksamkeit in Anspruch nehme, es geht freilich nur Millionen an!* Er det ikke et stort Skarn? Han er en forskrækkelig Satiricus. Han sagde ogsaa nylig, da jeg spurgte ham, om han vidste, hvad det betyder



at have Rendestensret: *Ey — das ist ja eins der ersten Rechte der Dänen!* Forleden, da jeg sagde, at vores hele Familie havde en prægtig Constitution, da hverken Brystsyge, slette Tænder eller andre On-der have hjemme dèr, svarede han mig: *Das wundert mig sehr,* — og da jeg spurgte ham hvorfor, svarede han: *Nun, weil »die dänische Constitution« sonst so schlecht ist.* Jeg læser nu Rolf Krake med ham og maa beundre, at han forstaaer Alt, thi det er dog vist det Sværeste, Udlændinge kan læse.

Men — nu kommer det til det Kapitel om Penge, der just ikke er det behageligste, men jeg kan virkelig ej gjøre for, at jeg bruger saa mange. Jeg har nu i det Hele faaet af Brockhaus 120 Daler sachsisk. Men Du maae heller ikke troe, at det her er billigt, jeg finder tvertimod her er meget dyrt. Jeg er i den største Forlegenhed med Klæder, da jeg ej mere kan bruge min sorte Kjole formedelst Sneverhed i alle Ender og Dele. Mine Nattrøjer ere snart Laser, og for Skjørt er jeg ogsaa i største Forlegenhed. Gid Du kunde sende mig disse tvende Artikler.

Gud skee Lov, at min søde Fader er rask igjen. Nu adieu, elskede Moder! Klokken er saa mange, at jeg maae holde op. Skriv mig endelig ret snart til. Hils Ørstedes, min kære Oncle Anders især, og spørg ham, om han altid vil holde af mig, hvordan det saa gaer mig i Verden. Hils Fader og Alle, som holde lidt af

Din LOTTE.

Du behøver ej at sige Hvidt, at jeg har skrevet. Det var mig ikke mueligt at skrive mere idag«.

Før Marts Maaned løber ud, sender hun Christiane endnu et Brev, skrevet paa Tysk for at vise den Færdighed, hun har naaet i Sproget, men ytrer dog et bestemt Ønske til Moderen om, at hun ikke viser det frem. Som en Prøve hidsættes et Brudstykke.

»Du hast mich gebeten, ich möchte der Frau Hvidt schreiben. Ich gestehe — ohne Angst geschiet es nicht. Gottlob, dass Vater kommen will, das wird eine Seligkeit für mich werden. Wenn er nur nach Weimar gehen will! Denn denke Dir meine Hoffnung in Erfüllung Goethen zu sehen! Sei so gut und gebe Hvidt diesen Brief. Ich wollte es selbst nicht thun, damit er nicht zu dick werden sollte!«

I Slutningen af Brevet fortæller hun, at hun nu agter at brodere et Stolebetræk til Heinrich Brockhaus' Broder Friederich (oftest kaldet Fritz) og beder Christiane om at skaffe hende Mønstre. »*Die Farben möchten recht brillant und schön seyn.*« Af nærliggende Grunde synes øjensynligt Forholdene i Heinrichs Hus hende efterhaanden at være bleven mindre behagelige, og Tilnærmelsen til Friederichs Hjem falder saa meget naturligere, som hun her har knyttet es pathetic Venskab af den Art, der var betegnende for Tiden, med hans unge Svigerinde *Ottilie*, hvormed vi snart vil erfare nærmere.

Da sker der, som saa ofte før og siden i hendes urolige Liv, noget, der pludselig og uforudset sætter ny Fart og Farve paa Tilværelsen, og som paa én Gang stiller hendes fjerne Fæstemand i en overraskende gunstig Belysning i hendes Øjne.

Medens hun paa sin Side knap har skrevet ham til og af Frygt for, at han skal føle sig »zu dick«, ønsker at ikke han men Christiane skal bringe hendes Brev til Fru Hvidt i de rigtige Hænder, har han gaaet i stadige Bryllupstanker. Han har indset, at en snarlig Forening vil være den eneste fornuftige Løsning paa de indviklede Forlovelsesforhold, og ved Dankwarts, Oehenschlägers og navnlig ved Grev Schimmelmans Protektion har han opnaaet den Stilling, han attraaede, og næste Foraar kan han og Charlotte være Ægtefolk.

Den 31te Marts 1831 sender Christiane hende det glade Budskab, og Dagen efter faar hun det bekræftet i et Brev fra Edvard Hvidt selv.

Hun er til en Begyndelse ganske overvældet og henrykt. Det er jo netop saadanne hurtige Afgørelser, der giver Begivenhederne den dramatiske Flugt, som hun elsker. Hun ser strax paa Verden med andre Tanker. Hendes højst problematiske Fornemmelser for Edvard Hvidt bliver til »ubeskriverlig Kærlighed«, Svigermamas strenge Aasyn forekommer at smile hende huldsaligt og mildt imøde, og hun tvivler ikke et Øje-

blik om, at Himmerigs Porte nu staar hende aabne paa vid Gab.

Nedenfor gengives hendes Svarskrivelser baade til Moderen og til Edvard Hvidt. Under det første Indtryk af den allarmende Efterretning benytter hun sig atter af det schwungvolle tyske Sprog, som hun har fundet mere passende for Lejligheden end det sindige danske.

*1. April 1831.*

»Geliebte Mutter!

In der grössten Eile schreibe ich Dir ein Paar Zeilen zur Erwidernng Deines gestrigen Briefes. Was ich dadurch erfahren habe ist mir so unerwartet gekommen, dass ich mich noch nicht recht fassen kann. So viel kann ich Dir aber mit Gewissheit sagen, dass ich herzlich froh darüben bin, dass sich das Schicksal meines geliebten Edwards entschieden hat, und dass ich so bald mit ihm immer leben werde, denn ich liebe ihn unaussprechlich, und bin davon überzeugt, dass ich recht glücklich werde. Ich habe mit Pauline nur davon gesprochen, wie wir es haben wollen, wenn sie nach Kopenhagen kommt um meine Hochzeit mit zu feiern; denn das hat sie mir fest versprochen. Ich hätte so gern heute einen langen Brief an meinem lieben guten Edward geschrieben, aber ich bin noch ganz wüst im Kopfe von dieser Nachricht, die mir so plötzlich kam. Erzähle es der Frau Hvidt recht, wie glücklich ich bin. — — —«

*2. April 1831.*

»Min inderlig elskede Edward!

Dit glæderige Brev modtog jeg igaar og iler med at svare Dig derpaa, min søde, gode Edward! Jeg haaber, at Du forud vidste, hvad Indtryk det vilde gjøre paa mig, men alligevel vil jeg dog sige Dig, at jeg ligesom Du er ude af mig selv af Glæde derover, og jeg takker Gud for at Øjeblikket er kommet, hvor Du seer Din Flid belønnet, Du min egen Engel, — Du fortjener virkelig denne Lykke.

Jeg kan ikke sige Dig, hvor underlig jeg er tilmode ved at vide, at jeg saasnart ganske skal tilhøre Dig, min elskede Edward, og jeg kan ikke nægte, at jeg med Glæde seer den Tid imøde, — er det ogsaa Tilfældet hos Dig, min Edward? Troer Du virkelig, at Du vil i Tiden

blive ret lykkelig? Jeg er overbeviist om, at jeg vil blive det. Men siig mig hvor et det mueligt, at denne Lykke har kunnet vederfares Dig, — det er jo højst mærkværdigt, hvad Din Fader maae have for Indflydelse, og hvad Du maae være for et flinkt Menneske. Du vil formodentlig finde det noget besynderligt, at jeg først ved saadanne overordentlige Begivenheder kommer til den Overbeviisning; det er heller paa ingen Maade Tilfældet, thi jeg har altid vidst at skatte Dit Forretningstalent, min søde Edward. Men dette havde jeg dog ikke tiltroet Dig.

— — —  
 Og nu lev vel, min søde kjære Ven, skriv mig snart til og tænk med Længsel paa

Din LOTTE.«

»Lieber Hvidt!

Wunderen Sie sich nicht, ein paar Zeilen von mir zu erblicken, aber Lotten's grosse Freude hat auch mich angesteckt, und ich muss durchaus Ihnen selbst sagen wie herzlichen Antheil ich an ihren beiderseitigen Glücke nehme. Lotte hat mich in ersten Rausche ihres Entzückens sogleich zu sich eingeladen, und nun machen Sie sich gefasst mich einige Zeit in Ihrer künftigen Behausung dulden zu müzzen! Bis auf Wiedersehen in Kopenhagen.

Ihre Freundin PAULINE B.«

»Dette Brev vil vist gjøre Dig ret lykkelig, min Edward, da Din lille søde Inclination Pauline har skrevet deri; er jeg ikkè god, som under Dig en saadan Glæde!«

Selvfølgelig varer det ikke længe, inden Charlotte efter den Sensation, hvori Tanken om Brylluppet har hensat hende, er den samme som før.

Man kan nu engang ikke tvinge sig til at være forelsket. Og hun formaaede mindre end Nogen at hykle Følelser, hun ikke nærede. Det vil derfor ikke forundre, at Edvard Hvidt paany maa vænne sig til at se sine Breve ubesvarede og til, som før, at nøjes med Hilsner paa anden Haand. Derimod kommer Charlotte efter nogen Tids Forløb i Tanker om, at det vist vil

være passende at sende Fru Hvidt et Par Ord, og at den ulykkelige Kappel, hun for en Evighed siden har faaet expederet færdig men forsømt at faa afsted, netop nu vil kunne gøre smuk Virkning som en svigerdatterlig Opmærksomhed.

En Skrivelse til Christiane af 16de April 1831 viser de svage Efterdønninger i hendes Sjæl efter Stormen.

»Min elskede Moder!

Jeg sender Dig her, min søde Engle-Moder det længe lovede Brev til Fru Hvidt, som Du maae være saa god at slaae en Convolut om. Men Du behøver ikke at læse det, min søde Engel. Jeg takker Dig for Dit sidste Brev. Hvor kan Du holde saa meget af mig? Du kan troe, der er slet ikke noget ved mig; det maae Du da endelig selv bedst vide, og jeg behøver neppe at sende Dig denne Nyhed med Posten fra Leipzig. — — — Kappen til Fru Hvidt ligger i det mindste 4 Maaneder færdig. Jeg maae tilstaae Dig, at Forstykket er hæsliq syet, og ikke af mig selv, da mine Øine dengang vare saa daarlige. Jeg vil sende Kappen ned i Comptoiret, saa besørger Brockhaus mig den bort med første Lejlighed. — Hvorledes gaaer det min søde, gode Edward? Du maae takke ham for hans sidste Brev. Idag kan jeg ikke skrive, thi man bliver hvert Øieblik afbrudt, nu da Messen er begyndt. — Vær saa god at sende mig min Parasol. Hils den søde Fader og Sødskende og alle gode Venner fra

Din LOTTE.

Kunde Du sende mig »Kjærlighed uden Strømper«, da Brockhaus gjerne vilde kjende den. —«

Det Overskud af Hjertervarme og entusiastisk Passion, der altid stod til Charlotte Oehlenschlägers Raadighed og sjeldent laa ubenyttet hen ret længe ad Gangen, havde hun paa den sidste Tid, efterat hun var bleven en stadig hyppigere Gæst i Friederich Brockhaus' Hjem, faaet rig Anvendelse for i Venskabet til Ottilie Wagner, der var hendes jævnaldrende og hende ikke ulig i Temperament og Skæbne. Ottilie ejede vel ikke Charlottes lidenskabelige Sind, men gav hende ikke det

mindste efter i fantastisk Sværmeri og Trangen til øm Hengivelse, her med Tilsætning af en god Portion ægte tysk »Uberschwenglichkeit« og jomfruelig, mimoseagtig »Zartgefühl«. Otilie Wagner havde netop havt en ulykkelig Kærlighed, hvilket gjorde hende dobbelt dyrebar for Charlotte, der jo paa en Maade ogsaa havde sin. De to Ungmøer havde gensidig lagt deres Hjerter aabne for hinanden og var uadskillelige.

Den 21de April 1831 fylder Charlotte sit tyvende Aar, og Dagen efter betror hun i et Brev sin Moder, hvad hun ønsker i Fødselsdagsgave.

»Min elskede Moder!

Jeg havde saa gjerne igaar skrevet Dig nogle Linier for at sige Dig, hvor inderlig jeg længtes efter mine elskede Forældre paa denne Dag, og tænkte at en Bøn, hvormed jeg vilde fremkomme, maaskee paa min Geburtsdag havde faaet bedre Gehør. Men det var mig ikke mueligt, da jeg igaar og to Dage iforvejen var sengeliggende af en Forkølelsesfeber, som nu ganske er forbi. — — — Otilie, den Engel, var hos mig i alle tre Dage og behandlede mig med en Kærlighed, hvormed man kun kan behandle en elsket Søster. Denne Pige har enhver Følelse fælles med mig. Jeg har aldrig før saaledes kunnet udtale mig med nogen som med hende. Det er det yndigste, beskedneste Væsen, som jeg kjender. Hun er ganske paa min Alder, i høj Grad dannet, har en sand sværmerisk Natur, den største Huuslighed og Flid. Hun forestaaer sin Søsters hele Huusholdning, som ikke er ubetydelig, da de meget ofte see Folk hos dem. Og nu, min søde Englemoder, kommer min inderlige, hjertelige Bøn til mine kjære Forældre, at de skulle tillade deres Datter at tage denne søde Veninde for en kort Tid med til Kjøbenhavn. I gjøre mig til det lykkeligste Menneske under Solen, dersom I tillade det. Det vil smerte mig inderligt at forlade det kjære Tyskland, men naar jeg kan tage Otilie med, har jeg det, som jeg har kjærest i Tyskland, og jeg kan hos mine elskede Forældre fortsætte mit tyske Levned. Dersom Fader en eneste Gang havde seet hende og hørt hendes Begejstring for Jean Paul og Goethe, er jeg overbeviist om, at han strax sagde Ja. Hun er en reen Engel, og Du vil elske hende som Dit eget Barn. Naar jeg skulde give en troe Oversigt over hendes Caracteer, vilde jeg sige, at hun er den anden Otilie i

»Wahlverwandschaften«. Hun har havt en stor Sorg i denne Tid, hvori hun har taget sig som en Engel og viist en ubegribelig Kraft. Derfor ønsker hendes Søster, den elskværdige Louise Brockhaus, at hun for en Tid kom ud af sin Kreds, og da Ottilie elsker mig saa inderlig, tænker hun med Henrykkelse paa at kunne fortsætte vor Venskab i mit Fædreland. — — Nu har jeg lagt min Sag for mine kjære Dommeres Fødder og vil iøvrigt bede Skjæbnen raade. Skeer det, saa er jeg salig! Tænk, hvor Marie vil lære let Tysk! Skriv mig til før næste Postdag, thi jeg er ikke roelig før jeg har Svar. Vi ere som forrykte, naar vi tale derom. — — Tak min kjære Edward for hans Brev. Ottilie holder allerede saa meget af ham.

Din Dig elskende, ængstelige og længselsfulde LOTTE.«

Altsaa — Ottilie Wagner skal importeres til Danmark.

Man kan rolig gaa ud fra, at Christiane paa hvem Dagens Byrder og det slunkne Budget hvilede tungt, har næret Betænkeligheder ved at skulle modtage en fremmed Pensionær i Huset, ovenikøbet gratis og paa ubestemt Tid. Men hvem kunde nægte Hjertebarnet Opfyldelsen af selv de urimeligste Ønsker? Desuden skyldte man Familien Brockhaus Gengæld. Charlotte faar strax og ubetinget Ja, og paa staaende Fod besvarer hun Moderens Brev i følgende Takkeskrivelse, der paa en Prik i Indhold og Form er ægte »Lotte'sk«, — »Lotteri«, — som man i Familien selv kaldte hendes Væsen og Udtryksmaade.

»Min elskede tilbødte Moder!

I dette Øieblik modtager jeg Dit guddommelige Brev og er ikke i Stand til at udtrykke Dig og min elskede søde Fader min grændseløse Glæde og Tak for Eders Tilladelse. Ottilie saae Brevet paa mit Bord og vilde neppe tillade mig at aabne det af Frygt for et negativt Svar, men da jeg havde forelæst hende de første Linier, faldt vi hinanden om Halsen og græd af Glæde. Jeg kan ikke skrive, saadan ryster jeg paa Haanden af Henrykkelse. Sig Johannes og William, at hun er allerkjæreste, og at de skulle tage dem i Agt for deres unge Hjerter. Det er egenlig gyseligt, at saadan en Kylling som William tør spørge, om hun er smuk. — Imorgen vil jeg forhøre mig om Lærred og sende

Dig Prøver. Otilie og jeg glæde os Begge til at sye Udstyr. Jeg glæder mig usiigelig til min kjære Edwards Komme. — — Klokken er strax 7, derfor adieu, adieu, ellers kommer mit Brev ikke bort.

Din LOTTE.«

Nu er alle Bekymringer glemt. Livet er skønt og Himlen rosenrød. Man ser Frøknerne Lotte og Otilie falde hinanden grædende i Favnen. Endogsaa Edwards bebudede Ankomst giver Grund til Henrykkelse. Det er, som om den hede Venskabsflamme meddeler Lottes svagt ulmende Kærlighedsglød en Smule af sin overflødige Varme, hvortil den sikkert i Øjeblikket trænger haardt. Dagen efter er hun paa Farten omkring i Leipzig for at købe Linned til sin fremtidige Ægteseng, og hun sender Christiane et detailleret Referat af den vellykkede Expedition.

Umuligt kan hun beskrive det uhyre Udvalg, hun har fundet af Lærred i alle Slags Kvaliteter! Hele Verden forsynes med Lærred fra Leipzig. Hun har set Dækketøj i Mønstre og af en Bonitet, der overvælder hende. Hendes Begejstring kender ingen Maade. og man skælver allerede ved Tanken om de Regninger, Oehlenschläger kan vente sig. Den »yndigste Dug og sex Servietter« kan man erhverve for den latterlige Spotpris af 13 à 14 Thaler. Hun opregner Masser af forskellige Priser, som Edvard nok vil være saa venlig at omsætte for Christiane fra sachsiske til danske Penge. Grossisten har lovet at besørge Alt lige ind ad Døren i Bispegaarden paa Nørregade, »saa vi have ikke andet end at udpakke det.« Det maa man da kalde et nydeligt Tilbud. Lommetørklæder koster ikke mere end 7 Thaler Dusinet, — det er det rene Røverkøb! Rigtignok er der et kedeligt *aber dabei*, — den sachsiske Alen er mindre end den danske, saaledes at f. Ex. 60 Leipziger-Alen kun svarer til 54 i København, men alligevel vil det være komplet Galenskab, om man ikke køber her. Hendes Henrykkelse over Lærredet i



Leipzig er saa stor, at hun først i de allersidste Linier af Brevet faar Tid til at takke for et Portræt, Edvard har sendt hende. »Det ligner uhyre, kun er han endnu ikke saa fed.« Der ligger et Brev paabegyndt til ham, men hun er bleven forstyrret under Arbejdet og er ikke bleven færdig med det, — det skal nok snart komme. »Otilie hilser Dig tusinde Gange og udgrunder, hvorledes hun skal gjøre sig elsket af Dig. Det vil ikke falde hende vanskeligt. Adieu, min søde Engel. Din Dig elskende Lotte.«

Man mærker hendes oprømte Tilstand paa den Trang til Brevskriveri, der pludselig er kommen over hende. Allerede faa Dage efter sender hun Moderen en ny Epistel, der har sin væsentlige Interesse ved at vise hendes bestandig større Tilslutning til Fritz Brockhaus og hans Hus. Hun har endvidere nu faaet Brevet til Edvard færdigt og har endogsaa betænkt hans »Grossmutter« med nogle venlige Ord.

Brevet til Christiane har følgende Slutning:

»— — Jeg kommer i dette Øieblik fra Otilie. Hun har travlt med alt til hendes Rejse. Du kan ikke troe, hvor vi Begge glæder os, og naar vi ere alene, fortæller jeg altid om Kjøbenhavn. Jeg haaber, at Fader opfylder mit Ønske om Tøplitzerreisen. Jeg glæder mig til, at han skal lære den velsignede Fritz Brockhaus at kjende, thi han hører til de Mennesker, man maae holde af. Han er saa hjertelig og ærlig. Jeg har en sand Passion for ham. Han holder ogsaa uhyre meget af mig, naar jeg selv skal sige det. Jeg spiste der idag til Middag, og han glædede sig over, at der kunde blive et Partie mellem hans Søn (som han endnu ikke har) og min Datter. I Haab om, at Du beholder denne Spøg ganske for Dig selv, skriver jeg Dig den. Jeg skriver ikke mere idag, da jeg har Hovedpine. Vær saa god at couverte indlagte Brev til Edward.

Din LOTTE.

Jeg venter med Længsel efter Canevasmønstret og Garn. Hvor bliver det af, Dit lille Skarn?«

Omslagene i Charlotte Oehlenschlägers Sind sker saa pludseligt, at det ofte har sin Vanskelighed at paavise deres Aarsag.

Det er paa dette Tidspunkt umiskendeligt, at Tanken om Bryllup, der strax gav hendes Tanke Stof til Beskæftigelse og virkede oplivende, fylder hende med nervøs Ængstelse. Som altid følges hendes sjælelige og legemlige Depression ad, og hun plages af sin Hovedpine og Svimmelhedsanfald. Det kan ikke nytte, hvad de Andre vil foregøgle hende, og hun selv saa gerne vil tro. Nu da hendes og Edwards Forening for Livet er nærforestaaende, føler hun mere end nogensinde, at deres Forhold mangler det faste Grundlag, hvorpaa en Fremtid kan bygges op med Haab om Lykke. Den gensidige Forstaaelse findes ikke. Den erotiske Betagelse, paa hvilken hendes Natur gør stærkere Krav end de Flestes, nærer hun ikke. Det er ikke tilstrækkeligt, at hun holder oprigtigt af ham og har Beundring og Respekt for hans mange gode Egenskaber. Det vigtigste og i Virkeligheden eneste Fornødne savnes.

Efter Alt at dømme har hun i disse Maaneder gennemgaaet indre Kampe, hun ikke tidligere har prøvet. Og til Forskel fra mange Gange før, beholder hun nu de forvirrede og modstridende Tanker og Følelser for sig selv. Og dette har gjort hende Byrden dobbelt tung at bære.

Hun kan af flere Grunde ikke bekvemme sig til at bryde med Hvidt. Hun holder jo af ham og nænner det ikke, fordi hun véd, at det vil smerte ham, mest netop nu, da han i Stilhed har arbejdet for, at deres Bryllup kan komme til at staa. Hun kender hans dybe Følelser for hende og har Gang paa Gang maattet erkende hans milde Overbærenhed, naar han havde haft god Grund til at slippe hende. Desuden véd hun, at hun vil bedrøve ogsaa sine Forældre ved et Brud. Og endelig kender hun sig selv og sit ulykkelige Sinds Vankelmod. Maa- ske vil hun bittært angre et afgørende Skridt, — og maaske vil Tiden jævne Alt til det bedste.

Alle hendes pinefulde Overvejelser lader hende tilsidst finde en stakket Ro i Forvisningen om, at det er i hendes egen Natur, Ulykken ligger, og at Edvard Hvidt snarest er altfor god til hende, og det er under Indtrykket af denne sørgelige Forvisning, at hun skriver til ham nedenstaaende Linier, hvori hun halvvejs tvinger sig til at tale den Forelskedes Sprog. De er skrevne i god Tro, uden Løgn og Besmykkelse, men Brevets Korthed, dets springende Form og Mangel paa virkeligt Indhold røber tydeligt nok, at hun skriver med paaholden Pen, og at hun er ligesaa lidt forelsket, som hun er glad i sit Sind.

»Jeg har ikke Tid, min søde Edward! og dog maa jeg skrive Dig nogle Linier, for at sige Dig at jeg længes ubeskrivelig efter Dig, og at jeg haaber, Du gjør det Samme. Heden er saa stærk, at jeg er nær ved at smelte, og jeg har foretaget mig til Kl. 11 endnu at skrive 3 Breve og Klokken er snart 10. Den skønne Plan gaer vel i Lyset med Din Reise, søde Edward? Vær ikke vred over mit sidste Brev, det var i en altfor sørgelig Tone, som vist har gjort Dig ondt. Mit Humeur er ikke bedre idag, derfor vil jeg ogsaa kun skrive nogle faae Linier. Nu er Dahl kommet, og jeg maae slutte. Det er egentlig ikke Umagen værd at sende Dig disse par dumme Linier. Jeg takker Dig, fordi det glæder Dig, at jeg faaer min elskede Ottilie med mig. Vi faaer nok ogsaa Sengeplads, det har ingen Nød. Hun holder inderlig meget af Dig efter min Beskrivelse. Jeg vilde saa gjerne skrive Dig mere, min kiære, søde Edward, men Tiden tillader det desværre ikke. Jeg kysser Dig i Tankerne og er bestandig

Din Dig elskende LOTTE.«

Barndomsvennen Johan Dahls Ankomst til Leipzig netop i denne vanskelige Tid har været Charlotte en stor Trøst. Han bringer hende Mindelser om gamle Dage og om det Hjem, hun elsker over Alt. Og længe varer det ikke, inden hun troskyldigt betror sig til ham. Hans Optegnelser fra disse Dage har megen Interesse.

»Da jeg i Vaaren 1831«, skriver han, »rejste til Messen i Leipzig og sent en Eftermiddag i Maj Maaned kom dertil, hørte jeg, at det

italienske Operaselskab fra Dresden skulde give Rossinis »Italienerinderne fra Algier« i Theatret, og jeg skyndte mig derhen, forinden jeg endnu havde hilst paa nogen af mine Bekjendte. Den Første, jeg fik Øje paa, da jeg kom ind paa Balkonen, var den yndige Charlotte Oehlschläger, som sad en 20 à 30 Numre fra min Plads. Jeg vendte mig strax mod Scenen af Frygt for, at hun, ved pludselig at see mig, mulig med sit livlige Gemyt kunde præstere en Scene, hvilken vilde hendrage Opmærksomheden fra Operaen, som var i fuld Gang. Neppe var Tæppet faldet for 1ste Akt, og jeg vendte mig om igjen til Tilskuerpladsen, før Frk. Oehlschläger opdagede mig, med et Glædesudbrud ilede hen mod mig og omarmede mig midt iblandt Publikum, hvilket naturligvis vakte en Del Opmærksomhed. Da Operaen var endt, gik vi hjem til Brockhaus' store, prægtige Palæ. Her, som af Alle, der kjendte den med saa mange prægtige Egenskaber begavede, unge Dame, var Charlotte Oehlschläger formelig tilbedt, og jeg saae i den Tid, jeg opholdt mig i Leipzig, hende omgivet af en Mængde Beundrere, saavel Gamle som Unge, Damer som Herrer. I vore Samtaler betroede hun mig med sin hele barnlige Hjertelighed sine Sorger og Bekymringer. Jeg talte saa fornuftigt til hende, som jeg kunde, uden dog at kunne give hende den Trøst, hun behøvede. Da jeg efter et Ophold i Dresden kom tilbage til Leipzig, for igjen at rejse hjem i Selskab med Hr. Campe fra Hamburg, ønskede Frk. Oehlschläger at rejse med os, hvilket alt var besluttet, — men et Par Aftener før Afrejsen indtraf der Brev fra hendes Fader, at han om 14 Dage kom til Leipzig for at hente hende.« — — —

I den sidste Uge af Maj 1831 var Oehlschläger brudt op fra Danmark, og den 30te skriver han fra Hamborg til Christiane:

»— — — Ligesom jeg iaftes sad i Comedien, kom Johan Dahl, yderst glad ved at træffe mig. Han bragte mig gode Efterretninger fra Lotte. — I Tirsdags spiste jeg hos de gode Campes, som holder saa meget af Lotte. Gud velsigne Dig og alle Dine Tre! Jeg iler nu imorgen til den Fjerde, til Lode Ølenslægerske, eller som hun ogsaa hedder: Talke Lorden Qvaks. Det glæder mig inderligt at se hende igjen! — —

Din A. OEHLenschLÄGER.«

Den sidste Maaned af sin lange Udlændighed tilbringer Charlotte under urolige Forhold, baade i indre og ydre Forstand. Hendes Følelser og Tanker er i vild Uorden, og hun skal nu forlade Leipzig, som hun har faaet kær, og hvor hun efterlader sig mange Venner, hun maaske aldrig skal gense mere.

Før den egentlige Hjemfart skal finde Sted, er hun af Fritz Brockhaus' Familie indbudt til en Lysttur til Dresden og Töplitz, men Louise Brockhaus' Sygdom forhæler uventet Udflugten, og hun lider tillige den Skuffelse, at Heinrich Brockhaus, som skulde være fulgt med, maa blive hjemme. Til denne Beslutning maa man utvivlsomt søge Grunden i Paulines Jalousi, der ligeledes har bevirket, at Charlotte kort før sin Afrejse resolut foretager den Flytning til Fritz Brockhaus' Hjem, hvorom Marie Konow taler i sine efterladte Erindringer.

Alt dette har fremkaldt Misstemninger hos hende, der forøges ved den Uvished, hvori hun, paa Grund af Mangel paa Underretning fra Hjemmet, svæver med Hensyn til Oehlenschlägers og Edvard Hvidts Afrejse fra København.

Hun længes feberagtigt efter sin Fader, og det forventede Gensyn med hendes Kæreste efter de mange Maaneders Forløb volder hende en nagende Uro. Nu, da hun maaske for Livet skal tage Afsked med den smukke og vittige Heinrich Brockhaus, med hvis Natur hun føler sig i Slægt, har hun ganske rimeligt paany anstillet Sammenligninger, der ikke er faldet ud til Fordel for Edvard Hvidt, som desuden i den sidste Tid har iagttaget en krænkende Taushed. Hun har til sin Ærgrelse sendt ham flere Breve uden at faa Svar.

Edvard Hvidt har ikke mindre end hun været betænkelig ved Gensynet. Hvilken Indflydelse har mon det lange Ophold i den store, fremmede By, hvor Lotte har været overladt til sig selv, stadig omsværmet af Tilbedere, havt paa hendes Væsen og hendes Karakter? Jeg har det bestemte Indtryk, at Edvard Hvidt, da han omsider besluttede sig til at rejse Charlotte imøde, har

taget et fast Standpunkt, fra hvilket han ikke agter at vige bort, alle Bryllupsplaner tiltrods. Hvis de Betæneligheder, han nærer ved et Samliv med Charlotte Oehlschläger, bestyrkes ved deres snarlige Møde, vil han, imedens det endnu er Tid, bryde deres Forhold.

Nedenstaaende Brev, der er det sidste Edvard Hvidt som Charlottes Forlovede modtager fra hendes Haand, er i Mod-sætning til de øvrige, der findes efterladt fra hende til ham, tillige det eneste, der ikke er paafaldende ved sin Korthed. Det har ogsaa i anden Henseende sin Interesse, idet dets to Halvdele skurre besynderligt mod hinanden. Dets første Halvdel klinger til en Begyndelse i en mild, lidt elegisk Tone og gaar derpaa over i en meddelsom og spøgefuld Stil, — dets anden Halvdel, efterat hun midt under Skrivelsen endelig modtager en kortfattet Billet fra ham, er saa koldt afvisende og i sin Form saa bidsk, at det rimeligvis har bestyrket ham i den Beslutning, jeg ovenfor har omtalt.

»Min elskede Edward!

Jeg er ganske uroelig over ei at have faaet Brev fra Dig saa længe, thi mine to sidste Brev maae Du alt for længe siden kunne have. Jeg haaber ei, at Du er vred paa mig over min ubegribelig lange Taushed, i det mindste var det høist Uret af Dig, og jeg kiender ei en saadan Uforsonlighed hos Dig. Du troer mig vel allerede nu i Töplitz, men desværre er der kommet saa mange Hindringer i Veien, saa vi endnu sidde i god Roe i Leipzig. Jeg længes nu inderlig efter Dig, min Edward, og alle mine kiære, men dog gjør det mig ubeskri-velig ondt at maatte forlade mine Venner her, som ere blevne mig uundværlige. Otilie er mig en stor Trøst, den søde Engel, naar hun kun altid kunde blive hos os. Veed Du ingen Mand, som kunde passe til hende? Jeg studerer bestandig derpaa. Du vil komme til at elske hende, maaaskee meget for meget, thi hun er altfor fortræffelig og elskværdig. Jeg havde igaar en mageløs Overraskelse. Jeg sidder med Pauline i Sophaen efter Bordet, Tierenen kommer ind og siger, at der er en Dansk som ønsker at tale med mig, og da jeg siger, at han

skal være velkommen, styrter Andersen ind af Døren med Benene over Kors, saa jeg aldrig havde troet, at han var kommen heel derfra. Jeg kunde ikke frembringe et Ord for Latter, og vi bleve staaende i nogle Minutter ligeoverfor hinanden grinende som to Forrykte. Pauline og en ung Herre, som var tilstede, vidste ikke, hvad de skulde begynde og toge derfor ogsaa det Partie at lee, saa det virkelig var en Situation, som var værd at males. Han spiser her til Middag idag, og jeg glæder mig sandelig til ham. Han hilsende mig fra Dig, og da jeg spurgte ham, hvordan Du befandt Dig, svarede han paa sin naive Maade: »Han bliver feed, — holder De ikke nok af det? De kan jo see paa mig, hvor hæsligt det er at være mager.« Brockhaus, som kom ind i Stuen, troede effectiv, at det var en Gal og skyndte sig bort. Jeg kan ikke nægte, at jeg holder af ham, thi han har noget meget godmodigt. I dette Øieblik modtager jeg Dit Brev, og seer med Forundring, at Du er reist til Königsberg. Du havde vel kunnet skrive mig et Par Ord derom i Forvejen. Jeg veed nu egentlig slet Intet. Du skriver, at Du glæder Dig til at see mig, men skriver ikke, om Du vil komme hertil eller ei. Jeg er ganske vred over, at Du ei har Tid at skrive mig et Par ordentlige Linier, jeg veed jo hverken ud eller ind, heller ikke skriver Du, hvornaar Fader kommer hertil, kun at han er reist til Kiel. Jeg beder Dig, dersom Du har i Sinde at komme, saa at gjøre det saa snart som mueligt, ellers troer jeg ikke, at Du bryder Dig det mindste om mig. Jeg kan ikke nægte Dig, at jeg finder det besynderligt, at Du slet ikke meddeler mig Din Reiseplan. Du skal ellers ikke genere Dig, dersom Du ei har Lyst til at komme hertil, — bliv Du kun, hvor Du moerer Dig bedst. — —

Din LOTTE.«

Om Oehlschlägers Fart gennem Tyskland, hans Ankomst til Leipzig, Mødet med Lotte, deres Besøg hos Tieck i Dresden og Lottes Udflugt til Toplitz, og endelig om Oehlschlägers og Lottes Møde med Edvard Hvidt i Berlin fortæller nedenstaaende Brevuddrag:

*Braunschweig Mandag 6. Juni 1831.*

(Til Christiane)

» — — — Jeg har ladet mig indskrive til imorgen at reise med Schnellposten til Halberstadt. Min Kuffert gaer med den farende Post

fra Hamburg til Leipzig. Iovermorgen er jeg selv i Leipzig og glæder mig uendeligt til at omfavne min Lotte. I de første Dage, da jeg havde forladt Eder derhjemme, tænkte jeg meest paa Jer Fire, — men Lode maae ei heller være Stedbarn, — nu længes jeg usigeligt efter hende. Om kort Tid sees vi Gud være lovet igien! — — Veiret er atter slet. — Det regner imellem — graat og koldt. En Smule Snue har jeg havt — lidt Kløen i Ganen — men ubetydelig og næsten helbredet med Honning. I Overmorgen omfavner jeg min Lotte, og saasart jeg har været en Dags Tid i Leipzig, skal I strax høre fra mig.«

*Leipzig den 11. Juni 1831.*

»Kjæreste Christiane!

— — — — —

Saasart jeg kom til Leipzig bragte Brockhaus' Bud mig til Lotte.

Lottes og min Glæde var stor, kan Du troe, da vi fandtes! Jeg synes, hun er bleven lidt høiere. — Brockhaus' var usigelig venlige. Jeg har forelæst dem »Fiskeren«, og de have selv foreslaaet mig at forlægge den og betaler mig om et Par Maaneder. De 150<sup>rd</sup> som Lotte fik, bliver da fradragne. — — —

Lotte, der hilser Dig og sine Sødskende tusinde Gange, reiser i denne Morgenstund til Dresden med Fritz Brockhauses, og jeg den samme Vej i Aften med Schnellposten. Vi bliver der sammen i tre Dage. Jeg har lovet at bringe hende til Tieck, saa drager hun med de andre til Töplitz, og jeg bliver en 14 Dages Tid i Dresden. Othilie er en charmant Pige. Lotte er bleven mere uddannet og taler tydsk som en Indfødt. Hun var meget bedrøvet iaftes over at forlade de andre.

Lev vel, kjære Moder, med Dine søde Børn! Jeg længes efter Eder og kommer vist ikke for silde hjem til Rectorværdigheden. Marer er en Esel! Eftersee mine Gallaklæder! Skulde der ikke lidt Broderie paa Vesten?

Din A. OELH.«

*Dresden. 16. Juni 1831.*

»Kjæreste Molle!

Jeg fik Dit Brev i overgaars her i Dresden, hvor vi nu have tilbragt 5 behagelige Dage. Lotte rejste med Brockhaus', jeg med lillposten, og efter en Nats slet ikke ubehagelige Rullen kom jeg Søndag



Morgen til Dresden, hvor jeg strax traf Lotte i »Stadt Gotha« og gik med hende i Kirke, hvor vi hørte den deiligste Musik. Om Eftermiddagen kjørte Lotte en Tour med Brockhaus', men da jeg havde rullet hele Natten, følte jeg ingen synderlig Lyst dertil, men jeg gik ud til Theatret i Forstaden, hvor jeg sad og svedte og faldt i Søvn over et Par Farcer. I Mandagsmorges sendte jeg strax et Visitkort til Tieck og lod ham spørge, om jeg maatte besøge ham. Budet svarede, strax om jeg vilde. Jeg kom og fandt i ham den kjærligste og fortroligste Ven, som ydede mig al muelig Agtelse og Forekommenhed. Jeg haaber nu, vort Venskab er urokkeligt, og at intet uden Døden skal adskille os. Vi føle begge, at vi ere to sande Digtere, der staae ene i den prosaiske, politiske Tid, og som maae holde sammen, som Gothe og Schiller. Tieck har ikke det mindste afsprechende mod sig, tvertimod: han er mild, opmærksom og for det meeste bifaldende, som jeg mod ham. Jeg har spiist to Gange til Middag hos ham, en Gang med Lotte, som er meget i Kridthuset og sidder og kysser ham paa Haanden, naar han er vittig og spotter hende godlidende. To Aftener har han forelæst os, først den Stundesløse, saa Falstaff mesterligt. Han har næsten hver Aften nogen hos sig til Thee og forelæser bestandig. Det er ogsaa en god Motion for ham, som ikke kan gaae meget. Dog er han slet ikke svag — kun noget sammenknuget af Gigt. Det herligste Ansigt, kraftig, lunefuld, forstandig og satirisk. En vis Eensidighed, som var mig imod, ytrer han ikke længer. Naar jeg kommer hjem, vil jeg ogsaa undertiden have nogen hos mig og forelæse snart eet snart et andet Værk. Jeg veed ikke, hvorfor en Digter selv i sit eget Huus skal træde tilbage og give Rum for den daglige Tale eller for andre, Digtekunsten uvedkommende Gjenstande. Hvo der træder over Digterens Tærskel skal elske Poesi og skjøn Kunst; med Philistere har han intet at gjøre og øder ikke Mad og Drikke paa dem for at træde tilbage og spille en stum Person i sin egen Stue. —

Nu nylig reiste Lotte med Fru Brockhaus og Othilie til Töplitz. Jeg fik da kun Lov at blive til den 9. Juli, for, som en stum Person at staae og faae en Guld- (eller en forgyldt) Kjæde om Halsen, — for det at Studenterne kan faa Ferie! Det er haardt — men lad gaae!

Hos Kronprindsen, Johan, lod jeg fornemme, naar jeg maatte gjøre hans kgl. Højh. min Opvartning. Igaar kom en Kammertjener og inviterede mig til Taffels hos hans kgl. Højh. idag. »Jeg kunde gierne komme i Frak og med Støvler.« Jeg sagde, at jeg havde, Skostøvler

— og det var godt, sagde Kammertjeneren. En stor Ære — men mig ikke engang ret tilpas, — thi jeg troer aldrig Tieck kommer til Prindsen, som han overalt er meget slet lønnet af sit Fædreland; dog har han 800<sup>rd</sup> som Theaterdirecteur og er Hofraad. Men han er vel ogsaa lidt vel stiv og tilbageholden i alle Punkter.

Det glæder mig, at det gaaer saa rask med Værelserne. Skaf Dig nu ogsaa nogle smukke Klæder, at Du kan gaae med Falle og Børnene til Frespærre, naar jeg kommer hjem med Lode. Lever vel, I Velsignede!

Eders A. OEHL.«

*Kiøb. den 25. Juni 1831*

»Kiæreste, bedste Oeh.

— — — — Det er mig kiært at I komme til Berlin. Det er vel den søde Lottes Skyld, som Fader vist ikke kan nægte noget. Du kan ikke troe, hvor ondt det gjør mig, at Du maa haste saa meget, min bedste Oeh. Du kunde nu, da Du har Din Lotte, som kan føle med Dig, have en større Glæde end for Exempel for 13 Aar siden. Der er lidt Forskiel paa disse Reisefæller! Det er vist og sandt, at det var en god Idee at rejse selv efter Lotte. Du skriver ikke om at Ottilie kommer fra Töplits med Lotte. Er det forandret? Kommer hun ikke med? Det maae Du dog lade mig viide. Usiigelig glæder det mig, at Du har funden Tieck saa brav og saa ganske Din. Gud veed, Du har trængt til disse Hjertestyrkninger, Du herlige sieldne Mand! Lange Andersen har været her igaar, da jeg og Johannes spiiste hos Hvidts i stort Selskab (det var Lise Tuteins Gebutsdag). Han har sagt, han vilde komme igjen for at bringe mig Hilsen fra min kiære Lotte, som han har seet i Leipzig. — Hvidt er nok i Berlin, dog, det veed Du vel bedre end jeg. Tak for Mindelserne om at kiøbe mig Klæder, Du er altid sød, og jeg har nu siddet og talt om Dig saa længe med Hornemann, at jeg vilde ønske, Du var mindre sød, saa var jeg ikke saa rørt nu, at jeg neppe kan see, hvad jeg skriver. Dog Du kan jo godt læse det, og saa troer jeg at være bedst tjent med, at Du er den, Du er, Gud velsigne og bevare Dig! Vi kysse Din Haand og Din Mund i Tankerne.

Din heng. CHRISTIANE.«

»Nu min sødeste Lodde! skal jeg sidste Gang for dennesinde skrive hende til Tyskland! Naar det igjen skeer, at jeg maae sende mine

Zifferer udenlands, maae jeg vel skrive paa Fransk uden paa Brevet, thi Dit lille Skarn bliver mig saa forrejt, saa jeg næsten bliver bange, at een eller anden lumpen Følelse, som jeg ej før har mærket hos mig, ulmer, og tilsidst kommer for Dagen, nemlig et lille Korn Misundelse. Dresden og Berlin — det er lidt mere end Malmøe og Lund. Længer naaer mine Rejser ikke. Hvad jeg siger er Spøg! Gud velsigne Dig paa alle Dine Veje. Tak Gud og din herlige Fader, hvem Du har at takke, at Du ikke er en hver Dags Pige, og at han har dannet Dig til at fatte og glædes ved, hvad saa mange gaae koldt forbie. Hvor jeg glæder mig til at faae Dig hjem efter saa lang Fraværelse! Du maa troe, min elskede Lotte, vi berede os med Kjærlighed og Omsorg til Din Modtagelse, og den kiære Faders. Det har glædet mig usigeligt, at han har havt Glæde af denne korte Reise og at han bliver modtaget med den Udmærkelse, som han saa hellig fortjener. Det glæder mig ogsaa, at han finder Din Othilie elskværdig. Jeg kysser Dig i Tankerne og glæder mig til snart at kunne det i Virkeligheden. Nu kom Lars for at sige mig, at Hvidt var 21. Juni kommen til Berlin og ventede om faae Dage at see Fader og Dig.

Din Moder CHRISTIANE.«

*Berlin. Juni 1831.*

»Kjæreste Christiane!

Du seer af Overskriften, at vi ere lykkelig ankomne til Berlin. — — Imorges tidlig før 6 (Pigerne snue til den er 8) var jeg Tour tilfods til den saakaldte Dyrehave og drak Caffé en Fjerdingsvej fra Staden. Under den Linden mødte jeg min gamle Schleiermacher lyslevende. Vi faldt hinanden om Halsen, og det gjorde ham ondt, at jeg kun kan blive 3 Dage i Berlin. — — —

Nu sidder jeg i Hôtél de Russie og skriver Molle til. Om en Times Tiid gaaer jeg ud i Musæet med Pigerne. [Om Aftenen ser han paa Theatret de 3 sidste Akter af Shakespeares »Købmanden i Venedig«] Da jeg gik fra Comoedien tænkte jeg: Hvordan er det gaaet mine Piger idag? Mon de have været paa Comoedie? Mon Hvidt er her i Berlin? »Fader!« raabte i det samme Lotte, som kom løbende efter mig. »Her er Hvidt!« — Vi ere nu alle fornøjede og forenede. Men imorgen Aften maae vi vel afsted igjen med lilposten, hvis jeg skal komme tidnok, for at faae Lænken om Halsen. — — —

Din OEH.«

Den Fornøjelse, Oehlenschläger og hans Rejseselskab følte ved at være »forenede«, holdt ikke længere ved end til Hamborg.

Da han den 9<sup>de</sup> Juli 1831 ankommer til København, er hans Følge reduceret i Antal. Edvard Hvidt er bleven tilbage i Hamborg og har ladet de Øvrige faa en Dags Forspring paa Hjemvejen. Hans Forbindelse med Charlotte er brudt for bestandig. Og den 11<sup>te</sup> Juli 1831 afsender Oehlenschläger nedestaaende smukke Brev til Etatsraad L. N. Hvidt:

»Min ædle Ven!

Med inderlig Bedrøvelse skriver jeg Dig til i Anledning af vore Børns uheldige Forhold. De ere aldeles ikke skabte for hinanden, og det har længe anet mig, hvad Udfaldet tilsidst vilde blive af den altfor tidlige Forlovelse. De ere i Characteren grundforskjellige; begge gode af Hjertet, begge med særdeles agtværdige Egenskaber, er dog deres Maade at tænke og føle paa ofte saa modstridende, at den aldrig vilde frembringe den for Ægteskabet nødvendige Sympathie. Man kunde spørge: »I hvor mange Ægteskaber finder man denne Sympathie?« Det er sandt. Men indseer man den uundgaaelige Følge før det hellige Baand er knyttet, saa er det ogsaa fornuftige og kærelige Forældres Pligt at hindre dette Skibsbrud ved itide at undgaae den truende Klippe.

Jeg vil aldeles ikke forsvare min Datters Feil: hun er hæftig, lidenskabelig, Lunet og Phantasien løber ofte af med hende, og i slige Øieblikke siger hun, hvad hun ikke kan forsvare, og hvad hun selv ikke mener. Dette kan kun bødes paa ved andre, udmærkede Egenskaber. Jeg kiender hende, seer hende ikke med forfængelige Faderøine, men jeg seer, hvad mange andre see, at hun er et ungt Fruentimmer med sjeldne Talenter, med et fortræffeligt Hoved, og med megen personlig Elskværdighed.

Din Søn har i en altfor ung Alder forlovet sig med hende. Jeg gav paa ingen Maade mit Minde til denne Forening. Jeg fik at vide, at Du var aldeles derimod. Jeg sagde det til Eduard, og bad ham saalænge at blive fra mit Huus og fra Lotte, til han havde faaet sin Examen og Dit Samtykke. Han lovede mig det, som Du vil see af medfølgende Brev. Men han holdt det ikke. De havde forlovet sig paa egen Haand. Og her havde uden Tvivl især Eduard Uret, som Mand. Han burde ikke overtalt en ung Pige til dette Skridt mod

Forældrenes Villie. Dog -- man kiender Kiærlighed, og vi er alle Mennesker!

Uagtet Du nu altsaa aldeles ignoreerte dette Forhold, kunde jeg ikke forhindre, at han undertiden besøgte Lotte, og disse Besøg gientog han saa tit, at han tilsidst kom hver Dag flere Timer, for det meeste naar jeg var ude. Hvad kommer der nu ud af sligt, i fire Aar? Og vilde jeg gjøre Indsigelse, saa var jeg en haard og følelsesløs Fader. Endelig fik han sin Examen, hvortil han studeerte med al Flid, og Du fandt Dig i Forlovelsen. Men jeg mærkede desværre altfor snart, at den ikke behagede Dig, at Lotte ikke var efter Dit Sind, og at hendes Tone og den Tone, der hersker i Dit Huus, ikke kunde bringes til Harmoni. — Forelskelsen er en mægtig øjeblikkelig Lidenskab; den sande Kiærlighed er bygget paa aandelig Meddelelse, paa en skøn, fortrolig Overensstemmelse i Sjælene. Denne havde Eduard og Lotte ikke for hinanden. De vilde begge have hinanden anderledes. Hun kunde ikke finde sig i hans tause, ofte forstemte Væsen, der let gik over til Misfornøielse og Buthed; han fandt ingen Smag i hendes poetiske Hjerterudgydelser, og naturligviis endnu mindre i hendes phantastiske Overdrivelser. Imidlertid vilde de ikke være sig selv Mangelen af den egentlige Kiærlighed bevidst. Hyppige Forsoninger fulgte paa hyppige Uenigheder. Hvad der lod til at krænke Lotte meest, var at hun ikke kunde komme i Sympathie med Din Familie. Tilfældigvis kom Brockhaus's til Kiøbenhavn, og da de bade mig om at maatte tage hende med, tillod jeg det, fordi jeg haabede, at maaske en kort Skilsmisse skulde jevne Alt. Men paa Reisen har jeg desværre overbeviist mig om — uagtet Lottes Glæde ved Giensynet — at Eduard og hun aldeles ikke harmonere, og hvad der før adskilte dem, som aldeles unge Mennesker, gjør det mere nu, da Charactererne paa begge Sider have stærkere udviklet sig. Jeg raadte dem derfor tilsidst, skiøndt med blødende Hierte, at skilles ad som gode Venner. De fandt selv, det var det Bedste og rakte hinanden venligt og rørt Haanden til Afsked. Jeg taledede ved den Leilighed med Din Søn om mit Forhold til ham; det skulde glæde mig, hvis det var sandt, hvad han selv mener, at jeg i vort Bekiendtskabs Tid har bidraget noget til hans Aands og Hiertes Dannelse. Han lovede bestandig at blive min Ven, og jeg og min Kone bede Dig, kiæreste Hvidt, Din ædle Hustru og Dine elskværdige Døttre inderligt om det samme.

Neppe vare de skilte ad, førend Lotte svømmede trøstesløs i Taarer

og vilde gjøre det om. Hun skrev et Brev strax i Kiel til Eduard, men Skiæbnen har ikke villet, at han skulde faae det, skiøndt en Reisende sikkert lovede hende, at besøge det til ham i Hamborg. Her hjemme er hun nu atter hvert Øieblik trøstesløs og ulykkelig. Igaar skrev hun nu atter et Brev. Gud veed, om det er kommen eller kommer til ham. Jeg vil ikke forhindre hende i paa denne Maade at lette sit Hierte. At hun i disse Breve formodentlig lidenskabelig anklager sig selv har ligesaa liden Hjemmel, som naar hun i en slig Sindsstemning anklager andre. Først rolig og kommen til Fornuft igjen, indseer hun Sandheden og det rigtige Forhold og tilstaaer da altid, at hun og Eduard ikke ere skabte for hinanden. — Dette have vi Forældre længe følt. Lader os altsaa som fornuftige, gode Mennesker see at hæve denne Forbindelse paa den bedste, venligste, mildeste Maade, uden Nag paa nogen af Siderne. Du var min gode Ven i gamle Dage før nogen af os tænkte at faae Børn, — lader os vedblive at være Venner. Himlen velsigne Dig og Dit Huus og gjøre den gode Eduard saa lykkelig som hans redelige Hjerte, som hans Flid og Dygtighed fortjener! Gud gjøre min Lotte lykkelig. Jeg skiælver meest — uagtet hendes Uskyldighed — for hendes hæftige Sind og altfor stærke Følelser. Jeg beder Eder: værere ikke vrede paa hende! Hun har i Grunden det bedste Hjerte, der aldrig vil ophøre at føle Venskab og Høiagtelse for den kiære Mand. Hvad hun er, veed ogsaa han! Gud velsigne Eder alle!

Din Ven

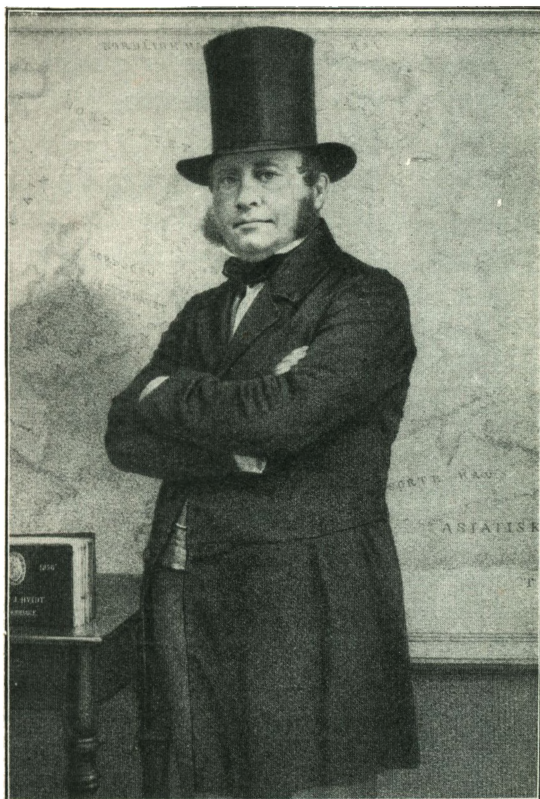
A. OEHLenschLÄGER.«

Kendskabet til Edvard Hvidts Personlighed og til den Rolle han egentlig spillede i Kærlighedsforholdet til Charlotte Oehenschläger, har vi udelukkende kunnet skaffe os gennem Andres Optegnelser og Breve. Fra Korrespondancen mellem ham og Charlotte foreligger der desværre ikke saa meget som en eneste Linie fra hans Haand.

Man faar uvilkaarlig Sympati for denne unge Mand, der for elsker sig i et knap sextenaarigt Pigebarn og gennem mere end

fire lange Aar holder fast ved hende paa Trods af sin strenge Families Modstand og de mange Bekymringer, hun paa Grund af sin ubændige Karakter uafslædig maa volde ham. Saa ung

han end er, viser han sig i Besiddelse af to værdifulde mandige Egenskaber: Trofasthed og selvstændig Vilje. Og da Forvisningen om, at hans og Charlottes Forhold kun vil bringe dem Begge Ulykke, omsider bringer ham til at bryde det, er hans Beslutning urokkelig. Efter alt at dømme har hans Hjerter ved Adskillelsen ikke blødt mindre end Oehlschlägers, efter dennes egen Paastand, gjorde



Edvard Hvidt.

det, — men hverken Charlottes Bønner eller et Par af hans nærmeste Venners Opfordringer flytter ham en Haarsbred bort fra det Standpunkt, han har taget. Han har holdt ud, til det sidste Haab glippede. Nu vil han ikke længere være Bold for en forkælet Kvindes Luner. Nu er og skal det være uigenkaldeligt forbi.

Strax efterat Forlovelsen var bleven hævet i Hamburg, henfalder Charlotte, sin Natur tro, i Fortvivlelse; hun skriver til Edvard for at gøre alt godt igen, og et Par Dage efter Ankomsten til København anraaber hun gentagne Gange, gennem Adolf Boye, sin tabte Forlovede om Forsoning. Og ganske for egen Regning prøver hendes trofaste, syv Aar ældre, Ven Herman Rothe, der aabenbart selv har været forelsket i Charlotte, paa at omstemme Hvidt — men forgæves.

Af Rothes Skrivelse, der har flersidig Interesse, aftrykkes her nogle Brudstykker. I hele dens Tone røber den snarere den retsindige Teolog end den vordende Kriminalretsassessor.

»Jeg har, kjære Edvard, levet meget i Verden. Jeg blev tidligt overladt til mig selv, stod endnu som Dreng næsten ganske ene. Skjæbnen har leget underligt med mig og stillet mig i saare mange vanskelige Forhold, der grebe dybt ind i mit Legemes og Hjertes Levetraade. Jeg har derved erhvervet mere Roelighed og Leve-Klogskab end de fleste paa mine Aar og har ofte derved været istand til at give Andre et nyttigt Raad, en nyttig og velkommen Advarsel. — Du veed, jeg kom til Oehlenschläger kun som Lærer, men jeg blev snart mere. De vandt mig ved deres uendelige Elskværdighed, jeg vandt dem ved min Kjærlighed. Fra den Tid betragtede jeg mig som en vaagende Aand, Gud havde sendt dem. — — Tro mig, jeg har afledt mangt et Uveir, der truede. Jeg offrede dem og Alt, maaskee mere end jeg burde. Omstændighederne, eller rettere en højere Styrelse, forandrede mit Forhold dør, men min Kjærlighed til dem kan Intet forandre, og jeg haaber ogsaa til Gud, at de, naar de trænger dertil, først ville vende sig til mig, og de skulle, ved Gud, aldrig gjøre det forgjæves. — — Men ogsaa over Dig, Edvard, mener jeg at have erhvervet mig en saadan Ret, idet Du traadte ind i den Kreds, og hvis Du finder Sandhed i mit Raad, vil Du følge det.

Du veed, hvor højt jeg elsker Lotte, hvor tilfulde jeg agter og ærer hendes mange Herligheder, hendes Sjæls Prydelser. Men Du veed, jeg kjender hendes svage Sider, — ogsaa Du kjender dem. Men just derfor maae hun blive Dig dyrebarere. Derfor satte Gud Dig ved hendes Side, derfor forenede Gud Manden med Qvinden, for at han skulde lære af hende, og hun af ham. Lotte fik af Naturen et hæftigt Sind. Du



kjender, hvorledes det blev næret og voxede ved det Exempel, hun saae for sig, og hun mødte Haardhed just i de Øieblikke, hvor hun skulde mødes med Blidhed. Det gjorde hende bitter og nærrede det Onde. Men det er jo saare let at finde den rette Vej. Siig aldrig »Du skal — Du skal ikke«, men led og bøj hendes Viilje, saaledes at hun stedse vil det, hun skal. Da faaer Hæftigheden aldrig Lejlighed til Udbrud.

Dernæst, Edvard! vogt Dig for smaae Drillerier, de ere farlige. Tro mig, Sligt og intet Andet har lagt Grunden til Forældrenes Forhold. Saa ofte, naar jeg kom der efter Dig, vare I skildtes kort ad, og skjøndt den højeste Grad af Kjærlighed skinnede frem gjennem hendes Vrede, skjælvede jeg dog for Din Roe. Just Hæftigheden i Lottes Følelse for Dig gjør det uundgaaeligt, at dersom der een Gang sprænges den mindste Flise af den spejlblanke lisskorpe, vil den udvide sig til en bred Revne, der aldrig igjen kan sammenføjes. — Jeg har talt af mit Hjertes Fylde. Er der Noget, Du ikke har forstaaet mig i, da vil Du altid finde hos mig et aabent Hjerte. Der er kun Een, som jeg hellere vilde unde Lotte end Dig, Edvard! Paaskjøn det Klenodie, Du har, og vær klog, og erindre, at Du engang vil komme til at aflægge Regnskab for hver uforskyldt Taare, hun har fældet for Din Skyld, og dermed Guds Sign over Dig«,

Netop i de samme Dage modtog Edvard Hvidt fra en anden Ven, den senere Justitiarius i Højesteret J. E. Larsen, der havde været hans juridiske Manuduktør, et Brev, der danner den snurrigste Modsætning til Rothes, idet det forsikkrer ham om, at han har handlet fortræffeligt — hvis Rygtet da taler sandt — ved at bryde Forholdet. Alle undrer sig over, at han ikke har gjort det for længe siden. Man erfarer af Brevet, hvorledes Edvard Hvidt paa Rejsen er bleven udlét som »der Braütigam«, og det opfordrer ham til at være standhaftig i denne Sag, »der naturligvis i Øieblikket ligger Dig meget paa Hjerte, men som jeg haaber snart vil være Dig ligegyldig«.

Endnu to hele Maaneder efterat Forlovelsen er bristet, har Charlotte ikke opgivet Tanken om, at den kan heles. Hun

skriver baade selv paany til Edvard og benytter atter Adolf Boye som Mellemand. Men Edvard Hvidt er taus og fast i sit Forsæt.

Det har i denne tunge Tid været en Trøst for hende at se sig beundret af en Verdensdame som Ida Bombelles, der i dette Efteraar aflagde sit sidste Besøg i Danmark. Nicoline Reinhardt fortæller om, hvor »højest indtaget« Fru de Bombelles var i hende og tilføjer, at dette var Charlotte en Adspredelse i hendes Hjertesorg, »som dog vel endelig snart maa tabe sig. Hun broderer nu paa en superb Kakkellovnsskjærm til Confessionarius Münster«.

Fru Reinhardts Formodning gik i Opfyldelse. Før September Maaned 1831 løber ud, har Charlotte trøstet sig og fundet en ny Genstand for de erotiske Længsler, der aldrig lod hende i Fred.

Hendes Øjne faldt denne Gang paa en Mand, der kom fra et Milieu, beslægtet med hendes eget, og som besad et smidigere Haandelag og betydelig mere Verdenserfaring end Edvard Hvidt, og som derfor havde større Betingelser for at kunne tumle hendes uregerlige Aprilsind. Manden var den unge Skuespiller Ludvig Joachim Phister, der allerede nu havde et anset Kunstnernavn og efterhaanden udviklede sig til et Geni af første Rang, sit Aarhundredes ubetinget fineste Komiker paa den danske Skueplads.

Da Ludv. Phisters og Charlotte Oehlenschlägers Veje krydsedes, var han 24 Aar gammel. Hans Slægt var god. Faderen var velmeriteret Kantor ved Helligøjstes Kirke og Lærer ved Nicolay Skole, en begavet Mand, der forstod at holde sine Børn til Bogen, saa at de hver for sig opnaede gode Samfundsstillinger. Han besad selv udpræget Skuespillerevne og en fæno-

menal Dialektfærdighed og havde intet havt at indvende imod, at Sønnen Ludvig som tiarig indmeldtes paa det Kgl. Theaters Danseskole. Drengen tiltrak sig hurtigt Direktionens Opmærksomhed, og hans rige, dramatiske Evner udfoldede sig for første Gang, da han som en tolvaaers Knægt med glimrende Bravour foredrog Bondedrengens Sang i Thaarup's »Høstgildet«. Et Par Sæsoner senere blev han Elev paa Theatrets dramatiske Skole, og da han i 1825 med slaaende Karakteristik havde spillet »Den pantsatte Bondedreng«, ansaas han som den største Naturbegavelse blandt alle Theatrets unge Kræfter.

Naar Ludvig Phister var stærkt i Folkemunde blant Tredivernes Københavnerne, var Grunden dog ikke blot den, at han var Skuepladsens store Fremtidshaab. Rygtet

havde travlt med hans Privatliv. Han, der senere blev et Mønster paa lovbunden Regelmæssighed i sin Livsførelse og vel ogsaa derfor bevarede sin Aands Klarhed og sit Legemes Kræfter ubeskaarne til højt op i Oldingeaarene, udæskede netop i denne Periode den offentlige Kritik som en af Byens flotteste unge Levemænd. I Datidens København, hvor Alle kendte hinanden, voxede Sladderer frodigt omkap med Græsset paa Gaden Fortove, og Scenens Folk, baade af Mandkøn og Kvinde-



Ludvig Joachim Phister.

køn, mest maaske de sidste, afgav et højst yndet Samtalestof.

Af Naturen var Phister udrustet med et straalende Humør og et Sind, der lod fem være lige. Hans forslagne Hoved og sprudlende Vittighed skaffede ham en udstrakt og lystig Omgang med ligesindede Kavalerer blandt Byens *jeunesse dorée*, og der fortaltes vidt og bredt om hans Ødselhed, hans muntre Eventyr og smaa Amouretter. Han var klædt efter Tidens sidste Mode og spiste ofte sine Maaltider paa offentlige Steder, hvor Champagnepropperne knaldede, og hvor han nød Ry som Kender af fransk Køkken og udsøgte Vinmærker. Han holdt Ridehest — i en særlig extravagant Periode endogsaa to — og havde *groom*, der bar Liberi. Det siger sig selv, at til et saadant Herreliv kunde Gagen ikke strække til. Følgelig gjorde han Gæld.

At han var Skuespiller forværrede hans Sag i det almindelige Omdømme. I Synet paa Scenens Kunstnere var man endnu ikke naaet videre end til Beundring paa Afstand. I »Selskabet« skævede man til denne Kaste, der indtog en Særstilling blandt Borgerskabet, og at en af Byens ansete Mænd uden Modstand skulde akceptere en Skuespiller som et passende Parti for sin Datter, var næsten utænkeligt.

Oehlschläger nærede naturligvis ikke den gængse stupide Fordom mod Standen. Selv havde han jo i sin Ungdom bejlet til Scenen som Skuespiller, Christianes Broder Stephan Heger havde havt Navn som sin Tids bedste Tragediehelt, og i det Oehlschläger'ske Hjem var Theatrets første Kræfter selvsagt jævnlige Gæster. Men alligevel kan man ikke undre sig over, at det var med meget blandede Følelser, Charlottes Forældre erfarede, at Skuespiller Phister i hendes Hjerter med de mange Boliger var paa Veje til at indtage den Plads, der stod ledig efter Edvard Hvidt.

Deres Bekymring over Bruddet med den Hvidt'ske Familie

havde endnu ikke fortaget sig, og det altfor pludselige Omslag i Charlottes Følelser maatte forekomme paafaldende, ja, næsten upassende. De vidste, at hun paa Grund af den hævede Forlovelse mere end nogensinde var Genstand for uskaansom Omtale, og at hendes Navn netop nu skulde blive nævnet i den intimeste Forbindelse med Phisters var dem i høj Grad pinligt.

Der var fra Scenen ingen dybere Forstaaelse mellem Oehenschläger og Phister, hvis Evner hidtil havde gjort sig særligt gældende i Komeden og Vaudevillen, for hvilke to Kunstarter Oehenschläger nærede en stærkt begrænset Interesse. Ja, mod Vaudevillen, der i de sidste Sæsoner havde vundet en fremtrædende Plads i Repertoiret, var han nærmest uvilligt stemt, fordi den havde sluppet Publikums allerede aftagende Sans for Tragediedigtningen. Og saa var der desuden den Omstændighed med Phisters Rygte!

Der var intet, der i Oehenschlägers og Christianes Øjne kunde virke formildende paa deres Dom over Charlottes nye Tilbøjelighed, som de derfor paa enhver Maade mente at burde afværge. Og som altid før benyttede de sig af Midler, der maatte føre bort fra Maalet. De foer op i ubehersket Vrede, forbød hende enhver Tilnærmelse til Phister og svor paa, at han aldrig skulde komme til at sætte sine Fødder i deres Hus. Som mange Gange før vakte de i Charlotte den blinde Trods og vilde Modstandskraft, for hvilken det var umuligt at dæmme op. Og saa gik det, som det var at forudse. Oehenschläger viste sig svag. Charlottes Graad og Bønner og Trusler tog Magten fra ham, og uagtet det baade var ham og Christiane bittert imod, fik Phister Indpas i deres Hjem, foreløbig dog kun paa Betingelser, og uden at der var Tale om officiel Forlovelse. Heri har Phister, som den kloge General han var, været fuldkommen enig med Charlottes Forældre. Han har, ligesom de, indset og villigt indrømmet, at det vilde virke utiltalende, om man deklarerede en ny Forbindelse, medens dens gamle endnu

var i altfor frisk Erindring. Og han har havt den Magt over Charlotte, at han foreløbig kunde stille hendes Utaalmodighed tilfreds. Han var desuden en sleben Selskabsmand, og med sit affable Væsen har han i Mellemtiden forstaaet til en vis Grad at vinde Oehlschläger og Christiane for sig.

Der er én Lakune i Meddelelserne om Sagens Forløb i de paafølgende to Maaneder. Men med Kendskabet til Charlottes og hendes Forældres Karakter og til de Begivenheder, hvormed det nye Aar indvarsledes, kræves der kun ringe Opfindsomhed for at kunne udfylde Lakunen.

Man vidste over hele København, at Charlotte Oehlschläger forgæves havde bedt om Naade hos Edvard Hvidt, og at denne havde afvist ethvert Compromis. Denne Ydmygelse havde været hende en Kilde til daglige Selvpinsler. Hun saa sig gjort til Genstand for Venindernes Medlidenhed, for sine Misunderes Skadefryd og for Offentlighedens giftige Klaffer. Derfor følte hun det som en Balsam for de sviende Saar, at hun kunde vise dem Alle, hvor lidt hun græmmede sig, og hvor let hun kunde føre en ny Bejler i Marken. Og derfor vilde hun ikke finde sig i denne tvungne Ventetid. Hvorfor tøve med at deklare Forlovelsen med Phister? Af Frygt for Sladderen? Hun agtede at trodse den, som hun trodsede enhver anden Modstand paa sin Vej!

Men hverken Oehlschläger eller Christiane var tilsinds at give yderligere efter. Og saa trak Uvejret op. Charlotte omgik Forældrenes Forbud og havde hemmelige Møder med Phister udenfor Hjemmet. Ved sin hensynsløse Ligegyldighed for Vedtægt og Form gav hun paany Rygterne Fart, de kom Oehlschläger for Øre, og saa erklærede han hende og Phister aabenbar Krig. Hendes Heftighed steg til ubændigt Raseri, da Oehlschläger og Christiane tog Phister for og i grove Udtryk forekastede ham, at han havde misbrugt deres Gæstfrihed, da de tillidsfuldt aabnede ham deres Hus. Og i deres Raadvildhed

har de nu ikke vidst, hvad de skulde gribe til. Og saa greb de til den Udvej, der var den sletteste af alle, og som stillede deres Afmagt i det ynkeligste Lys: de forviste Charlotte fra deres Hjem og internerede hende med Tvang hos Digteren Hauch i Sorø.

Havde det været slemt før, blev det værre nu. Charlotte føler sig krænket dybt baade i Egenskab af Datter og Kvinde. Forældrenes Behandling forekommer hende umenneskelig. De berøver hende ikke blot hendes aandelige Frihed, Retten til at elske den Mand, hendes Hjerte har valgt, men ogsaa den legemlige. De fjerner hende fra København og spærrer hende inde i en Ravnekrog, hvor hun hentæres i Længsel og Harme. Er hun da saa slet en Datter, saa stor en Synderinde, saa fortabt et Væsen, at hun skal behandles som et skabet Dyr, man ikke taaler i sin Nærhed? Hvad er hendes Brøde?

Ja — hvad var Charlotte Oehlenschlägers Brøde? Ikke anden end den, at hun, sikkert for første Gang, var virkelig forelsket. Og af conventionelle Hensyn sætter Forældrene sig nu imod, at hun følger sit Hjertes Trang, og forlanger, at hun skal betvinge sine Følelser og rejse bort.

Saaframt de havde haft skarpere psykologisk Sans, et videre Fremsyn og fremfor alt Evnen til rolig Betragtning, vilde de have indset, at de ved deres kategoriske Fremfærd kun modarbejdede sig selv, og at Phister maaske var den Mand, der netop var deres Datter tjenlig. Han besad jo de Egenskaber, over hvis Mangel hos Edvard Hvidt Oehlenschläger havde beklaget sig — Frisindet, Munterheden, Bøjeligheden. Han havde Interessen for Kunst fælles med hende og røbede baade i sin Virksomhed paa Theatret og i sit sikre Verdensmands-Væsen den Vilje, der kunde optage Kampen med en Natur som Charlottes.

Desuden var deres etiske Betæneligheder ligeoverfor Phister grundløse, hvad de sidenhen villigt erkendte.

I min Bog »Louise Phister i Hjemmet og paa The-

atret« har jeg forsøgt at skildre hans Karakter. Jeg har ikke lagt Skjul paa, at han med sit lidenskabelige Temperament og sit maliciøse Vid var ubarmhjertig som Fjende, men til Gengæld har jeg, med den gode Ret, som et mangeaarigt personligt Kendskab til ham gav mig, hævdet, at han ejede Egenskaber, der bevirker, at jeg højagter hans Minde ikke blot som den uopnaaelige Kuntner men tillige som det Menneske, han var. Der er ikke mange Navne, som uretfærdige Domme har tilpletet værre end hans.

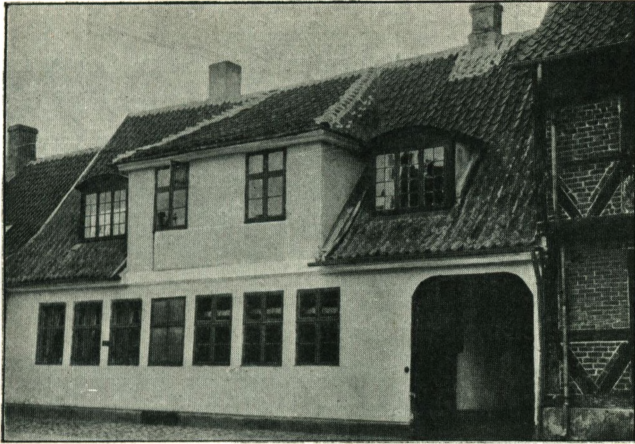
I en af de sidste offentlige Udtalelser, jeg har set om ham, kaldes han en Stræber. Det var han nu mindst af alt. En Stræber er enten snogeagtigt krybende eller hensynsløst paa-gaaende. Phisters Geni banede ham let og naturnødvendigt den sejrige Vej til Kunstens Tinder. Han var sandelig ikke heller i Forholdet til Charlotte Oehlenschläger en Stæber, der af kold Beregning ønskede at blive knyttet til hendes Familie. Han var lidenskabelig forelsket i hende, som hun i ham.

Om den Maade, hvorpaa deres Forlovelse kom istand, fortæller den førnævnte Collet, efter Phisters egne Meddelelser, i nedenstaaende fragmentariske Dagbog-Stil.

»En Formiddag traf Phister Charlotte O., og om Middagen sagde han, at hun skulde blive hans Kone. Han fik Adgang til Oehlenschlägers Hjem, og Folk begyndte at tale derom. O. gal, — dog Lotte to Gange ugentlig. Ph. blev en Aften indbudet der, men samme Aften buden til Holstein, gik op for at sige det, hun rasende. Han: »Hvor kan man tænke paa Camilla Holstein, naar man kommer fra Frk. O.« Hun: »Nej, Du skal slippe for at glemme mig.« En Ring paa Fingeren, trykkede den ned. Næste Dag Stævning til Østergade. Gik i flere Timer. Han: »Hvad skal det blive til?« Hun: »Ja, Gud veed.« Han: »De bør forlove Dem med mig, hvis De vil handle ufornuftigt, — men ellers bør De ikke gjøre det. Betænk Dem, til De kommer til Porten«. Hun: »Farvel, min Ven! Kom snart igjen!««



Efter dette originale Replikskifte kan man disputere om, hvem af de to Elskende det var, som besøgede Frieriet. Da Edvard Hvidt bejlede, har han sikkert benyttet sig af et mere formfuldt Ceremoniel. Ludvig Phisters Hurtighed i Vendingen og flotte Frierfacon har været som talt ud af Charlottes urolige Sjæl. — —



Hauchs Bolig i Realgaden i Sorø.

I et Brev fra 1827 skriver Carl Bagger til H. C. Andersen om Sorø:

»Denne lille Stad forekommer mig — De véd, at man ej kan kjøre igjennem Byen, men bestandig maa vende tilbage ad den Vej, man kom ind — som en hartad modbydelig Blindtarm, hvori jeg selv, et uskyldigt, rødmosset Æble, eller noget Lignende, er nedsvælget, for dér paa en passende Maade at fordøjes til et nyttigt Exkrement. O Jammer, o Rædsel! I sit et og tyvende Flammeaar med alle sine højtflyvende Længsler levende at nedputtes i en vel tiltoldet Tranflaske!«

I Marginen af dette Brev har Carl Bagger produceret en Tegning, der forestiller en Flaske, gennem hvis Hals man ser en lang og tynd Person i sort Spidskjole gøre fortvivlede Forsøg paa at slippe ud.

Charlotte var ligesom Carl Bagger i sit »et og tyvende Flam-

meaar«, da hun blev spærret inde i Sorøs Blindtarm hos Hauch, der boede midtvejs i Realgaden i et Hus, til hvilket der hørte en smuk Have og en rummelig Gaardsplads.

I 1827 havde Hauch faaet Ansættelse som Lektor i Zoologi ved Akademiet. Kort iforvejen var han hjemkommen fra den Udenlandsrejse, paa hvilken han efter et Ulykkestilfælde havde maattet lade sin venstre Fod amputere. Han stod i det inderligste Venskabsforhold til den 12 Aar ældre Oehlenschläger, hvis mest trofaste Vaabenfælle og Beundrer han vedblev at være gennem hele sit Liv, og da han var kommen tilbage fra Udlandet, gjaldt hans første Besøg Bispegaarden, hvor han maa have følt sig stærkt tiltrukket af den da sextenaarige Charlotte, idet Oehlenschläger fandt sig beføjet til at betro ham, at han som Elsker ikke her maatte gøre sig Forhaabninger, da hun allerede var hemmeligt forlovet.

Det blev dog i Oehlenschlägers Hus, at Hauch skulde finde sin tilkommende Brud, der var en Datter af Byfoged Bruun Juul i Helsingør og Charlottes Veninde. Hendes Fornavn var Frederikke Elisabeth, men hun blev altid kaldt Renna — ikke Rinna, som det paa forskellige Steder fejlagtigt er anført.

Christiane var meget indtaget i denne unge Pige og var altid glad ved at fortælle, at det var i hendes Hjem, Hauch først havde truffet sin Hustru. Renna Bruun Juul var nemlig en Dag paa Besøg hos Oehlenschlägers, iført en lysérød Kjole, hun selv havde syet. Tilfældigvis var ogsaa Hauch paa Visit, og da han kom ud fra Oehlenschlägers Værelse, kaldte Christiane paa ham og raabte: »Vil De se denne unge Pige — hun er kun 16 Aar og har dog selv syet den nydelige Kjole, hun har paa!« Saa drejede hun hende rundt, for at Hauch ret skulde beundre hende, og kort Tid efter var de to unge Mennesker forlovede. Da Hauch i 1829 holdt Bryllup med Renna var han 38, hans Hustru kun 17 Aar gammel, altsaa endnu i

Voxealderen. Da hun havde faaet sit første Barn, maatte hun lade sin Kjole forlænge.

I 1828 melder Hauch sin Forlovelse til Peder Hjort, der var hans Kollega paa Akademiet, med følgende Ord om Renna: »Det er en god, dannet, højst uskyldig Pige. I mine Aar er det dog mere Overlæg end Lidenskab, der leder Valget, uagtet jeg ej kan nægte, at jeg er hende ret inderlig hengiven,« en fortrolig Bekendelse, som han til sit store Mishag saa offentliggjort i de Brevsamlinger, Hjort omtrent 40 Aar senere udgav, og som ved deres Indskreivelser vakte pinlig Opsigt.

Renna Hauch var en Personlighed. I de Omgivelser, hvorunder hun havde henlevet sin første Ungdom, var hendes kritiske Sans tidligt bleven udviklet. Hun var en selvstændig, usnobbet Karakter, der ikke lod sig imponere af verdslig Størhed, en ivrig Sandhedsdyrker, ærlig og modig, uhildet og klar i sine Domme, en hensynsløs Naturenthusiast, saaledes at det, der var naturligt, ogsaa syntes hende smukt.

Var der paa Forhaand Grund til at mistvivle om den ungdommelige Rennas Evner som Mentor, havde Oehlschläger dog havt tifold mere Grund til at mistvivle om hendes Mands, trods dennes store Prærogativ i Alder.

Hauchs Veneration for Oehlschläger, hans kærlige, milde Hjerte, hans dybe Alvor og strenge Retfærdighedssans var al Ære værd, — men her, hvor ubøjeelig Fasthed og en smidig, praktisk Sans tiltrængtes, maatte han komme ganske tilkort.

Det er et halvt vemodigt rørende, halvt overstadig komisk Billede, som fremstiller sig, naar man i Tankerne ser denne ædle, stille Drømmer, der levede sit Liv mere i Skyerne end paa Jorden, være Vogter over et skalkagtigt, trodsigt og vildt forelsket Pigebarn som Charlotte Oehlschläger. Og Billedets Humor understreges ved den rent ydre Modsætning mellem de to krigsførende Magter: den tungsindede Hauch med sit besværlige Træben og den muntre, vivace Lotte, der drejer sig

rundt saa vever som en Top og flyver gennem Huset saa frisk som en Stormvind!

Efter Alt at dømme har Renna Hauchs og Christiane Oehlenschlägers Naturer havt ikke faa Berøringspunkter. Ogsaa deres ægteskabelige Forhold frembyder interessante Ligheder. Mathilde Reinhardt siger om Hauchs, at ogsaa her havde to højst uensartede Karakterer fundet hinanden. Men ligesaa lidt som Forskellen mellem Oehlenschläger og Christiane var som mellem Ild og Vand, var den det mellem Hauch og Renna Ild var der i dem Begge, men den brændte med en mere stille Glød, og deres Sammenstød havde ikke den personlige Karakter som Oehlenschlägers og Christianes. Tvisten mellem dem havde et ideellere Grundlag og var snarest en ivrig Udvexling af Tanker og Meninger. Naar Mathilde Reinhardt havde tilbragt Aftner sammen med Hauchs i deres Hjem, hændte det hende, at hun længe maatte gaa op og ned i det lille Gæstekammer, før hun kunde komme til Ro efter de stærke Indtryk og nyvakte Forestillinger, hun havde modtaget. Rennas frygtløse Aand greb hurtigt om nye Ideer, og hendes Tales rivende Strøm skyllede ubarmhertigt gamle Fordomme og daarligt begrundede Paastande bort med sig. Som Christiane var hun fuld af Deltagelse for alle tilsidesatte og ubeskyttede Væsner, og hendes Ræsonnementer gik i deres Dristighed ofte udover det dengang Vedtagne Grænser, ja, Marie Konow siger om hende, at hun undertiden udtalte saa moderne Anskuelser, at »Haarene maatte rejse sig paa Hovedet.« Efter dette vil man kunne forstaa, at Renna Hauch satte en overordentlig Pris paa Christiane Oehlenschläger, af hvis originale Personlighed hun havde dybere Forstaaelse end de fleste, og at hun i Tidens Løb langt mere blev Fru Oehlenschlägers end Charlottes Veninde, tiltrods for Forskellen i Alder. — —

I Begyndelsen af Januar 1832 anraaber Oehlenschläger sin trofaste Ven Hauch om Bistand i Anledning af Charlottes Ex-

travagancer, og Hauch svarer strax, at det skal være ham og hans Hustru kært at tage hende til sig. Det har været med beklemt Hjerte, skriver han, at han under sit sidste Besøg i København har hørt om hendes Forhold til Skuespiller Phister. Han er »ingen Mand for Deres Lotte,« og Berøring med Theaterlivet vil virke skadeligt paa hendes »levende, elskværdige men flygtige Natur.« Paa denne Flygtighed bygger iøvrigt Hauch sit Haab, thi »hun begjærer heftigt, men hendes Flygtighed tillader hende ikke længe at ønske det Samme.« Altsaa, en Fjernelse vil være gavnlig, og man er parat til at modtage hende. Oehlenschläger har ønsket, at man i Sorø skal tilbageholde Lottes Breve til Phister. Dette bliver vist meget vanskeligt, thi saa maa Tjenestefolkene jo indvies i Sagerne. Imidlertid haaber Hauch, at det nok kan lade sig arrangere, og »Renna, der er Lotte saa inderlig hengiven, vil sikkert opbyde Alt, hvad Venskab kan indgive hende for at bestemme Lotte til at blive fornuftig. Gud vende Alt til det Bedste! Gid hun ikke altfor meget maa føle Savnet ved at bytte Oehlenschlägers Huus med vor stille Plads!«

Kort efter Midten af Januar Maaned holder da Charlotte sit Indtog som Fange i Digterhjemmet i Sorø. For at mildne Smerterne ledsages hun af Ottilie Wegner, der bliver et Par Dage hos hende og derpaa vender tilbage til Oehlenschlägers Hjem i København, hvor hun foreløbig synes at have slaet sig hyggelig til Ro. —

Den Sympathi, man føler for Charlotte Oehlenschläger, naar man tager alle de Omstændigheder, der undskylder hende, i Betragtning, bliver absolut større, naar man læser den Korrespondance, som hendes taabelige og ydmygende Indespærring i Sorø affødte.

Fra den ærværdige Bispegaard i København udstedes nu, som fra et Hovedkvarter i Felten, Dagsbefalingerne til Hauch, der har erklæret Fæstningen i Realgade i Belejringsstilstand og

exercerer med sine Tropper — Renna, Tjenestefolkene og den lokale Postmester — for at udsulte Fæstningens Fange, den stakkels, forelskede Lotte, og tvinge hende til Kapitulation.

Af de Noter, der udvexles mellem Hovedkvarteret og Hauch, kender vi væsentlig kun den Sidstes. De indgyder ikke Respekt

for hans strategiske Evner. Til hans Undskyldning tjener, at Dagsbefalingerne affattes i Hurlumhej og synes baade vaklevorne og selvmodsigende.

Derimod har de Proklamationer, den indespærrede Lotte udsender med passende Mellemrum, den største Interesse. Snart er de forsigtigt indrømmende, snart ydmyge, uden at dog en Tomme af Værdigheden sættes til, og snart er de stolte og krænket afvisende, men bestandig tiltrækker de



Digteren Hauch.

ved deres ægte Tone, ved Hjertelag og Kløgt. Det er, som om hendes Personlighed voxer i Fasthed under denne Kamp for hendes Menneskerettighed. I de Breve, Charlotte Oehenschläger sender sine Forældre fra Exilet i Sorø, har hun sat sig et smukt Minde, og igennem dem faar man Indtrykket af, hvilken betydelig Kvinde hun kunde være bleven under lykkeligere Livsvilkaar. I det Lys, de kaster over hendes Personlighed, samles for en enkelt Gang de mange brudte Straaler i hendes sammensatte Væsen. Jeg ser hende her, som hun var i sine bedste Øjeblikke. Og i dette Lys beder jeg ogsaa mine Læsere holde hendes Billede fast.

Efterat Charlotte i nogle Dage har været installeret i Forbedringshuset hos Hauch, har denne modtaget et Brev fra

Christiane, paa hvilket han svarer med Forsikringer om, at han nok skal passe godt paa, at hun ikke faar Breve fra Phister ihænde, derimod vil det være forbunden med store Vanskeligheder at forhindre hende i at afsende Breve. Dagen iforvejen har Lotte saaledes pudset ham. Han saa hende ivrigt beskæftiget med Skriveri, men »hendes Brev forsvandt, uden at jeg veed hvordan. Rimeligvis er hun gaaet op i en anden Stue, har aabnet et Vindue og faaet en Fremmed til at bringe det paa Posthuset. Hvad skal man nu gjøre med en slig Character? Jeg vil dog prøve paa at gaa til Postmesteren og under et Paaskud see at forlange Brevet tilbage.« Skrivelsen slutter med en Opfordring til Oehlenschlägers om endelig at lade Charlotte blive i Sorø, jo længer, des bedre, hvis de virkelig tror paa, at hun dér er sikkert for Phisters Efterstræbelser. »Hun er jo, naar hun veed at beherske sig, saa elskværdig, at det er en Fornøjelse at have hende hos sig. Renna græder og bedrøver sig over Deres Sorg og vil gjøre Alt for at hindre Lottes Ubesindighed. Tusinde Hilsner til den fortræffelige Oehlenschläger. Hans Sorg i denne Tid kan jeg ret forestille mig, da jeg kjender hans faderlige Følelser for sine Børn.«

Trods sin harmfulde Vrede har Oehlenschläger vist sig mere medgørlig end Christiane. Da Charlotte i Begyndelsen af Februar er falden en Smule i Ro, sender hun derfor sit første Brev til ham. Det fortjener at kendes i sin Helhed.

«Jeg kan ikke være roelig, før jeg har forsøgt at vise mine Forældre, at enhver god Følelse endnu ikke er forsvundet af mit Hjerte. Jeg vil ikke forsvare min Letsindighed, thi den har ladet mig glemme meget. Jeg vil ikkeheller bebrejde mine Forældre deres Vrede, men jeg vil indstændig bede dem endnu engang at beskue Sagen fra sin første Begyndelse uden at gaae ud fra, at Ondskab og Nederdrægtighed har lagt Spiren til min Fremgangsmaade. At jeg havde isinde at skrive til Phister, vidste Du af min Samtale med ham Dagen før min Afreise. Moders uskaansomme Behandling af ham kunde ogsaa bidrage til mere at befæste end tilintetgjøre enhver Følelse for ham og det

Forsæt at vise Verden, at han ikke var mit Offer uværdig. Det bevidner jeg i dette Øieblik, uden Lidenskab og med den største Roelighed, at hans Opførsel mod mig har været ædel og givet mig Grund til at troe, at han kan gjøre mig lykkelig. Du vil vist selv finde det naturligt, kjære Fader, naar Du betænker min ulykkelige, heftige Character, at jeg ikke ved kold Strenghed lod mig bøje, og paa den anden Side havde det dog været en mageløs Utroskab, dersom jeg af Moders Skjældsord imod ham havde ladet mig overbevise om, at han er en Skurk. O, Gud! Jeg er saa inderlig sønderknuust over at maatte overbevise mine Forældre om, at jeg ikke er fordærvet. Gud give, at I vilde troe det uden min Forsikkring, at mit Hjerte er nærved at briste ved Tanken om, at jeg har græmmet mine elskede, gode Forældre! Jeg skjønner med den inderligste Taknemmelighed paa Dit Løfte om at ville prøve en Tid lang, om hans Følelse er sand. Jeg forlanger intet Bedre. Tilgiv mig min Trods, den er ved Gud ikke kommet af et ondt Hjerte. Hauchs ere som Engle imod mig. De ere de Eneste, som ikke forskyde mig i min Ulykke. Thi de Andre, hvoraf Huset efter Moders Fortælling i denne Tid har vrimlet for at condolere og blæse til Ilden, giver jeg ikke meget for. Jeg vil ønske, at Moder ikke maae komme til at fortryde sin mangesidige Fortroelighed. Jeg beder Dig om ikke at lade Moder læse dette Brev, thi hun kunde let mistyde det. Dig selv, min elskede Fader, beder jeg om Overbærelse med disse Linier, dersom de skulde forekomme Dig skrevne i en urigtig Tone. Jeg beder Dig hilse Moder og sige hende, at jeg, hvor haard hun er mod mig og Phister, dog ikke vil troe, at enhver moderlig Følelse er uddøet for mig hos hende. Levvel, kjære Fader, — jeg haaber paa Din Tilladelse til at blive i Sorø, thi jeg kan ikke nægte, at jeg har en Rædsel for at blive aandelig begravet. Hils min kjære, kjære Ottilie. Hun har viist sig som en Veninde. Jeg skal aldrig glemme hende.«

Naar Charlotte anmoder Faderen om at maatte forblive hos Hauch's, var det, fordi man havde paatænkt at sende hende til Jylland, idet man nærede Frygt for, at Phister muligvis vilde trodse den korte Vej til Sorø og aflægge Charlotte Besøg, — en Frygt som hurtigt skulde vise sig begrundet.

Fire Dage efter Afsendelsen af Brevet til Oehlenschläger



samler Charlotte sit Mod og skriver til sin Moder. Her meddeles et Uddrag af Brevet.

»Jeg kan ikke lade flere Postdage gaae forbi uden at sende Dig nogle Linier, kjære Moder! Det er altfor sørgeligt, at Du skal troe, jeg ikke holder af Dig. Jeg tilstaaer, kjære Moder, at Du i nogle Breve til Hauch omtalte mig paa en saa forfærdelig Maade, at jeg ikke kunde bringe det over mit Hjerte at skrive Dig til, og Falskhed ønskede Du jo selv ikke. Men nu, da jeg i Gaar har seet af Otilies Brev, at Du har virkelig moderlige Følelser for Din ulykkelige Datter, kan intet holde mig tilbage fra strax at vise Dig min Taknemmelighed derfor. Du er dog min bedste Veninde. Det var ogsaa altfor forskrækkeligt, naar min Moder, nu da Alle fordømmer mig, ogsaa skulde slaae Haanden ganske af mig. Jeg vil ikke berøre Gjenstanden for Dit Had, thi jeg veed, Du kan ikke taale det. Jeg vil kun inderlig takke Dig for Tilladelsen til, at vi maa skrive til hinanden. Et stillere Liv end jeg lever her, vil jeg neppe kunne føre i Jylland. Det er ikke mit Ønske at leve i Fornøjelsens Ruus, som Du troer det. Jeg er her ganske overladt til Eftertanke, som Du ønskede mig Lejlighed til. — — Det glæder mig, at Du har Otilie, thi det er virkelig en Trøst, at Skjæbnen har givet Dig i denne Tid en anden Datter end den forlorne. Kjære Moder, — jeg vilde saa gjerne bede Dig ikke være vred paa mig. Men jeg indseer, at Du ikke kan det endnu. — — Jeg kan ikke skrive to sammenhængende Linier. Jeg er saa fortunlet i Hovedet, at jeg hverken veed ud eller ind. Du maa derfor tilgive, at jeg ikke kan udtrykke Dig, hvad jeg ønskede. At Folk sige, at jeg har gjort Uret i at trodse mine Forældre, finder jeg naturligt, men at de paa Grund af min Opførsel troe sig berettigede til at udstøde mig af et Samfund, som jeg ikke skjønner om at være i, finder jeg lumpent. Jeg haaber at komme i Forhold, hvor jeg kan viise, at ingen ordinair Natur har ladet mig handle, som jeg har. — De mange forskellige Følelser, som opfylde mig, gjøre mig uskikket til nogen ordentlig Fremstilling af min Tilstand. Lev vel, kjære Moder! Tilgiv, dersom Du kan, Din ulykkelige Lotte«.

Dette Brev gør strax sin Virkning paa Christiane. Hun svarer med kærlige Ord, som smelter Charlottes Hjerte til Taarer. Man bestemmer sig herefter i Hovedkvarteret til at løsne Baan-

dene en Smule for den indespærrede Fange, og Hauch melder hurtigt, at de lempede Vilkaar har bragt en heldig Forandring, og at Charlotte har vist en Følelse for Forældrene, der lader hende forstaa deres dybe Kærlighed og indse, hvor »forvovent hun har leget med de helligste Forhold«. Hun er saa »mild og tam«, at Hauch knap kender hende igen, og han haaber i det Hele, at hun er ved at komme til Besindelse. Han udtaler sin Glæde over, at Oehlenschläger har tilladt hende og Phister at korrespondere, fordi han naivt mener, at Phister snart vil skrive sig træt af Mangel paa Stof, og saa vil Lotte mærke, at der »ej boer saa meget i ham, som hun troer«.

Charlottes blødgjorte Hjerter giver sig Udtryk i følgende Linier:

»Min elskede Moder! For Dit englesøde Brev kan jeg ikke takke Dig, som jeg ønskede. Det har rørt mig ubeskriiveligt. Du er den bedste Moder i Verden, og jeg er fortvivlet over, at Du er syg. Gud, hvor kan Du nænne med Roelighed at udtale saa skrækkelige Ord som de: at Du snart vil omskifte det Forgjængelige med det Evige. Elskede Moder, dersom det var Tilfældet, var jeg og vi Alle de ulykkeligste Skabninger i Verden. Du har kun levet for Dine Børn, og de fleste af dem have kun gjort Dig liden Glæde. Jeg er saa sønderknuust over Dit Brev, der maa kaste en stakkels Synderinde som mig til Jorden. — — jeg er inderlig bedrøvet over Din Mening om Phister. Jeg vil ikke sige noget til hans Forsvar. Jeg ønsker kun, at han snart maatte kunne vise Dig, at den er ufortjent«.

Endnu en Ugestid senere forsikrer Hauch i trøstefulde Ord Fru Oehlenschläger om den lykkelige Forandring, som er indtraadt. Lotte, siger han, lever meget stille og ser sjelden Nogen hos sig, hun omtaler sine Forældre med den største Kærlighed, og den fæle Phister skriver, saavidt Hauch har kunnet mærke, ikke oftere end hver fjortende Dag til hende. Hun finder Glæde i at deltage i Rennas smaa huslige Sysler, leger med Børnene og er mild og medgørlig og har vundet Husets Omgangsvener

ganske for sig. Hauch er endogsaa saa tillidsfuld ved den ændrede Situation, at han indbyder Oehlschlägers til at gøre en lille Sorø-Rejse i Følge med Ottilie Wagner, for at de Alle kan glæde sig med hverandre over den Vending, Sagerne har taget.

Men, desværre varer den idylliske Tilstand kun kort. Christiane har atter ladet falde ufordelagtige Ord om Phister og synes ovenikøbet at have taget de Lempelser tilbage, man har tilstaaet Charlotte, som derfor i Overilelse sender Forældrene en ny og voldsom Krigserklæring i et Brev, der desværre er gaaet tabt. Dagen efter angrer hun, hvad hun har gjort.

»Det Brev jeg igaar skrev til Dig, kjæreste Moder, fortryder mig meget. Det var den første Heflighed, som lod mig skrive det, og jeg beder Dig nu inderligt om Tilgivelse derfor. Men, søde Moder, jeg vil nu med Roelighed bede Dig om ikke, hverken til Hauchs eller mig, at skrive noget saa fornærmeligt om Phister. Thi Du kan vel viide, at min Tillid til ham maa være fastere, end at saadanne Yttringer skulde kunne rokke den. Du kjender kun den Dom, som Verden fælder over ham. Men, tænk Moder, hvor den overdriver, og hvor lidet den bryder sig om Grundene. Du har talt med Phister i Øjeblikke, hvor Du var fuld af Harm og Bitterhed mod ham, og hvor Du ligesaa lidt skaanede mig. At dette hos ham fremkaldte en Bestemthed, som ikke var fjern fra Trods, er en naturlig Virkning af den Haardhed, hvormed Du fordømte en Følelse hos ham, som vist ikke er uædel, og som man med en roelig Anskuelse af Sagen kan tilgive ham. Phisters Om-tale af Dig og Fader er saa smuk, at et nederdrægtigt Menneske ikke var istand dertil. Det vil selv Renna kunne bevidne Dig, som har læst flere af hans Breve. Hvad der især forbausede mig og bragte min Heflighed til det højeste, var at Du, kjære Moder, efterat Fader tydelig har skrevet baade til mig og Hauchs: »Naar de i et Aar have viist Stadighed, vil vi ikke sætte os imod, at de faae hinanden«, skriver: »Sig til Lotte, at vi aldrig give vort Samtykke til deres Forening«. Renna blev ogsaa bestyrtet herover, thi hun har fortalt til mange Mennesker, at mine Forældre have tilladt vor Forlovelse paa de Vilkaar. Hvorledes kunde jeg ogsaa troe andet, efter at Du har givet os Tilladelse til at skrive til hinanden? Dersom Du kunde vænne Dig til den

Tanke, at Phister er et Menneske, som rigtignok i sin tidligste Ungdom ved slet Selskab er bleven vildledet, men hos hvem det Ædle dog ej er tilintetgjort, saa vil Du efterhaanden selv finde, at han er værd at elske og agte, og jeg tilstaaer Dig ogsaa, kjære Moder, at jeg er saa ubeskeden at troe, at jeg ogsaa nok er istand til at fængsle et Menneske meer end 14 Dage. At Du kalder det en forbuden Frugt for ham at elske mig, indseer jeg ikke Grunden til. Det vilde være en ussel Mand, som saaledes subordinerede sig. Han er af en agtet og fortræffelig Familie. Han er et meget godt Hoved, og han har Sands for alt Godt og Skjønt og et udmærket Talent. Jeg vil nu ikke plage Dig længere med mine Forsvar for det Menneske, som, uagtet det Had, Du nu bærer til ham, nok i Tiden vil viide at vinde Din Kjærlighed. Jeg beder Dig, søde Moder, endnu engang at tilgive min uartige Tone i mit Brev igaar. Men Stolthed, hvad Standen angaaer, kjender jeg ikke. Tænk, hvor man maae agte Madame Heger! — Jeg vilde ønske, at Du kjendte lidt bedre Din Lotte«.

Medens Sagerne gaar deres skæve, urolige Gang i Sorø, forholder Oehlenschläger sig øjensynligt helst passiv og overlader Christiane den løbende Korrespondance. At hans Sind er nedtrykt fremgaar af nedenstaaende Billet til Edvard Hvidt. Trods Familiebruddet er deres Forhold vedvarende venskabeligt, og Edvard sørger samvittighedsfuldt for, at Oehlenschlägers Skrifter stadig faar Afsætning i Vestindien.

»Her, kjæreste Hvidt, sender jeg Dem de 12 Exemplarer af Tragediernes 3die Deel. Modtag selv et Exemplar som et Beviis paa gammelt, stadigt Venskab. Jeg har havt mange Sorger i denne Tid, og Udsigterne ere mørke. Gud velsigne Dem! Deres trofaste Ven A. Oehlenschläger«. — —

Vi er efterhaanden i Tiden naaet hen til Slutningen af Marts 1832, og Ottilie Wagners Søster og Svoger, Louise og Friedrich Brockhaus, synes med god Grund, at hendes Gæsterolle i det danske Digterhjem nu bør være udspillet, og paa Maanedens sidste Dag modtager Oehlenschläger et Brev fra Friedrich, hvori han takker for den »kærlige Optagelse Ottilie har fundet i Deres

Hus. Hun ærer Dem som sin Fader og Deres Frue som en anden Moder, og hendes Ophold i Deres Kreds vil være af uberegnelig Værdi for hende, og jeg kan ikke være Dem taknemlig nok for, at De gav efter for den elskværdige, prægtige Lottes Ønske«. Men nu har hun været det meste af et Aar borte, og Pligten kalder hende hjem.

Ottolie Wagner havde i den forløbne Tid forstaaet at gøre sig meget afholdt baade af sine »Plejeforældre« og af disses Børn, blandt hvilke især Johannes dog ofte havde gjort hende til Genstand for smaa Drillerier. Hendes altfor følsomme, for en dansk Opfattelse en Smule affekterte, Væsen maatte undertiden falde for Brystet. Hun gør en hurtig Afstikker til Sorø, hvor Lotte og hun tager Afsked med hinanden under Taarer og Omfavnelser, uden Anelse om, at det var sidste Gang, de skulde ses. Og et Par Dage efter er hun paa Tilbagevejen til Leipzig.

I den første Uge af April er Hauch bleven allarmeret ved Udsigten til, at Phister vil aflægge Besøg i Sorø. Han er forskrækkeligt i Vinden og anraaber Hovedkvarteret om Parolen. Hvorledes Felttoget udviklede sig, viser de efterfølgende tre kostelige Epistler, der meddeles i skønsomt Uddrag.

*Sorøe d. 7. April 1832*

»Kjæreste Oehlenschläger!

Om Lotte veed jeg kun Lidet at sige. Jeg formoder næsten, at der i denne Tid er en Spænding mellem hende og Phister, da hun har overvundet sig til i lang Tid ej at skrive ham til. Men hvorlænge det vil vare, maae Himlen vide. Jeg kan ikke dølge Dem en Frygt, som jeg ej troer at være ganske ugrundet, at Hr. Phister nemlig har havt den Plan at rejse herud i Sommer. Hvis han skulde handle saa troløst, saa vilde med Lottes forvildede og forvovne Adfærd, der her rimeligviis vilde finde Sted, de græsseligste Scener være at forudsee. Det indignerer mig at tænke mig, at Sligt er mueligt, men efter Phisters hele Adfærd imod Dem kan jeg ej tænke mig, at han skulde være at stole paa i nogen Henseende. Hvis hiint Skridt skulde finde Sted, saa ønskede jeg at viide, hvad der under slige Omstændigheder

skulde skee. Jeg kan lukke min Port, men dette kunde lede til endnu heftigere Extravagancer. Et alvorligt Ord af Dem kunde maaskee forebygge Meget. — — — Til Døden Deres troe og heng. Ven J. C. Hauch«.

*Sorøe d. 22. April 1832*

»Min inderlig kjære Fru Oehenschläger! Desværre, det er altfor sandt — Phister er her alt. Vi ahnedet det nok. Det træffer sig dobbelt slemt, da der har været Ild i vores Huus, og Haandværkeres og Andres Nærværelse foraarsager, at jeg ej engang er istand til at lukke vor Port i Laas om Dagen, som jeg ellers havde tænkt, uagtet jeg rigtignok frygter, at Lotte vilde have været ubesindig nok til at søge sig en Udgang gennem Vinduerne. Alt hvad jeg kan gjøre, er at lukke Porten tidligt hver Aften. — — Lotte og Phister har nu saaledes aldeles overtraadt alle de Bestemmelser, De har foreskrevet, og det kan vel ærgre mig, at hun endnu har drevet det Spilfægterier at lade være at skrive ham til, idet hun, som hun sagde, vilde vise, at hun ej behøvede Sligt for at bevare sin Kjærlighed, og at hun dog paa den samme Tid har under Haanden meddelt ham det Ønske at see ham herude. Jeg frygter, at Forsynet, der ikke lader en Opførsel som Lottes ustraffet, har udseet Phister til paa en frygtelig Maade at gjengjælde hende, hvad hun har syndet mod sine herlige Forældre. Gud give Dem Styrke, min ædle Veninde, til at bære al denne Sorg. Jeg veed slet ikke, hvad jeg nu skal gjøre med Lotte. Hun er løbet ud at spadserere, sandsynligviis med Phister, og Gud veed, hvad Enden skal blive. Hver Formaning, hvert venligt Ord, hver alvorlig Henviisning til Fremtiden, til den Sorg, hun gjør sine Forældre er forgjæves. Ja, selv de haardeste Ord glide bort som Vand og efterlader intet Indtryk. Hun har i sit forvildede Hoved fixeret Begrebet om en egen Art af »Celebritet«, som man kun naaer ved at trodse al Velanstændighed. — —«

*Sorøe den 26. April 1832*

»Kjæreste Fru Oehenschläger! Nu er da endelig Roelighed vendt tilbage. Phister er rejst, han blev her omtrent 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Dag, og i den Tid saae desværre Lotte ham meget tidt; vi kunde ikke hindre det, da vi, som sagt ej kunde lukke vor Port. Dog gav hun efter for vor Bøn og saae ham i det mindste ej om Aftenen som forrige Gang. Naar han er borte, vender de gamle Forhold tilbage, men naar han er der, glemmer hun Alt. De maae endelig ikke tænke paa at sende

hende herfra, hvis hendes Ophold her ellers kunde convenere Dem. Mod os, og *in spec.* mod mig personlig, har Lotte stedse opført sig saaledes, at jeg ingen Ret har til at beklage mig. Men den vigtigste Punkt er: Hvad skulle vi gjøre, naar Phister kommer igjen for maaskee at tilbringe sin Sommerferie her, der jo varer tre Maaneder? At dette rimeligviis vil skee, kunne vi ikke dølge for os selv, og Alt hvad hidindtil er skeet er aldeles Intet mod, hvad man kan vente af en saa lang Samværen. Lotte er sig overhovedet saa uliig, naar P. er her, og naar han er borte, saa at hun ej synes det samme Menneske. Naar han er her, er hun ligegyldig for Alt, for Venner og Forældre, og først naar han har været nogle Dage borte, kommer hun til Besindelse. Nu synes det, at hun for denne Gang har udraset. Hvor længes jeg ikke efter engang mundtlig at tale med Dem og at dele Deres Bekymringer og Tanker. — —«

Naar man læser disse Breve, der røber en forbausende Mangel paa Humor og elementær Menneskekundskab, ved man ikke, om man skal le eller græde. Men hvis man vælger at le over Hauchs Naivitet, der nærmer sig Enfold, fristes man paa Charlottes Vegne til at græde. Thi havde det hastige Omslag i Følelser end virket nok saa udfordrende fra et bornert Borgerskabs Synspunkt, stod den Tort, hun som Fange i Sorø maatte lide, i skrigende Misforhold til hendes Forseelse.

Det er virkelig nødvendigt at paakalde al sin Beundring for Hauchs ædle Personlighed, hvis man skal kunne forsone sig med den lidet flatterende Rolle, han spiller som de forblindede Forældres altfor villige Haandlanger. Denne smaalige Spionage ligeoverfor to unge Mennesker, der begaar den uhørte Synd at være dødeligt forelskede i hinanden, forekommer højst usmagelig. Man glæder sig oprigtigt, hvergang Leander og Leonora spiller denne ærbare Jeronimus paa Næsen. Man gotter sig ligefrem over, at hans Port ikke kan lukkes, fordi der i Huset har været en Ildløs, der her virker helst symbolsk. Man maa uvilkaarligt mindes hans Tilstaaelse til Peder Hjort om, at det ikke var Kærlighedens Flamme men det kolde Overlæg, der havde ledet

ham selv, da han valgte sin Brud; og man under baade Oehenschlägers og ham af Hjertet den Skræk, som Udsigten til, at Phister maaske vil tilbringe sin Sommerferie i Sorø, jager dem i Blodet.

Naturligvis voxede de Elskendes Trods og Lidenskab proportionelt med den Modstand, de mødte. Naar Phister ikke medvirkede paa Theatret om Aftenen, og Hensynet til den paafølgende Dags Prøver ikke hindrede ham deri, lod han sin Ridehest sadle og galopperede til Sorø, hvor Lotte og han ved Nattetid, naar Hauch og Renna sov Retfærdighedens Søvn, havde Stævnemøder i Thinghusskoven, der fra nu af i Folkemunde fik Navn af Kærlighedslunden. Phister har selv med stort Humør fortalt mig om hin lykkelige Ungdomstid, og han forærede mig de Sølvsporer, han benyttede paa disse natlige Parforceridt. At han skulde have maskeret sig som Tørvebonde for at gøre sig ukendelig under sine Ophold i Sorø, er selvfølgelig en taabelig Skrøne.

Mai 1832 blev en bevæget Tid. Har Hauchs List været alt andet end »vel behænde«, har Lottes til Gengæld været »uden Ende«. For hendes Forelskelses Skyld tilgiver man hende gerne, at hendes sædvanlige Ærlighed viser sig mindre standhaftig. Hun forstiller sig overfor Hauch og Renna og giver Løfter, som hun hverken kan eller vil holde. Og da Situationen bliver mere og mere umulig, henvender hun sig i sin Vaande til Lektor Peder Hjort om Hjælp. I sine »Udvalg af Breve 1867« omtaler han denne Stormtid i Sorø og viser en klog og menneskekærlig Forstaaelse af Charlottes Lidelser.

»Lotte Oehenschläger«, skriver han, »indtog Mangfoldige ved Elskværdighed, Livlighed, Vittighed og morende Fortællemaade, medens Flere fandt, at hun for tydeligt vilde indtage. Hendes Lidenskabs Heftighed, mente Somme, var kun forbigaaende, og det mente en Tidlang Forældrene med. I sin øjeblikkelige Nød tyede hun nu til mig, hendes ældste mandlige Ven, og jeg tilraadede i stærke Ord en Af-



gjørelse, baade af Medlidenhed med den stakkels Pige og af forskellige højere Hensyn. Det gjærede meget svært hos Barnet, men der maatte have været langt mere Methode i Behandlingen, om et lykkeligt Udfald skulde være opnaaet. Den blotte Fjernelse viste sig aldeles utilstrækkelig. En bestemt Indskridning forbød mig imidlertid Samvittigheden, ligesom denne paa den anden Side bød mig ikke at skye en Inddragelse ved Andre, naar man forskrækket tilraabte mig sit *à l'aide!* Lottes Adfærd har selv gjort hende til en historisk Personlighed, hvis Objektivitet henviser os til et ejendommeligt Standpunkt«.

Saa skriver da Hjort et Brev til Oehlenschläger for at bede ham gøre et afsluttende Skridt. Men samtidig med Hjorts Indskriden har Hauch i Overilelse anmodet Oehlenschlägers om at lade Lotte blive forflyttet, og da hun saa i Mellemtiden lover Bod og Bedring, annullerer han sit Forslag, holder paa, at hun ikke skifter Opholdssted og volder ved dette Vankelmod en Forvirring større end nogensinde før. Christiane er bleven saa opskræmmet, at hun rejser til Sorø, og om de oprivende Scener, der er gaaet for sig under hendes Besøg, faar man et godt Begreb ved at læse nedenstaaende Referat, som Peder Hjort har indført i sin Brevsamling i en Anmærkning.

» — — — En Middag sendte Fru Oehlenschläger og Hauchs pludselig Bud efter mig. Lotte var lukket inde i det største Værelse, udenfor korsede Familien sig i en meget angreben Tilstand. Efter de modtagne Vink traadte jeg ind til hende. »Ja« udbød hun, »de ved nok, hvad de gjør! Den Eneste sender de, som de mener jeg skal modstaae, — min egen gode Pever!« (Dette var Lottes Kjælenavn til mig, da hun var lille, og i hendes smidskende Øjeblikke brugte hun det endnu engang imellem). Da jeg ikke skriver en Roman her men kun beretter til Oplysning *humanissima*, forbigaaer jeg, hvad mangan maaske vilde kalde det morsomste. Efter 3 Timers Forhandling (samt Bud og Parlamenteringer) skrev Lotte egenhændigen uden paa et lukket Brev til hendes Elskede, som var mig bleven udleveret, og som hun snappede efter, lig en Falk, den første Gang hun saae det i min Haand, disse Ord: »Jeg samtykker i, at Professor Hjort aabner dette Brev, meddeler Indholdet til hvem han vil, og handler derefter«.

Men Indholdet gik ud paa, at alle Lottes Løfter, som vare eller her-  
 efter blev givne i Sorø, gjaldt slet ikke, da de alle sammen kun var  
 Skærm imod Forældrenes Tvang. Formen var Lafontaines Romaner  
 fuldkommen værdig«.

Al denne forargelige Hurlumhej kunde man have sparet sig.  
 Der indtraadte ingen Forandring i Forholdene. Og skal der  
 være Tale om Sejr eller Nederlag i den standende Strid, er det  
 Lotte, der sejrer, for saa vidt som hun forblev i Hauchs Hus  
 og fremdeles modtog Phisters Besøg, der altid kom uventede  
 for Hauch, som først hørte om dem, naar Fuglen forlængst var  
 fløjet. Saa lamenterer han i lange Breve til Oehlschlägers,  
 og i Mellemtiden udklækker de Elskende nye Planer bag hans  
 Ryg. Saaledes har Phister, uden at han aner det, introduceret  
 sig hos Akademiets Godsforvalter, hvis Datter er Charlottes blindt  
 forgudende Beundrerinde, og hos hvem de har fundet et idyllisk  
 Skjulested.

I Slutningen af Mai har Renna været paa en lille Rekreati-  
 onstur i København. Hauch er alene paa Valpladsen, og Lotte  
 og Phister har selvfølgelig benyttet sig af de gunstige Konjek-  
 turer, hvilket ses af Hauchs nedenstaaende Jammerklage, hvori  
 hans Naivitet triumferer, idet han ikke blot undskylder Char-  
 lotte, men i fuld Alvor tror paa, at hun har været uvidende  
 om Phisters sidste Besøg, der endogsaa har været hende imod!

»Kjæreste Fru Oehlschläger! Desværre jeg maae sige Dem, at  
 Phister igjen har været her, rigtignok kun paa kort Tid. Til Lottes  
 Undskyldning maa jeg sige, at hun ventelig ikke havde vidst om hans  
 Ankomst, ja heller ikke, som jeg troer, havde ønsket den. Siden hans  
 sidste Besøg hænger Lotte mere ved ham end nogensinde før, saa at  
 Vinden nu igjen blæser fra et andet Hjørne; dog har hun endnu er-  
 klæret sig villig til i et Aar ej at see ham. Dette Aar kunde imid-  
 lertid blive meget langt, hvis det skal regnes forfra, hver Gang Lotte  
 og Phister overtræder deres Beslutning — —.«

Den Vind fra et andet Hjørne, som Hauch omtaler, skulde  
 et Par Dage efter gaa over til den værste Orkan, han i denne

Affære endnu havde været ude for. Nu maa han melde Pas! Lotte maa bort fra hans Hus! Det Dokument, han i denne Anledning afsender til Christiane, er i sin Genre klassisk og bør kendes i sin Helhed.

*Sorøe den 5. Juni 1832.*

»Kjæreste, bedste Fru Oehlschläger! Lotte har nu fleere Gange havt meget stærke Anfald af Krampe, som meget ængster os. Idag fik hun den igjen, desværre ifølge en Samtale med Renna, hvortil jeg var Vidne, og som man aldeles ikke kunde ahne at skulle ende saaledes. Lotte talte nemlig meget roelig, men sagde dog, at Renna vel ikke havde gjort Alt, hvad der var mueligt for at faae Dem herud. Renna tilstod, at saa stor en Glæde Deres Nærværelse end vilde være for hende, troede hun dog, efter at have talt med Dem selv, at det under nærværende Omstændigheder vilde være altfor angribende for Dem at være her. Lotte sagde, at herom ej var Talen, da hun vilde finde sig i Alt, hvad der kunde siges hende. Da Renna, for Resten venlig, drog denne hendes Sindsroelighed i Tvivl, rejste Lotte sig pludselig med Hefthighed, kastede sig paa Gulvet og skreg, at hun vilde hjem, og at vi adskilte hende fra sine Forældre. Da jeg vilde hjælpe hende og løfte hende op, sagde hun, at jeg skulde pakke mig bort, jeg var et afskyeligt Menneske, der var Aarsag til hendes Forældres Vrede etc. Nu indfandt Krampen sig med Hefthighed og varede længe. Vi ere ikke saa uriimelige at være vrede paa Lotte for hendes Udtryk, thi Sygdom undskylder Alt, men vi have i disse Dage erfaret, at Renna er 4 Maaneder henne i et Svangerskab, som hun hindindtil Intet vidste af. Hun faldt efter hiin Scene i en heftig og længe ustandselig Graad, samt var nærved ogsaa at faae et Krampetilfælde, hvortil hun i sin Frugtsommelighedstilstand stedse er tilbøjelig. Jeg maa selv desværre nu raade til, at hun og Lotte for Tiden fjernes fra hinanden. Jeg frygter ellers, at det Hele vil tage en altfor farlig Vending for Renna. Det er først efter lang Betænkning og med bedrøvet Hjerter, at jeg tilskriver Dem, min elskede Veninde, dette. Vare Omstændighederne ikke saa ulykkelige, vilde jeg før have givet Alt, end at jeg selv skulde raade Dem til at skille Deres Datter fra os. Men ved denne Lejlighed betragter jeg det som en hellig Pligt at handle, som jeg her gjør. Renna er syg, og Lotte ligger tilsengs af Svaghed efter sine Kramper. Et beroligende Ord fra Dem vilde gjøre stor Virkning.

— — Jeg frygter meget, at Phister, naar han faaer hendes Tilstand at vide, stax kommer herud. — — Lev vel, bedste Fru Oehlenschläger! Renna elsker Dem saa inderligt og beder mig, saa stærkt som mueligt, at tilføje den Bøn at see Dem her.

Deres til Døden hengivne Ven I. C. HAUCH.«

For anden Gang maa Christiane til Sorø! Takket være et umaadeligt Regnjejr, som Himlen sender ned over Ringsted, og som paany tvinger Fru Oehlenschläger tilbage til Sorø, efterat hun med uforrettet Sag har begivet sig paa Hjemvejen til København, og dernæst Lektor Wilsters Hustru og Datters tilfældige Tilsynekomst, skulde Orkanen atter ende i foreløbigt Vindstille. Her er Hauchs Referat af Begivenhederne.

16. Juni 1832.

»Kjæreste Oehlenschläger! — — Fru Oehlenschläger havde, fra det første Øieblik, hun kom herved, med den højeste Kraft og Alvor udviklet for Lotte sin Dom om Sagen og om hvad hun havde at gjøre. — Alt, som det syntes, forgjæves. Fru O. har lidt for at gjenvinde sit inderligt elskede, fortabte Barn langt mere end en Moder lider for at bringe et Barn til Verden. Hendes Rejse til Kjøbenhavn var nu bestemt, vi fulgte hende til Ringsted, men et Regnjejr, der var saa heftigt, at hun troede ej at burde sætte sit Helbred paa Spil, nødte hende til at vende tilbage til Sorø igjen. — Da kom, som vi syntes, i et meget ubelejligt Øieblik Fru og Frøken Wilster, der under Lottes Ophold her have fattet Venskab for hende. Og Synet af Fru Oehlenschläger og af Ulykken, der var præget i dehnes Ansigt, bragte disse særdeles godmodige Mennesker til den Overbevisning, at Lotte burde renoncere. Lotte kunde ikke selv skjule, at der var en Kamp i hendes Indre, og at hendes Moders Ord og Udseende havde virket paa hende. Hun spurgte nu Fru Wilster: »Hvad vilde De gjøre i mit Sted?« Fru W. svarede: »Jeg veed ikke, hvad De vil gjøre, men hvad jeg gjorde i Deres Sted, veed jeg vist!« Renna lagde til: »Tænk Lotte, hvordan Du vilde blive elsket af Dine Forældre, hvis Du kunde overvinde Dig selv.« Nu rejste Lotte sig, gik ned til sin Moder, bad om at tilgive, hvad hun havde syndet og lovede under Strømme af Taarer

at bryde sin Forbindelse med Phister. Hendes Ord og Løfter bleve modtagne med en usiigelig Glæde af os Alle og især af hendes Moder. Lotte er nu yderst elskværdig, stille og venlig og, som det lader, fast i sin Beslutning. — — — Forunderlig mange Omstændigheder maatte støde sammen, for at Alt kunde tage denne Vending. Var Fru Oehenschläger rejst efter sin Bestemmelse, var det ikke skeet. Men det Vigtigste var den Begejstring og Sjæleangst, hvormed Fru O. kjæmpede med sit Barn for at beholde og frelse det. Gud give hende Løn, for hvad hun har stridt og gennemgaaet! Vi vente Deres Brev og endelige Afgjørelse — —.«

Den faderlige Afgjørelse gik, desværre for Hauch, ikke i den Retning, at han strax blev sit »Huskors kvit,« som Mynster udtrykker sig. Oehenschläger havde aabenbart ingen rigtig Fidus til den bratte Omvendelse. Han skriver til Christiane:

»Det glæder mig usiigeligt, at min kjære Lotte, som jeg altid saa gjerne vilde have elsket, dersom hun seav hvde tilladt mig det, faaer Øjnene op og bliver fornuftig. Men for det Første holder jeg det aldeles ikke raadeligt, at hun kommer hjem. Sagen maa være aldeles afgjort, — vi maae være visse paa, at Feberen virkelig er sat, og at der ingen slemme Recidiver kommer. Saa skal jeg modtage hende med aabne Arme, men en Maaneds Tid efter Afgjørelsen maae hun blive derude. — — Tak Lotte inderligt, fordi hun skjænker en kjær- lig Fader et elsket Barn igjen, men jeg maae være fuldkommen overtydet om, at det mislige Forhold er forbi og har været nogen Tid forbi, naar jeg selv skal være roelig. Mit Huus skal med alle Døre staae mit elskede Barn aabent, men jeg maae have Fred, vi maae ikke udsætte os for nye Storme. Altsaa det ædle Forsæts faste Iværksæt- telse og saa en Maaned endnu. Guds Fred med Eder alle.

Din A. OEHL.«

Lotte maa altsaa forblive i Exilet, til lige stort Mishag for hende som for Hauchs. Oehenschlägers Bestemmelse om, at hun havde en Maanedes Pønitense at afsone, før hun turde vise sig for hans Aasyn, var overmaade uklog. Endelig havde man opnaaet at blødgøre Charlotte — vel at mærke ved Kærlighed,

ved milde Ord og under Suk og Taarer — og ved nu at dømme hende til fortsat Udelukkelse fra hendes elskede Hjem, gav man hendes Trods friske Kræfter. Medens man overvejer, hvorvidt man bør forlægge hendes Ophold i den resterende Forvisningstid til et mere neutralt Sted, f. Ex. til Friederike Brun paa Sophienholm, blusser hendes Følelser for Phister op paany, og hendes Misfornøjelse giver sig tydeligt tilkende i et Brev til Moderen, hvori hun siger hende Besked og protesterer kraftigt mod at komme til Sophienholm.

»Det vilde blive min Død,« skriver hun, »at høre paa saadanne fordomsfulde, fornemme Menneskers Raisonnement; desuden vilde det være dem ubehageligt at omgaaes med en Person, som havde nedværdiget sig til at elske en Skuespiller. Det er en Plet, som aldrig kan afvaskes. De finde det ikke upassende, fordi de ansee ham for et slet Menneske, men fordi han ikke er højere paa Straae. Jeg ønsker at komme hjem til mine Forældre. Jeg betvivler meget, Faders Længsel efter mig; thi ellers besluttede han sig vist til at lade mig komme hjem — —.«

For en Gangs Skyld holdt Oehlenschläger fast ved sin Beslutning og gav ikke Pardon.

Sommeren 1832 var forbi og Charlotte som en bodfærdig Magdalene vendt tilbage til Dydens Skjoldborg, den gamle Bispegaard paa Nørregade. Men Oehlenschlägers Haab om, at Feberen havde sat sig, og »at der ingen slemme Recidiver maatte komme,« viste sig naturligvis at være forfængeligt. Efter den lange Faste læskede Phister og Charlotte sig med dobbelt Appetit paa den forbudte Frugt.

Da skete det, at Oehlenschläger, der faa Dage iforvejen havde erklæret for Mynster, at han ikke vilde se Phister for sine Øjne,

en Aftenstund i September efter Theatertid kom hjem Arm 1 Arm med den hidtil saa afskyede Elsker og til Christianes Forbauselse introducerede ham med følgende Ord: »Han har spillet fortræffeligt iaften, og jeg har lovet ham, at han skal blive vor Svigersøn.«

Naar P. V. Jacobsen i sine Dagbøger under 8. Okt. 1832 noterer, at »Phister og Lotte kysser hinanden ved højlys Dag i Byens Omegn,« havde de Lov dertil. Paa det Tidspunkt var nemlig Ludvig Phister og Charlotte Oehlenschläger to lykkelige Forlovede, der allerede gjorde Indkøb til Brylluppet sammen med Christiane.

Det halve Aars Indespærring i Sorø var endelig kommen til at staa i det Lys, den ærligt fortjente — som en latterlig Farce, der havde bragt netop det modsatte Resultat af det ønskede, og Lotte triumferede. Der havde ingen Vej været udenom hendes trodsige Modstand. Hendes Vilje var stærkere end Forældrenes. Saafremt de vilde undgaa en ny Fjernelse fra Hjemmet med tilhørende offentlig Skandale og Bysladder, maatte de bøje sig. Desuden har Phister ligeoverfor Oehlenschläger vidst at udfolde al den charmerende Elskværdighed, hvori han var en Mester, naar han ønskede at være det, og endelig er Oehlenschlägers letbevægelige Digtersind den paagældende Teateraften bleven smeltet, efterat han har været Vidne til Publikums Begejstring over Phisters glimrende Kunst.

Selvom Christiane altid var villig til at give efter for sin Mands Vilje, er dog for hendes Vedkommende Omslaget mindre forstaaeligt. Ogsaa hendes Gunst havde Phister nemlig overraskende hurtigt forstaaet at vinde, endog i den Grad, at hun nu anser ham for et udmærket Menneske, hvem man har gjort skammelig Uret. »Havde jeg vidst, at den Kjærlighed var saa stærk, jeg havde da vist aldrig stridt med dem,« siger hun med Bera i »Hagbarth og Signe« og priser iøvrigt Phisters husholderiske Evner, saa at hun næsten ikke begriber, hvortil han og

Lotte skal kunne bruge de 1000 Rdlr., de faar at leve af om Aaret. Alle de fæle Rygter om hans Letsindighed og Ødselhed anser hun nu for Løgn og Digt. Han er sparsommelig og et Mønster paa en vordende Ægtemand!

Ja — vist havde Rygterne overdrevet! Et enkelt Exempel vil vise det. Phister har selv fortalt mig, hvorledes han for Løjer »solgte« sine Anekdoter og morsomme Historier til Kammeraterne mellem Kulisserne. Navnlig var Jfr. Jørgensen, paa hvem han satte overordentlig Pris baade som Kunstnerinde og Kollega, ivrig efter at »købe« og gav mangan Gang en hel Mark for saadan en Historie, »men saa skulde den ogsaa være udmærket.« En ringere fik hun for en Otteskilling. At Phister »solgte Anekdoter paa Theatret« er blevet Publikum bekendt, og hvorledes Rygter bliver til, kan i dette Tilfælde ses af P. V. Jacobsens Dagbogsoptegnelse for 28. Maj 1832, hvor han i god Tro skriver: »Phister er i en bestandig Péngetrang, der driver ham til meget ugenert at laane Marker, ja, Skillinger af de andre. Ligeledes har han dagligen en Mængde Anekdoter og sælger af disse til Lysthavende for 4 à 8 Skilling og passer deres Betaling paa det nøjeste!« —

Hvad utvivlsomt har bidraget til baade Oehlenschlägers og Christianes pludselige Eftergivenhed, var de Theaterlyster, der allerede fra tidligere Aar laa Charlotte i Blodet, og som havde faaet Næring ved hendes Optræden i Leipzig. Under Sammenkomsterne med Phister i det forløbne Aar har hendes Længsel mod Theatret taget Fart, indtil Tanken om at staa paa Scenen ved hans Side og under hans formaaende Vejledning og Beskyttelse bliver saa levende i hende, at Stillingen som Skuespillerinde nu er hendes Fremtidsmaal. Forældrene har i hendes brændende Lyst til at blive Skuespillerinde ikke uden Grund haabet at finde Vejen til Hvile for hendes rastløse Sind, og fra dette Synspunkt maatte en Forbindelse med Phister betragtes som ønskværdig, saa meget mere som de Elskendes gensidige



Tilbøjelighed virkelig kunde siges at have bestaaet den Prøve med Glans, som Oehlenschläger havde sat som Betingelse for, at de maatte komme sammen. De havde jo i et Aar holdt trofast af hinanden.

»Mod alle Julemærker«, skriver Christiane til Peder Hjort, »er Phister et meget godt Menneske, men uhyre heftig og meget stolt. Deraf maae vel det rigtignok meget utilgivelige, som vi har seet og oplevet, rejse sig. Forsvare Lotte og ham kan ingen, men at de stærkt og sjældent elske hinanden, er vist. Letsindig, som man har saa vedvarende kaldet ham, finder jeg ikke han just er, men uhyre lidenskabelig. Jeg troer, det vil gaae godt, Gud give det! Men for at det skulde kunne det, maatte Lotte have samme Virkekreds som han, og deri har vi ej villet hindre hende. Han har sluttet sig med Gemyt til os, og vi holde alle af ham med Grund.«

Omtrent samtidig maler Mynster Situationen i følgende Ord:

»Oehlenschläger er vel tilfreds og morer sig meget godt med Phister og de øvrige Skuespillere, denne drager til Huset, og Fru O. er lykkelig ved at købe ind til Udstyret, ved at betragte, hvorledes Lottes og Phisters Hænder og Fødder accurat ligne hinanden.«

Medens man i Bispegaarden forbereder sig til Bryllupsfest for Charlotte, har ogsaa Edvard Hvidt fæstet sig en Brud, og Oehlenschläger sender ham af sit »inderste Hjerte Ønsker om al Livets Held og Lykke til den nye Forbindelse. De veed, at jeg altid var Deres Ven, og jeg har handlet som Deres Ven. Ogsaa Deres gode Fader har givet mig et hædrende Beviis paa Hengivenhed og Venskab. Vi staae nu i et ganske utvungent Forhold til hinanden.«

Alt syntes at straale i rosenrød Belysning. Den 14. Novbr. 1832, paa Oehlenschlägers 53aarige Fødselsdag, blev Charlotte og Phister hjemmeviet, og tre Uger senere skriver Christiane til Sorø:

»Lotte og Phister lever i højeste Grad i huuslig Fryd og Gammen. Jeg har den Satisfaction, at Omstændigheder har sat dem paa en Prøve,

som kan være dem til største Gavn for deres Livs Lykke. Phister er den elskværdigste Svigersøn, og han har mig kjær. De lever som Børn, han er en fortreffelig Huusfader, kjøber selv ind til Huusholdningen og beregner søm en Renteskriver. Lotte skal nu snart begynde sin Skuespillerinde-Bane. Han er tilfreds med hende; Siboni har godt Haab, ogsaa Frydendahl og Jfr. Jørgensen. Gud give hende Held!« — —

Heldet svigtede. Charlottes lyse Theaterdrømme blev den bittreste Virkelighed. Lidt over en Maaned efter Brylluppet debuterede hun som Josepha i Kotzebues Lystspil »Armod og Højmodighed«, i Februar 1833 forsøgte hun sig i det franske Syngestykke »Fanchon«, derpaa i »Cendrillon«, og allerede den 13. April, et halvt Aar efter sin første Fremtræden, stod hun paa Scenen for sidste Gang som Elskerinden i Lystspillet »Det sælsomme Lotteri«.

Bifaldet, hun høstede, manglede den spontane, ægte Klang og var ikke ment som en Anerkendelse af den Kunst, hun havde præsteret, men som en skyldig Høflighedstribut til Datteren af den Digter, til hvem Publikum og den danske Skueplads stod i mangeaarig Gæld.

De Vers, Oehlschläger skrev til hende, da hun var optraadt som »Fanchon«, røber tydeligt, at hans Faderkærlighed ikke har forblindet ham. Han har, ligesom Publikum, sine Betæneligheder.

Du valgte selv en stejl, en farlig Vej,  
Dog blomsterfuld og smuk, til Musalunden.  
Strax med min Vilje var det ej —  
Jeg frygted Revner skjult i Klippegrunden.

Dog — dristigt hopper Du henover tynde Bræt —  
Det lader til, Du kommer over,  
At Du begyndte Vejen ret  
Og styrter ej i Fossens kolde Vover.

Saa gak da frem! En Fader giver Dig  
 Velsignelsen dertil. Han er ej fremmed  
 I Lunden hist; nej, sandelig,  
 Du finder ham igjen i Digterhjemmet.

Og det Dig tjene til Undskyldning kan,  
 Det vil ej Billigheden dølgte:  
 Du spiielte Vingen ud paa Redens Rand  
 Og vilde mig i Flugten følge.

Jeg stod beklemt, da for et samlet Folk  
 Du ængstlig traadte frem som bange Qvinde;  
 Dog var Din Røst alt Hjertets Tolk,  
 Og mangen Taare saae jeg rinde.

Fat Mod! Gak frem! Du vinder vist en Krands.  
 Min Frygt forsvandt, jeg haaber atter.  
 Dit Skridt var sjældent hertillands,  
 Men ogsaa sjelden er en aandfuld Digterdatter.

Jeg agter højt den ædle Viv,  
 Som virker qvindligt i sin stille Hytte;  
 Men Gud gav os forskjelligt Liv,  
 Det qvindlige Talent kan ogsaa nytte.

Den dumme Fordom ligger alt  
 I sidste Krampetræk med stolte Fagter.  
 Den har saa mangen Spire qvalt,  
 Men dens Foragt jeg dybt foragter.

Vær god og ædel, dyrk Din skjønnne Kunst!  
 Viis Gubben — naar det vorder silde —  
 Apollos Himmel gjennem Jordens Dunst  
 Og ræk en Lædskedrik mig af min egen Kilde!

Charlotte Phisters Talent var en Illusion. Med skarp Sans for menneskelige Ejendommeligheder og Særheder kunde hun kopiere morsomt og træffende, og denne ret almindelige An-

denhaandsevne har lokket flere end hende til Scenen. Med virkelig Kunst, der af sine Dyrkere kræver frisk Oprindelighed og egen Personlighed, har den intet at skaffe.

Den uhjælpelige Angst, der lammede hende fra Isse til Fod, naar hun stod foran Publikum, røbede Dilettanten. Angsten gaar hos den sceniske Kunstner forud for hans Optræden, men den forsvinder umærkeligt sammen med den Ham, han afkaster, naar Skuespillet begynder, og han med Sjæl og Legeme lever i den Skikkelse, han fremstiller.

C. N. Rosenkilde var den eneste blandt Kollegerne, der aabent, men altfor hensynsløst, frakendte Charlotte Phister ægte scenisk Talent, hvorom efterfølgende Brev, der er saa karakteristisk for Christiane, at det bør kendes, giver klar Besked.

10. Okt. 1832.

»Herr. Rosenkilde!

Uagtet det Brev, De har behaget at tilsende mig, er heelt igjennem i en Tone, saa uartig, at intet billigt tænkende Menneske kunde fortænke mig i, at jeg lod det ubesvaret, vil jeg dog sende Dem et Par Linier, især for alvorligt at gjendrive Deres usandfærdige Beskyldning, nemlig, »at jeg i mit Huus har tilføjet Dem en Behandling saaledes, at De ikke af nogen Slagterfamilie paa hele vor Kartoffelkyst kunde risquere en lignende.«

Hrr. Rosenkilde gjorde os et Besøg i Søndags i en saa irriteret Stemning, at De strax ved min Indtrædelse i Stuen blev heftig imod mig, fordi jeg ikke istemte Deres Klageord imod Molbech. Dog tog jeg Dem dette ikke videre ilde op, heller ikke at De haardt frakjendte min Datter Syngetalent uden at have hørt hende synge i de sidste fire Aar, skjøndt det jo neppe kan kaldes venskabeligt at ville nedslaa hendes Mod. Heller ikke kan jeg troe, at Deres Mening var, at hun efter Deres Advarsel skulde opgive et Forsæt, som hun af Lyst havde fattet, og som Prof. Siboni, efter en Tid lang at have underviist hende, havde billiget. Heller ikke var det rimeligt, at hun skulde have mere Tillid til Deres Dom end til hendes tilkommende Mands. Men — naar De taler om Oehlenschläger saaledes: »Jeg har ikke den aller-ringeste Agtelse for Oehlenschlägers Dom om Skuespillerevner,« og

ledsager disse Ord med de haanligste Gestus, da fortjente jeg virkelig Foragt, dersom jeg ikke misbilligede denne Opførsel. Jeg yttrede Dem min Misfornøjelse paa den moderateste Maade ved at sige med en næsten ubegribelig Fatning: »Naar dette er Deres Mening, veed jeg ikke, hvorfor De vil træde indenfor Oehlerschlägers Dør.« Da foer De som en Rasende ud af Døren. Dette kalder De nu, at jeg har viist Dem min Dør, og at jeg har kastet Dem paa Døren. Men endnu eet: De fordrer en Retfærdiggjørelse for, at Oehlerschlägers Datter gaaer til Theatret. Den ligger deri, at hun elsker Phister og vil ægte ham, og at hun har en afgjort Lyst og Tilbøjelighed til at blive Skuespillerinde. Udfaldet vil Tiden vise — dog troer jeg neppe, at vi behøver at oppebie den for at see et nheldigt, hvis mange Venner vilde vise hende deres Venskab paa samme Maade som Hrr. Rosenkilde.

CHRISTIANE OEHELENSCHLÄGER.«

Det er let at se den bristende Logik i dette Brev, som er dikteret af Christianes Moderkærlighed. I Sagens Kærnepunkt havde Rosenkilde Ret, og man kan med god Grund forbauses over, at Phister med sit sikre Blik for sceniske Evner ikke havde fraraadet det vovelige Experiment. Men i sin Forelskelse har han været en altfor mild Dommer og givet efter overfor Charlottes indtrængende Bønner, og tilsidst har han kun set den eneste Udvej, at lade hende løbe Linen ud og æske Offentlighedens Kendelse. Det Efterspil, der fulgte paa, og som havde et ydmygende Forløb, krænkede hans Æresfølelse og gav rig Anledning til ægteskabelige Scener.

Efter Sæsonens Udløb afsendte Charlotte Phister følgende Skrivelse,

»Til Directionen for de Kongelige Skuespil.

Opmuntret ved den Tilfredshed, den høje Direction og Publicum har bevidnet mig efter mine første Forsøg paa Skuepladsen, vover jeg allerærbødigst at ansøge mine høje Foresatte om at indstille mig hos Hans Majestæt Kongen til Ansættelse som Kongelig Skuespillerinde i Haab om, at De ville understøtte min Ansøgning paa det Bedste.«

Allerede Dagen efter, den 9de August, modtager hun Svaret:

»I Anledning af det under Gaars dato til Directionen indleverede Andragende fra Mad. Phister om at indstilles til Ansættelse som Kgl. Skuespillerinde, undlader man ikke herved at tilmelde Dem, at man efter de af Dem hidtil aflagte Prøver ikke kan finde sig foranlediget til at anbefale dette Andragende til Hs. M. Kongen, idet man iøvrigt overlader til Dem selv, om De maatte ønske som Elev at uddanne Deres Evner for Theatret.«

Paa denne afvisende Skrivelse svarer Charlotte efter et Par Dages Betænkning:

»I Anledning af det Svar, Directionen har behaget at tilstille mig, undlader jeg ikke herved at tilmelde, at jeg idag selv har indgivet en Ansøgning til Hans Maj. Kongen, da Directionen ikke har fundet sig foranlediget dertil, og da jeg ikke kan modtage Deres ærede Tilbud.«

Og den 21. Aug. 1833 falder Dommedagslaget, idet Direktionen bringer Kongens Resulotion, hvis Ordlyd er denne:

»Ved at tilsende Directionen hosfølgende af Charlotte Phister, født Oehlenschläger, allerunderdanigst indgivne Ansøgning om Ansættelse som Kongelig Skuespillerinde og Sangerinde, ville Vi allernaadigst have Samme overdraget at tilkjendegive Supplikantinden, at det maae have sit Forblivende ved det hende i Directionens Skrivelse af 9de dennes meddeelte Svar.«

Da Oehlenschläger saa Datterens Fortvivlelse, gjorde han et Forsøg paa at omstemme Direktionen. Forsøget maatte mislykkes. Efterat man havde begaaet det taktiske Misgreb paa egen Haand at henvende sig til Frederik den 6te, der fastholdt Direktionens Afgørelse, kunde Sagen ikke ændres, og dybt krænket trak Charlotte Phister sig da tilbage til Privatlivet. Hun følte sig forurettet ikke blot i Egenskab af Kunstnerinde men tillige som Oehlenschlägers Datter, og hun ansaa det som en skændig Fornærmelse, at man havde foreslaaet hende Stillingen som Theater elev. Men Retten var imidlertid paa Direk-

tionens Side, naar den forfægtede, at det vilde være et enestaaende Brud paa Regulativet og et Slag i Ansigtet paa Scenens øvrige Kunstnerinder, om man lod Mad. Phister, efter hendes ovenikøbet ret mislykkede Debut'er, gøre et Spring i Avancementet, der aldrig hidtil var set.

Den offentlige Mening var delt. Der var dem, der holdt paa, at man for Oehlschlägers Skyld burde have vist Datteren større Imødekommenhed. I et Brev til Peder Hjort skriver Biskop Fogtmann i Ribe, at »der er stor Harme hos Publikum, der rigtignok anslaaer Charlottes Talent lavt, men som dog endnu, trods alle Vaudeviller, har saa meget tilovers for Oehlschläger, at det finder slig Behandling uværdig,« og han tilføjer, at Oehlschläger »finder sig med Taalighed i den lumpne Adfærd mod hans Datter.«

Den, der i denne Skuffelsens Tid følte Smerten dybest, var — som altid — Christiane. Hun samlede baade sin Sorg og sin Harme i Tanken om Theatrets Direktør, Chr. Molbech, der i hendes Øjne havde handlet uhæderligt. Faa Dage efterat Slaget ramte, har Fru Molbech, Christianes Ungdomsveninde, aflagt hende et Besøg for at trøste hende og har derpaa strax modtaget følgende Brev som Tak:

»Min ædle Veninde!

Aldrig vil jeg ophøre at nære et kjærligt Sindelav for Dem. I Sorg var De mig en roelig, trøstende Veninde, i Glæde en varm deeltagende. Ogsaa Deres Gang til mig idag viser Dem sjælden i Venskab. Jeg takker Dem med mit Hjertes hele Inderlighed og trøster mig ved, at De ikke nu vil misforstaae mig: Vi forstode jo hidtil hinanden saa vel. Fortryd da ikke paa, at jeg siger Dem, at om jeg end nogensinde kom saa vidt, at jeg igjen kunde see Comedie, fra Directions-Logen vilde det neppe kunne blive.

Man har ikke behandlet os ærligt. Haanen kom os ganske uforberedt. Utallige Yttringer maatte os formode, at vor Datter havde i det mindste een beskyttende Ven i Directionen. Ja, jeg siger det frit; jeg har selv hørt ham kalde hende »et aandfuldt Væsen«, forsikre,

at Theatervæsenet ved hende fik en forhøjet Interesse for ham. Vi maatte ansee os sikkert for, at vor Datter kunde blive behandlet som en Person, der for at vinde sit Brød valgte Skuepladsen. Jeg havde vist troet, man vilde erkjende, at her var Kjærlighed til Kunsten, Anlæg dertil, sjældne Forberedelser og — en Green af en herlig Stamme.

Men Dem, min ædle Veninde, saa reen og uskyldig i vore Sorger, vil jeg ikke bedrøve, jeg vil kun slutte Dem i min taknemlige Favn og underskrive mig

Deres uforandrede

trofaste og hengivne

2. Septbr. 1833.

Veninde CHRISTIANE OEHLenschLÄGER.«

Med Hensyn til Oehlschlägers Opfattelse af Datterens sceniske Talent, er det interessant at sammenligne to Udtalelser af ham, der staar i aabenbar Strid med hinanden.

I den Skrivelse, hvori han gør det ovennævnte Forsøg paa at omstemme Theaterdirektionen i dens Holdning ligeoverfor Charlotte, siger han bl. a.:

»Hvad nu hendes allerede aflagte Prøver angaaer, saa vover jeg, uden at beskyldes for blind Faderkjærlighed at troe, at de have beviist Talent for Theatret«.

Men i »Erindringerne« skriver han:

»Uagtet Charlotte havde arvet det Heger'ske Talent at kunne tale efter Folk, saaledes at hendes Venner og Veninder sammenstimlede i store Klynger, naar hun gjorde dem denne Fornøjelse, besad hun dog neppe det egentlige Talent for Scenen«. — —

Den Rolle, der lykkedes Charlotte Phister kunstnerisk set bedst, var Fanchon, hvori hendes smukke, følelsesfulde Sangstemme kunde gøre sig gældende. Og muligt er det, at hun som Concertsangerinde vilde have formaaet at tilkæmpe sig en Plads i Publikums Hjerte, saafremt hun havde havt Stadighed nok til at fortsætte sine Studier. Paa Scenen maatte hun komme tilkort. Det er betegnende, at hun vandt stærk Applaus i Lystspillet »Det sælsomme Lotteri«, da hun i et af Stykkets



Hovedoptrin viste sig i Forklædning og talte »gebrokkent« Engelsk, hvilket hun gjorde baade morsomt og troværdigt. Her blev hun hjulpet af det skæbnesvangre Kopieringstalent, der havde narret hende til at blive scenisk Kunstnerinde, og som nu narrede et højstæret Publikum til at tage værdiløse Regnepenge for ægte Guldmønt. — —

Overskou afgiver i sin Theaterhistorie følgende summariske Kendelse over Charlotte Phister som Skuespillerinde:

»Som Oehlenschlägers aandfulde og kundskabsrige Datter havde hun levet i en vid Kreds af Hovedstadens meest dannede Familier og gjort sig meget bemærket ved vittig, behagelig og livlig Omgangstone, letvakt Phantasi og den Smag og Følelse, hvormed hun til Claveret foredrog Romancer og Arietter. Hendes Forsøg i Skuespilkunsten viste imidlertid — hvad de Fornuftige, som kjendte hende, havde forudsagt — at det, hvori hun skulde bringe Liv og Interesse, enten maatte være hendes Sjæls Eget eller saa ganske gaae op i hendes Gemyt, at det blev, som om det var det. Selv henseet til, at hun var Begynderinde, savnede hendes Fremstilling Varme, Fasthed og Sammenhold; enkelte Replikker, der tiltalte hende, sagde hun fortræffeligt, de øvrige bleve farveløse. Hendes Comportement og Diction viste Belevenhed og Forstand, men var uden Energie og ikke i Rollens Charakter. De sentimentale Steder i Fanchon, som hun havde valgt til anden Debut, lykkedes hende bedst, fordi hun i dem blot havde at give sit varme Hjertes varme Følelse fri Flugt for at komme til de rette Udtryk«.

Charlottes Theatercarrière giver ved sin paafaldende Kortvarighed og ved den abrupte Maade, paa hvilken den afsluttedes et nøjagtigt Spejlbillede af hendes Karakter. I dansk Theaterhistorie har hun i visse Maader sat Rekord. Paa mindre end fire Maaneder spiller hun fire Roller. I den ene af disse optræder hun tre Gange, og i de øvrige kun en eneste. I alle fire Roller tilsammen viser hun sig for Publikum — sex Gange! Saa er hendes Interesse for den Sag, der i lange Tider ganske har optaget hende, slappet. Nu er det den Ydmygelse, hun har lidt, ved ikke strax at naa Maalet og ved at

se sig forsmaaet, som opfylder hende og ægger hende til Kamp. Og da Modstanden er for stærk til, at den kan brydes, og da hun kun ser én Udvej til at blive Skuespillerinde — den at begynde fra neden som Elev ved Theatret for igennem ihærdigt Arbejde engang at erhverve sig Kunstnernavnet, falder hun sammen og opgiver alt. —

I det Par Aar, hvori det endnu skulde blive Charlotte Phister forundt at leve, var hun henvist til at søge Lykken indenfor sit Hjem, og godt var det, at hendes Sind, kort efter at hun havde udkæmpet den haarde Strid med Theaterdirektionen, kunde finde Hvile i Tænken om, at hun om ikke lang Tid skulde føde et Barn til Verden.

Den 28. Juli 1833, Christianes 51aarige Fødselsdag, fejredes paa Landet hos Datteren og Svigersønnen. Efter den festlige Middag lejede Phister en Vogn, hvori man kørte til det nærliggende Nærum for at raadspørge den lokale Jordemoder om, hvor langt Charlotte var henne i Svangerskabet. I Tillid til Madammens Orakelsvar skrev Christiane til Oehlenschläger, der paa dette Tidspunkt var paa Sommerrejse gennem Norge, at han maaske kunde glæde sig til at komme hjem som en lykkelig Bedstefader. Men Oraklet i Nærum havde taget fejl. Først den 6. December forløstes Charlotte med en lille Pige, der i Daaben fik Navnene: Sophie Vilhelmine Bertha efter Oehlenschlägers uforglemmelige Søster Sophie Ørsted.

Dette Barns Fødsel bandt de to unge Ægtefolk fastere til hinanden og bidrog ogsaa til, at Oehlenschlägers Forhold til den Svigersøn, de havde modarbejdet saa ivrigt, blev helt ven-skabeligt.

Alligevel havde Rygterne travlt, og har havt det lige op til Nutiden, med det Phister'ske Ægteskab. Højest sandsynligt er det, at det kunde give onde Tunger Stof nok til Omtale. Charlottes Skinsyge, der næredes ved hendes Mands Stilling som

stærkt feteret Skuespiller, var uden Grænser og blev Anledning til hyppige Rivninger, saa meget mere som Phister var en stor Dameven, hvnm Galanteriet for det smukke Køn laa i Naturen. I. P. Mynster vidste god Besked, naar han i Maj 1833 skrev til Peder Hjort om »Phisters og Kones heftige Demelée«, — sagtens har ogsaa P. V. Jacobsen havt Ret, naar han i sine Dagbøger for 1834 fortæller, at »Phister og hans Kone slaaes fortvarende, og hun skjelder ham ud for et Waisenhuusbarn«, — det vil da sige: med det Forbehold, at man tager Ordet »slaaes« figurligt. Thi hvem vil for Alvor fæste Lid til de Overleveringer, der stammer fra københavnske Sladdersøstre, og som velvillige »Familiesagn« har ført videre?

Det er utvivlsomt, at Charlottes utaalelige Luner og Hysteri mangan Gang har bragt Phisters hidsige Blod til at koge over, men selvom deres Samliv har frembudt voldsomme Brydninger, er det ligesaa sikkert, at de holdt oprigtigt af hinanden, og at Charlotte, trods alt, har været Phisters første og eneste Ungdomskærlighed, som han var hendes. Den Opdragelse, man i hendes Barndom havde forsømt, skulde Livet og dets bittre Erfaringer bibringe hende ved at bøje og blødgøre hendes Sind gennem Skuffelserne paa Theatret og ved Ægteskabet med en Mand, hvis Vilje var stærkere end hendes. Og fæster man Tilid til de Røster, der har bidraget til at sværte hendes Eftermæle, er det ialtfald ikke mere end billigt, at man mærker sig Søsteren, Marie Konows Ord, naar denne siger, at Charlotte tog Lære af Livet og paa det Sidste blev »føjelig og blid«.

Man forstaar Hauch's Syn paa hendes Skæbne, naar han i 1834, medens hun laa syg, skriver til Peder Hjort, at han har den Følelse, at hun vil overleve Sygdommen, »da hendes Opdragelse paa Jorden endnu ikke er forbi«.

Hun overlevede Sygdommen. Men den var et Forbud om den Død, der snart skulde komme. —

I det tidlige Foraar 1835, da Charlotte endnu følte sig svag

efter Sygdommen den foregaaende Vinter, var hun for anden Gang frugtsommelig og fødte paany en lille Pige, der døbttes med Navnene Charlotte Christiane Georgine Elisabeth, de tre sidste til den elskede Bedstemoders Ihukommelse.

Dette Barn kostede Moderen Livet.

Fødslen var lykkeligt overstaaet, men Patientens Legemskraft var brudt.

Nat efter Nat vaagede Christiane ved Datterens Sygeleje, og som et Bevis paa hendes Selvfornægtelse og Energi fortælles det, at da hun paa Grund af Afkræftelse tilsidst ikke kunde udholde at vaage uden af og til at søge Hvile, og da der hos Phisters ikke var nogen Seng til hendes Afbenyttelse og i hendes eget Hjem tilfældigvis Ingen tilstede, der kunde hjælpe hende, tog hun resolut en Aftenstund sin egen Seng paa Nakken for at bære den fra Bispegaarden hen til Lille Kannikestræde, hvor Phisters boede. Men da hun kom et Stykke henad Gaden, var hun segnefærdig og maatte kalde Vægteren til Hjælp.

Sygdommen tog en skæbnsvanger Vending, og Natten til den 12. Marts 1835 døde Charlotte Phister, neppe 24 Aar gammel.

Det blev da ikke hende der — saaledes som Oehlenschläger i Digtet »Frederiksberg« havde drømt om — skulde komme til at forelæse hans Sange for ham, naar han blev en gammel Mand. Rollerne blev ombyttet.

I sine Erindringer fortæller Oehlenschläger om hendes sidste Tid. Han besøgte hende daglig efter Barslen. Skøndt hendes forrige blomstrende Helbred var borte, kunde han dog ikke slippe Haabet om hendes Frelse. Han havde netop fuldendt sin Tragedie »Sokrates«, der interesserede hende meget, og især var det Daphne, Sokrates' Datter, der beskæftigede hendes Fantasi. Den sidste Dag, han saa hende, var Døden nær forestaaende. Han havde engang fortalt hende om Herder, der, da han laa paa det Yderste, havde sagt til en Ven: »Sig mig

en stor Tanke!« Og nu hviskede Charlotte til sin Fader: »Sig mig en Trøst!« Men Oehlenschläger kunde i dette Øjeblik ikke faa et Ord over Læben, han trykkede blot hendes Haand med et kærligt Faderblik og gik. »Da jeg kom næste Gang«, skriver han, »behøvede hun ingen Trøst. Det blege Ansigt bar intet Træk af Smerte eller Kummer. Den høje, skønne Ro, som man beundrer i de græske Marmoransigter, var deri. Og der var Mere, der var noget Himmelsk«.

Om den Skønhed og ophøjede Ro, der beherskede Charlottes Træk i Døden, fortæller ogsaa Marie Konow, der endnu paa sine ældgamle Dage bevarede sin saa tidlig afdøde Søster i frisk og kærlig Erindring. »Da Lotte var død«, siger hun, »og jeg, der aldrig havde været hos en Død, skulde se hende, blev jeg aldeles slagen og betagen af, hvor imponerende dejlig hun var. Hvert Træk var forædlet og forskønnet. Alt var som mejslet i Alabast, og aldrig har jeg kunnet glemme dette Indtryk af Skønhed og Ro«.

Naar Daphne i »Sokrates« havde beskæftiget Charlottes Fantasi saa stærkt, var Grunden den, at Oehlenschläger under Udarbejdelsen af dennes og Aristophanes' Skikkelse utvivlsomt havde havt sin Datter og sin Svigersøn, Phister, i Tanken. Og selv har han jo gjort gældende, at det i denne Tragedie blandt andet havde været hans Hensigt at fremstille Fjendtligheden og Forsoningen mellem det ethiske og æsthetiske Princip.

Ogsaa i Charlottes Menneskevæsen havde disse to Principer bekæmpet hinanden, og Forsoningen fandt først Sted, da den letsindige Flagretid var omme, da hun havde taget Lære af Livet, da Sygdommen lammede hendes Ungdomskraft, og Døden meldte sit Komme.

Da Oehlenschläger femten Aar senere laa for Døden, beskæftigede ogsaa hans Fantasi sig med »Sokrates«, og en Times Tid før han drog det sidste Suk, bad han sin Søn Johannes om at forelæse ham det Sted i Tragediens femte Akt, hvor Sokra-

tes, før han tømmer Giftbægret, trøster den unge Kebes med de skønne Ord om Dødens forsonende Magt og kalder den en »uskaterlig Vinding«.

For Tanken fremstiller de to Billeder fra Charlottes og Oehlenschlägers Dødsleje sig samlet under ét. Føler man ikke i Oehlenschlägers Ønske om at høre Sokrates' Ord i Tragedien forelæst, før hans Livslys brænder ud, et sidste Udslag af hans store Kærlighed til den uforglemmelige Datter? Som hun i Livet blandt alle hans Børn altid havde staaet hans Hjerte nærmest, var hun ogsaa nu i Døden den, der var i hans Tanker. Og mon han ikke, da han hørte Sønnen læse om »Forvandlingen« og om Rejsen til det Sted, hvor man »efter Sagnet træffer alle sine Kjære« og om den Glæde

— — — det da vil vorde  
 At leve der med Guder og at tale  
 Med Hesiod, med Orpheus, med Homer  
 Og alle store Mænd, som var før os —

ja, mon han ikke da har tænkt paa Gensynet med den Datter, han havde elsket saa uendelig højt?

Det Indtryk, Charlottes tidlige Død gjorde paa ham, forvandt han aldrig helt, og det Tab, han fristede, blev af Betydning for hans indre Væsen. Det er umiskendeligt, at han fra nu af føler sig stærkere draget mod den kristne Troslære. Hidtil havde hans pantheistiske Livssyn ladet hans Gudsbetragtning finde Hvile i Naturen. Fremtidig søger han villigere end før sin Trøst i Kirken.

Men ogsaa paa anden Maade forbindes i Tanken Lotte og den nævnte Tragedie med hinanden. Som hun blandt Børnene havde været Oehlenschlägers Smertens Barn, blev »Sokrates« det blandt hans Digterværker. Denne Tragedie, som han elskede saa højt, fik en Skæbne ligesaa sørgelig som Charlottes. Den omtaltes af Kritiken med isnende Kulde, den udhyssedes af Publikum, og i sine Erindringer følger Oehlenschläger den

til Jorden med disse vemodige Ord: »Jeg havde paa den Tid ikke en eneste Æsthetiker, som sluttede sig offentlig til mig uden den gode Wilster i Sorø«. Ja, saa nøjsom for Ros havde Erfaringen efterhaanden lært ham at være, at efterat han i »Maanedsskrift for Litteratur« havde læst en overlegen Anmeldelse af Tragedien, trøster han sig med, at »det er dog ingen Skjeldsord, det er dog ingen Foragt, og det er allerede godt i vore Tider«. —

I Frederiksberg Kirke talte Mynster over Charlottes Baare, som han havde gjort det over Kammars, Rahbeks og Sophie Ørsteds og senere skulde tale over Carl Hegers, Christianes og Oehlenschlägers, hele denne Kreds, til hvilken han fra sine tidligste Ungdomsaar havde været saa inderligt knyttet. I sine Ord hentydede han til et Vers af Salis:

»Das arme Herz hier nieden,  
Von manchem Sturm bewegt,  
Erlangt den wahren Frieden  
Nur, wo es nicht mehr schlägt!«

Ogsaa her havde Døden været en »uskaterlig Vinding« for et »stakkels Hjerte«, der altid havde banket saa uroligt og nu endeligt fandt den sande, evige Fred. —

Paa selve Dødsdagen var Charlottes Bortgang blevet Offentligheden bekendt gennem følgende Notits i »Kjøbenhavnsposten«:

»Inat døde Mad. Charlotte Phister, efterat man allerede havde troet hende restitueret efter et farligt Sygeleje, — et Tab, der smerteligen vil blive følt, ej alene af den Hedengangnes egen Slægt, men af Enhver, der kjendte hende«.

Dødsfaldet vakte almindelig Deltagelse. Dagen efter Begravelsen offentliggjorde en Anonym nogle Vers til hendes Minde, og Nic. Søtoft skrev i »Kjøbenhavnsposten« et Digt, der var decideret til Oehlenschläger, og hvoraf nogle Brudstykker hid sættes:

»Er hun alt død? Dit kjære Barn, Charlotte?  
 Har alt den Muntre endt sit Levnetsløb,  
 Og sluktes brat Talentets Ild og Kraft?  
 Hvor klart staaer Mindet tegnet i min Aand  
 Om een af hine Aftner, da jeg saae,  
 Hun som et lille Barn i Vuggen sov  
 Saa blomsterrød som Vaarens Rosenknup!  
 Du stod derhos og løfted Dækket op  
 Fra hendes Ansigt, og med Faderfryd  
 Du gav den lille Engel glad et Kys.

— — — — —  
 Ak, Gud! Hvor hastigt rinder Tiden dog —  
 Nu slog alt Sørgeklokkens tunge Slag,  
 Nu ligger hun som Barn i Vuggen atter,  
 Og Faderhaanden kan ej løfte Dækket.

— — — — —  
 For hellig er Din Sorg, vor Oehlenschläger,  
 For mægtig til at kunne slettes ud!  
 Et Hjertesuk jeg sender til Dig kun, —  
 Fred være hos Dig i Din dybe Sorg!  
 Og kan Dit Blik ej rive sig fra Graven,  
 Hvor Din Charlottes Støv nu lagdes ned,  
 Saa hør da — hør — o, vend Dig om,  
 En Røst Dig kalder, — denne Røst er hendes,  
 Den siger gjennem Taarer: »Bedstefader«!  
 Ved Gud, Charlotte lever her endnu!

Med disse sidste Ord hentyder Søtoft til det nyfødte Barn, der bar Moderens Navn. Og alle de deltagende Breve, der strømmer ind til Oehlenschläger og Christiane, henviser dem paa samme Maade til i deres Sorg at søge Trøsten i de to Smaapiger, Charlotte har efterladt sig.

Ogsaa udenfor Danmark har Dødsfaldet allarmeret Vennerne. Saaledes skriver Bernhard v. Beskow til Oehlenschläger:

»Sedan jag sednast från Dig hade underrättelser, har Du lidit en af de store förluster, efter hvilka Fadershjärtat sent, om någonsin, läkes. Min hustru og jag hafva djupt deltagit i det



sorglige öde, som träffat Dig. Wid mit sednaste besök så jag Din älskwärda dotter, så blomstrande, så frisk och ungdomsglad! Nu är hon borta, jordad! — »Das ist das Loos des Schönen auf der Erde«.«

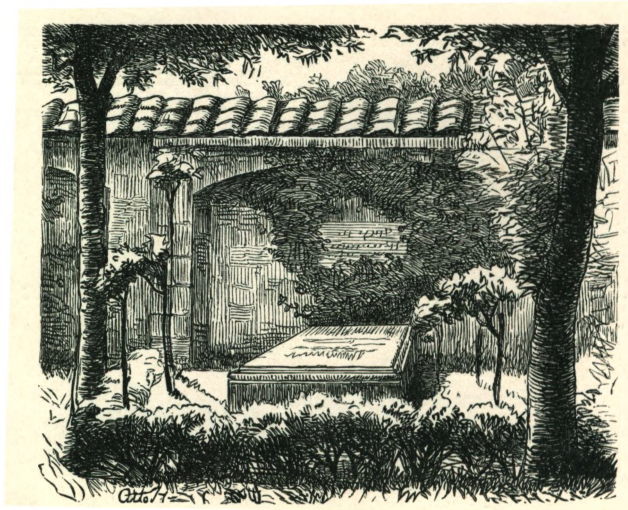
Det smukkeste Minde om den Afdøde skænkedes Eftertiden af Oehlenschläger selv i Digtet »Ved min Charlottes Grav«, der indledes med Strofen:

I Herrens Navn!  
O, Gud! Din Villie skee.  
Lindre vil Du mig mit tunge Savn  
Og min dybe Hjertevee.

Blandt de øvrige Strofer i det omfangsrige Digt bør efterfølgende citeres:

Dit Liv var kort,  
Saa snelt Du os forlod.  
Ak! Den bratte Død Dig kaldte bort,  
Da Du Livet først forstod,  
Da Moder-Ro  
Dig gjorde Sindet fro,  
Da huuslig stille Lyst  
Husvalede Dit Bryst.  
Sidste Juul jeg til Dig kom  
I Din Moder-Helligdom, —  
Nu staaer Stuen kold og tom.  
— — — —  
Nu Dødens Noer,  
I Dødens Vugge lagt,  
Hviler Du i kolde, sorte Jord  
I den sidste, hvide Dragt.  
Jeg tidt skal staae  
Ved Graven med de Smaae,  
Og bede: Himmel! giv  
De hulde Børn et Liv  
Fuldt af al den Lykke sød,  
Som ej min Charlotte nød,  
Ranet af en tidlig Død.

Paa Stenen over sin Datters Grav paa Frederiksberg Kirkegaard lod Oehlenschläger indridse følgende Indskrift uden at vide, at »David havde brugt de samme Ord over sin Søn«: Hun kommer ikke meer til os, men vi komme til hende.



Gravstedet paa Frederiksberg\_Kirkegaard.

Den knugende Sorg, der rugede over Oehlenschlägers Hus i dette Foraar, og som gav sig Udslag i daglige Besøg paa Kirkegaarden, fik et Skær af mild Vemod ved at Phisters to Smaapiger midlertidigt flyttedes fra det moderløse Hjem til Bedsteforældrenes. Den ældste, Sophie, var allerede i den Alder, at hun kunde være dem til Glæde og Opmuntring. »Gud veed«, skriver Christiane i et Brev fra denne Tid, »om ingen af de Smaae skulde blive en rigtig Lotte, — Gud give det! Jeg troer næsten, at hun har sørget for, at den usigelige Ynde, hvormed hun var begavet, ikke uddør med hende.«

Døden er den store Forsoner. Naar den berøver os et Menneske, vi har elsket, glemmer vi enhver Bekymring og Skuffelse, dette Menneske maaske paaførte os i Livet. Kun de lyse Minder bliver tilbage og skænker os den milde Trøst, som hjælper

os til at bære Sorgen. Derfor kunde Christiane nære Haabet om, at hun maatte se sin forgudede Charlotte gaa igen i de Børn, hun havde efterladt sig.

For at adsprede Oehlschlägers bedrøvede Sind fik Prins Christian og hans Gemalinde, Caroline Amalie, den smukke Tanke at indbyde ham til at besøge dem paa Fyen, hvor Prinsen residerede paa Odense Slot som Guvernør. Hvor dybt Sorgen over Charlottes Død havde grebet Oehlschläger viser »Fyensrejsen« fra samme Sommer. Tabet, han har lidt, klinger som en Grundakkord gennem denne Digtcyklus, ligesom vi her finder flere Udtryk for, hvorledes Lottes Død, som ovenfor omtalt, har ændret hans religiøse Livssyn. I »Pindsefesten« skriver han saaledes:

Fra den Tid Lotte bares bort paa Baaren,  
 Er Kirken vorden mig saa kjær som Vaaren.  
 Jeg synes: mig den Salige besøger  
 I Herrens Huus; og det min Tro forøger.  
     Hulde Sommer!  
     Ned i Vrimlen  
     Englen kommer  
     Hist fra Himlen,  
 Smiler kjærlig til sin Fader  
 I de gamle Stolestader.

— — —  
 Min Faders Aand paa Orgelet jeg hører.  
 Mig tykkes: det er den, som Tonen fører.  
 Saaledes er jeg her ej længer fremmed:  
 Hvor Kirken er og Graven — d'et et Hjemmet.

Og da han paa Hjemvejen under sit Besøg hos Ingemann har dvælet en stille Time i Sorø Kirke, skriver han i Digtet »Det store Crucifix«:

I en forfænglig Sommeralder  
 Var Crucifixet mig imod, — —

— — —

Den sandselige Skjønhed blændte  
 Mit Øje med letfærdig Sviig;  
 Jeg Crucifixet Ryggen vendte,  
 Som Retterstedet med et Liig.  
 Men Høsten kom, med den kom Sorgen,  
 Og Blomsten svandt paa Skjebnens Bud, —  
 Da raabte jeg med Luther: Borgen,  
 Den faste Borg er ene Gud!

Jeg lærte Lidelsen at kjende,  
 Og da blev Jesus ret mig kjær,  
 Jeg vilde ham ej Ryggen vende,  
 Jeg følte mig ham atter nær.  
 I Smertens Timer han mig trøsted,  
 Og han fornyede min Daab,  
 Da saligt han mig fyldte Brystet  
 Med det guddommelige Haab.

— — —

Og da jeg min Charlotte smile  
 Saa saligt efter Døden saae,  
 Skøndt truffet af de bittre Pile,  
 Da kunde Korset jeg forstaae.  
 Da jeg forstod den Tornekrone,  
 Der har i Livet tabt sin Glands  
 Men hisset i en bedre Zone  
 Udspringer til en Rosenkrands. —

Enkelte Uddrag af de Breve, der udvexledes mellem Christiane og Oehlenschläger under hans Fraværelse som Prins Christians Gæst, vil læses med Interesse.

Den 23de Juni 1835 skriver Christiane:

»— — — Sophie og Lotte ere flinke og søde. Naar vi spørger Sophie om, hvor Bedstefader er, viser hun til Din Dør og vil ind i

Din Stue. Dine tre Børn sender Dig kjærlige Hilsener, — den fjerde er sikkert ikke mindre kjærligt tilstæde hos Did. Gud være med Dig!

Din CHRISTIANE.«

Fra Odense er Oehlenschläger med Prinseparret rejst til Augustenborg, hvor de besøger Hertugen, Prinsessens Broder. Herfra skriver han den 30te Juni 1835 et Brev til sin Hustru, hvori han skildrer sin stærke Længsel efter Hjemmet, takker Sønnen Johannes, fordi han har lagt friske Kranse paa Lottes Grav, taler om hvorledes Datterens Aand omsvæver ham, saa ofte han gaar sine ensomme Ture i Slotshaven, sender et Kys til Lottes ældste lille Pige med Paalæg om at spørge hende, om hun genkender den springende Hjort i Seglet paa hans Brev, og ender med at bringe kærlige Hilsener til Phister og »Lotte den yngre«.

Baade Hertugens og Prinseparret viser ham den største Godhed og Agtelse.

»Paa Prinsessens Fødselsdag var et stort Galataffel for den kongelige Familie. Da Champagnen sprudlede, proponerede Hertugen Prinsessens Skaal. Der blev skjænket igjen, og Prins Christian udbragte Hertugens. Der blev skjænket igjen, og Hertugen udraabte da: »Danmarks første (jeg troede, det var Fyrste men forbausedes snart ved at høre) Digtets, Hr. Professor Oehlenschlägers Skaal!« Jeg kan ikke nægte, at det rørte mig, da hele Kongehuset, der var nærværende, stode op og drak den. — — — Hertuginde er Venligheden selv, og jeg sidder og læser for hende og huldsalige Prindsesse Caroline Amalie, som det kunde være for Tante Drewsen og Mine Werlauff. Men trods al Naade og Godhed længes jeg inderlig hjem, og først der er jeg saa lykkelig, som jeg kan være efter min Lottes Død. — — —«

Endelig skal kun et Brudstykke citeres af et Brev, Christiane sender til Augustenborg den 4de Juni 1835:

»— — — Lille Sophie kom nylig ind i Din Stue, efterat Skildrierne vare ophængte, og saaledes som hun glædte sig er ikke at ud-

sige. Haanden kom strax under Kinden som Ørsted og — næ — ehi udeblev ikke. Hun seer lidt bleeg ud over de mange Tænder, hun faaer, men er dog munter. Phister blev ved sidste Sommerforestilling



Prins Kristian Frederik.

fremkaldt, men da han ikke turde komme, blev der raabt meget ivrigt, at han skulde leve. Det rev mit Saar op at læse dette, thi jeg maatte tænke paa hende, hvis Liv var endt, og som jeg bittert savner hver Time baade Dag og Nat.« —

Den 6te Oktbr. 1835 meldte Døden sig atter. Den lille, et halvt Aar gamle Charlotte Phister — »Lotte den yngre«, som Oehlenschläger med et vemodigt Smil havde kaldt hende —

bukkede under for en ondartet Strubebetændelse. Kort efter skriver Christiane til Boghandler Johan Dahl, Husets trofaste Ven:

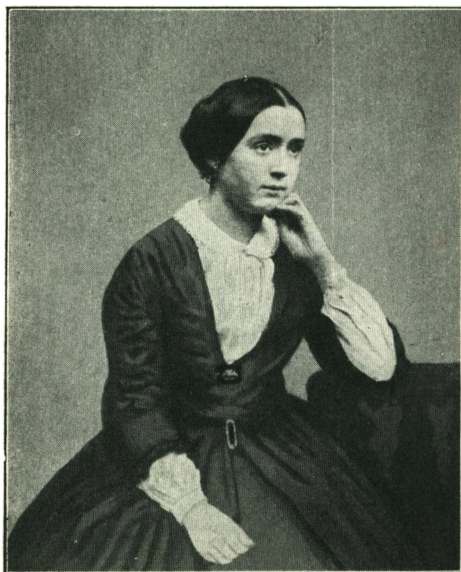


Prinsesse Caroline Amalie.

»Vi har havt en stor Sorg ved Tabet af den lille Lotte. Hun mindede os altid om hendes Moder, hun var vist blevet hende højest lig i Sind og Alt. Man saae neppe til hende, før Alt var Smil og Liv. Nu have vi deelt med Moderen. Gud bevare nu det søde Barn, som vi har endnu hos os paa Jorden, hvor der kun er sørgeligt, og hvor man trænger til lidt udvortes Lykke for ikke at bukke under for Hjertesorgen, som nu, snarere meer end mindre, nager Oehenschläger og mig.« — —

Christianes Haab om at maatte forskaanes for den Sorg at skulle miste ogsaa det tiloversblevne Barn, den nu to-aarige Sophie Phister, opfyldtes. Hun voxede op til en yndig Pige, der var Bedsteforældrenes Øjsten og af Faderen omfattedes med den dybeste Ømhed.

Og ikke mindre skulde Christianes Haab om at se sin elskede



Sophie Ankjær, f. Phister.

afdøde Datters Personlighed gaa igen i hendes Afkom gaa i Opfyldelse her — og endda paa den lykkeligste Maade.

Den lille Sophie viste snart, at hun besad sin Moders bedste Egenskaber — navnlig hendes varme, kærlige Hjerter og frimodige Ærlighed — uden at have taget hendes sygeligt heftige Sind i Arv.

Sophie Phister var begavet og livlig af Aand, og Samlivet med Faderen,

for hvem hun altid bevarede stor Kærlighed og Beundring, udviklede det muntre Lune, der var hende medfødt. Han indpodede tidligt hos hende Interessen for Litteratur og Kunst, og de forenedes efterhaanden i en begejstret Dyrkelse af Holberg. Hun hørte ham daglig i hans Roller i Hjemmet og var blandt hans mest forstaaende Tilskuere, naar han optraadte paa Scenen. Hun fordrede kun lidt for sig selv, medens hun havde arvet baade Christianes og Moderens ivrige Trang til at hjælpe Andre.

I 1862 ægtede hun cand. philol. Rudolph Albert Emil An-



kjær, der fra 1887 til 1902 var Aalborg Kathedralskoles ansete Rektor. Efter femten Aars lykkeligt Ægteskab døde hun.

Da Rektor Ankjær nedlagde sit Embede, flyttede han til København, hvor han nu lever i Erindringen om fjerne, henfarne Dage, om hvilke han endnu i sit 85de Aar fortæller med frisk Hukommelse og stort aandeligt Liv. Hans Stuer er smykket med Minder fra Danmarks Guldalder og med Billeder fra Grækenlands og Roms klassiske Jordbund, som taler et Sprog, der er meget forskelligt fra den rastløse Nutids. Mest fængsles Beskueren af et gammelt Maleri, der er en Arv fra det Oehlenschläger'ske Hus og af stor historisk Værdi. Om dets Oprindelse skriver Oehlenschläger selv i sine Erindringer:

»Da Prinds Christian og Prindsessen efter Fyensrejsen i 1835 kom tilbage til Sjælland, var jeg en Dag til Middag hos dem paa Sorgenfri. Efter Maaltidet sagde Marschallen til mig, at deres Kongelige Højheder vilde tale med mig i Prindsessens Værelse. Paa Vejen derind mødte jeg Prindsen, som selv kom bærende paa et stort Maleri. Det var et Billed af Sødring, der forestillede Axels og Valborgs Grav, som et Par unge Bønderfolk krandsede med Roser. Prindsen stillede det op for mig, tog et Papir frem og læste, synlig bevæget, et Digt for mig, som han selv havde forfattet. Dette Digt overrakte mig den gode Fyrste, efter at have læst det for mig, omfavnede og kyssede mig.«

Nedenunder Maleriet hænger paa Rektor Ankjærs Væg det Billede, hvoraf nærværende Bog paa Side 89 bringer en Reproduktion — Billedet af hans for 83 Aar siden afdøde Svigermoder, Charlotte Oehlenschläger, som han jo aldrig har kendt, men om hvis Minde den gamle Rektor værner med Pietet, og af hvis Personlighed han har samme menneskekærlige Forstaaelse som af Phisters. Han lovpriser Phister, med hvem han i en lang Aarrække var forbunden i oprigtigt Venskab, som en Kunstner, der forbandt et eminent Geni med den fineste Kultur. Ogsaa som Personlighed satte Ankjær ham højt. Som Alle, der kendte den store Skuespiller nøje, omtaler han med særlig

Varme Phisters enestaaende Trofasthed som Ven, og ansaa ham for en Mand, der i mange Retninger var stort anlagt, og som kun, naar hans medfødte Heftighed forblindede ham, kunde forløbe sig og i Overilelse handle skaanselsløst mod dem, han holdt for Fjender. I Betragtning af de uretfærdige Domme, der fældedes over Phister, mens han levede, og som har søgt at plette ogsaa hans Eftermæle, faar Dommen af en saa højtaget Personlighed som Rektor Ankjær, der har staaet ham nærmere end de Fleste, en absolut afgørende Vægt. — —

---

Mindet om Charlotte Phister, Oehlenschlägers ældste og mest elskede Barn, er i Tidernes Løb blevet udvisket og forvrænget.

Med de Fejl, hun ærligt bar til Skue, og for hvilke hun i sit Liv maatte bøde, var hun et Menneske, der havde været en lykkeligere Skæbne værd. Og selv om hendes Samtid dømte hende umildt, elskedes hun højt af alle dem, der var knyttet til hende ved Slægtskabets og Venskabets Baand.

Maatte disse Blade genopfriske hendes Minde, saaledes at Billedet af hende i Fremtiden ses i retfærdig Belysning af den dybe Medfølelse, hun i Virkeligheden fortjener!

---

**Side 1.** *Endelig skrive til Sophie]* ∴ Sophie Ørsted, Oehlenschlägers Søster. Vendingen: »Ha, Dannerdigter! kalder sligt Du Billighed!« havde Oehlenschläger benyttet i »Svar til Baggese«.

**Side 3.** *Madame de Staëls litterære Elskovshof]* Andr. Chr. Gjerlew, der 1845 døde som Generalkonsul i Christiania, kom i Slutningen af 1802 til Paris. I 1803 foretog han i Fællesskab med Baggese en Rejse gennem Schweitz, og i August samme Aar aflagde de fra Lausanne et Besøg hos Madame Staël paa Slottet Coppet. Gjerlew skildrer hende og Livet paa Coppet bl. a. i følgende Ord: »Vi fandt hende i en temmelig stor Cirkel af Damer og Herrer. Hun talte næsten ene med en utrolig *volubilité*, med meget afgjørende Tone men med Aand. Hun er fed, har deilige forraadende Øjne, en betydende, styg Mund med fremstaaende Tænder, dejlige Arme og Hænder. Hun synes skabt til at trætte alle Mænd med Aand og Legeme. Jeg vexlede nogle Øiekast med hende men holdt mig til en lille, nydelig, følsom Kone, som gjerne hørte tale om Kjæflighed«. — Paa det af Madame Staël i Texten Side 3 indføjede Billede, ser man hende holde den Løvkvist i Haanden, hvormed hun, som en Dronning med sit Scepter, bestandig ledede de aandrige Diskussioner i sine Saloner, og som tillige gav hende en velkommen Anledning til graciøst at manøvrere med de Hænder, der ved deres fuldkomne Skønhed vakte almindelig Beundring.

**Side 4.** *Benedikte Knudtzon]* Denne unge Dame besøgte i Paris sine to dør bosiddende Kusiner, Fru Labouchère og Fru Sara Johansen. Blandt Oehlenschlägers samlede Digte findes to til disse Kusiner, derimod intet til B. K.

*Du vilde ikke præsenteres for Volta]* Alessandro Volta (1745—1827), berømt italiensk Fysiker, den saakaldte Volta-Søjles Opfinder.

**Side 6.** *P. Saabye]* Peter Rasmussen Saabye (1762—1810), kgl. Skuespiller. Han havde betydelige Evner, navnlig som Fremstiller af

unge Galninge, og var for sin Samtid et Mønster paa Smag og Elegance i ydre Fremtræden.

**Side 7.** *Bonstetten*] Carl Victor von Bonstetten (1745—1832), Schweizisk Forfatter og Videnskabsmand. I en lang Aarrække stod han i platonisk Kærlighedsforhold til Digterinden Friederike Brun, f. Münter, og var flere Gange hendes Gæst baade paa Sophienholm og i Palæet i Bredgade. Digteren, den senere Theaterintendant i Stuttgart, Friedrich von Matthison, udgav i 1829 Bonstettens Breve til Fru Brun.

*Carl Brun*] Den ældste af Fru Bruns Søner, født 1784.

**Side 8.** *Nu bor hun i Vingaardsstræde*] nemlig paa Hjørnet af Vingaardsstræde og Skvaldergade, nuværende Nicolajgade. Ejendommen er iaar bleven ombygget.

*Ulkegade*] Den omdøbtes senere til Holmensgade.

**Side 10.** *Balthasar Münter*] (1735—1793) Sognepræst ved St. Petri Menighed i København. Hans Søn Friedrich Chr. Carl Hinrich Münter (1761—1830) var fra 1808 til sin Død Sjællands Biskop.

**Side 11.** *i Anl. af sin Datters Bryllup*] nemlig Charlotte Emilie Frederikke, født 1788, Friederike Bruns ældste Datter, der i Aaret 1809 viedes til A. U. Pauli. Den næstældste Datter hed Antonia Augusta Ernestine, som var født i 1790 og 1811 viedes til den liflandske Godsejer Gustav v. Rennenkampff. Den yngste Datter, Adelaide Caroline Johanne, kaldet Ida, fødtes 1792 og ægtede 1816 Grev Louis Philippe des Bombelles. I Noten til Side 98 findes hun nærmere omtalt.

**Side 12.** *Paa Store Købmagergaae Nr. 1*] Det er under Omtalen af denne Bopæl, at Christiane, i Brevet til Noline Reinhardt, Side 26, kalder Oehlenschläger »Unken«, en Forkortning af »Ungkarlen«.

*Hofdamerne Münster og v. d. Maase*] Grevinde Amalia Münster var Hofmesterinde hos Arveprinsesse Caroline. I et Anfald af Sindslidelse berøvede hun sig selv Livet i 1814 paa Frederiksberg Slot. Hun var, ligesom Frederikke v. d. Maase, Dronningens Kammerfrøken, stærkt litterært interesseret. I sin Digtskyklus »Frederiksberg« har Oehlenschläger foreviget Mindet om Amalia Münster, og i sit Minde-digt over Frederikke v. d. Maase, 1823, omtaler han hende paany:

Klage! ti! paa Englevinger  
 Frederikke ned sig svinger,  
 Hun er ikke langt herfra.  
 Tidt i Vaar, naar Blomster bæve,  
 Arm i Arm to Skygger svæve:  
 Hist hun fandt Amalia! —

Da Oehlenschläger senere i Tiden boede paa Frederiksberg Slot, havde han valgt sine Værelser i Mezzaninen. Datteren Marie spurgte ham om, hvorfor han ikke havde foretrukket at bo i Etagen ovenover, hvor der var højere til Loftet og skønnere. Udsigt. »Det skal jeg sige Dig,« svarede han, »der hængte Grevinde Münster sig i Rullegardinssnoren, og det vilde jeg aldrig kunne glemme.«

**Side 14.** *Winckler*] Bernt Otto Winckler var Adam og Sophie Oehlenschlägers Legekammerat i Barndomsdagene. Han konfirmeredes i Frederiksberg Kirke samme Dag som Oehlenschläger, 12. April 1795.

*Carl Hegers fintfølende Karakter*] Med Hensyn til dennes Personlighed — og med Hensyn til hans Moders, den Side 10 nævnte Anna Louise Hegers, sørgelige Skæbne — henvises til »En Race-Slægt, Konferensraad Heger og hans Sønner«.

**Side 20.** *Den Forklaring, jeg har fundet*] nemlig i »Fra Oehlenschlägers Kreds« af Nicolaj Bøgh.

**Side 21.** *hvor Vielsen foretoges af den unge Pastor Høegh*] Jørgen Høegh (1738—1852). Antagelsen om, at Vielsen foretoges af dennes Fader, Hans Jørgen Chr. Høegh, Statsministeren Ove Høegh Guldbergs Broder, er fejlagtig og er fra Nicolaj Bøgh's »Fra Oehlenschlägers Kreds« gaaet over i andre Værker. Ifølge »Personalhistoriske Bidrag til en almindelig Præstehistorie, udgivne af S. V. Wiberg« var nemlig den sidstnævnte Præst død allerede i 1805.

*Christiansholm*] opkaldt efter Kronprins Christian, den senere Chr. den 5te, og opført kort efter Midten af det syttende Aarhundrede. Christian den 5te forærede det til sin Dronning, Charlotte, der solgte det til Ulrik Fr. Gyldenløve. Det var i Schimmelmanss Besiddelse fra 1783 til hans Død i 1831, medens han allerede i 1776 havde erhvervet *Sølyst*, der fra 1831 ejedes af Baron von Løvenstern, som i 1840 solgte det til Etatsraad Suhr.

- Side 23.** *Frøkerne Nicoline og Hanne Hammeleff*] Døttre af Etatsraad Hammeleff. Nicoline fandt en trofast Beskytterinde i Digterinden Friederike Brun, i hvis Hus hun lærte sin tilkommende Mand, den udmærkede Zoolog, Nordmanden Johannes Reinhardt, at kende.
- Side 26.** *Du maae troe, her var en Lammen*] Dette Udtryk, der ofte benyttedes mellem Veninderne, havde sin Oprindelse fra Christiane. Naar hun blundede, og man vilde vække hende, værgede hun halvt i Søvn for sig, idet hun sagde: »lad mig! — lad mig!« (nemlig: sove lidt videre). Dette »lad mig« gav Anledning til, at man dannede Udsagnsordet »at lamme« og Hovedordet »Lammen«.
- Side 31.** *Ægteparrets Velynderinde, Grevinde Schimmelmann*] Magdalene Charlotte, født Schubarth (1757—1816) var Statsministeren Heinr. Ernst Schimmelmanns anden Hustru. Hans første Hustru, Emilie Caroline, født Rantzau, besunget af Pram i Digtet »Emilies Kilde«, var død i 1780
- Side 33.** *Sophienholm*] Denne Lystejendom, beliggende ved Bagsværdsø, opførtes henimod det 18de Aarhundredes Slutning og erhvervedes i 1790 af Constantin Brun, der i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede ombyggede den i italiensk Villastil.
- Side 38.** *See, da kom en lille Sky*] Disse Ord hentyder til Oehlenschlägers Sygdomsanfald henimod Slutningen af Aaret 1810.
- Side 39.** »*Molle*«] Oehlenschlägers Kælenavn for Christiane. Analogt med dette var »Falle« hendes Kælenavn for ham.
- Side 40.** *Og endnu mindre med Cathrine*] Navnet paa en af Oehlenschlägers Piger. Det var betegnende for Christiane, at hun altid beholdt sine Piger længe. De blev udmærket oplærte, blev som oftest giftede bort fra Huset og modtog ogsaa efter den Tid Hjælp og Tegn paa Godhed fra deres forhenværende Husmoder. Det samme gjaldt det mandlige Tyende. En Karl, som Kammerherre Hegermann skaffede Oehlenschläger fra det jyske Jægerregiment, tjente dem i over tyve Aar. Hans Navn var Christen. Han endte som Spækhøker paa Gammeltorv, hvor hans tidligere Herskab ofte morede sig ved at se ham gaa omkring med slagtede Svin over Skulderen, iført en stor lysegul Kavaj med et Utal af Slag, en Foræring fra

Oehlschläger, der for mange Aar siden havde købt det paafaldende Klædningsstykke i Paris, hvor det den Gang var i højeste Mode.

*Proder*] ∴ Broder, nemlig Sønnen Johannes.

**Side 45.** *Naar Posten blæser*] Brevuddelingen i Datidens København foregik paa den Maade, at Postkarlen blæste i et Horn paa Gaden, hvorved Husenes Beboere kaldtes ned til Afhentning.

*Vovle*] Kælenavnet for Oehlschlägers ældste Søn Johannes.

**Side 46.** *med tilhørende lombardske Nødder*] Udtrykket er hentet fra Beskrivelsen af Sif i »Nordens Guder«:

Og store Hænder har Gudinden,  
Men hvide, som i Nattevinden  
Nyfalden Sne paa Klippeaasen,  
Som allerfinest Dun paa Gaasen,  
Og Negler som lombardske Nødder.

**Side 48.** *Carl og Boye*] ∴ Carl Heger og Adolf Boye, der paa en bestemt Dag i Ugen spiste til Middag hos Oehlschlägers. Naar Hauch var i København paa Besøg fra Sorø, var ogsaa han tilstede.

**Side 49.** *rødt Gingang til en Kjole*] Gingang er en Fejlskrift for Gingham, et Bomuldsstof, der oprindeligt importeredes til Europa fra Indien. Senere eftergjordes det i forskellige europæiske Lande. Stoffet var kønt men alt andet end kostbart. Da Christiane viedes til Oehlschläger i Gentoft Kirke, bar hun en lyserød Gingham Kjole, der passede godt baade til Christianes beskedne Fordringer og til det stilfærdige Bryllup i de landlige Omgivelser.

**Side 51.** *Peder Hjort*] (1793—1871). Han var en Søn af Bispen i Ribe, Victor Kristian Hjort, studerede Jura, senere Theologi, tog 1818 i Halle Doktorgraden i Filosofi og ansattes 1822 som Lektor ved Sorø Akademi. Samtidig med ham fungerede Digteren Chr. F. Wilster (1797—1840), den senere Biskop i Ribe Fogtmann (1788—1851), den filosofiske Forfatter Johan Chr. Lütken (1791—1856) og Digteren Carsten Hauch som Lektorer ved Akademiet, og nær til dem sluttede sig Digteren Ingemann. Fra

disse Mænd udgik for en væsenlig Del Tidens litterære Parole, og i Striden mellem Oehlenschläger og Baggesen stod særlig Hjort og Wilster med Iver paa Oehlenschlägers Side.

**Side 52.** »*Tættartaarnet*«] ∅: Kirketaarnet, ligeoverfor paa St. Anna Plads.

**Side 53.** *Tante Drewsen*] ∅: Anna Kirstine Dorothea, Christian Drewsens tredje Hustru. Hun var højt elsket af hele den Heger'ske Slægt, af hvis enkelte Medlemmer hun modtog hyppige Besøg paa Springforbi.

»*semper dritto*«] et Udtryk, halvt latinsk og halvt italiensk, der vel kan oversættes som: altid ligeud.

**Side 56.** *Maikken*] Marie Oehlenschlägers Kælenavn.

**Side 57.** *Lafontaines Fabler*] Bogen findes i nulevende Rektor Ankjærs Eje.

**Side 65.** *P. V. Jacobsen*] (1799—1848) Kommitteret i Rentekammeret, Forfatter. Hans Hovedværk er Dramaet »Trolddom«.

**Side 67.** *Jonas Collett*] (1813—1851) Senere Professor juris ved Christiania Universitet. Hans Hustru, den kendte Forfatterinde Camilla Collett, var en Søster til Henrik Wergeland.

**Side 70.** *Adler*] Johan Gunder Adler (1784—1852), Kabinetssekretær hos Chr. den 8de.

**Side 79.** *Juliane Marie Jessen*] (1760—1832) Lektrice hos Enkedronning Juliane Marie. Naar hun — i 1819 — vandt Præmien, 200 Rdlr., som »Selskabet for de skønne Videnskabers Forfremmelse« havde udsat for den bedste Nationalsang, var Grunden vistnok den, at hun — anonymt — havde indleveret Produktet i en meget smuk Haandskrift, der i saa høj Grad lignede Oehlenschlägers, at man antog ham for Forfatteren. Da Fejltagelsen opdagedes, var det for sent. Blandt de øvrige, ca. 60, indsendte Sange, var Wilsters »Hvor Bølgen larmer højt fra Sø« og Jetsmarks bekendte »Duftende Enge og kornrige Vange«. Frk. Jessens »Dannemark! Dannemark! Hellige Lyd!« fremkaldte hurtigt Parodier, der blev sunget hyppigere end Originalen, uagtet Weyse til denne havde komponeret en smuk Melodi og derved vandt den for Komponisterne udsatte Præmie.



Blandt Parodierne var »Sødgrødens Pris« den bedste. Første Vers af Frk. Jessens Sang lød:

Dannemark! Dannemark! Hellige Lyd!  
 Himmelske Fryd!  
 Hæv Dig, min glade, min bankende Barm!  
 Danmark! For Dig toner Sangen saa varm!  
 Naar Saga nævner Dit ældgamle Navn  
 Som Ærens Havn,  
 Jeg nævner Danmarks hædrede Navn  
 Som Fødestavn!

I Parodien lyder det samme Vers saaledes:

Dannemark! Dannemark! Hvor er Din Grød  
 Liflig og sød!  
 Hæv Dig, min glade, min bankende Barm!  
 Danmark! Din Grød mætter Madlystnes Tarm!  
 Naar Saga nævner Dit ældgamle Navn,  
 Kjendt i hver Havn,  
 Jeg kjender Sødgrødens hædrede Navn  
 Som Mavens Gavn!

**Side 88.** *Oehlenschläger fandt dette Billede tarveligt*] Charlottes Søster, Marie Konow, havde den samme Anskuelse. Hendes Døttre har meddelt mig, at deres Moder kun med Overvindelse betragtede det. Naar det alligevel er indføjjet i Texten, sker det, fordi Læserne sikkert foretrækker et mindre godt Billede, som deres Fantasi kan korrigere og forskønne, for slet intet.

**Side 94.** *H. C. Andersen*] I et Brev til Ingemann, den 4de Aug. 1826, skriver Andersen: »Jeg morede mig ellers herligt de 8 Dage i Axelstad; jeg var i Dyrehaven med Wulffs i Selskab med den muntre, vittige Lotte Oehlenschläger.«

**Side 98.** *Mimma Zoëga*] Emilia Maria Zoëga, kaldet Mimma, yngste Datter af den bekendte Arkæolog, havde Friederike Brun optaget i sit Hus som Plejedatter, ligesom fire andre unge Piger, Maria Drejer, kaldet Mariquitta, og Sophie Drejer samt Hanne og Constance Eggers, der var Fru Bruns Niëcer. Disse fem unge Damer kaldtes Spøg hendes »Hofstat«. En sjette ung Pige, Jasmine Blicherolsen,

den senere Fru Bügel, der udmærkede sig ved en klassisk skøn Skikkelse, var samtidig en hyppig Gæst i det Brun'ske Hjem, hvor hun sammen med Mariquitta Dreyer deltog i de mimisk-plastiske Danseoptrin, i hvilke Fru Bruns Datter, den senere saa berømte Ida Bombelles, dog var den egentlige Sjæl og den, som, baade ved sin Skønhed og sit rigere Talent, ganske overstraalede Omgivelserne. Under Moderens Besøg hos Mad. Staël, hvor Ida viste sine mimiske Fremstillingsevner, drapperet som Bakkantinde og Vestalinde, henrev hun bl. a. Oldtidsgranskeren A. W. Schlegel og Benjamin Constant til Begejstring. I den Førstnævntes »Sämmtliche Werke« findes et Digt til Idas Ære.

**Side 99.** *L. N. Hvidt*] (1777—1856) Søn af Hørkræmmer N. N. Hvidt, studerede Theologi, tog Embedsexamen med Udmærkelse og prædikede en enkelt Gang i Holmens Kirke. Ved Faderens pludselige Død overtog han dennes Forretning og fik Grosserer-Borgerskab. Hans ualmindelige Dygtighed og Energi skaffede ham stor Anseelse paa Børsen og Stillingen som Formand for Grosserersocietetet. Han blev senere Stænderdeputeret og i 1848 Minister — efter eget Ønske uden Portefeuille. Hans Buste findes i Ørstedsparken. Sønnen Edvard J. Hvidt (1806—1882) indlagde sig betydelig Fortjeneste af dansk Skibsfart. Han indførte det i Paris oprettede »Bureau Veritas'« Methode til Vurdering og Klassification af Skibe. I 1832 ægtede han sit Sødskendebarn, Elise Johanne Schiffert fra Königsberg. — Opførelsen af Vedbæk Kapel, indviet 1871, skyldes Edv. H.

**Side 103.** *Medlem af m. b. Selskab*] ∴ murer-broderlige Selskab. Rahbek var en højtstaaende og ivrig Frimurer.

**Side 105.** *Therese-Strømper*] Etatsraadinde Hvidts Pigenavn var: Vilhelmine Therese Lorck.

**Side 107.** *Vi saae dør alle de Gale*] Paa Galehuset i Malmø befandt sig bl. a. en forhenværende Videnskabsmand, der fra Morgen til Aften nedskrev det rene Nonsens. Da man fortalte ham om Oehenschlägers Besøg, blev han meget bedrøvet og yttrede, at nu havde han hele sit Liv ønsket at se denne berømte Mand og beklagede derfor dobbelt, at han netop idag var saa optaget af sit Arbejde, at han ikke kunde modtage ham.

**Side 108.** *Magister Schönbeck*] blev senere Provst og Medlem af Rigsdagen.

**Side 114.** *ikke blot den gamle Biskop Münter men ogsaa Knud Lyne Rahbek*] Biskop Münter døde den 9. April 1830, Rahbek den 22. April 1830.

**Side 117.** *Heinrich Brockhaus*] (1804—1874) overtog 1829 sammen med Broderen Friederich (1800—1865) Tysklands største Bogforlag efter deres Fader. En tredje Broder, Hermann, blev Professor i gammelindisk Sprog og Litteratur ved Universitetet i Leipzig. Heinrich Brockhaus var Aanden i den mægtige Forretning, der havde sit Hovedsæde i Leipzig. Han anlagde Filialer af Firmaet i Paris, Wien og Berlin. Ved Selvstudium og store Rejser (til Ægypten, Palæstina, Syrien og Island) udvidede han sine Kundskaber. Han var i en Aarrække Medlem af det sachsiske Kammer som Leipzigs Repræsentant, og Universitetet i Jena udnævnta ham *honoris causa* til Dr. phil.

**Side 118.** *Knirsch*] Knirsch's Hotel paa Kongens Nytorv.

**Side 119.** *Pianofortet*] var en Arv efter Oehlenschlägers Søster Sophie Ørsted, af hvilken Grund han elskede det højt. Uagtet det var forældet og dets Toner svage og spinkle, kunde han ikke lade sig bevæge til nogensinde at anskaffe et nyt. Dets Skæbne efter Oehlenschlägers Død er — efter Marie Konows Udsagn — mærkeligt nok ubekendt.

**Side 129.** *Onclé maae Du slaae med Sophapølsen*] Med disse Ord sigtes til den satiriske Carl Heger.

**Side 136.** *paa Bal hos Prins Emil's*] Prins Friederich Carl Emil (1767—1841) var Broder til den ældre Hertug af Augustenborg, og saaledes en Onkel til Prinsesse Caroline Amalie, Chr. den 8des Gemalinde. Han var General i den danske Hær, Dr. phil., og anset »for sin Tids smukkeste Mand i de forenede Riger.« I 1801 giftede han sig med Frk. Sophie Eleonore Friederikke von Skeel, Hofdame hos Prinsesse Louise Augusta, Caroline Mathildes og Struensees Datter. Dette Giftermaal blev af Frederik den 6te betragtet som en Mesalliance, af hvilken Grund Ægteparret maatte forlade Danmark og tage Ophold i Leipzig. Først da Prins Emils

Brodersøn, den yngre Hertug af Augustenborg (Landsforræderen) giftede sig med Komtesse Louise Danneskjold Samsøe, blev Ægteskabet anerkendt. Men hverken Prins Emil eller hans Hustru vendte tilbage til Danmark.

**Side 141.** *Ottlie Wagner*] Denne var en Søster til den senere saa berømte Richard Wagner og til Friederich Brockhaus' Hustru, Louise — ikke til Friederich Brockhaus, saaledes som det ved en Fejlskrift staar anført i Marie Konows »Barndoms- og Ungdomserindringer«. Ottlie Wagner var ligeledes en Søster til den bekendte Skuespillerinde Rosalie Wagner, der netop i 1830 var bleven ansat ved Stadttheatret i Leipzig, hvorfor hendes Forældre flyttede til denne By. Samme Aar blev Richard Wagner Student. Ottlie Wagner blev senere gift med den i ovenstaaende Note nævnte Hermann Brockhaus, en Broder til Heinrich og Friederich B.

**Side 142.** *Min elskede Moder*] Af dette Brev fremgaar, at det maa bero paa en Fejltagelse, naar Marie Konow i sine Erindringer skriver: »Da Fader kom for at hente min Søster hjem fra Leipzig, var hun saa hensynsløs, i Ottlies Nærværelse, at sige: »Ich dachte, Vater, wir nähmen Ottlie mit uns nach Kopenhagen.« Fader blev nok lidt perplex ved dette Forslag, da det jo vilde fordyre Hjemrejsen meget, men syntes dog ikke, at han kunde gjøre Indvendinger.«

**Side 148.** *Hr. Campe fra Hamburg*] Den bekendte Forlagsboghandler.

**Side 151.** *at Du er rejst til Königsberg*] I Königsberg havde Edvard Hvidt bosiddende Slægt, bl. a. den unge Pige, Elise Schiffert, med hvem han, ikke længe efter Bruddet med Charlotte Oehlenschläger, forlovede sig.

**Side 152.** *Marer er en Esel!*] Marer var en af Københavns mest ansete Skræddere.

**Side 154.** *for 13 Aar siden*] Hermed hentyder Christiane til Oehlenschlägers Rejse med Bertouch i 1816—17.

*Lange Andersen*] ∴ H. C. Andersen.

**Side 155.** *Schleiermacher*] Friederich Ernst Daniel S. (1768—1834), tysk Theolog.

**Side 160.** *hun skriver til Edvard*] I det Segl, som hun i denne Periode benytter sig af ved Tillakning af sine Breve, læses Ordene: *étourdi mais constant* [ubesindig men trofast]. Paa en Del af hendes tidligere Breve staar Billedet af et flammende Hjerter indtrykt i Lakket.

*Herman Rothe*] (1804—1860) Assessor i Kriminalretten.

**Side 161.** *J. E. Larsen*] (1799—1851).

**Side 186.** *kaldes han en Stræber*] nemlig af Hr. R. Neiiendam i »Scenen drager«.

**Side 176.** *naar Du betænker min ulykkelige, heftige Caracteer*] At Charlotte selv er klar over sine menneskelige Skrøbeligheder fremgaar af mange andre Yttringer til forskellige Tider. En Gang skriver hun f. Ex. til sin Moder: »Marie er en anderledes Pige end jeg nogensinde bliver. Det er min eeneste Trøst, naar jeg betragter mig selv, at hun endnu er Eder tilbage, og at hun kan opfylde de Forhaabninger, som I have dannet Eder om mig.«

En anden Gang skriver hun til sin Broder Johannes: »Det var herligt, at Du stod Dig saa godt til Din Examen! Bliv ved med at være flittig, min søde Johannes, og tænk paa, hvad Glæde det er for Fader og Moder at have flinke Sønner. Troe ikke, at jeg vil skolemesterere, thi jeg veed nok, at det ej passer for mig, som selv er proppet fuld af Fejl.«

**Side 180.** *hvor man maae agte Madame Heger*] Eline Marie Heger, f. Smidth (1774—1842), gift med Christiane Oehlenschlägers Broder, Skuespilleren Stephan Heger, nød ikke blot stor Anseelse som en ypperlig Kunstnerinde, men tillige som en Kvinde, der stod som et ophøjet Mønster for sit Køn. Da Theaterdirektionen — malplaceret og naivt — i hendes Ungdom havde udsat Pengebelønninger for Dyd og Ærbarhed i Haab om at modarbejde det datidige Damepersonales Usædelighed, var hun, selvandø, den der ansaas værdig til Præmie. (Om hende og hendes Mand findes udførlig Beretning i: »En Race-Slægt, Konferensraad Heger og hans Sønner«).

**Side 184.** *er selyfølgelig en taabelig Skrøne*] hvad øjensynlig den Fortælling ogsaa er, som beretter om Phisters »Bortførelse« af Charlotte, og ifølge hvilken Hauch i Nattens Mulm og Mørke sætter efter de Elskende, overrasker dem i »Krebshuset« og kigger ind

gennem de oplyste Vinduer (!), bag hvilke Phister giver en Scene tilbedste, idet han kopierer Hauch's moralske Foredrag, mens Charlotte vrider sig af Latter. »Uden at sige et Ord gik Hauch ind, tog Charlotte ved Haanden og trods hendes Protester førte han hende ud og satte hende i Vognen. Hun maatte tilbage til Sorø igen. Men saa skrev han til Oehlschläger, at han ikke mere turde have Opsigt med hans Datter, og hun vendte tilbage til København.«

Som Læserne af Hauch's, her i Bogen aftrykte, Breve vil erfare, er denne Beretning om, hvad der gav Anledning til, at Charlotte vendte tilbage til København, bevislig ganske urigtig. —

Offentliggørelsen af disse — i og for sig ret ligegyldige — Apokryfer, skyldes Hr. Højskoleforstander Helge Hostrup, der imidlertid paa det samme Sted, hvorfra ovenstaaende, udhævede Citat er hentet, desværre har offentliggjort andre Apokryfer, som fortjener den alvorligste Tilbagevisning. (Se herom Noten til Side 204).

**Side 192.** *Jfr. Jørgensen*] Nicoline Thomasine Henriette J. (1791—1847).

Hun var som Skuespillerinde fremragende baade i komiske og alvorlige Roller. Hendes Morgiane, hvor hun forenede komisk Enfoldighed og den elskeligste Moderømhed i sin Fremstilling, var uforglemmelig.

**Side 193.** *har ogsaa Edvard Hvidt fæstet sig en Brud*] Frk. Elise Schifert fra Königsberg. Hun var hans Kusine.

**Side 194.** *Siboni har godt Haab*] Guisepe Siboni (1780—1839) var italiensk Sanger. Prins Christian (Chr. d. 8de) hørte ham i Italien og foranledigede, at han kom til København, hvor han debuterede i Operaen men fik sig egentlige Virksomhed som Sanglærer og Syngemester ved Theatret.

**Side 196.** *C. N. Rosenkilde*] (1786—1861).

**Side 199.** *Chr. Molbech*] (1783—1857) Han var i 1830 bleven Medlem af »Direktionen for de kgl. Skuespil«.

**Side 204.** *døde Charlotte Phister, neppe 24 Aar gammel*] Her skal Lejligheden benyttes til nærmere at omtale en Mistanke, der blev kastet paa Phister ved hans Hustrus Død, og som er saa uhyrlig baade

i Retning ad Skændighed, Utrolighed og Latterlighed, at jeg ikke vilde have beskæftiget mig dermed, saafremt ikke Højskoleforstander Helge Hostrup i et offentligt Skrift paany havde vakt den tillive.

I »Folkets Førere«, et periodisk Skrift, der udgives af Fred. Nørgaard og Anders Uhrskov, og som ifølge Planen skal byde »en god, sund og kundskabsgivende Læsning for baade Unge og Gamle i Tusinder af Hjem«, har Hr. Helge Hostrup under Titlen »Johanne Luise Heiberg« faaet optaget en Levnedsskildring af denne Skuespillerinde. Uden Sammenhæng med Emnet, og derfor umotiveret og dobbelt overraskende, har han her fundet Anledning til at udbrede sig over Charlotte Oehlenschläger og Phister. Efter at have omtalt de løse Rygter, der gik om deres ægteskabelige Samliv, skriver han:

»Saa kom Charlottes pludselige og uventede Død. Hun havde født et Barn og var nu i god Bedring. Oehlenschläger havde besøgt hende, og da havde hun det rigtig godt og ventede snart at komme op igen. Da kom det Tordenbudskab, at hun pludselig var død. Phister skulde selv have bragt hende Middagsmaden, noget stegt Fisk. Og efter at have spist godt af den, blev hun heftig syg, hun fik voldsom Feber og Opkastninger, og faa Timer efter var hun død.

Saadan fortæller Familiesagnet. Oehlenschläger blev mægtig forfærdet, og han var øjeblikkelig overbevist om, at Phister havde forgiftet Charlotte. Da han nu gik ud i hendes Hjem og traf Svigersønnen, forlangte han, at hun skulde obducere.

Phister mærkede jo strax Mistanken og blev meget forbittret over den. Han hævnede sig da, og tog en blodig Hævn. Overfor Oehlenschläger spillede han Morderens Rolle, han blev rød og bleg og nægtede bestemt at lade hende obducere. Oehlenschläger var fuldstændig overbevist om hans Skyld.

Da Lotte blev begravet paa Frederiksberg Kirkegaard, var Oehlenschläger gaaet alene derhen. Christiane kunde ikke holde ud at være med, men Oehlenschläger vilde da vise sin højtelskede Datter den sidste Ære. Han var dybt nedbøjet. Og han gik alene og fortvivlet i Hjertet. Da var der en, der rørte ved hans Skulder. Han vendte sig brat om, og der stod Phister med et triumferende Smil, som om han nød sin Hævn. »Svigerfader kan være ganske ulig,« sagde han, »jeg har ladet hende obducere.«

Naar man har besindet sig lidt ovenpaa dette Stykke »god, sund og kundskabsgivende Læsning for baade Unge og Gamle i Tusinder af Hjem«, spørger man sig selv, om det virkelig ikke skulde være faldet Hr. Hostrup ind, at man kan finde et uomstødeligt Bevis for Løgnagtigheden af hele dette ondsindede Familiesagn alene i den Kendsgerning, at Oehlschläger efter Charlottes Død stod i et mangeaarigt og nært Venskabsforhold til Phister, og om Hr. Hostrup virkelig ikke et eneste Øjeblik har overvejet, hvor dybt han maatte saare og oprøre Phisters endnu levende Datter, Fru Charlotte Andresen, ved at give hendes Faders Navn saa ganske ubarmhertigt til Pris, som det her er sket. —

Da Fru Heibergs »Et Liv i Erindringen« udkom i 1891, vakte det megen Opsigt, at man i denne Bog, under Omtalen af den paa dette Tidspunkt endnu levende Professor Phister, havde udeladt nogle for hans menneskelige Karakter aabenbart stærkt nedsættende Ytringer, som man i Texten havde erstattet med nogle Stjerner. Paa Foden af den paagældende Side havde man kommenteret disse mystiske Stjerner med følgende ligesaa mystiske Ord: »Saadanne Stjerner, naar de kommer udi Bøger, betyder de ikke meget godt. Her giver de tilkjende en Defect udi Historien,« hvilket er et Citat fra Anden Bogs første Sang i Holbergs »Peder Paars«.

Som Svar paa de mange Angreb baade paa ham og Andre i Fru Heibergs Erindringer, udsendte Phister sit Modskrift »Et Nødværge«, hvori han tillige bestemt udbad sig at faa Meningen med de ovennævnte Stjerner at vide, — med andre Ord, han krævede at blive oplyst om, hvad det Slemme var, der angik ham, og som man af Fru Heibergs Manuskript havde ment at burde udelade.

Det var ham ikke muligt at faa de ønskede Oplysninger.

Hvorfor ikke? Ganske simpelt, fordi man frygtede den mægtige Skandale og den Retssag, som vilde være bleven den øjeblikkelige Følge. Derimod havde man ikke taget i Betænkning at krænke den 85aarige Mand ved en Fortielse, der gav Publikum Fantasi det frieste Spillerum.

Adam Hauch, Roskilde Kathedralskoles daværende Rektor, var den, der først havde faaet Anmodning om at være Udgiveren af Fru Heibergs Bog. Men da han havde gjort sig bekendt med den



tendentiose Aand og den for ham usmagelige Tone, der gik igennem Manuskriptet, formindskedes den Glæde, han fra Begyndelsen havde følt ved at paatage sig det ærefulde Arbejde, saa stærkt, at han paa det bestemteste frabad sig det. Denne lidt nedstemmende Kendsgerning, hvis absolute Paalidelighed stadfæstes af Rektor Hauch's Hustru, nulevende Enkefru L. Hauch, fik i en Tilskrift til Fru Heibergs Erindringer en smuk sproglig Iklædning, men forelægges her i sin nøgterne Sandhed. Og — for at komme tilbage til de famøse Stjerner! — nulevende Rektor Ankjær har givet mig sit Samtykke til her at offentliggøre, at Adam Hauch ligeoverfor ham har erklæret, at det Stykke om Phister, som i Fru Heibergs Bog var bleven udeladt, netop omhandlede den ærerørige Mistanke, som nu er bleven meddelt Offentligheden i »Folkets Førere« af Hr. Helge Hostrup. Med en Bog, der kolporterede Sligt, ønskede Rektor Hauch ikke at have nogetsomhelst at skaffe! —

Iøvrigt kan det maaske her oplyses, at naar Christiane Oehlenschläger ikke overværede sin Datters Begravelse, var Grunden paa ingen Maade den, at hun »ikke kunde holde det ud.« Det var i hin Tid stridende mod Vedtægt og Skik, at Kvinder overværede deres Nærstaaendes Jordfæstelse. Foregik der i Hjemmene en Højtidelighed, før Kisten førtes til Kirken, var det endogsaa ret almindeligt, at Husets Damer opholdt sig i et Naboværelse, hvorfra de, usete af den øvrige Sørgekare, kunde følge Præstens Tale og Salmesangen.

*Herder*] Johan Gottfried von Herder (1744—1803), fremragende Tæinker og Forfatter.

**Side 207.** *Salis*] Johann Gaudenz von Salis-Seevis (1762—1834). Som Digter har han den elegiske Trang og Evnen til Naturskildringer fælles med Vennen Mathisson, men er friskere og mandigere.

*Nic. Søtoft*] Præst og Forfatter (1790—1741). Af hans Arbejder er det fædrelandske Skuespil »Chr. den 4des Dom« mest bekendt. Han deltog i Striden mellem Oehl. og Baggesen ved Udgivelsen af den satiriske Komædie »Aandernes Maskerade«.

**Side 208.** *Bernhard von Beskow*] svensk Digter (1796—1868). Han var Privatsekretær hos Kronprins Oscar og endte som Hofmarschal og Baron.

**Side 209.** »*Das ist das Loos des Schönen auf der Erde*] Theklas Replik i Schillers »Wallenstein«.

**Side 213.** *hvor de besøger Hertugen, Prinsessens Broder*] ∴ Hertug Christian Carl Friedrich, Prinsesse Caroline Amalies to Aar yngre Broder (1798—1869). Han var gift med Louise Sophie Danneskjold Samsøe.

*Tante Drewsen og Mine Werlauff*] Tante Drewsen er omtalt i Noten til Side 53. Mine Werlauff var Skuespilleren Stephan Hegers ældste Datter, Wilhelmine Heger, der i 1815 var bleven gift med den højtansete Historiker, Konferensraad E. C. G. Werlauff.

---

Under Udarbejdelsen af nærværende Skrift har, foruden Meddelelser fra den Hvidt'ske Slægt, de righoldige Haandskriftsamlinger i Rigsarkivet og paa det store kongelige Bibliothek i det Væsentlige tjent som Kilder. Oplysninger af forskellig Art skyldes iøvrigt bl. a.: Louis Bobé: Frederikke Brun og hendes Kreds, Vilh. Andersen: Adam Oehlenschläger I-III, Nic. Bøgh: Fra Oehlenschlägers Kreds, Arentzen: Baggesen og Oehlenschläger, P. Hjort: Udvalg af Breve, Johan Dahl: Erindringer om Oehlenschläger, P. V. Jacobsens Dagbøger, Marie Konow: Barndoms- og Ungdomserindringer, Mathilde Reinhardts Familieerindringer, A. S. Ørsted: Af mit Liv og min Tid, Personalhistorisk Tidsskrift, N. Hancke: Frederik Schmidts Dagbøger, Marie Rørdam: Tilbageblik paa et langt Liv, J. P. Mynster: Lejlighedstaler, Hauch: Barndoms- og Ungdomsminder og Zachariae: Før og Nu, historisk-topografisk Tidsskrift.

---

